AT 2000
:60 1.400.000 TL.

POPÜLER SİNEMA DERGİSİ

sinema

I SSN 1300-8161

"Stigmata"
Kan kırmızısı gerilim

"Altıncı His"
Hayaletler gören çocuk

"Amerikan Güzeli"
Aile boyu anarşi

Besson'un
Jeanne D'Arc
Milla Jovovich

www.ericsson.com.tr

Yeni Ericsson T10.

Hayatı ciddiye alanlar için.

Zamanın da, hayatın da değerini çok iyi biliyorsunuz. Öyleyse yeni telefonunuz: Yeni Ericsson T10. Dual band GSM 900/1800'ü destekleyen özellikleri, güçlü sinyal alabilen anteni, sessiz titreşim uyarısı, üç satır full grafik ekranı ve küçük boyutuyla, mükemmel bir telefon. Okyanus Mavisi, Hardal Sarısı, Şeker Pembesi, Menekşe Moru, Türkuvaz ve Koyu Gri renklerinden hangisi sizin için?

Türkiye Yetkili Distributörleri: K.V.K. Müşteri Hizmetleri (0216) 445 70 45 pbx
GEN PA Müşteri Hizmetleri (0212) 287 [illegible] pbx

ERICSSON

İÇİNDEKİLER

"Stigmata"nın yıldızı Patricia Arquette. Sayfa 68.

ŞUBAT 2000

Nº 60

KAPAK
"Jeanne D'Arc" ve "Amerikan Güzeli"

AYIN FİLMLERİ 8
"Genç Kız ve Kral", "Stigmata", "Aç Gözünü", "Altıncı His", "Kemik Koleksiyoncusu", "Amerikan Güzeli", "Jeanne D'Arc", "The General", "Güle Güle", "Man On The Moon", "Music Of The Heart", "Fear and Loathing in Las Vegas".

ELEŞTİRİLER 16
"Ekim Düşü", "Existenz", "Şampiyonların Kahvaltısı". Ayrıca eleştirmenlerin yıldız tablosu ve box office listesi.

ÖZEL SEANS 24
"Toy Story 2" yakında Türkiye'de... Yeni projeler... "Fantastik Türk Sineması" kitabı... Hitkchcock'un kadınları.... Tam 9 sayfa.

IŞIK VE GÖLGE 34
Atilla Dorsay, önümüzdeki yüzyılın sinemasına bakıyor

PROFİLLER 38
Angelina Jolie, Chow Yun Fat, Susan Sarandon, Toni Collette.

BİR SENARYO YAZMAK 102
Kendini tanımak.

FİLMOGRAFİ 104
Sigourney Weaver.

İNTERNET, DVD, SOUNDTRACK VE TV FİLMLERİ 105
Evdeki sinema keyfiniz için 7 sayfa... İnternette site adresleri, yeni soundtrack'ler, DVD'ler ve televizyonda ayın seçme filmleri...

SİNEMA ÇIKIŞI 114
Yağmur Kaşifoğlu.

BU AYKİ ARMAĞANLAR
BÜYÜK BOY AFİŞ: "Anna and the King"
AFİŞETLER: "Asteriks ve Oburiks", "Jeanne D'Arc", "The Bone Collector", "American Beauty"
KOLEKSİYON KARTI: Alfred Hitchcock

46 TARİHİ DEĞİŞTİREN GENÇ KIZ
Fransız sinemasının tartışmalı yönetmeni Luc Besson, ünlü bir oyuncu kadrosu ve geniş bir bütçeyle çektiği "Jeanne D'Arc" ile çıkıyor karşımıza.

52 AİLE BOYU ANARŞİ
Tiyatrodan gelme yönetmen Sam Mendes ile televizyon yazarı Alan Ball'un ilk filmleri "Amerikan Güzeli" ABD'de yılın en iyi filmlerinden biri olarak kabul ediliyor.

58 KAN KIRMIZISI GERİLİM
"Stigmata" "Rosemary'nin Bebeği" ve "Şeytan" gibi korku klasiklerinin izini takip eden fantastik bir gerilim.

62 HAYALETLER GÖREN ÇOCUK
Başrolünde küçük bir çocuğun oynadığı orta bütçeli bir psikolojik gerilim filmi. Ne dijital özel efektleri var ne de tanınmış bir yönetmeni. Bruce Willis dışında bir starı da yok. Ama "Altıncı His" yılın en çok iş yapan filmlerinden biri.

68 PATRICIA ARQUETTE
Bu ay "Stigmata"nın başrolünde seyredeceğimiz 31 yaşındaki aktris Tony Scott'un "True Romance"iyle yaptığı çıkışı sürdürüyor. Artık Rosanna Arquette'in kardeşi diye anılmıyor. Çünkü boynuz kulağı çoktan geçti...

72 SEVGİ MASALI
Banka soymak isteyen bir grup insanın duygusal hikayesi üzerine kurulu "Güle Güle", 11 yıldır setlerden uzak kalan yönetmen Zeki Ökten'in de dönüş filmi. "Karışık Pizza"dan tanıdığımız yapımcı Faruk Aksoy, sadece onu sinemaya döndürmekle kalmamış, eski kuşaktan usta oyuncuları da biraraya getirmiş.

76 ALMODOVAR'DAN SİNEMA DERSLERİ
Geçtiğimiz yıl Cannes Film Festivali'nde "Annem Hakkında Herşey" ile en iyi yönetmen ödülünü kazanan ve aynı filmle hem Avrupa'da hem de ABD'de ses getiren İspanyol yönetmenin sinema yapmak isteyenlere tavsiyeleri...

82 İKİ CÜNEYT KLASİĞİ
Cüneyt Arkın filmografisinden iki nadide parça: "Karateciler İstanbul'da" ve "Ölüm Savaşçısı"

86 10 YENİ FİLMDE MODA RÜZGARLARI
Birçok seyirci yıldızların filmlerde giydiği herşeye dikkat eder. Ünlü tasarımcıların imzasını taşıyan bu giysiler bazen modayı da etkiler.

90 KOMŞUYLA SİNEMA MUHABBETLERİ
Sinemamızda Türk-Yunan ilişkilerinin tarihi.

94 SPIELBERG-LUCAS USULÜ ŞOV
Sinema Değiştiren Modern Klasikler bölümünde bu ay masaya "Kutsal Hazine Avcıları"nı yatırdık.

1 NUMARA HEARST

Yönetim Kurulu Başkanı
ÖNAY BILGIN
İmtiyaz Sahibi
ERCAN ARIKLI
Genel Yönetmen
MEHMET E. DEMIREL
Genel Yönetmen Yardımcısı
AHMET ÖRS

Genel Yayın Yönetmeni
(Sorumlu)
MEHMET AÇAR
Yazı İşleri Müdürü
CEM ALTINSARAY
Görsel Yönetmen
FİLİZ DAL
Yazı İşleri
SENEM ERDİNE
BURÇİN S. YALÇIN

MEDİ GRUP

Genel Müdür-Dergiler
ECE ARMAN
Satış Direktörü
TÜLİN ÇİM
Satış Müdürü
HAKAN EL YILDIRIM
Müşteri İlişkileri Direktörü
ESRA ORGA
Rezervasyon Teknik Müdürü
İSMAIL KARPUZOĞLU
Tel: (0212) 219 99 39
Fax: (0212/) 296 37 50
Ankara Temsilcisi
NURCAN TÜRKÖZ TULUY
Tel: (0312) 468 50 50
Fax: (0312) 467 36 20
İzmir Temsilcisi
SEVTAP ER
Tel: (0232) 461 67 00
Fax: (0232) 461 30 32

İnsan Kaynakları Koordinatörü
ŞAKİR GÜLSEVER
İşletme Müdürü
AYDAN ERBUĞ
Tanıtım Koordinatörü
NÜKHET SARIOĞULLARI
Promosyon Koordinatörü
NERGİS ARDA OK
İdare Müdürü
ZELİHA DÜNDAR
Tanıtım Görsel Yönetmeni
NACİ YAVUZ
Teknik Müdür
ENGİN ALTUNTAŞ
Ofset Hazırlık Müdürü
AKIF ÖZKAYA

SİNEMA
1 NUMARA HEARST YAYINCILIK A.Ş.
ÜRÜNÜDÜR
Adres: Teşvikiye Bostanı Sokak No: 8
Nişantaşı, 80200 İstanbul
Telefon: (0212) 219 91 71
Ankara Bürosu: (0312) 468 50 50
DAĞITIM
Birleşik Basın Dağıtım A.Ş.
(0212) 624 30 00 (PBX)
BASKI VE CİLT
Şedele Matbaacılık: (0212) 629 00 45

Yazı ve fotoğrafların tüm hakları SİNEMA dergisine, yayınlanan ilanların sorumluluğu ilan sahiplerine aittir.
Bu dergi basın meslek ilkelerine uymaya söz vermiştir.

Okur Hizmetleri Servisi: (0212) 219 07 40
Santral: (0212) 219 91 71 / 243-244-245
Fax: 2199168 İnternet adresi: abone @ 1numara.com.tr

KAPAK TASARIMI: SERHAT GÜRPINAR

ROBERT BRESSON

TÜRSAK'ta her dönem verdiğim "Film Kuramları ve Çözümlemesi" dersinden sanırım iki ya da üç hafta sonrasıydı. Öğrencilerimden biri telefonla arayıp haber verdi: Bresson ölmüştü.

Verdiğim her derste, öğrencilerimin adını ezberlemek zorunda kaldığı bir isim Robert Bresson. Aslında çoğu onun adını hiç duymadan gelir sınıfa, filmlerini seyredenler parmakla sayılacak kadar azdır. Ama ders boyunca en çok örnek verdiğim bir iki yönetmenden biridir. Yönetmenlik sanatının her öğesi üzerine düşünmüş ve belirli bir sinema kuramı oluşturmuştur Bresson... Özellikle "oyunculuk" maddesine geldiğimde Bresson'un oyuncu yönetimini uzun uzun anlatmak zorunda hissederim kendimi...

Amatör oyuncular kullanan ve onların "rol yapmaması" için elinden geleni yapan Bresson sineması bütün unsurlarıyla tek tek incelenmesi gereken bir ekol... Ve bu ekol yedinci sanatın bugünü ve geleceği için hala yol gösterici ve çok sağlam bir kuram.

Godard bir zamanlar "Bir kamera kaydırması eninde sonunda ahlaki bir mesele" dediyse eğer, bunda Bresson'un payı büyüktür. Çünkü Bresson bütün bir yönetmenlik sanatına etik ve felsefi bir perspektiften bakmış, çerçeve, kurgu, kamera hareketi ve dramatik yapı gibi bütün unsurlar üzerine düşünmüştür.

Bir Bresson toplu gösterisini bekliyoruz.

Tarkovski kendi sinemasını en çok etkileyen filmlerin başında "Bir Kır Papazının Günlüğü"nün geldiğini açıkça yazmış, bu filme sayfalarca övgüler düzmüştür...

Bresson bir düşünür, sinema üzerine ciddi bir biçimde kafa yoran herkesin eninde sonunda uğramak zorunda olduğu bir istasyondur.

Günümüz Amerikan bağımsız sinemasının bir kanadının Jim Jarmusch'un "Stranger Than Paradise" filminden çıktığını söylemek çok da zor değil. Bu filmin kökeninde de Bresson sinemasını buluruz.

Açıkcası, sadece minimalist filmleri seven biri değilim; hayran olduğum, önemsediğim sinemacılar arasında Eiseinstein'dan bu yana çok farklı sularda seyreden biçimci yönetmenler de vardır, Griffith'in klasik sinemasını uygulamaya devam eden hikaye anlatıcıları da... Ama sonuç olarak sevdiğim yönetmenlerin tümünün ortak özelliği yönetmenlik sanatı üzerine derinliğine düşünmüş olmalarıdır...

Bresson ise bu konuda belki de en ileri giden yönetmenlerden biridir.

O kadar ileri gitmiş ve öyle filmler çekmiştir ki, herhangi bir seyirci bir Bresson filminden "Bu adam kötü bir yönetmen" diye çıkabilir. Ama beğenmeseniz bile bir Bresson filmini hafızanızdan çıkarmanız kolay değildir...

Yıllar önce bir geceyarısı televizyonda seyrettiğim son filmi "Para" ya da festivalde gördüğüm "Rastgele Balthazar" hala aklımda... Her iki filmde de Bresson'un kötülük kavramına bakışındaki derinlik başdöndürücüdür... Günümüz sinemasının temposuna alışmış bir seyirci için ilk bakışta amatör ve acemi bir sinemacının elinden çıkmış gibi görünen filmlerini peş peşe izlemek meraklısı için tarifsiz derecede tuhaf bir deneyim haline gelebilir. Bu deneyim belirli bir noktadan sonra insanı mistik bir noktaya bile sürükleyebilir... Ve Bresson'un bu derinliğe ulaşırken uyguladığı yönetmenlik sanatını analiz etmek de şaşırtıcıdır: karşınıza her aşamada yalınlık çıkar...

Bütün bu Bresson hayranlığımın kökeninde sadece üç film olduğunu ve onun en önemli birkaç başyapıtını hala seyretmediğimi belirteyim...

Sinemateksiz bir ülkede yaşadığımız için, bu konudaki tek ümidimiz olan İstanbul Film Festivali'nin yöneticilerine yıllardır bir Bresson toplu gösterisini ne zaman yapacaklarını sorduğumu tahmin edersiniz... Kesinleşmese de yöneticilerin bu konuda benim gibi Bresson hayranlarına verdikleri bir söz var: Ya bu yıl ya da gelecek yıl... Açıkcası ben, önümüzdeki bahar aylarında İstiklal caddesindeki sinemalarda Bresson bobinlerinin döneceğinden bayağı ümitliyim...

MEHMET AÇAR

Evet!

Çünkü Faturasız!

Kontörlü! Aylık konuşma faturası yok.
Fatura tarihini unutma, fatura yatırma derdi yok.

A-Tel Alo 535 Kart TURKCELL *Hizmetidir.*

ATV/P

Bugün.

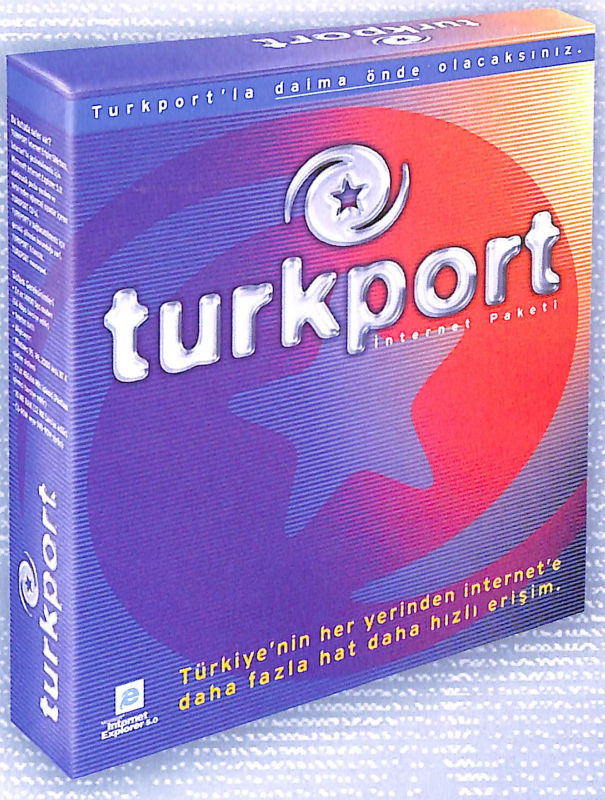

Türkiye'nin her yerinden en hızlı, kesintisiz ve ekonomik İnternet bağlantısı yalnızca Turkport'ta.

Gelecek 'bilişim' ve 'medya'nın birleşmesinden oluşan gücü bugünden görenlerin olacak.

Turkport'u ayıran temel fark arkasındaki bu güç. Bu yüzden Turkport bildiğiniz diğer "İnternet Servis Sağlayıcılarından biri" değil. En yenisi, en farklısı...

Günümüzde geride kalmamak için İnternet'e erişmek de yetmez. Erişmenin ötesine geçmek, "İnternet'le bütünleşmek" için Turkport'u izleyin. Yenilikleri ondan bekleyin.

turkport

Daima önde olacaksınız.

ATV/P

www.turkport.com

Turkport Müşteri Hizmetleri
0 800 261 33 00 / 0 216 528 20 00

"Genç Kız ve Kral"

ŞUBAT

GENÇ KIZ VE KRAL
ANNA AND THE KING
Yönetmen: Andy Tennant. Oyuncular: Jodie Foster, Chow Yun-Fat, Bai Ling. Senaryo: Steve Meerson ve Peter Krikes. Görüntü Yönetmeni: Caleb Deschanel. Müzik: George Fenton. Kurgu: Roger Bondell. Kostüm Tasarımcısı: Jenny Beaven. Yapımcı: Lawrence Bender, Ed Elbert. Dağıtımcı: Özen Film. Gösterim Tarihi: 25 Şubat.

İngiliz öğretmen Anna Leonowens (Jodie Foster) Britanya'nın Viktorya dönemi kadınlarının yapmadığı birşeyi yapmıştı: ülkesinden binlerce kilometre uzakta Batı toplumunun hiç bilmediği bir ülkeye çocuğuyla birlikte yalnız ve dul bir kadın olarak yola çıkmıştı. Siyam'a vardığında gözlerinde macera ışıltıları, elinde ise bir tavsiye mektubundan başka hiçbir şey yoktu. Ama ne olursa olsun geri dönmeyi de düşünmüyordu. Anna, Kral'ın (Chow Yun-Fat) 58 çocuğunun eğitimini üstlenmek üzere bu ülkeye gelmişti. Ne var ki, Kral Mongkut hakkında çok az şey biliyordu. Başlangıçta bu dik kafalı İngiliz kadınıyla Doğu-Batı çelişkisi yaşayan Kral, zamanla aralarında gelişen dostluğa mani olamamıştı. Çünkü o da farkındaydı ki Batı'nın medeniyetini ülkesine getiren bu kadın yalnızca onun ve ailesinin değil aynı zamanda ülkesinin de geleceğinde bir ışık yakmıştı.

NOTLAR: Daha önce 1946'da "Anna And The King Of Siam" ve 1956'da da "The King And I" isimleriyle çekilen, İngiltere'nin 19. yüzyıl figürlerinden Anna Leonowens'in günlüğünden uyarlanan öykü 1998'de "Ever After"ını izlediğimiz Andy Tennant yönetiminde beyazperdede. Başarılı oyuncularıyla Oscar ödüllerinde boy göstereceğini tahmin ettiğimiz "Anna And The King" Şubat ayının en iyi filmlerinden...

STIGMATA
Yönetmen: Rupert Wainwright. Oyuncular: Patricia Arquette, Gabriel Byrne, Jonathan Pryce, Nia Long, Patrick

"Stigmata"

AYIN FİLMLERİ

"Aç Gözünü"

Muldoon, Portia de Rossi, Rade Sherbedgia. Senaryo: Tom Lazarus, Rick Ramage. Görüntü Yönetmeni: Jeffrey L. Kimball. Müzik: Billy Corgan, Elia Cmiral. Kurgu: Michael R. Miller. Kostüm Tasarımcısı: Julie Weiss. Yapımcı: Frank Mancuso. Dağıtımcı: UIP. Gösterim Tarihi: 11 Şubat.

Pittsburgh'da kuaförlük yapan Frankie Page (Patricia Arquette) adlı genç ve güzel bir kadının yaşamı ansızın kontrolden çıkmaya başlar. Gözle görünmeyen ama çok kuvvetli bir gücün yönlendirdiği genç kadının ellerinde, ayaklarında ve başında birtakım normal dışı kanamalar başlamıştır. Bu durum karşısında tıbbi yardım almak zorunda kalır. Rahatsızlığı ve normal dışı davranışları çoğaldıkça iş arkadaşlarıyla olan ilişkileri de sekteye uğramaya başlar. Bilinmeyen güçlerin metroda Frankie'ye saldırdığını gören bir rahip, genç kadına yönelik bu saldırının dinsel kökenli olabileceğini düşünerek durumu Vatikan'a bildirir. Bunun üzerine Vatikan'ın üst düzey yetkililerinden Kardinal Houseman (Jonathan Pryce) duruma el koyarak Rahip Andrew Kiernan'ı (Gabriel Byrne) olayı araştırması için Pittsburgh'a göndermeye karar verir. Kiernan'ın işi dünyanın çeşitli yerlerinde ortaya atılan sahte mucize olaylarını araştırıp gerçeği bulmaktır. Ancak Frankie olayında çok ciddi bir durumla karşı karşıyadır. Genç kadında gözlemlediği şeyler karşısında kendi inançları da sarsılır. Artık genç kadının korkularla dolu dünyasının içine girmiş, Vatikan'dan gelen tüm uyarılara rağmen onu korumak için çok güçlü bir istek duymaya başlamıştır.

NOTLAR: İsmini, İsa peygamberin çarmıha gerilmesinde olduğu gibi sıradan insanların da ellerinde, ayaklarında ve başında beliren yaralardan alan film, özellikle, başarılı oyunculuklarıyla ve görüntü çalışmasıyla dikkat çekiyor. Filmle ilgili daha geniş bilgiyi 58. sayfamızda başlayan yazıda bulabilirsiniz.

AÇ GÖZÜNÜ
OPEN YOUR EYES

Yönetmen: Alejandro Amenabar. Oyuncular: Eduardo Noriega, Penelope Cruz, Chete Lera, Fiele Martinez, Najwa Nimri, Gerard Barray. Senaryo: Alejandro Amenabar, Mateo Gil. Görüntü Yönetmeni: Hans Burman. Müzik: Alejandro Amenabar, Mariano Marin. Kurgu: Maria Elena Sainz de Rozas. Sanat Yönetmeni: Wolfgang Burmann. Yapımcı: Fernando Bovaira, Jose Luis Cuerda. Dağıtımcı: Özen Film. Gösterim Tarihi: 4 Şubat.

Bir hapishanenin karanlık bir hücresinde psikiyatrik tedavi gören 25 yaşındaki Cesar (Eduardo Noriega) doktora oraya nasıl düştüğünü anlatmaktadır. Oysa Cesar iyi bir geleceği olan, iyi görünümlü bir gençtir. Kaderi o güne kadar yüzüne hep gülmüştür. Bir gece en yakın arkadaşı, Paleyo Sofia (Penelope Cruz) adındaki kız arkadaşıyla tanıştırır onu. Cesar, Sofia'yı görür görmez ona aşık olur ve arkadaşının elinden almakta da bir sakınca görmez. Fakat Cesar'ın peşinde Nuria adında bir kadın da vardır. Cesar bir gün onun eve gitme teklifini kabul eder. Ne var ki Nuria, Cesar'ın Sofia'yla olan ilişkisini öğrenmiştir; arabayı deli gibi uçuruma sürer ve kazada ölür. Cesar ise yüzündeki asla iyileşmeyecek yaralar ve mahvolmuş bir hayatla başbaşa kalır. Tüm doktor müdahaleleri de Cesar'ın yüzünün düzelmesini sağlayamaz.

NOTLAR: Şili asıllı İspanyol yönetmen Amenabar'ın 1997'de çekmiş olduğu ve günümüz insanının çevresine yabancılaşması üzerine odaklandığı "Aç Gözünü" gerek oyuncu kadrosunun sağlamlığı gerekse de genç yönetmeninin filmin her alanında kendisini gösteren denetimi açısından ilgi çekici bir film.

ALTINCI HİS
SIXTH SENSE

Yönetmen: M. Night Shyamalan. Oyuncular: Bruce Willis, Haley Joel Osment, Toni Collette, Olivia Williams, Trevor Morgan, Donnie Wahlberg. Senaryo: M. Night Shyamalan. Görüntü Yönetmeni: Tak Fujimoto. Müzik: James Newton Howard. Kurgu: Andrew Mondshein. Kostüm Tasarımcısı: Joanna

"Altıncı His"

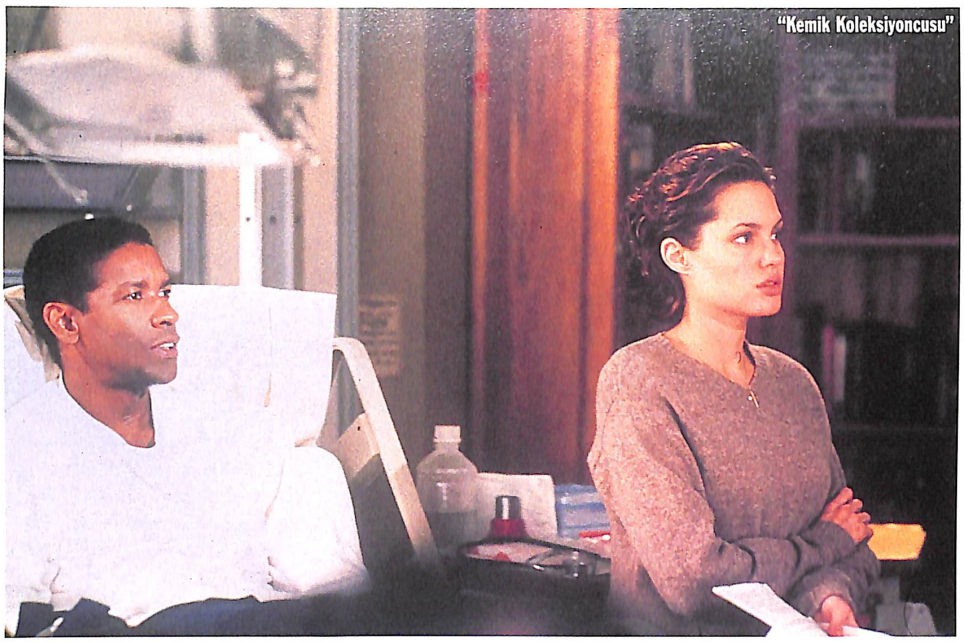
"Kemik Koleksiyoncusu"

Johnston. Yapımcı: Frank Marshall, Kathleen Kennedy, Barry Mendel. Dağıtımcı: UIP. Gösterim Tarihi: 4 Şubat.
Sekiz yaşında bir çocuk olan Cole Sear (Haley Joel Osment) karanlık güçlerin etkisi altındadır. Zaman zaman hayaletler tarafından ziyaret edilen bu çocuk, gölgelerin arasından ortaya çıkıveren hayaletlerle kendi iradesi dışında bağlantılar kurmakta ve bu durumdan çok korkmaktadır. Kendisinde normal ötesi birtakım güçlerin olduğunun farkına varan küçük çocuk bunların sebebini anlayamadığı gibi, çektiği acıları da çocuk psikoloğu Malcolm Crowe'un (Bruce Willis) dışında hiç kimseye anlatamamaktadır. Crowe ise geçmişte bir hastasını iyileştirememenin üzüntüsünü yaşamaktadır. Üstelik bu küçük çocuğun sorunları, eski hastasının sorunlarına çok benzemektedir. Ancak küçük hastasındaki doğaüstü yeteneklerin gerisindeki esrar perdesini aralamaya çalışan psikoloğun çalışmaları ilerledikçe her ikisinde de birtakım korkutucu ve açıklanamaz gelişmeler başlayacaktır.
NOTLAR: Amerika'yı altüst eden "Altıncı His" bizim de merakla beklediğimiz bir film. Görünüşe bakılırsa, psikolojik gerilim türündeki film, özellikle, çarpıcı finaliyle dikkat çekeceğe benzer. Yönetmen Shyamalan ve Bruce Willis ile yapılmış söyleşilerden derlenmiş yazımızı 62. sayfada bulabilirsiniz.

KEMİK KOLEKSİYONCUSU
THE BONE COLLECTOR

Yönetmen: Phillip Noyce. Oyuncular: Denzel Washington, Angelina Jolie, Queen Latifah, Michael Rooker, Mike McGlone, Luis Guzman, Leland Orser ve Ed O'Neill. Senaryo: Jeremy Iacone (Jeffrey Deaver'ın kitabından). Görüntü Yönetmeni: Dean Semler. Müzik: Craig Armstrong. Kurgu: William Hoy. Yapımcı: Bo Dietl, Michael Klawitter, Dan Jinks. Dağıtımcı: Warner Bros. Gösterim Tarihi: 18 Şubat.
Dedektif Lincoln Rhyme (Denzel Washington) New York'ta çalışan ve özel davaların görüldüğü mahkemelerde bilirkişi olarak görev yapan, ülkenin en deneyimli kriminologlarından biridir. Ses getiren pek çok kitabın yazarı olan Rhyme, olağanüstü sezgisi ve suçluları izlemedeki inanılmaz başarısı sayesinde kanun adamları dünyasında büyük bir şöhret yapmış biridir. Rhyme uğradığı bir saldırı sonucunda ağır yaralanır ve boyundan aşağısı felç olur. Artık ellerini ve kollarını kullanamaz durumda, tamamen yatalak duruma gelmiştir. Yirmili yaşlarının henüz başında olan zeki kadın polis Amelia Donaghy (Angelina Jolie) genç yaşına rağmen yaşamın tüm yorgunluğunu omuzlarında hissetmektedir. Amelia aldığı bir çağrı sonucunda olay yerine gidince kendisini karmaşık cinayetlerle örülü bir olayın içinde bulur. Bu arada, dava için Rhyme'den yardım istenir. Çünkü karşı karşıya oldukları cinayetler sıradan adli vakalar olmayıp, şeytani zekaya sahip olan acımasız bir katil tarafından işlenmektedir.
NOTLAR: Son 5 yılda son derece yoğun bir biçimde karşımıza gelen seri cinayet katillerine odaklanan filmlerin bir başka örneği... Usta görüntü yönetmeni Dean Semler'ın görüntüleri eşliğinde Washington-Jolie ikilisinin ne derece uyumlu bir performans sergilediği merak konusu. Son olarak yönetmen Phillip Noyce'un filmde antikacıdaki bir müşteri olarak kısa bir süre göründüğünü de eklemek istiyoruz.

AMERİKAN GÜZELİ
AMERICAN BEAUTY

Yönetmen: Sam Mendes. Oyuncular: Kevin Spacey, Annette Bening, Peter Gallagher, Thora Birch, Mena Suvari. Senaryo: Alan Ball. Görüntü Yönetmeni: Conrad Hall. Müzik: Thomas Newman. Kurgu: Chris Greenbury. Kostüm Tasarımcısı: Julie Weiss. Yapımcı: Dan Links, Bruce Cohen. Dağıtımcı: UIP. Gösterim Tarihi: 18 Şubat.
Lester Burnham (Kevin Spacey) bir magazin dergisinde çalışmaktadır. Kentin lüks banliyölerinden birinde karısı ve kızıyla yaşayan Lester orta yaş bunalımının eşiğine kadar gelmiştir. Emlakçılık yapan karısı Carolyn (Annette Bening) ona karşı ilgisiz ve soğuk davranır. Lise öğrencisi olan kızı Jane de (Thora Birch) onu küçük görmekte, saygısız davranışlarını günden güne artırmaktadır. Bütün bunların üstüne bir de gazetedeki patronunun onu gerizekalı yerine koymasıyla kabusu daha da artar. Son derece sıkıcı giden yaşamında birtakım değişiklikler yapma kararı alan

"Amerikan Güzeli"

AYIN FİLMLERİ

"Jeanne D'Arc"

Lester orta yaş bunalımını bir yeniden doğuşa çevirmek için harekete geçer. Daha çok özgürleşmek, daha mutlu olmak için sergilemeye başladığı girişimler, karısı ile kızını çıldırtacak noktaya kadar varır. Ancak yasak duyguların etkisine kapılıp şehvetli bakışlarını kızı Jane'in sıcakkanlı ve ihtiraslı bir genç kız olan okul arkadaşı Angela'ya (Mena Suvari) yöneltince aile içindeki kaos ortamı derinleşir. Karısı Carolyn'in bu duruma verdiği karşılık ise dikkatini meslektaşı Buddy Kane'e (Peter Gallagher) yöneltmek biçiminde gerçekleşir.

NOTLAR: Bu seneki Akademi ödüllerinin en büyük favorisi olarak gösterilen "Amerikan Güzeli" tiyatro kökenli Sam Mendes'in de ilk filmi. Bu arada film; en iyi yönetmen, en iyi film, en iyi senaryo, en iyi müzik, en iyi kadın oyuncu ve en iyi erkek oyuncu dallarında Altın Küre adayı. "Amerikan Güzeli"yle ilgili daha geniş bir yazı ve yönetmeni Sam Mendes'le yapılmış bir söyleşi okumak istiyorsanız 52. sayfamıza bakabilirsiniz.

JEANNE D'ARC
THE MESSENGER: THE STORY OF JOAN OF ARC

Yönetmen: Luc Besson. Oyuncular: Milla Jovovich, John Malkovich, Faye Dunaway, Dustin Hoffman, Pascal Greggory, Vincent Cassel, Tcheky Karyo. Senaryo: Andrew Birkin, Luc Besson. Görüntü Yönetmeni: Thierry Arbogast. Müzik: Eric Serra. Kurgu: Sylvie Landra. Kostüm Tasarımcısı: Catherine Leterrier. Yapımcı: Hughes Tissandier, Patrice Ledoux. Dağıtımcı: Warner Bros. Gösterim Tarihi: 11 Şubat.

Yüzyıl Savaşları'nın tüm hızıyla sürdüğü dönemde Fransa İngilizler tarafından işgal altındadır. Fakat Fransa bu dönemde ayrıca bir iç savaşla da karşı karşıyadır. Jeanne (Milla Jovovich) isimli küçük bir Fransız köylü kızı ise etrafındakilere sürekli olarak gökyüzünden mesajlar aldığını söylemektedir. Ona göre Tanrı tarafından, Fransa'yı kurtarmak ve Fransa kralı olacak Prens Charles'a yardım etmek üzere seçilmiştir. Oyun oynadığı bir günün sonunda eve dönen Jeanne, köyünün İngilizler tarafından işgal edildiğini görür. Saklandığı yerden, ablasının İngilizler tarafından tecavüz edildikten sonra öldürüldüğüne tanık olur. Bu olaydan sonra Jeanne, teyzesinin yanında yaşamak üzere komşu köye gönderilir. İşgalci İngilizleri yenmedikçe kendisinin ve halkının mutlu olamayacağını anlamıştır. 1428 yılına gelindiğinde Jeanne'ın krala yardım etmek üzere Tanrı tarafından seçildiğinden artık şüphesi kalmaz ve hemen harekete geçer. Kral Charles'la ilk konuşmasını yaptığında kral ona nasıl bir karşılık vereceğini bilemez. Daha sonra ikna olan kral ona bir ordu verir. Bu ordunun başına geçen Jeanne, kralın tahta çıkması gereken kent olan Rheims kentini İngilizlerden kurtarır. Fakat savaş daha bitmemiştir. Jeanne Fransa için stratejik bir öneme sahip Orleans'ı kurtarmak için ilerlemeye devam eder.

NOTLAR: En son "Beşini Güç"ü (The Fifth Element) çeken Luc Besson bu kez kamerasını Fransa'nın geçmişine çeviriyor ve 15. yüzyılın ünlü figürü Jeanne D'Arc'ı anlatıyor. Göz kamaştıran bir oyuncu kadrosunu, her zamanki görüntü yönetmeni (Thierry Arbogast) ve bestecisini (Eric Serra) biraraya getiren Besson'un bize bir sinema şöleni sunması ihtimali güçlü.

THE GENERAL

Yönetmen: John Boorman. Oyuncular: Brendan Gleeson, Adrian Dunbar, Sean McGinley, Maria Doyle Kennedy, Angeline Ball, Jon Voight, Eanna MacLiam. Senaryo: John Boorman, Paul Williams. Görüntü Yönetmeni: Seamus Deasy. Müzik: Richie Buckley. Kurgu: Ron Davis. Kostüm Tasarımcısı: Maeve Paterson. Yapımcı: John Boorman, Kiernan Corrigan. Dağıtımcı: Özen Film. Gösterim Tarihi: 11 Şubat.

1980'lerdeyiz. Martin Cahill (Brendan Gleeson) dönemin İrlanda'sının şöhretli, kibirli ve kurnaz hırsızıdır. Fakat Cahill, bir suçlu olmasına rağmen halk tarafından da sevilmektedir. Şöhreti, cesaret isteyen iki büyük hırsızlık vakasının arkasında onun olmasıdır. Zaten bu yüzden de hem polisin hem IRA'nın hatta hem de kendi çete üyelerinin dikkatini çekmiştir. Bu arada, iki kadına birden aşık olan Cahill hırslı bir polis

"The General"

AYIN FİLMLERİ

"Güle Güle"

tarafından da kovalanmaktadır. Ned Kenny (Jon Voight) adlı bu polis, Cahill'i yakalamak için binbir güçle uğraşmaktadır.
NOTLAR: "The General" İrlanda'nın 80'lerdeki Robin Hood'u Martin Cahill'in özyaşam öyküsünü anlatan bir film. Boorman'ın bu tarihsel figürü nasıl betimlediği merak konusu. Film batıda genelde aşırı uzunluğu nedeniyle eleştirildi. Soundtrack'ini Van Morrison'un hazırladığı filmde ünlü İrlandalı yönetmen Jim Sheridan'ın da küçük bir rolü var. Ayın en iyilerinden biri olabilir.

GÜLE GÜLE

Yönetmen: Zeki Ökten. Oyuncular: Metin Akpınar, Zeki Alasya, Şükran Güngör, Yıldız Kenter, Eşref Kolçak, Haluk Bilginer, Sevda Ferdağ, Güler Ökten, Ayşegül Aldinç, Serra Yılmaz. Senaryo: Fatih Altınöz. Görüntü Yönetmeni: Ferenc Pap. Müzik: Engin Düzyol. Kurgu: Nevzat Dişiaçık. Yapımcı: Faruk Aksoy. Dağıtımcı: Warner Bros. Gösterim Tarihi: 4 Şubat.

Hepsi 60 yaşını aşmış beş sıkı dost, bir adada yaşamaktadır. Araba tamircisi Şemsi, karısından yıllar önce ayrılmış, dinine bağlı, temiz birisidir. Kendisinden uzakta yaşayan bir de çocuğu vardır. Zarife ile albay emeklisi, disiplinli, muhafazakar Celal ise 40 yıldır evlidirler. İsmet, ömrü boyunca adadan ayrılmaya hiç cesaret edememiş, ürkek, sinema filmlerini seven bir yalnız adamdır. Sadece bir kez gördüğü Kübalı Rosa'yla 35 yıldır "kendi halinde" bir aşk yaşayan Galip ise bu kadınla yıllardır yalnızca mektupla "görüşmesine" rağmen ona hiç ihanet etmemiştir. Bir gün Galip, Rosa'ya gitmeye karar verir. Fakat yakalandığı mide kanseri bu gidişi imkansız kılar. Arkadaşları ise bu yolculuğun imkansız olmadığını düşünmektedirler. Hemen bir hesap yaparlar. Yurtdışına çıkmak için gereken şey, öncelikle dövizdir. Ne var ki dolar hesabı yaparken bir kur hatası yapan 5 kafadarın karşısına inanılmaz yüksek bir rakam çıkar. Bunun üzerine, ev sahibi olan İsmet ve Şemsi evlerini satmaya karar verirler. Ama bu bir çözüm olmaz. Tanıdık ve akrabalardan para istenir; bu da başarısızlıkla sonuçlanır. Olay çözümsüzlüğe doğru sürüklenirken Şemsi banka soyabilecekleri fikrini ortaya atar.
NOTLAR: Zeki Ökten'in yönetiminde yılların oyuncularını yan yana getiren "Güle Güle" Şubat ayının tek Türk filmi. Komedi ile dramayı aynı potada eritmeyi amaçlayan film aşk, dostluk ve yaşam sevinci üzerine kurulu. Yapımcısı Faruk Aksoy ve başrol oyuncuları Şükran Güngör ve Yıldız Kenter'le yapılmış söyleşileri okumak istiyorsanız, lütfen 72. sayfamızı çevirin.

MAN ON THE MOON

Yönetmen: Milos Forman. Oyuncular: Jim Carrey, Danny DeVito, Courtney Love, George Shapiro, Paul Giamatti, Vincent Schiavelli. Senaryo: Scott Alexander, Larry Karaszewski. Görüntü Yönetmeni: Anastas N. Michos. Müzik: Peter Buck, Mike Mills, Michael Stipe. Kurgu: Adam Boome, Lynzee Klingman, Christopher Tellefsen. Kostüm Tasarımcısı: Jeffrey Kurland. Yapımcı: Danny DeVito, Michael Shamberg, Stacey Sher. Dağıtımcı: Warner Bros. Gösterim Tarihi: 25 Şubat.

70'lerde Amerikan televizyonlarında yayınlanan "Taxi" isimli dizide Latka Gravas adındaki sevimli bir göçmen araba tamircisini oynayan ünlü komedyen Andy Kaufman (Jim Carrey) daha sonradan kendisini Dünya Cinsiyetler Arası Pankreas Dövüş Şampiyonu ilan ederek esas şöhretini elde edecektir. Böyle birşeyi ilan etmesi ise profesyonel bir pankreas dövüşçüsü olan Jerry Lawler'dan ona maç teklifi gelmesiyle sonuçlanır.
NOTLAR: Ayın bir diğer biyografi çalışması. Amerika'nın çok sevilen komedyenlerinden Andy Kaufman'ın yaşam öyküsünü yönetmen Milos Forman perdeye aktarıyor. Film zaman zaman Kaufman'ın komik yaşamını gözler önüne sererken onun, patronu Geoge Shapiro'yla, en yakın arkadaşı ve ortağı Bob Zmuda'yla ve sevgilisi Lynne Marguiles'le olan ilişkilerine değiniyor. Jim Carrey'nin kompozisyonunun batıda son derece beğenildiğini de belirtmekte fayda var. Bu filmle ilgili geniş bir yazıyı Şubat sayısında sunmayı düşünüyoruz.

MUSIC OF THE HEART

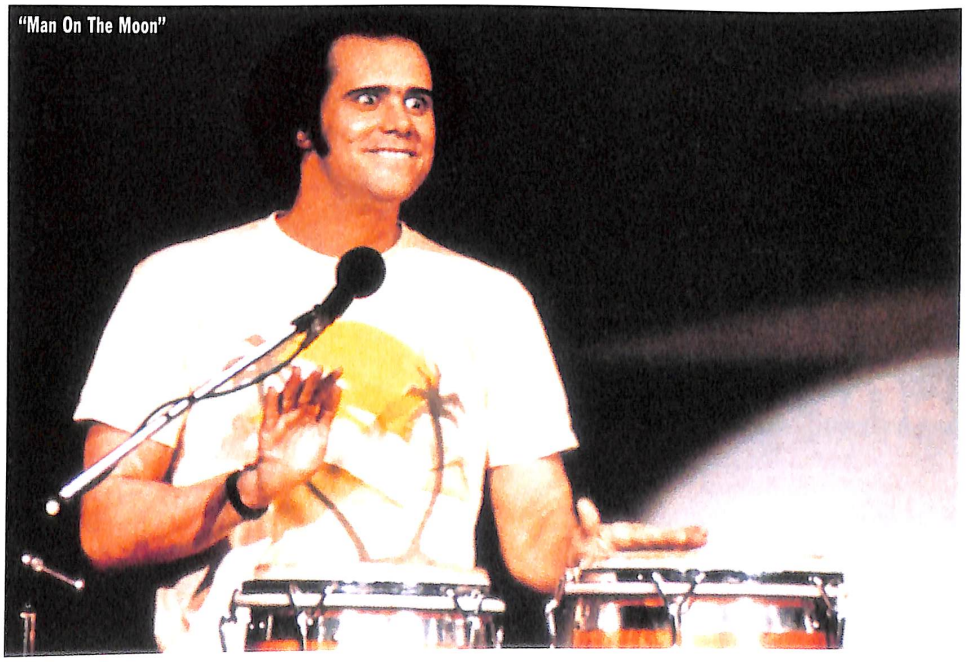
"Man On The Moon"

[redacted]

Acer® G70

Gerçek Boyut

98 gr. • Titreşim • Li-ion Pil (max.stand-by 98, konuşma 4 saat) • 2 hat kullanabilme özelliği • Takvim • Saat • Alarm • Ajanda • Son 10 gelen, aranan, cevapsız çağrıların tarih ve saat bilgileri

INTERLINE

TÜRKİYE GENEL DİSTRİBÜTÖRÜ

www.interline.com.tr

İSTANBUL (Merkez) Tel: (0212) 336 00 00 Fax: (0212) 266 00 00

İZMİR Tel: (0232) 446 00 00 Fax: (0232) 446 90 00

ANKARA Tel: (0312) 466 00 00 Fax: (0312) 466 02 02

ADANA Tel: (0322) 459 59 00 Fax: (0322) 458 46 46

"Music Of The Heart"

Yönetmen: Wes Craven. Oyuncular: Meryl Streep, Aidan Quinn, Angela Bassett, Cloris Leachman, Gloria Estefan, Josh Pais. Senaryo: Pamela Gray. Görüntü Yönetmeni: Peter Deming. Müzik: Mason Daring. Kurgu: Patrick Lussier. Kostüm Tasarımcısı: Susan Lyall. Yapımcı: Susan Kaplan, Marianne Maddalena, Alan Miller, Walter Scheuer. Dağıtımcı: Film Pop. Gösterim Tarihi: 25 Şubat.

Roberta Guaspari (Meryl Streep) boşanmış bir annedir. Hiçbir iş tecrübesi olmayan orta yaşlı bu kadın iş aramaktadır. Yaptığı bir başvuru sonunda Harlem'in fakir bir mahallesindeki okulda müzik öğretmeni olarak işe girer. Disiplin altına alınması ve motive edilmesi gereken küçük haydutlarla karşı karşıyadır artık Roberta. Bu arada, okulun sert müdiresi Janet Williams'la da ilişkilerini geliştirmeye çabalamaktadır. Roberta'nın okuldaki en iyi dostuysa Isabel Vasquez (Gloria Estefan) adındaki bir başka öğretmendir. Çocuklara keman çalarak birşeyler öğretmeye çabalayan Roberta bu gayretlerinin sonucunu alacaktır.

NOTLAR: Gerçek hayattan alınma bir başka hikaye. Korku-gerilim türünün ustalarından Wes Craven'dan beklenmeyecek türde bir film olabilir karşımızdaki. Özellikle "Mr. Holland's Opus" filmini sevmiş olanların kaçırmaması gereken bir film "Music Of The Heart". Ünlü latin şarkıcı Gloria Estefan'ın ilk oyunculuk denemesinde mütevazı bir performans sergilediğini son bir not olarak ekleyelim.

FEAR AND LOATHING IN LAS VEGAS

Yönetmen: Terry Gilliam. Oyuncular: Johnny Depp, Benicio Del Toro, Christina Ricci, Tobey Maguire, Michael Lee Gogin, Larry Cedar, Mark Harmon, Debbie Reynolds, Cameron Diaz, Ellen Barkin. Senaryo: Terry Gilliam, Tony Grisoni, Tod Davies, Alex Cox (Hunter S. Thompson'ın aynı adlı romanından). Görüntü Yönetmeni: Nicola Pecorini. Müzik: Ray Cooper, Michael Kamen. Kurgu: Lesley Walker. Kostüm Tasarımcısı: Julie Weiss. Dağıtımcı: Özen Film. Gösterim Tarihi: 25 Şubat.

Raoul Duke (Johnny Depp) ve arkadaşı Dr. Gonzo (Benicio Del Toro) "Amerikan Rüyası"nı keşfetmek üzere Batı Amerika'da uzun bir yolculuğa çıkarlar. İki kafadar bir derginin tavsiyesiyle satın aldıkları yüklü miktarda uyuşturucuyla yolda ilerlerken toplumun pek çok kesiminden insanlarla karşılaşırlar: polislerle, habercilerle, kumarbazlarla, ırkçılarla, otostopçularla... Adına "Amerikan Rüyası" denen ne idüğü belirsiz şeyi ararlarken ikisinin de karşısına yalnızca korku, nefret ve şamata çıkar.

NOTLAR: Çağdaş Amerikan sinemasının en önemli yönetmenlerinden biri olan Terry Gilliam'ın bizde bir türlü vizyona giremeyen bu son filmi, bakalım bu kez de ertelenecek mi? Çok zengin bir oyuncu kadrosuyla günümüz Amerika'sından çarpıcı bir panorama sunacağını tahmin ettiğimiz film Şubat ayının en önemli filmi. Biz bu filmle ilgili Terry Gilliam'la yapılmış bir söyleşiyi geçtiğimiz sayılarımızda sizlere sunmuştuk.

"Fear And Loathing In Las Vegas"

Yüksek teknoloji büyüleyici güzelliğin hizmetinde...

İzmirli hanımlar üstün teknolojinin desteğiyle büyüleyici güzelliklerini keşfedecekler...

• VÜCUT ANALİZİ • SELÜLİT TEDAVİSİ • BÖLGESEL ZAYIFLAMA • VÜCUT ŞEKİLLENDİRME
• LENF DRENAJ MASAJI • VÜCUT BAKIMI • GÖĞÜS BAKIMI • BİLGİSAYARLA CİLT ANALİZİ
• POURELLE ÜRÜNLERİ İLE CİLT BAKIMI VE ÜRÜN SATIŞI • ULTRASONIC PEELING
• KIRIŞIK TEDAVİSİ • AMELİYATSIZ YÜZ GERME • SOLARYUM

STUDIO AESTHETICS

MİTHATPAŞA CAD. NO:747/1 SADIKBEY - İZMİR Tel.:0.232. 232 99 51

idol

ELEŞTİRİ

★ KÖTÜ ★★ ORTA ★★★ İYİ ★★★★ ÇOK İYİ ★★★★★ BAŞYAPIT

KRİTİK ALINTI

"Şampiyonların Kahvaltısı"

"Hayatlarında ellerine bir Kurt Vonnegut kitabı almamış olanların filmde olup bitenleri anlaması, karakterleri karikatür düzeyi dışında bir düzeyde görmesi zor. Hakçası, oyuncuların da bu konuda fazla yardımcı oldukları söylenemez. Kitaptaki eleştirilerin sulandırılmasının önüne geçmek ise, neredeyse imkansız. O günden bu yana köprülerin altından çok sular aktığı, maddi koşullar ve ruh iklimi değiştiği için, Kurt Vonnegut'un hicvi havada kalıyor. Amerikalılar, 'Şampiyonların Kahvaltısı'nın hüzünle alay ettiği türden 'ulusal nitelik'leri aldı kabullendi. Konformizm ve açgözlülük, cinsel eğilimlerin gizlenmesi, kültürel alana da yansımış kabalık, artık sır değil. Öte yandan Rudolph'un filmi, çizgi film enerjisi ve süratiyle, edepli bir John Waters filmini andırıyor. Her şeye rağmen, ülkesini absürdist bir deliler evi olarak gören Vonnegut'a ihanet etmediği de söylenebilir."

SEVİN OKYAY, Radikal Cumartesi

BOX OFFICE

FILM	HAFTA SAYISI	HAFTALIK HASILAT	TOPLAM HASILAT
A B D		(milyon $)	(milyon $)
Stuart Little	4	11.2	95.3
Green Mile, The	5	9.7	91.2
Talented Mr. Ripley, The	3	9.3	54.1
Any Given Sunday	3	8.77	59.2
Galaxy Quest	3	8.02	38.4
Toy Story 2	8	7.15	219.7
Magnolia	4	5.69	6.61
Bicentennial Man	4	5.3	47.2
Deuce Bigalow: Male Gigolo	5	5.03	54.1
Snow Falling on Cedars	3	3.91	4.07
İNGİLTERE		(milyon £)	(milyon £)
Sleepy Hollow	2	1.73	5.63
Angela's Ashes	1	1.35	1.35
Bone Collector, The	1	0.81	0.81
World Is Not Enough, The	8	0.67	26.5
Sixth Sense, The	11	0.54	22.4
Inspector Gadget	5	0.49	6.53
Blue Streak	4	0.34	2.91
East Is East	11	0.29	8.28
Bringing Out the Dead	2	0.22	0.75
Iron Giant, The	5	0.17	1.93
Summer of Sam	1	0.17	0.17
Dogma	4	0.167	2.08
Muppets From Space	4	0.14	1.25
End of Days	6	0.84	4.6
Fantasia/2000	3	0.66	299.782

14 OCAK - 21 OCAK

ELEŞTİRMENLERİN YILDIZ TABLOSU

	Mehmet Açar	Cem Altınsaray	Tunca Arslan	Sungu Çapan	Atilla Dorsay	Tuna Erdem	Kutlukhan Kutlu	Uğur Vardan	Burçin Yalçın	Murat Özer
Dünya Yetmez	★★★	-	★★	★	★★★	★★★	-	★★	★★	-
Belalı Aşk	★★★	-	★★	★★	★★★	★★★	-	★★★	-	-
Olimpo Garajı	-	-	★★★★	★★★	★★★	-	-	-	-	★★★★
Şampiyonların Kahvaltısı	★★★	★★	★	★★	★★★	★★	★★	★★	★★★	-
Ekim Düşü	-	★★★★	-	-	-	-	-	-	-	-
Seksi Peri	★★	★★	★★	-	★★	★★	-	★★	-	-
Duruşma	★★★	★★	★★	★	★★	★★	-	★★	★★	-
Lanetli Tepe	-	-	★★	-	★★★	★★	★★	★	-	-
Öğretmen	★★	★	★★	★	-	★★	-	★	★★★	★
Existenz	★★★★	★★★	★★★	★★	★★	★★★★	★★★	★★★	★★★★★	★★★★
Avanak Ajan	★★★	★★	-	★★	★	-	★★★	★★★	★★★	-
Şaşkın Dedektif	-	-	★	-	-	-	-	★★	★★	-
Amerikan Güzeli	★★★	★★★	★★★	★★★★	★★★★	-	★★★	★★★★	-	★★★★
Sonsuzluk ve Bir Gün	★★★	-	★★★★	★★★	★★★★★	★★	-	-	★★★★	★★★
Dövüş Kulübü	★★★★	★★★★	★★★	★★★	★★★★	★★★	★★★★	★★★★	★★★★★	★★★★★

Koyu renkte olan bantlar en yüksek yıldız ortalamasına sahip olan filmleri gösterir.

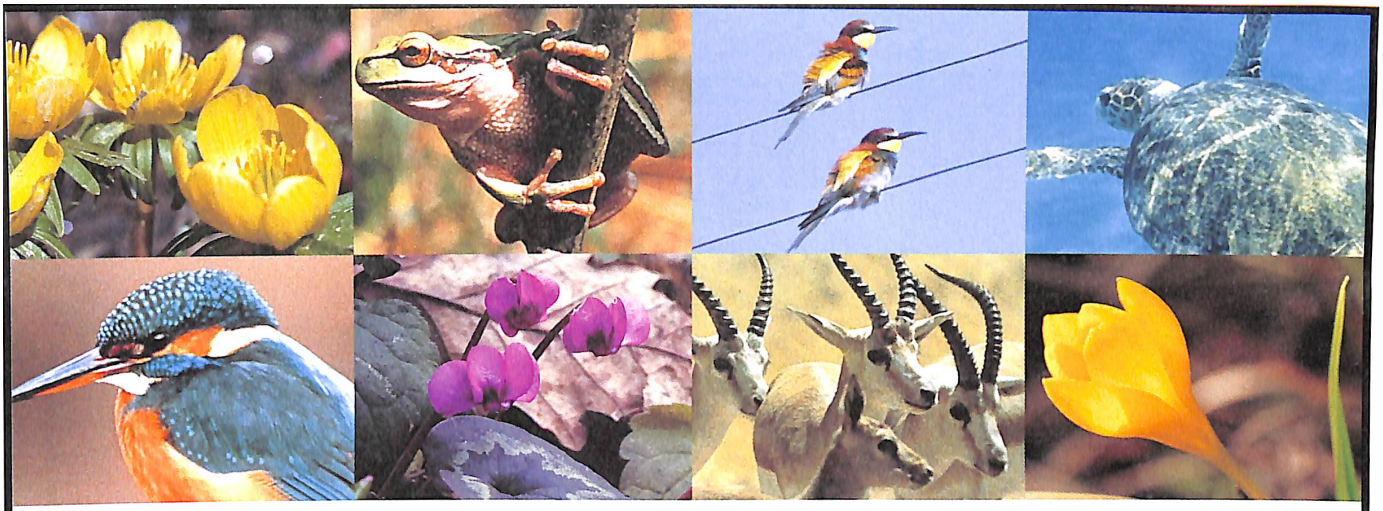

"...Bir gün bakacaksınız; gökteki kartallar, dağları örten ormanlar yok olmuş;
yaban atları evcilleştirilmiş ve her yer, insanoğlunun kokusuyla dolmuş.
İşte o gün, insanoğlu için, yaşamın sonu ve varlığını sürdürebilme savaşının başlangıcı olacak..."

O gün gelmeden doğa için birşeyler yapın. Doğal Hayatı Koruma Derneği'ne üye olun!

http://www.dhkd.org

DOĞAL HAYATI KORUMA DERNEĞİ
25.Yıl

PK 971 Sirkeci 34436 İstanbul Tel: 0212 528 20 30 Faks: 0212 528 20 40 e-posta: kelaynak@dhkd.org

BU İLAN DERGİNİZİN KATKILARIYLA YAYIMLANMIŞTIR.

Evet! Doğal Hayatı Koruma Derneği'ne üye olmak istiyorum.

Yıllık Ödenti: 15.000.000 TL
(Yurtdışındaki üyelerimizin posta giderleri ayrıca tahsil edilecektir)

Adı / Soyadı:.....

Adres:.....

Telefon (İş):..... (Ev):..... (Cep):..... Faks:.....

e-posta: ..... Öğrenim Durumu: ..... Mesleği:..... İşyeri ve Görevi: .....

Ödeme Şekli: Posta Çeki - Hesap No: 662634

Banka Havalesi - Garanti Bankası Levent Şubesi, No: 6200311/6

Kredi Kartı - Kart No: _ _ _ _ / _ _ _ _ / _ _ _ _ / _ _ _ _

Son Kullanma Tarihi: ...../.....

Aksine bir talimat vermediğim sürece üyelik ödentilerimin yukarıda belirttiğim kredi kartı hesabından otomatik olarak alınmasını rica ederim.

İmza: .....

Dernekler Yasası' na göre, 18 yaşından küçükler Derneğe üye olamazlar.
Lütfen bu formu doldurarak, 2 adet fotoğraf, nüfus hüviyet cüzdanı fotokopisi ve ödemeye ilişkin belgeyle birlikte Doğal Hayatı Koruma Derneği' ne gönderin.

Pikul (Jude Law) ve Allegra (Jennifer Jaosn Leigh) kendilerini göbekbağına benzeyen bir kordonla bedenlerindeki oyuna yüklüyorlar.

EXISTENZ

Cronenberg, "olağan" takıntılarını bu son filmine de yerleştirmiş ve yine ortalama bir izleyicinin sınırlarını zorlayan bir başyapıt ortaya çıkarmış.

David Cronenberg temel takıntılarını ve beyin kıvrımlarındaki farklı imgeleri daima en özgün sinemasal anlatımlarla biraraya getirmeyi başarmış bir yönetmen. Onun filmlerine katlanmak her izleyicinin harcı değil. Kabul: temaları, öncelikle belirtmek gerekir ki, "iğrenç". Zaman zaman, benim gibi onun filmlerine bayılanların bile itiraf etmek zorunda olduğu bir yargı bu. Bu iğrençliğin -aynı zamanda onun öykülerinin izleyiciye iğrenç gelmesinin de- arkasında temelde birbiriyle bağlantılı iki neden yatar: ilki Cronenberg'in sinema yapmaktaki ana amacının insanoğlunun bilinçaltının en derin köşelerindeki iğrençlikleri sergilemek olması; haliyle izleyici, kendi varolusunda bulunan iğrençliklere tanık olmaktan hoşlanmıyor, bunlara dayanamıyor. İkincisi Cronenberg'in sinemanın genel işlevinin bu olduğuna inanması. Tüm bu iğrençlikleri deşmek içinse masaya yatırdığı imge genellikle "beden". Fakat bir noktayı vurgulamak istiyorum: her türlü bedeni, her türlü "bütün"ü mercek altına yatırmanın bugun "biz"i anlamanın en doğru yöntem olduğunu düşünüyor o. Bazen bir otomobili, bazen bir sineği, bazen bir kurbağayı, ama genellikle bütün halindeki bir insan bedenini inceliyor ve her sanatçı gibi bulgularını bizimle paylaşıyor. Onu sıradan sinemacılardan ayıran şey, son derece cesaret isteyen araştırmalara girişmesi.

Howard Shore'un donuk tınılarına eşlik eden tuhaf imgeler... Nedir bu üst üste bindirilmiş tuhaf şeyler? Ya da daha doğru bir soru: neyi temsil ediyorlar? Muğlak. Böylece jeneriği bu sorularla noktalıyoruz.

Allegra Gellar (Leigh) için ölüm fetvası verilmiştir. O da bir suikasttan kurtularak Ted Pikul'la (Law) kaçar. İkisi Allegra'nın ısrarları sonucu "eXistenZ"e girer. Orada tam olarak neler olmaktadır? Oyun; game-pod'lar ve bir göbekbağı vasıtasıyla insan bedenine yüklenir. Diğer bir deyişle insan bedeni bilgisayarın ta kendisidir. Gelelim game-pod ve adına eXistenZ denen o şeye... Game-pod'lar erkek ve kadın cinsel organının bir karışımı mı yoksa sadece cinselliği çağrıştırmak amacıyla mı yuvarlak hatlara sahip? O halde, Allegra neden kendi yarattığı oyunu anaç tavırlarla korumaya çalışıyor? Yoksa game-pod, insan yavrusunun bir karşılığı mı? Nihayetinde o da bir insan ürünü. Pikul iğdiş edilmekten korktuğu için mi bioport taktırmıyor? Gas, istasyonda oyunun yaratımı için "Tanrı, teknisyen" der. Oyun vasıtasıyla, kendisine, olabilecek en gerçekçi biçimde bir "varoluş" yaratan insanoğlu tanrılaşmakta mıdır?

Cronenberg insan dişini de ağzımızdan çekiyor ve bir silahın mermisi olarak kullanıyor. Usta, sanki insan bedenini yapıçözüme uğratma çabasında. Hatta yalnızca insanı değil, içinde yaşadığımız "bütün halindeki" dünyayı yapıçözüme uğratıyor Cronenberg. Bir kurbağanın bıçakla ikiye yarılışını izlemeye dayanamazken insan; önüne, pişmiş, leziz bir yemek olarak geldiğinde bu kurbağayı neden afiyetle yer?

Aslında, her Cronenberg filmi, izleyicisi için bir oyundur da. Filmin adından başlayalım: eXistenZ, oyun içindeki bir oyunun adı değil mi? Asıl oyunun adı transCendenZ ya da pilgrImage (aslında, asıl mı emin de değiliz) olduğuna göre eXistenZ isminin önemli mi, önemsiz mi olduğuna karar vermek zor değil mi?

Peki ya Cronenberg'in şirket eleştirisi... Tüm bu oyun muamması ve gerçekliğin deformasyonu Antenna Research ya da Cortical Systematics gibi oyun tasarımlarının patentini alan şirketlerin başının altından çıkmıyor mu? Bu şirketler iki başlı tuhaf gözlü yaratıkların -amfibi'ler- ortaya çıkmasının baş sorumlusu değil mi?

Ya Cronenberg'in sinemasal tercihleri... Mümkün olduğunca sabit planlar çekiyor usta bu son filminde, kamerasını zorunlu kalmadıkça hareket ettirmemeye çalışıyor. Nadir de olsa önemli sahnelere vurgu yapmak için bu sahneleri uzun tutuyor. Birkaç kaynaktan gelen, sıcak, loş bir ışıklandırma sunuyor bize bilhassa iç mekanlarda. Kahramanlarımızın oyunun içine girerken yönetmenin herhangi bir bilgisayar efektine başvurmaması da ayrıca anlamlı.

Finalde de karakterleri ile izleyici arasındaki özdeşleşmeyi adeta tersyüz ediyor Cronenberg. O ana kadar hep anti-eXistenZialist'lerden kaçmış olan Allegra ve Pikull finalde anti-transCendenZialist karakterler olarak karşımıza çıkıyorlar.

90'lı yıllarda belki de en köklü gelişmeler bilgisayar alanında oldu. Bununla birlikte, daha önce bizi tüm varlığımızla bilgisayarların içine yerleştiren pek az film oldu. "eXistenZ" tıpkı "Matrix" gibi 90'lı yıllarda bilgisayar alanındaki gelişmelere en geniş perspektiften bakan bir film. Bu iki filmin bu konuda birer öncü olarak anılacaklarını düşünüyorum. Her ikisi de gelecekte bugünküne oranla daha fazla el üstünde tutulacaklar sinema aleminde. Cronenberg'in başyapıt olarak selamladığım bu filminin gerçekten iğrenç olduğunu düşünüyorsanız ona bir kez daha dönüp bakmanızı tavsiye ediyorum; bunun sonucunda da aslında bu iğrençliğin bir sanatçı duyarlılığının eseri olduğu sonucuna varacağınızı tahmin ediyorum.

Ve merak etmeyin, size doğruyu söyleyeceğim: evet, hala oyunun içindeyiz.

BURÇİN S. YALÇIN

★★★★★ **Yönetmen: David Cronenberg. Oyuncular: Jennifer Jason Leigh, Jude Law, Willem Dafoe, Ian Holm, Don McKellar, Callum Keith, Christopher Eccleston. Senaryo: David Cronenberg. Görüntü Yönetmeni: Peter Suschitzky. Müzik: Howard Shore. Kurgu: Ronald Sanders. Kostüm Tasarımcısı: Denise Cronenberg. Yapımcı: David Cronenberg, Andras Hamori, Robert Lantos. Dağıtımcı: Avşar-Pinema. Gösterim Tarihi: 31 Aralık.**

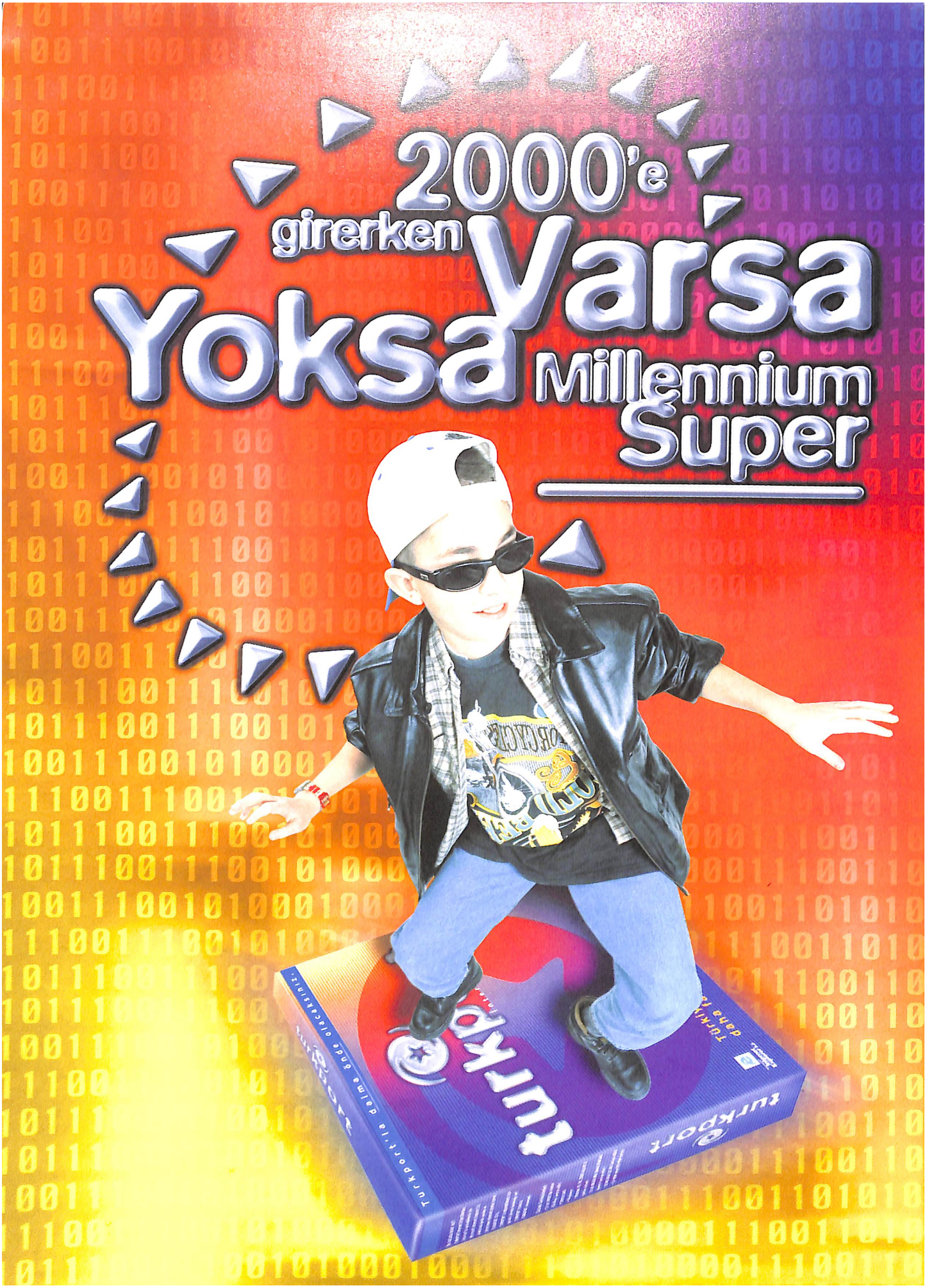
2000'e
girerken
Yoksa
Yarsa
Millennium
Super
turkport

Bilgisayarınız varsa...

Eskiyi getirin, yeniyi götürün

Eski bilgisayarınızı $150 peşinata sayalım. Markası modeli önemli değil.

Bilgisayarınız yoksa...

Süper koşullarla, Millennium Super

Almışken en iyisini, en yenisini alın...
Bilgisayar ve internet dünyasına süper bir giriş yapın.

Türkiye'nin en çok satan bilgisayar markası ESCORT

Microsoft Windows 98

turkport
Daima önde olacaksınız.

- Yepyeni TTnet ulusal internet altyapı ağı
- Türkiye'nin en yüksek performanslı ve en hızlı internet erişimi
- 24 saat 7 gün servis

3 Yıl sınırsız TURKPORT internet erişimi

2000'e nasıl uyumlu?

- 2000 yazılımlarına %100 uyumlu
- Yeni işletim sistemleri ve yazılım için büyük sabit disk
- Pentium III 550 mhz
- 17" göz yormayan, 0.28 dpi monitör

$150 Peşinat ya da eski bilgisayarınız

KDV Dahil

Ayda $59.95

36 Ay Vade

*Kampanya stoklarla sınırlıdır.

Millennium Super

intel inside pentium III

- INTEL Pentium III-550MHz işlemci
- 8 MB Ekran Kartı
- 64 MB SDRAM bellek
- 17 GB Ultra DMA/66 sabit disk
- 17" renkli, düşük radyasyonlu, titreşimsiz 0,28dpi monitör
- 3D Ses kartı
- Streo ses düzeni
- CD-ROM sürücü
- 56 Kbps V.90 faks-modem kartı
- MICRO ATX kasa
- Disket sürücü, klavye, mouse
- MS Windows'98 second edition orijinal set ve CD
- 3 yıl sınırsız Turkport internet erişimi

*Escort Computer ürünlerin donanım özelliklerini tüketici lehine değiştirme hakkını saklı tutar.

MILLENNIUM SUPER

Millennium Super'e nasıl sahip olabilirsiniz?

ETİBANK Tüketici Kredisi ile

- En yakın Etibank şubesine gidip $150'lık peşinatınızı, 493284-352 no'lu Escort Computer Kampanya hesabına yatırın ya da eski makinenizi Escortland/bayinize iade edin.
- Escortland mağazalarına veya ilgili seçkin bilgisayar bayilerine giderek, Kampanya Katılım Belgeleri'ni doldurun.
- İlgili belgeler (Etibank A.Ş. Tüketici Kredisi Sözleşmesi; nüfus cüzdanı fotokopisi; adınıza ait son 3 ay içinde ödenmiş elektrik, su veya telefon faturalarından birinin fotokopisi; çalışanlar için meslek kimlik belgesi veya gelir belgesi; tüzel kişiler için noter tasdikli vergi levhası fotokopisi) ile eski makinenizi iade etmiyorsanız, peşinat dekontunuzu Escortland/bayinize teslim edin.
- Kredi onayınızın verilmesi ile birlikte bilgisayarınız ve 36 aylık internet erişim paketiniz, 45 gün içerisinde başvuruda bulunduğunuz Escortland/bayiden size teslim edilecektir.
- Peşinat yatırmadığınız takdirde teslimde eski makinenizin iadesi istenecektir.
- Kredi başvurunuzun onaylanmaması halinde, yatırdığınız peşinat 30 gün içerisinde adınıza banka şubenize havale edilecektir.

Teslimat altı hafta içinde yapılacaktır. İstendiğinde, adrese teslim ve kurulum bedeli $25. Diğer taksit seçeneklerimiz için Escortland/bayilere müracaat ediniz.

ATV/P

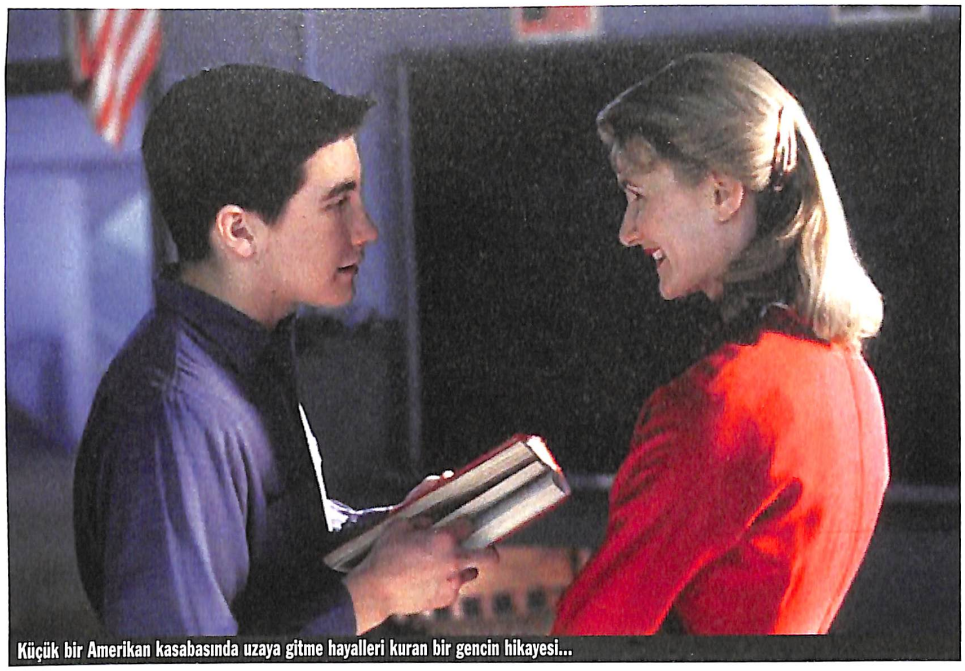

Küçük bir Amerikan kasabasında uzaya gitme hayalleri kuran bir gencin hikayesi...

EKİM DÜŞÜ

Bugüne kadar birçok Hollywood filminde, "Amerikan rüyası"nın çeşitli yüzlerini gördük; ancak rüya tanımına bu kadar yakın bir "Amerikan rüyası" görmemiştik?

Joe Johnston'ın yönettiği "Ekim Düşü", yaşı kemale eren her erkeğin, iyi bir futbolcu olup iyi bir üniversiteden burs alarak "hayatını kurtardığı" ya da bir maden işçisi olmak zorunda kaldığı Coalwood kasabasında, babasını karşısına almak pahasına, roketlerle ve astronomiyle ilgilenip "üçüncü bir yol"dan gitmeye çalışan Homer Hickam'ın gerçek hayattan alınan öyküsünü anlatıyor. Bu haliyle, genç olma, herhangi bir şeye tutkuyla bağlanma, geleneklere karşı çıkma, dostluk, fedakarlık, yol gösterme gibi sayısız "hayati duruma" temas eden öykünün, aşağı yukarı her izleyicisini en az bir yerden tutup yakalama şansı çok yüksek ve bence "Ekim Düşü", buralardan bakıldığında geçer not alıyor. Ancak filmin insanı üzerinde düşünmeye sevkeden asıl yanı, Soğuk Savaş dönemindeki Amerika-Rusya ilişkileri, daha doğrusu, Amerikan toplumunun (belki de, Amerikan kollektif bilinci ve bilinçaltının), bu iki ülkenin o dönemde temsil ettiğine inandıkları değerler hakkında bir seylere işaret etmesi...

Homer Hickam'ı, roketlerle ilgilenmeye iten, 1957 yılında Sovyetler'in Sputnik'i gökyüzüne fırlatması ve Homer'ın, dünyanın bir ucundan gönderilen bu uyduyu, bir gece kendi küçük kasabalarının üzerinden geçerken görmesi... Sputnik'in fırlatılması, 60'lardan 80'lere kadar uzanan ve Kennedy suikasti, Vietnam yenilgisi, Watergate skandalı, İran fiyaskosu gibi, Amerikan toplumunun kendisine ve ülkesine karşı duyduğu güveni yerle bir eden bir dizi olayın ilk halkası... Homer Hickam'ın Coalwood'da başlayıp NASA'da son bulan macerası ise, Amerika'nın Rusya'ya verdiği cevabın bir simgesi sanki...

Sputnik'in, ortalama Amerikalı'da yarattığı tepkiyi, Caolwood'da görebiliyoruz: "Artık yukarıdan bizi izleyebilirler" kuruntusu, "Önce onlar yaptılar" hayalkırıklığı ve "Şimdi ne yapacağız? Nasıl karşılık vereceğiz?" endişesi... Öte yandan, Homer'ın yakın arkadaşlarından Roy Lee gibi de yaklaşılabilir bu duruma: "Onların Sputnik'i varsa, bizim de rock'n roll'umuz var." Kuşkusuz bu söz, bir Amerikalı gencin, müstakbel bir "mania"ya sahip çıkışı kadar, Amerika-Rusya farkına Amerikalıların iyimser bakışını da örnekliyor. Sputnik'e karşı, sit-comlar, süpermarketler, rock'n roll, Coca Cola, hamburger, Hollywood ve elmalı turta. Peki bu "bizim de rock'n roll'umuz var" yaklaşımını, tüm Amerikalılar benimsiyor mu? Bu sorunun yanıtının "hayır" olduğunu, yaşlı bir adamın Roy Lee'ye verdiği cevaptan anlıyoruz: "Evet haklısın, bizim yeteri kadar derdimiz var."

Homer Hickam, Coalwood'da başlayan yaşamının rotasını NASA'ya çevirebiliyor. Peki ama, Homer (Amerika) bunu nasıl başarıyor? Bir başka deyişle, "Ekim Düşü" Amerikalılara bireysel bazda nasıl bir çözüm yolu öneriyor? Bu açıdan baktığımızda, Hickam'ın hayli zor bir "kombinasyon" ortaya çıkardığını görüyoruz. Bir kere, sahip olduğuyla asla yetinmiyor, daha fazlasını istiyor. Birinci şart bu; "gerek şart"ların en gereklisi. Sonra, inanç ve çaba geliyor: Hickam, yeteri kadar inanır ve çalışırsa istediğini elde edebileceğini düşünüyor. Ayrıca, istediğini elde etmek için, okulun en "inek" öğrencisi dahil kendisine yardımcı olabilecek herkesle ittifak kurmaya ve babası dahil, yoluna çıkabilecek herkese direnmeye hazır... Üstelik, kendine, yeteneklerine, zekasına (Tanrı'nın bahşettiklerine?) güveniyor ve onların, daha fazla çalışma ve bilgiyle desteklenmeleri gerekse bile, iyi bir çıkış noktası olduklarına inanıyor.

Fazlasıyla hırslı, gözükara, Makyavelist bir portre mi çıktı karşınıza? O halde, biraz da madalyonun diğer yüzüne bakın. Hickam, gerektiğinde babasına sonuna kadar karşı çıksa bile, son tahlilde ailesiyle barışık olmak istiyor. Gerektiğinde, kendisini yolundan vazgeçme noktasına götürecek fedakarlıklardan kaçınmıyor ve örneğin babası bir maden kazası sonucu çalışamaz hale geldiğinde, burs kazanan abisinin yerine madende çalışmaya razı oluyor. Bu arada, biri güzel ve hafifmeşrep, diğeri "pek güzel değil" ama saf ve temiz ve sadık iki kız sayesinde, güzel görüneni değil, gerçekten güzel olanı sevmesi gerektiğini öğreniyor. Tutucu okul müdüründen uzak dururken, idealist ve açık fikirli (belki de bu yüzden genç yaşında ölen) öğretmeni Miss Riley'yi çok sevmeyi ve onun sözünden çıkmamayı ihmal etmiyor. Yani Homer, hiçbir şeyi ya da hiç kimseyi sırf "o şey" olduğu için sevmek ya da sevmemek hatasına düşmemeyi öğreniyor: Öğretmenin de iyisi kötüsü var, kadınların da, arkadaşların da ve hatta kötü gibi görünen babanın da iyi bir yanı olabilir. Homer her şeye, kendisine sunulan görüntüsünün ardında yatan gerçeği gördükten sonra değer biçmeyi başarıyor.

İşte size Bir "Amerikan rüyası" formülasyonu... Bugüne kadar birçok Hollywood filminde, "Amerikan rüyası"nın çeşitli yüzlerini gördük; ancak sorarım size, hiç rüya tanımına bu kadar yakın bir "Amerikan rüyası" görmüş müydünüz? "Düşler Tarlası"nın yaratıcıları" emin olsunlar ki, herkesin Homer gibi olduğu bir Amerika gerçekten bir "düşler ülkesi" olacaktır. Ama o düş sanırım Sputnik kadar uzaktadır.

UYGAR ŞİRİN

★★★ (October Sky) Yönetmen: Joe Johnston. Oyuncular: Jake Gyllenhaal, Chris Cooper, Chris Owen, Chad Lindberg, William Lee Scott, Laura Dern. Senaryo: Homer H. Hickar Jr., Lewis Colick. Görüntü Yönetmeni: Fred Murphy. Müzik: Mark Isham. Kurgu: Robert Dalva. Kostüm Tasarımcısı: Betsy Cox. Yapımcı: Peter Cramer, Larry J. Franco, Charles Gordon, Marc Sternberg. Dağıtımcı: UIP. Gösterim Tarihi: 7 Ocak.

Bir dünya dolusu ülke bu ay GEZİ'yle herkese

Kırmızı şatoda dans
ROTHENBURG

Buzdan hayatlar
ÇILDIR

Rüyalar kenti
BURSA

Gökyüzünün kanatları
KUŞLAR

Maceranın doruğu
PATAGONYA

Peygamberler şehri Urfa
ANADOLU'DA SEMAVİ DİNLER

Kuğu gölü
Hokkaido

Ayrıca

GEZİ, ŞUBAT SAYISINDA TÜRKİYE'NİN KUŞLARI VCD'Sİ VERİYOR. AVRUPA'DA EN ÇOK KUŞ TÜRÜNÜ BARINDIRAN TÜRKİYE'NİN ÖTÜCÜSÜNDEN YIRTICISINA, NESLİ TEHLİKE ALTINDA OLANINDAN NADİR GÖRÜLENLERİNE KADAR YÜZLERCE KUŞ BU VCD'DE...

Bu VCD, Kemer Golf & Country Club'ın katkılarıyla çoğaltılmıştır.

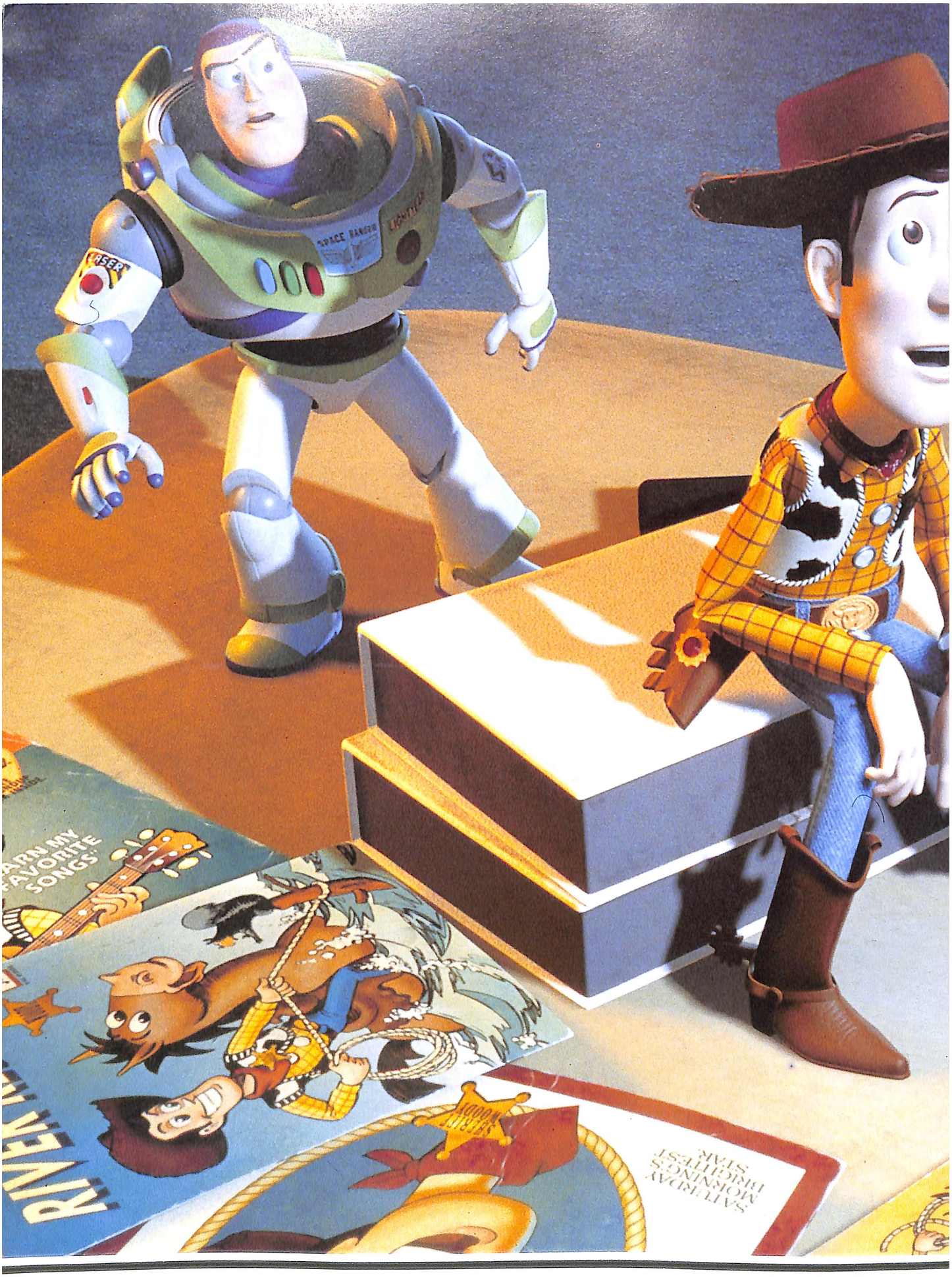
SPACE RANGER
LASER
LIGHTYEAR
SATURDAY MORNINGS BRIGHTEST STAR

ÖZEL SEANS

HABERLER

Oyuncaklar Geri Döndü

1995 yılında gişelerde çok iyi iş yapan "Toy Story-Oyuncak Hikayesi"nin ikincisi ABD'de gösterime girdi. En az ilki kadar ilgi gören film astronot Buzz ile kovboy Woody'nin yeni maceralarını anlatıyor.

"Eğlenceli, heyecanlı, akıl dolu..." Her iki "Toy Story"yi izleyenler her iki film için de bunlara yakın ibareler kullanıyorlar. İlki tüm dünyada çok tutmuştu. İkincisi de, anlaşılan, aynı yolda gidiyor. Kadroda ise pek bir değişiklik yok: Tom Hanks kovboy Woody'yi, Tim Allen astronot Buzz Lightyear'ı, Joan Cusack da Jessie'yi seslendiriyor. Seslendirenler arasında ayrıca Kelsey Grammer ve R. Lee Ermey'yi de görüyoruz. Animasyon çekmenin zorluklarından olsa gerek "Toy Story 2"nin yapım kadrosu da son derece kalabalık. Örneğin Ash Brannon, John Lasseter ve Lee Unkrich filmin üç yönetmenini; John Lasseter, Peter Docter, Ash Brannon, Andrew Stanton, Rita Hsiao, Doug Chamberlain ve Chris Webb de yedi kişilik senaryo yazarı kadrosunu teşkil ediyor. Filmin müziğini daha önce de animasyonlara beste yapmış usta kompozitör Randy Newman yaptı; görüntü yönetmenliğini ise Sharon Calahan... Devam filmi de tıpkı ilk film gibi dostluk ve sadakat temalarına değiniyor. Üstelik, söylentiye bakılırsa, bunu pek çok yetişkin filmine oranla daha başarılı yapıyor. Tabii, internetten aldığımız duyumlara göre, filmi izlerken yalnızca bir tek sahne yüzünden bile gözlerinden yaş gelene kadar gülenler de kulağımıza çalınmıyor değil. Dolayısıyla film küçüklere olduğu kadar yetişkinlere de hitap ediyormuş gibi görünüyor. En kısa biçimiyle "fantastik bir aile komedisi" olarak adlandırabileceğimiz "Toy Story 2" her ne kadar 90 milyon dolara mal olsa da 1 Ocak 2000 tarihine kadar sadece Amerika'da 180 milyon dolara yakın hasılat kaldırdı. Filmin hikayesine gelirsek: Andy (oyuncakların sahibi çocuk) bir yaz kampı için evden ayrılınca kötücül bir oyuncak koleksiyoncusu değerli bir oyuncak olan Woody'yi kaçırır. Woody'nin bir müze malı olmaktan kurtarılmasını önlemek için Buzz Lightyear ve Andy'nin odasındaki diğer oyuncaklar, Bay Patates Kafa, Slinky Dog, Rex ve Hamm devreye girer. Film Türkiye'de de Mayıs ayında vizyona girecek.

ÖZEL SEANS HABERLER

Yeni Projeler

Jonathan Demme bir yeniden çevirim üzerinde çalışıyor, Schwarzenegger bir bilimkurguda, Brad Pitt ise Coen kardeşlerin yeni filminde oynuyor... Film endüstrisinden yeni haberler.

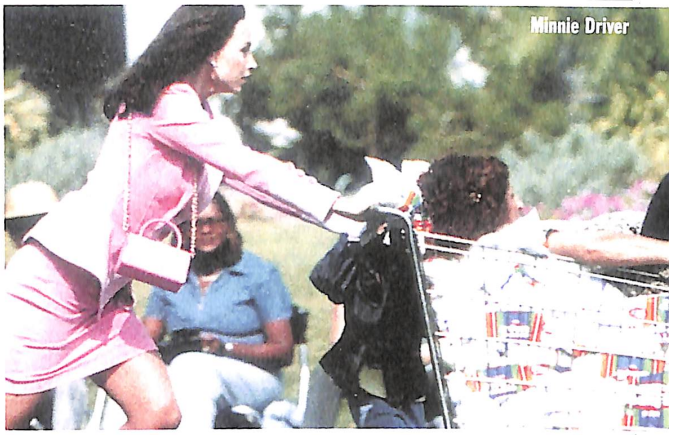
Minnie Driver

"CHARADE"

Gösterildiği yıl Oscar'lardaki en yüksek yeri kapmış olan "Kuzuların Sessizliği"nin yönetmeni Jonathan Demme, bu filmin devamı "Hannibal"ı çekmeye bir türlü ikna edilemiyordu. Sonradan anlaşıldı ki Demme bir devam filminden ziyade bir yeniden çevrime daha sıcak bakıyor bu aralar. Demme, usta yönetmen Stanley Donen'ın 1963'te kotardığı "Charade" isimli gerilim filmi üzerinde sessiz sedasız kafa yormaya başlamış anlaşılan. Universal Pictures'ı arkasına alan Demme filmin başrolünde de Will Smith'i oynatmayı düşünüyor. Cary Grant ve Audrey Hepburn'ün başrollerini paylaştığı orijinal film, kayıp bir altının bir grup insan tarafından araştırılmasını konu ediniyordu. Demme yazacağı senaryonun orijinal hikayeye son derece yakın olacağını belirtiyor. Fakat usta yönetmen, prodüksiyona başlamak için Smith'in yoğun iş temposunda bir boşluk yaratmasını beklemek zorunda. Zira Smith bu aralar bir Muhammed Ali biyografisi üzerinde çalışıyor.

Will Smith

"THE SIXTH DAY"

"End Of Days"in yıldızı Arnold Schwarzenegger "The Sixth Day" isimli bir bilimkurgu-gerilimde yeralmaya hazırlanıyor. Arnie filmde gerçekte bir klonla beden değiştirdiğini aniden keşfeden bir adamı oynayacak. Michael Rapaport, Arnie'nin en iyi arkadaşı olan perişan bir bekarı canlandırıyor. "Species-Tehlikeli Tür"ün oyuncularından Sarah Wynter, Schwarzenegger'in oynadığı karaktere suikast düzenlemek niyetindeki kızgın bir kadın rolünde çıkacak karşımıza. Columbia şirketi 2000 yılının noelinde Birleşik Devletler'de vizyona sokmayı planlıyor. Filmin yönetmeni Roger Spottiswoode.

"TO THE WHITE SEA"

Brad Pitt, Coen Kardeşler'in son filmi "To The White Sea"de oynamaya hazırlanıyor. James Dickey'nin ünlü romanından uyarlanan filmin Fox şirketinin yapımcılığında 60 milyonluk bir bütçeyle çekilmesi düşünülüyor. Öykü, II. Dünya Savaşı sırasında Tokyo'nun bombalanmasından hemen sonra Amerikalı bir pilotun Japonya'da düşürülüp ülkesine dönmek için Asya üzerinden zorlu bir yolculuğa çıkmaya zorlanması üzerine odaklanıyor. Joel ve Ethan Coen'in projeyle ilk kez ilgilenmeleri Universal'ın romanın haklarını "Son İmparator"un yapımcısı Jeremy Thomas'tan 1993'te satın almasından yaklaşık üç yıl sonrasına kadar uzanıyor.

"BEAUTIFUL"

Daha önce yalnızca televizyon için yönetmenlik koltuğuna oturmuş olan kadın oyuncu Sally Field ilk sinema yönetmenliğini gerçekleştiriyor. Başrolünde Minnie Driver, Joey Lauren Adams ve Paula Abdul'un oynadığı "Beautiful" adlı bu film, bir kara komedi olacak. Filmde ayrıca Kathleen Turner ve Brent Briscoe da yer alıyor. John Bernstein'ın yazdığı senaryonun komedi ile dramayı aynı potada eritmeyi amaçladığı söyleniyor. Bu arada, çekimlere Los Angeles'ta başlandı.

"RIVER ROAD"

"The Truman Show"un senaryo yazarı, "Gattaca"nın yazar/yönetmeni Andrew Niccol, Danny DeVito'nun Jersey Films isimli şirketi için yazdığı son senaryosunu yönetmeye hazırlanıyor. "River Road" adlı filmde de tıpkı bu önceki iki hikayesinde olduğu gibi birtakım "arayışlar" peşinde olan bir adamın hikayesini anlatıyor Niccol. Öykünün merkezinde hayali bir sınır kasabasına kaçmak isteyen bir adam var. Adam daha iyi bir yaşama ulaşmak için kasabadan bir ev alır. Film için pek çok büyük aktörün adı geçiyor. Çekimlere önümüzdeki yaz başlanacak ve film Universal tarafından gösterime sokulacak.

"LITTLE NICKY"

Geçtiğimiz aylarda izlediğimiz "Notting Hill"de Hugh Grant'in dağınık ve pis ev arkadaşı rolünde boy gösteren Rhys Ifans bol bol rol çaldığı bu oyunu sayesinde Hollywood'un büyük yıldızlarından Adam Sandler tarafından onun yeni filmine seçildi. Galli oyuncu, başrolünde Sandler'la birlikte görüneceği "Little Nicky"de oynamak için 1 milyon dolar aldı. Söylentiye göre "Notting Hill"deki sahne çalıcı performansını izleyen Sandler onu çok beğenmiş. "Little Nicky"de Sandler genç bir iblisi oynuyor. Bu genç iblis Cehennem'den New York'a geliyor ve Dünya'da sağa sola zarar veren kaçak ağabeyini (Ifans) arıyor. Ağabeyin, zamanında evi (!) terkedişi ise babası Şeytan'la tutuştuğu bir kavga sonucu oluyor. Şeytan'ı oynayan oyuncu Harvey Keitel. Kadroda ayrıca Patricia Arquette de var.

Rhys Ifans

"RISK ADDICTION"

"Temel İçgüdü"nün devam filminin senaryosu neredeyse hazır olmasına rağmen Sharon Stone, anlaşılan MGM'in yeni erotik gerilimde başrolde yeralmayacak. Önümüzdeki aylarda "Double Jeopardy" adlı bir gerilimde izleyeceğimiz Ashley Judd'ın bu kez buz kıracağını eline alan kişi olacağına dair ortalıkta yoğun söylentiler dolaşsa da MGM'in başkanı Michael Nathanson daha tanınmamış bir oyuncunun bu rol için daha uygun olacağını ima ediyor. Çünkü MGM'e göre esas amaç "Temel İçgüdü" isimli bir markayla kendi yıldızını yaratmak.

hazırlık aşamasındaki projeler...

Against The Glass
Yönetmen: Henüz kesinleşmedi
Oyuncular: Jennifer Anniston
Anniston çift taraflı bir ayna vasıtasıyla bir psikoloji sınıfı tarafından gözlemlenmeyi kabul eden bir kadını oynuyor. Fakat kız, eski erkek arkadaşının da onu geri kazanmak için sınıfa dahil olduğundan habersizdir.
Gösterim Tarihi: Henüz kesinleşmedi

Anti-Trust
Yönetmen: Peter Howitt
Oyuncular: Ryan Phillippe
"Sliding Doors"un İngiliz yönetmeni Howitt ilk Hollywood filmine imza atıyor. Phillippe filmde Silicon Valley'de işe yeni başlayan bir bilgisayar programcısını oynuyor. Bu genç bilgisayar programcısı, patronunun tuhaf sorunları olduğunu keşfediyor.
Gösterim Tarihi: 2000

Beyond Borders
Yönetmen: Oliver Stone
Oyuncular: Catherine Zeta-Jones, Michael Douglas
Gerçek yaşamda romantik bir çift olan iki oyuncu bu romantik dramada da beraber rol alıyor. Film iki hümanistin aşkını anlatıyor.
Gösterim Tarihi: 2001

Blow
Yönetmen: Ted Demme
Oyuncular: Johnny Depp, Penelope Cruz.
Herkes bu tehlikeli hikayeden uzak durmaya çalışırken Depp "Sleepy Hollow"dan sonra 70'lerde geçen, gerçek bir öyküden esinlenilen ve Miami'deki uyuşturucu kralllarını konu alan bu filmde başrolde yeralacak.
Gösterim Tarihi: Henüz kesinleşmedi

The Black Night
Yönetmen: F. Gary Gray
Oyuncular: Chris Tucker
Çalçene Tucker'ı Ortacağ dekorlu bir restaurantta çalışan ve bir anda kendisini Ortacağ'a ışınlanmış bulan bir garson rolünde karşımızda bulacağız.
Gösterim Tarihi: Henüz kesinleşmedi

The Body
Yönetmen: Henüz kesinleşmedi
Oyuncular: Olivia Williams, Antonio Banderas
"The Sixth Sense"teki başarısından sonra Williams, Banderas'la bu gerilim filminde yan yana geliyor. Rutin bir kazı çalışmasında dünyayı sarsacak bir aracın bulunmasından sonra neler olup bittiğini ortaya çıkarmakla görevlendirilen kadın bir arkeolog sözkonusu. Banderas bu zorlu yolculukta kadına eşlik eden bir Vatikan rahibini canlandırıyor.
Gösterim Tarihi: 2000

Dancing In The Dark

Yönetmen: Henüz kesinleşmedi
Oyuncular: Angelina Jolie, Thomas Jane, Viggo Mortensen
Jolie 20. yüzyılın hemen başında New Orleans'ı mekan edinen bu filmde korse giymeye hazırlanıyor. Yeni nişanlısının cinayete niyetli olduğunu anlayan bir adamın öyküsü.
Gösterim Tarihi: Henüz kesinleşmedi

Don't Blink
Yönetmen: Henüz kesinleşmedi
Oyuncular: Michelle Williams
Williams, para sorunlarını aşmak için bir Nevada genelevine giren üç kızın başlarının belaya girmesi üzerine kurulu bu gerilimde ayrıca yardımcı yazarlığı ve yönetici yapımcılığı da üstlenecek.
Gösterim Tarihi: Henüz kesinleşmedi

Urban Townies
Yönetmen: Mark Romanek
Oyuncular: Brad Pitt
Pitt bir yazar olabilecekken, eve dönüp, ölmek üzere olan babasıyla ilgilenmek için kariyer ümitlerini feda eden ve fakat bu arada kayıp bir aşkı da arayan genç bir adamı canlandırıyor.
Gösterim Tarihi: 2001

The Heist
Yönetmen: David Mamet
Oyuncular: Gene Hackman, Tommy Lee Jones, Danny DeVito
"The Winslow Boy"un yönetmeni son filmine benzeyen bir alana geri dönüyor. Jones bir mücevher hırsızını, DeVito onun koruyucu meleğini, Hackman da onlara rakip bir hırsızı canlandırıyor.
Gösterim Tarihi: Henüz kesinleşmedi

Loser
Yönetmen: Henüz kesinleşmedi
Oyuncular: Greg Kinnear, Jason Biggs, Mena Suvari
"American Pie"ın oyuncusu Biggs bu kolej komedisinde Suvari için yanıp tutuşan bir adamı canlandıracak.
Gösterim Tarihi: 2000

Personal Injuries
Yönetmen: Henüz kesinleşmedi
Oyuncular: Dustin Hoffman
Bu Scott Turow uyarlamasında Hoffman hem yapımcılığı üstleniyor hem de başrolü... Hikaye namussuz yargıçların kökünün kazınması üzerine kurulu.
Gösterim Tarihi: Henüz kesinleşmedi

Quadrille
Yönetmen: Henüz kesinleşmedi
Oyuncular: Madonna
Bir Noel Coward oyunundan uyarlanan filmde Madonna, evliliği tehlikeye giren iki aristokrat kadından birini canlandırıyor.
Gösterim Tarihi: Henüz kesinleşmedi

The Pledge
Yönetmen: Sean Penn
Oyuncular: Jack Nicholson
Nicholson'ın oynadığı ve Penn'in yönettiği film Friedrich Durrenmatt'ın bir romanından uyarlanma. Öykü 50'lerde geçen bir suç gerilimi
Gösterim Tarihi: Henüz kesinleşmedi

Theresa Raquin
Yönetmen: David Leveaux
Oyuncular: Kate Winslet
Winslet, Emile Zola'nın ünlü romanından yapılan bu uyarlamada aşığıyla plan yapıp kocasını öldüren Therese'yi oynayacak. Fakat, bildiğiniz gibi, kocanın hayaleti intikam için geri dönüyor.
Gösterim Tarihi: 2000 sonu/2001 başı

Human Nature

Yönetmen: Henüz kesinleşmedi
Oyuncular: Patricia Arquette
Arquette dünyanın en küçük penisli adamı için yanıp tutuşan bir kadını canlandırıyor. Bu komedinin senaryo yazarı Charlie Kaufman Amerika'da çok sevilen "Being John Malkovich" sayesinde pek çok hayran edindi.
Gösterim Tarihi: Henüz kesinleşmedi

Time Code 2000
Yönetmen: Mike Figgis
Oyuncular: Salma Hayek
Figgis'in son filmi 24 saat içerisinde Los Angeles'ta vuku bulan bir psikolojik drama. Başrol, bir aksilik olmazsa, Hayek'in.
Gösterim Tarihi: 2000

Unbreakable
Yönetmen: M. Night Shyamalan
Oyuncular: Bruce Willis
"The Sixth Sense"in yönetmeni ile yıldızı bir kez daha bir psikolojik gerilimde biraraya geliyor. Bu kez, ölümden dönen bir adamın kendisinde korkutucu birtakım şeyler olduğunu keşfetmesi sözkonusu.
Gösterim Tarihi: 2000 sonu/2001 başı.

ÖZEL SEANS

HABERLER

Orada Bir Sinema Var Uzakta...

Giovanni Scognamillo ve Metin Demirhan'ın hazırladığı Fantastik Türk Sineması adlı kitap Yeşilçam'ın kuytu köşelerinde kalmış filmleri aydınlatıyor: Yerli Süpermenler, Süperkızlar, Killingler ve diğerleri...

"Fantastik Türk Sineması", geçtiğimiz ay içinde dolaşıma giren, yepyeni bir sinema kitabı... Ulusal sinema bahsinde pek çok bakımdan önemli bir yer teşkil eden, ne var ki sıklıkla görmezden gelinen ya da horgörülen bir alanı, "fantazya"yı gözüne kestirmiş. Burada, söz konusu alanın ülkemizdeki en yetkin takipçileri, sinemamızın tarihine ilişkin her türlü bilgiyi ölümsüzleştirmek uğrunda birbirinden değerli eserler vermiş üstad Giovanni Scognamillo ve manevi talebesi sayılabilecek, karikatürist ve yayıncı Metin Demirhan'ın kalemlerinde hayat bulmuş yazılar bizleri bekliyor. Dahası bunları destekleyen, çokluk tek örnek kalmış, bulunmaz afişlerden, lobi kartları, set fotoğraflarından ve tabii film karelerinden mürekkep bir görsel malzemeler toplamı... Türk sinemasına özel bir antipati beslemeyen tüm sinefiller için eşsiz bir okuma ve giderek başvuru kaynağı fırsatı. Kitabın derdini iyiden iyiye özetlediğini düşündüğüm arka söze sizlerin de dikkatini çekmek isterim: "'Fantastik Türk Sineması'nın en önemli özelliği en kenarda köşede kalmış, fazla ilgi gösterilmemiş, hep hasıraltı (!) edilmiş karanlık bir döneme ışık tutmasıdır. İki üç günde çekilmiş, dar bütçeli, teknik olanaksızlıklar yüzünden kimi zaman 'absurd', kimi zaman trajik sonuçları olan filmlerdir bunlar. Ama ne olursa olsun sonuç her zaman 'klasik' ve 'haysiyetli'dir. Çünkü çoğu 'B' tipi film, istemeden de olsa keskin bir zekanın, duygusallığın ve fedakarlığın sinemasıdır. Bu kitapta anlatılan filmlerin çoğu, televizyonlarda artık yalnızca zaman doldurmak için oynatılsa da, dünyanın her yerinde meraklıların ilgisini çekmiş, antolojilere alınmış, festivallerde gösterilmiştir. 'Fantastik Türk Sineması' henüz bu tadın keyfine varamamışlar için muhteşem bir giriş niteliğindedir: Süpermenler, Süperkızlar, Killingler, Karaoğlan, Malkoçoğlu, Tarkan ve burada adını anamadığımız daha nicelerinin dünyası, masallar, Yeşilçam kovboyları, bilimkurgunun ilk örnekleri sizleri bekliyor.

Son bir söz: Kim 'Dünyayı Kurtaran Adam'ı izledikten sonra aynı kalabilir ki?" İşte bu önerme çok önemli. Bendeniz kendilerini tanıyor olmaktan kelli, kitabın hazırlayıcısı kimselerin nasıl keyifli yaşamlar sürüyor olduklarını adım gibi biliyorum. İşte onlar bu fantazya denilen "illet"ten, sinemamızın bu başlık altındaki cömertliği ve meziyetinden ziyadesiyle beslendikleri, konunun oburları oldukları için bir hayli farklılaşmış, adeta mutasyona uğramış durumdalar. Bir kahvelik muhabbetleri ömre bedel inanın. Ne demek istediğimi daha iyi anlamanız için evvela kitabın sayfalarını süsleyen resimlere, derken ufaktan yazılara şöyle bir göz gezdirmenizi salık veririm. Tasavvur dahi edemeyeceğiniz bir harikalar diyarı, bilgiler, öyküler, anekdotlar, kritikler, söylenceler ve anılar kanalıyla sizleri kucaklayacak. Scognamillo ve Demirhan'ın ellerine, gönüllerine sağlık.

CEM ALTINSARAY

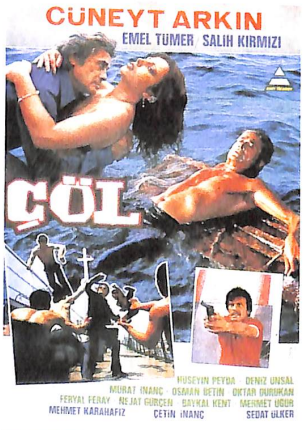

Hitchcock Kadınları

Alfred Hitchcock, tüm yaşamını karısı Alma'ya adamış, biricik eşiyle aynı yastıkta kocamış olsa da, pek çok filmde beraber çalıştığı kadınlarla inişli çıkışlı ilişkiler kurmuştu. Özellikle aşağıda göreceğiniz altı tanesiyle...

JOAN FONTAINE

"Rebecca" (1940), "Suspicion" (1941)

Ünlü yapımcı David O'Selznick "Rebecca"nın kadrosunu kurarken "Rüzgar Gibi Geçti"de uyguladığı taktiği uyguladı ve şehirdeki her aktristi deneme çekimleri için çağırdı.

Daha iyi bir Rebecca bulunamazdı.

Başlangıçta Hitchcock, Olivia de Havilland'ın kızkardeşi Joan Fontaine'i istedi. Çünkü onun "sınırlanmış oyunculuk" konusunda yeteneği olduğunu düşünmüştü. Hitchcock daha sonra onu "Suspicion"da Cary Grant'in karşısına çıkardı. Fakat bir sonraki gerilimi "Saboteur"de Selznick'le değil de başka bir yapımcıyla çalışınca kadroya Fontaine'in yerine Priscilla Lane alındı. O andan itibaren, Hitchcock başrol için başka bir kadın oyuncu aramaya başladı.

CAROLE LOMBARD

"Mr & Mrs Smith (1941)

Hitchcock evlilik üzerine bir fars olan "Mr & Mrs Smith"i çekmesi için ikna edilmişti. Senaryoyu doğru dürüst okumamıştı bile.

Sete neden üç inek getirdi?

Esas ilgilendiği şey, Clark Gable'la evlenip Hollywood'un zirvesine yerleşmiş olan dönemin sarışın bombası Carole Lombard'la çalışmaktı. Fakat kısa bir süre sonra Hitchcock bir söyleşide oyuncuların sığıra benzediğini söyledi. Lombard bunu duyunca çekimlerin daha ilk gününde sete üç tane inek getirtti; üstelik her ineğin boynunda bir başrol oyuncusunun adı yazıyordu. Hitchcock bu tatlı şakaya bozulmadı ve yorumlarının genelleştirildiğini belirtti.

INGRID BERGMAN

"Spellbound" (1945), "Notorius" (1946), "Under Capricorn" (1949)

Hitchcock ve Bergman beraber çalıştıkları üç film boyunca da tartışmışlardır. "Uzun çekimler yüzünden Bergman bana bir gece sinirlenmişti." diye açıklar o günü Hitchcock. "Ben hiç sinirlenmesem de, tartışmaktan

Hitchcock ile hep tartışırlardı.

çekinmesem de o arkasını dönünce odadan çıktım. Daha sonra birisi bana Bergman'ın benim oradan ayrılışımın farkına varmadığını ve ayrıldıktan sonra 20 dakika boyunca şikayet ettiğini söyledi." Daha sonra ikisi iyi dost olsalar da Hitchcock, Bergman ın yönetmen Roberto Rossellini (sonradan kocası oldu) için kendisini terkettiğini duyumsadı hep.

Üstad soğuk sarışın Grace Kelly ile...

GRACE KELLY

"Rear Window" (1954), "Dial M For Murder" (1954), "To Catch A Thief" (1955)

Kelly, Monaco Prensi Rainer'le 1957'de evlenip de sinemayı bıraktığında Hitchcock onu pek çok kez geri döndürmeye çalıştı. O, Hitchcock'un kafasındaki ideal kadın tipiydi. Onun için giysiler tasarlatır, nasıl yürüyeceğini gösterir ve onu sevecen bir

Neden ille de sarışınlar?

şekilde çekerdi. Şu sözleri acaba Kelly için mi söylemişti? "Filmlerimde neden tuhaf sarışınlar oynatıyorum, biliyor musunuz? Bizler yatak odasında fahişeye dönüşen tiplerin peşinden koşarız." Eğer Grace Kelly'yi "To Catch A Thief"te Cary Grant'in karşısında bu şablona göre izlerseniz ustanın ne demek istediğini daha iyi anlarsınız.

VERA MILES

"The Wrong Man" (1957), "Psycho" (1960)

Hitchcock, Miles'ı "Hitchcock Sunar" isimli TV programında keşfetmiştir. Ondan öylesine etkilenmiştir ki onu bir yıl boyunca kendisine bağlayacak bir sözleşme imzalatır. Miles böylece 29 yaşındayken "The Wrong Man"de Henry Fonda yla oynama fırsatı buldu. Daha sonra "Vertigo"da da oynayacaktı. Fakat hamile kaldı ve kadrodan çıkarıldı. Hitchcock daha sonraki bir söyleşisinde "İlgimi kaybettikten sonra onunla aynı ritmi tekrar yakalayamazdım" demiştir. "Psycho"da ise kadroya Janet Leigh alındıktan sonra Miles ikinci plana düştü.

"Vertigo"da oynama şansını kaybetti.

Bir daha da Hitchcock'la çalışmadı.

TIPPI HEDREN

"The Birds" (1963), "Marnie" (1964)

Hedren, Hitchcock'un keşfettiği bir diğer kadın oyuncudur. Onu "Today" isimli bir şovun içki reklamlarında modellik yaparken keşfetti. Hitchcock onun yeni Grace Kelly olacak şekilde eğitilebileceğini düşünüyordu; fakat o Hitchcock'un kendisini Ekran Tanrıçası yapma fikrine pek uygun değildi. Hitchcock'un garip mizah anlayışı bile bu konuda işe yaramadı ("The Birds"ü çekerken Hedren'in kızı Melanie Griffith'e içinde Hedren'in bir modelinin bulunduğu küçük bir tabut yolladı). "Marnie"nin çekimleri bittikten sonra ise yönetmen ve başroldeki kadın oyuncusu,

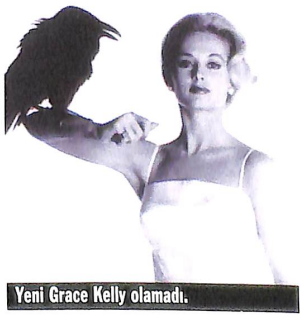

Yeni Grace Kelly olamadı.

aracılar vasıtasıyla iletişim kurdular.

ÖZEL SEANS

HABERLER

Imax Türkiye'de

Geleneksel 35 mm film karesinin 10 katı büyüklüğünde bir film kullanılıyor... Projeksiyonu ise 7 katlı bir apartman boyundaki dev perde üzerinde gerçekleştiriliyor. Sözünü ettiğimiz Imax teknolojisi Cineplex Odeon sinemaları tarafından Türkiye'ye getirildi ve ilk Imax sineması da Ankara'da açıldı.

"T-Rex" Türkiye'de gösterilecek ilk Imax filmi olacak.

Geçtiğimiç ay Ali Murat Güven'in Imax hakkındaki yazısını yayınlarken çok önemli bir noktayı atladığımızın farkında değildik, ne yazık ki. Aslında bir iletişim eksikliğinden doğan bu hatayı az sonra okuyacağınız yazıyla telafi edeceğimizi umuyoruz.

21 Ocak tarihinde Ankara Migros Alışveriş Merkezi'nde büyük bir sinema kompleksi açıldı. Böylelikle Ankaralılar toplam 2.347 koltuk kapasitesi ve 10 salonla Türkiye'nin en büyük sinema kompleksine tanık oldular. Diğer bir deyişle, Ankara halkı bu işbirliğini "en gerçekçi biçimde" yaşamaya başlıyor. Ankara'daki Imax salonlarının sponsorluğunu Arçelik'in üstlenmesiyle kompleks Arçelik Imax olarak anılmaya başlandı.

Yılda 350.000 ziyaretçinin beklendiği Arçelik Imax'te geleneksel 35 mm. film karesinin 10 katı büyüklüğünde olan 15/70 film karesi, 7 katlı bir bina yüksekliğindeki dev perdeye yansıtılıyor. 2 ve 3 boyutlu olan filmler, özel olarak polarize edilmiş gözlük vasıtasıyla seyrediliyor. Imax teknolojisi ve sinemanın tasarımı, izleyicileri bütünüyle filmin içine alıyor ve 6 kanallı multi-way ses sistemi de bu deneyimi daha unutulmaz hale getiriyor. Şirket yöneticileri Imax'la ilgili beklentileri üzerine şunları söylüyorlar: "Üzerinde ısrarla durduğumuz iki konu var: bunların ilki müşterilerimize her azaman beklentilerinin de ötesinde bir eğlence deneyimi sunarak, onların sinema salonlarımıza tekrar gelmelerini sağlamak ve Türkiye'nin bir numaralı film gösterim şirketi olmak. İkincisi ise uzun vadede, 98 yılı sonu itibarı ile senelik yaklaşık olarak 15 milyon civarında olan sinema seyirci sayısının 4,5 katına çıkması gerektiği. Yerli film üretiminde son yıllarda yaşanan büyük harekete biz zincirin bir başka halkasını çok güçlendirerek katılıyoruz. Bu yeniliğin yaratacağı rekabet tüm sinema salonu sahiplerini ve yeni yatırımcıları daha iyisini yapmaya zorlayacak. Aslında bugünkü koşullarda rekabet, salon sahiplerinin birbirlerinden pazar payı çalmaktan çok pazarı büyütmeye dönük olacak. Biz Türkiye'de yaşayan herkesin yılda en az bir kere sinemaya gitmesini hayal ediyoruz."

C. Odeon ve Imax genel müdürü Mehmet Altıoklar: "Gerçekleştirilmesi güç sanılan her şey hayal etmekle başladı."

Bu arada, Ankara'da 22 Ocak'tan itibaren "dev Imax filmleri" oynamaya başladı. Bunlardan ilki "T-Rex: Back To The Cretaceous/T-Rex: Dinozorlar Devrine Dönüş" isimli film. Böylece, dinozorları 3 boyutlu dev bir perdede izleme imkanı doğuyor bizlere. Gösterime giren diğer film ise "Mavi Gezegen". Dünyamıza uzaydan yine en gerçekçi biçimde bakmamızı sağlayacak film "dünya içi" çekimleriyle de dikkati çekiyor.

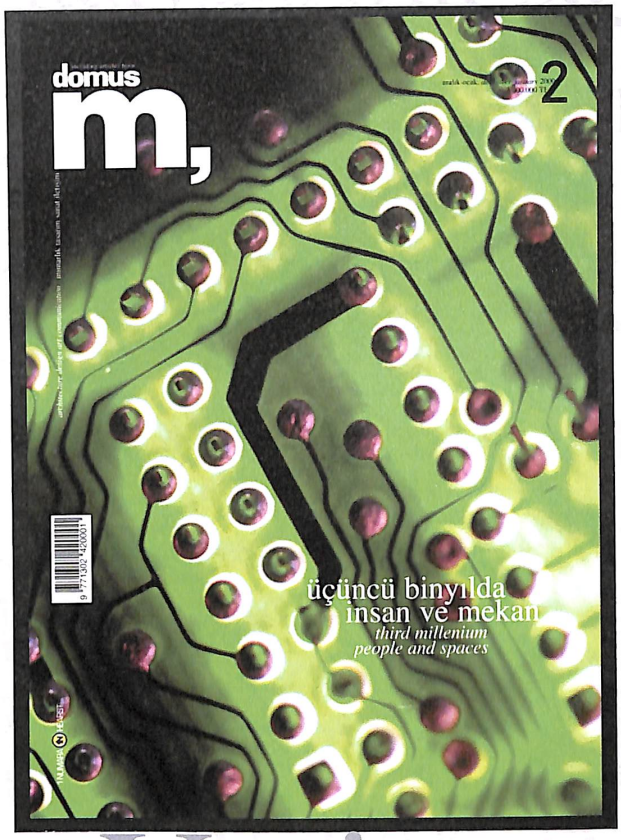

210 sayfa

Yeni binyıla ipuçları

"... On milyonlarca insanı bir araya getiren birkaç megapol hızla dünya-kent (ville-monde) dediğimiz 'sanal kent'in birer semti haline geliyor..."

Paul Virilio ile söyleşi: "İkinci Topyekun Caydırma"nın Eşiğinde Yeni Bir Yüzyıl, **m,** Ocak 2000

m,'in ikinci sayısı bayilerde...

ÖZEL SEANS

HABERLER

Kesin Favori Yok

Los Angeles'ta yaşayan ve Oscar adayı filmleri seyreden yazarımız SAFTER YILMAZ, 1999 Oscar adayları için kişisel tahminlerini açıklıyor.

"Amerikan Güzeli"nin oyuncuları favoriler arasında....

26 Mart'ta verilecek 72. Oscar ödüllerinin adayları 15 Şubat'ta açıklanacak.

Amerikan Film Akademisi'nin 5500 üyesine oy pusulaları yollandı. Hollywood'da stüdyolar arasında büyük bir reklam savaşı var. Her biri kendi filminin adaylık kazanması için Daily Variety ve Hollywood Reporter gibi sinema dünyasının günlük gazeteleri ile Los Angeles Times'a tam sayfa ilanlar veriyor. Bu ilanlar için milyonlarca dolar sarfediliyor.

Ancak ortada herkesin birleştiği bir favori yok. Her dalda adaylık alacak beşer isim üzerinde kesin bir görüş belirmiyor.

Ben Sinema okuyucuları için geçen yıl stüdyoların özel sinemalarında önemli filmleri seyrettim. Burada sizlere 72. Oscar'a aday olacak film ve oyuncular ile ilgili tahminlerimi açıklayacağım.

Oscar'ın en büyük ödülü şüphesiz ki yılın filmi oluyor. Bu dalda bence adaylar arasında Denzel Washington'un haksız yere hapsedilen zenci bir şampiyon boksörün gerçek hayatını oynadığı "Hurricane", Matt Damon'ın "The Talented Mr. Ripley", Kevin Spacey'nin modern bir Amerikan ailesinin yaşantısını aksettiren "American Beauty", sigara şirketlerinin foyalarını ortaya koyan "The Insider" ve nihayet bir aşk dramı olan "The End Of The Affair" filmleri yer alacaklar.

En iyi filmle birlikte bunun yönetmeni de genelde Oscar'da ödül alıyor.

Beş yönetmen adayı arasında ben "Hurricane"in Oscar ödüllü yönetmeni Norman Jewison, "American Beauty"nin yönetmeni Sam Mendes, "The Insider"ın yönetmeni Michael Mann, "The Talented Mr. Ripley"nin Oscar ödüllü yönetmeni Anthony Minghella ve "The End Of The Affair"in yönetmeni Neil Jordan'ın yer alacaklarını tahmin ediyorum. Bu sırayı ancak yabancı film dalında "All About My Mother" ile kesin favori olan İspanyol yönetmen Pedro Almodovar bozabilir.

En iyi erkek oyuncu da yukarda bahsettiğimiz filmlerden çıkacak. Bu dalın büyük favorisi Denzel Washington. Onu zorlayacaklar ise Matt Damon, Kevin Spacey, "The Insider" filminden Russell Crowe ve "The Straight Story" filminin yaşlı baş oyuncusu Richard Farnsworth.

En iyi kadın oyuncu dalında ise kesin bir favori yok. "American Beauty"deki başarısı ile Annette Bening'in adı çok tekrarlanıyor. Ancak "The End Of The Affair"in yıldızı Julianne Moore'un şansı da ondan az değil. Beş aday arasında yer alması gereken diğer isimler ise bence "Boy's Don't Cry" filminden Hillary Swank, "Tumbleweeds" filminden Janet McTeer ve "A Map Of The World"den Sigourney Weaver olacak.

Yardımcı oyuncu dalında ise erkeklerde 15 Şubat'ta açıklanacak adaylar arasında "The Cider House Rules" filminden Oscar ödüllü Michael Caine, "The Talented Mr. Ripley"den yakışıklı genç İngiliz Jude Law, "The Insider" filminden Christopher Plummer, "Being John Malkovich" filminden John Malkovich ve "Magnolia"dan Tom Cruise kanımca yer alacaklar.

Yardımcı kadın oyuncular arasında adaylık bence "Angela's Ashes"dan Emily Watson, "Girl, Interrupted"dan Angelina Jolie, "Sweet And Lowdown" filminden Samantha Morton, "Anywhere But Here"dan Natalie Portman ve "American Beauty"den Thora Birch'e gülecek.

şimdi neredeler?

EMRE ERGÜL

DUDLEY MOORE

Birazdan büyük bir düşüşün hikayesini okuyacaksınız. Bir zamanlar dünyanın en çok aranılan komedi aktörüydü. Şimdi ise unutulmuş, 100 bin kişide bir rastlanan hastalığın pençesindeki bir insan... Hani şu 1981 yılı yapımı "Arthur" filminin ünlü ismi Dudley Moore... "10", "Wholly Moses", "Romantic Comedy", "Lovesick" filmlerinin ünlü güleryüzü Moore... Bugün 64 yaşında olan Moore, 90'larda başlayan çöküşünü 29 Eylül'de yaptığı basın toplantısında şöyle açıkladı: "PSP denilen, çok az rastlanan bir beyin hastalığına yakalandığımı açıklamak zorundayım. 1 yıldır tedavi görüyorum. Yardım almadan yürüyemiyorum. İki çocuğum Patrick ve Nicholas da beni görmeye gelmiyor. Tek yaptığım, New Jersey'deki evimde tedavi görmek ve piyano çalmak."

Hüzünlü günler.

Kariyerine 26 film, 5 TV dizisi sığdıran İngiliz asıllı aktöre ilk darbe "Arthur" filmi sonrası gelmişti. Alkolik bir milyoneri canlandırdığı film sonrası onun da bir sarhoş olduğu dedikodularını yıllarca silemedi kurt aktör. 90'ların ortalarıydı. "The Mirror Has Two Faces"ı çekiyordu. Ancak replikleri sürekli unutunca, rol arkadaşı Barbara Streisand'ın baskısıyla ekipten kovuldu. 95'te de trafik kazası geçirdi. Tüm bu olaylar sonrasında Amerikan basını onu çoktan yargısız infaz etmişti. O büyük bir alkolikti. Derdini kimseye anlatamadı. Alkolü herkes gibi aldığını kimselere dinletemedi. 1997 yılının ortasında doktorlarının açıklaması hayranlarının yüreklerine biraz su serpti: ünlü aktörün kalbi delikti! Bir yıl sonra da PSP olduğunu öğrendi. Basın özür niteliğinde boy boy Moore röportajlarına yer verse de aktör herkese küstü. 1 yıl fizyoterapi gördü. Ancak hiçbir ilaç, gülmeyi unutan aktöre çare olmadı. Artık ölümü bekliyor. Yalnız başına... Belki yarın onu tekerlekli sandalyesinde göreceğiz. Belki de...

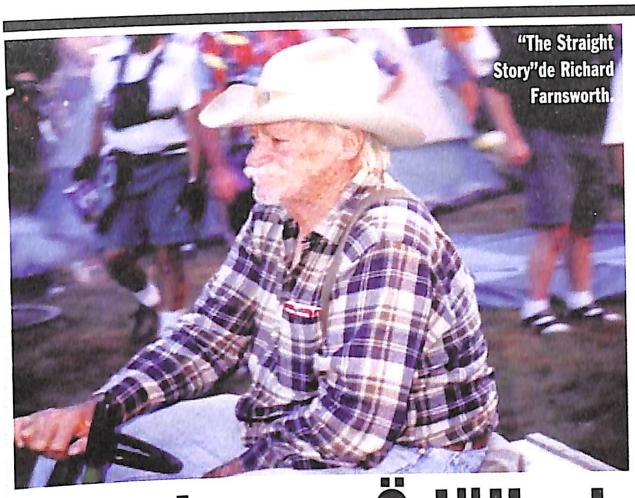

"The Straight Story"de Richard Farnsworth.

Eleştirmen Ödülleri

99'u geride bırakmamızla birlikte dünyanın her yerinde eleştirmenler geçen yılın en iyilerini seçtiler.

Oscar'ların dağıtılmasına bir aya yakın bir süre kala dünyadaki saygın film eleştirmenleri dernekleri de yavaş yavaş yılın en iyilerini seçmeye başladılar. Bu dernekler arasında, ödüllerini açıklayan New York ve Boston Film Eleştirmenleri Dernekleri pek çok dalda ödüllerini farklı adaylara dağıttılar. New York Film Eleştirmenleri Derneği en iyi film ve en iyi yönetmen ödüllerini İngiliz yönetmen Mike Leigh'in İngiltere'nin Victoria dönemi opera yazarları Gilbert ve Sullivan'ın öyküsünü anlattığı 160 dakika uzunluğundaki draması "Topsy-Turvy"ye verdi. Boston Film Eleştirmenleri Derneği ise en iyi film ve en iyi yönetmen ödüllerini David O. Russell yönetiminde gerçekleşen ve Körfez Savaşı sonrası çölde Saddam'ın çaldığı altınları arayan maceraperestlerin öyküsünün anlatıldığı "Three Kings"e verdi.

New York Film Eleştirmenleri Derneği Ödülleri

En İyi Film: "Topsy-Turvy"
En İyi Yönetmen: Mike Leigh, "Topsy-Turvy"
En İyi Erkek Oyuncu: Richard Farnsworth, "The Straight Story"
En İyi Kadın Oyuncu: Hilary Swank, "Boys Don't Cry"
En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu: John Malkovich, "Being John Malkovich"
En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu: Catherine Keener, "Being John Malkovich"
En İyi Senaryo: Alexander Payne, "Election"
En İyi Görüntü: Freddie Francis, "The Straight Story"
En İyi Yabancı Film: "All About My Mother", Pedro Almodovar
Kurgusal Olmayan En İyi Film: "Buena Vista Social Club"
En İyi İlk Film: "Being John Malkovich", Spike Jonze

Boston Film Eleştirmenleri Derneği Ödülleri

En İyi Film: "Three Kings"
En İyi Yönetmen: David O. Russell, "Three Kings"
En İyi Erkek Oyuncu: Jim Carrey, "Man On the Moon"
En İyi Kadın Oyuncu: Hilary Swank, "Boys Don't Cry"
En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu: Christopher Plummer, "The Insider"
En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu: Chloe Sevigny, "Boys Don't Cry"
En İyi Senaryo: Charlie Kaufman, "Being John Malkovich"
En İyi Görüntü: Emmanuel Lubezski, "Sleepy Hollow"
En İyi Yabancı Film: "All About My Mother", Pedro Almodovar
En İyi Belgesel: "Hands on a Hardbody"
En İyi İlk Film: "Boys Don't Cry", Kimberly Peirce

Bir Avuç Bond Kızı

Bond filmleri, bildiğiniz gibi, daima çarpıcı güzellikleri de sunmuştur bizlere. Biz de 5 Bond kızına yakın plan bakıyoruz.

Ursula Andress (Honey Ryder)
1962'de "Dr. No"da Sean Connery'yle oynadı

Filmde ilk görünmesi
Büyük bir deniz kabuğunu tutarken beyaz bikiniyle
Özel becerileri
Denizi seven bir gezgin; ıslakken de iyi görünüyor.
Silahları
Büyük bir dalış bıçağı
Hatırda kalan repliği
"Bir gelinciği dans ederken, bir akrebi kendi kendini sokarken ya da bir peygamber devesini çiftleştikten sonra erkeğini yerken gördün mü hiç? Ben gördüm."
Onu özel kılan
Cibinliğin altına kara dul örümceği koyarak bir adamı öldürmesi
Sonu
Bir kauçuk yığınında Bond'la sevişti

Diana Rigg

(Contessa Teresa "Tracy" de Vincenzo) 1969'da "On Her Majesty's Secret Service"te George Lazenby'yle oynadı
Filmde ilk görünmesi
Bir kürkle, yalınayak
Özel becerileri
"Bir milyon pound'luk altına eşdeğer bir kişisel yeteneğe" sahip olmak; kumar, kış sporları; çılgınca araba sürmek
Silahları
Dekolte giysi, L'Heure Bleue parfümü, uzun tırnaklar, kırık şampanya şişesi
Hatırda kalan repliği
"Teresa bir azizeydi, ben Tracy olarak bilinirim."
Onu özel kılan
İlk Bayan Bond o oldu
Sonu
Öldü

Carey Lowell (Pam Bouvier)
1989'da "Licence To Kill"de Timothy Dalton'la oynadı
Filmde ilk görünmesi
Beyaz, güçlü bir kostüm ve canlı saç stiliyle
Özel becerileri
"Güney Amerika'nın en belalı yerlerine uçmuş olan" eski bir ordu pilotu ayrıca en iyi saç modacılarını da iyi biliyor

Silahları
Karate, jartiyerinde bir silah sakladığı da olur
Hatırda kalan repliği
"Hayatını yalnızca geri dönmek için kurtardım. Bana kalsa, kıçın duvara mıhlanırdı."
Onu özel kılan
Feminist eğilimlere sahip olması
Sonu
Yüzme havuzunda Bond'la sevişti

Kim Basinger (Domino Petacci)
1983'te "Never Say Never Again"de geri dönen Sean Connery'yle oynadı

Filmde ilk görünmesi
Gri bir dans giysisiyle
Özel becerileri
Yaratıcı bir biçimde dans etmek
Silahları
Surat asmak
Hatırda kalan repliği
(Bond ona masaj yaparken) "Bu çok iyi geldi!" Bond: "Tabii ki"
Onu özel kılan
Bir yatın güvertesinde dengesini kaybetmeden eşsiz şekilde dans edebilmesi
Sonu
Yüzme havuzunda Bond'la sevişti

Denise Richards
(Dr. Christmas Jones)

1999'da "The World Is Not Enough"ta Pierce Brosnan'la oynadı
Filmde ilk görünmesi
Beyaz bir laboratuvar giysisi içinde
Özel becerileri
Nükleer silah uzmanı
Silahları
Keskin bir zeka; nükleer bombaların nasıl imha edileceğini biliyor
Hatırda kalan repliği
"Casus dilinden anlamayanlar için bunu biraz basitleştirebilir misin?"
Onu özel kılan
Gobeğinde bir barış dövmesi var
Sonu
İstanbul'da bir binanın çatısında Bond'u optu

Atilla Dorsay

Yeni Yüzyılda Sinemada Neler Olacak?

"Filmler hep varolacak, 'insanlar yaşadıkça' görsel serüvenler izlenecek. Ama nerde, nasıl, hangi tüketim biçimleri ve yöntemleriyle? Ev Sineması dediğimiz geniş duvar ekranları, video, DVD veya başka yöntemlerle yeni film izleme biçimlerini mi yaratacak? 'Her eve bir sinema' sloganı, kitlesel film izleme biçimlerinin sonunu mu getirecek?"

Ve böylece yeni bir yıl gelip çattı. Yalnızca yeni bir yıl mı? İnsanoğlunun kimi görece kavramlara, olaylara ve tarihlere göre düzenlediği takvim uyarınca, yeni bir yüzyıla ve de aynı zamanda yeni bir binyıla adım attık. Aslında adına zaman dediğimiz şeyin hiçbir biçimde farkında bile olmadan bitmez tükenmez akışını sürdürdüğü, dünyamızın kendi çevresinde ve güneş çevresinde dönerken kaale bile almadığı, tüm bir gezegen sisteminin sonsuz uzay geometrisi içinde bilinmeyen bir güç tarafından düzenlenmiş hayatını yaşarken farkına bile varmadığı bir garip takvim gereğince, biz artık yeni bir yüzyıl/binyıl içindeyiz.

Binyıl bir yana... O çok uzun bir süre, dibi görünmez bir kuyu... Ama yüzyıl üzerine varsayımlar, öngörüler, iyimser ya da kötümser kestirmeler başladı. Bir yandan geçen yüzyılın hesabı dürülür ve çeşitli kişi/kurumlarca sayısız ve sonsuz En İyiler listeleri yapılır, en iyi 100 film, 100 yönetmen, 100 şarkı ve başka şeyler didiklenir dururken, öte yandan geleceğe değgin soruşturmalar da başladı. İki TV kanalı bana gelecek yüzyılda sinema nasıl, ne olacak diye sorular yöneltti. Doğrusu pek üzerinde düşünmemiştim, kendimi zora sokup biraz düşündüm. Ve birden bana gelecek yüzyılda sinemanın alabileceği biçimleri konuşmak, geçmişe dönük listeler düzenlemekten daha cazip gelmeye başladı. O listeleri de zaten kendime göre ayrıca yapmıştım...

5000 YILLIK YAZININ SONU MU?

Geleceği bilmek elbette kolay değil. Tahmin etmek te... Herşey öylesine hızla değişiyor ki... Teknik-teknolojik gelişmeler biryana, elektronik iletişimde atılan adımlara yetişmek bile sorun. Kim internet'in böylesine gelişeceğini, görsel bilgi ve haberin böylesine akışkanlık kazanacağını kestirebilirdi ? İnsanlığın yüzyıllardır ürettiği bunca bilginin böylesine kolay erişilir olması, ekran ve klavye başında oturmuş yazışan, "chat" yapan binlerce genç insanın daha bir 10 yıl önce akla bile gelmeyecek böylesine genel ve de bireysel bir ileşitim alanına sahip olması az şaşılır şey mi? Yazılı basının sadece 10-15 yıl sonra ne olacağı, gazetelerin bugünkü biçimiyle yayınlanıp yayınlanmayacağı bile soruluyor. Koskoca ansiklopediler minicik CD romlarla gündelik gazeteler tarafından bile dağıtılır oluyor. Kitapların bir süre sonra var olup olmayacağı, okuma eyleminin kalıp kalmayacağı sorgulanıyor.

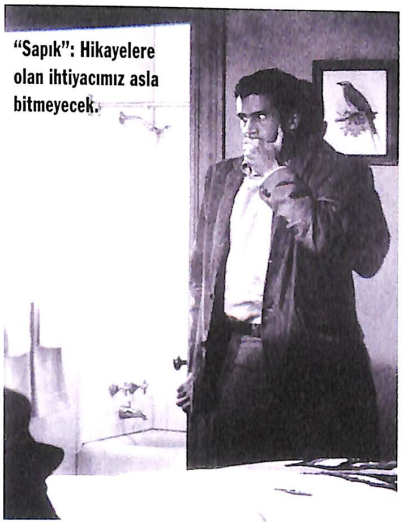

"Sapık": Hikayelere olan ihtiyacımız asla bitmeyecek.

Demek ki okuma-yazma, gazete-kitap-dergi, kısaca 5000 yıl önce bulunmuş olan Yazı'nın özellikle geçen yüzyıl boyunca ortaya koyduğu bilgilenme, haber alma, dünyayı izleme ve de edebiyat tüketme biçimlerinin, yeni yüzyılın başında varlıkları bile tehlikeye girer hale geldi. Yazının serüveni böyleyken, çok daha yeni ve yakın bir geçmişi olan sinemanın gelecek yüzyılda ne olup olmayacağını kestirmek kolay mı?

SİNEMAYA İHTİYAÇ VAR MI?

Üç temel sorun var. Öncelikle sinemanın bir eğlence ve kitlesel tüketim alanı olarak varlığını sürdürüp sürdürmeyeceği. Sinema, kuşkusuz ki bir çağdaş ve teknolojik hikâyeler anlatma sanatı ve sanayiidir. İnsanoğlu yüzyıllardan beri kendisi üzerine, diğer insanlar üzerine, insanlığın dünya ve evren dediğimiz bu sonu belirsiz düzlemler üzerindeki garip macerası üzerine hikayeler anlatma ve dinleme gereksinmesi içinde yaşadı. Önce tiyatro, sonra sözlü masal ve söylenceler, daha sonra matbaanın bulunmasıyla çabucak yaygınlaşan ve el yazmasından kitlesel tüketime açılan edebiyat, bu gereksinime karşılık vermeye çalıştı. Ve 20. yüzyılda da bu işlevi en görkemli biçimiyle sanayiin ve teknolojinin en küçük çocuğu, çağdaş düşlerimizin dev aynası sinema yüklendi.

Hikâye, masal, destan, efsane. Ne derseniz deyiniz. Bunları anlatma ve dinleme gereksinmesinin önümüzdeki yüzyılda, hatta belki asla ortadan kalkmayacağına inanıyorum. Hikâyelerin, masalların nite-

liği değişebilir. Çağdaş teknoloji onların ufuklarını genişletebilir, sınırlarını sonsuza dek uzatabilir, içeriklerini özel efektler, yeni buluşlar, mekanik adamlar, uzay coğrafyası, sibernetik gelişmeler ve başka şeylerle doldurabilir. Ama ihtiyaç hep varolacaktır. Ve sinema da, sanırım gelecek yüzyılda da yerine daha iyisi ve yenisi konamayacağından, bu temel işlevi temel biçimde yüklenmiş olarak varlığını sürdürecektir.

21. YÜZYIL DA "AMERİKAN YÜZYILI" MI OLACAK?

Bir diğer sorun, Amerikan sinemasının nerdeyse yüzyıl boyu süren ve özellikle yüzyıl sonlarında yeniden yoğun biçimde gündeme gelen hegemonyasının aynen devam edip etmeyeceği. Bu sorun, aslında yanıtını kendi içinde barındırıyor. Çünkü Amerikan sineması zaman zaman varlığını güçlendirerek ön plana çıkmış, çağın en büyük ekonomik ve siyasal gücü olmanın getirdiği tüm avantajları, ayrıca Hollywood usulu glamour ve çekicilikle besleyerek, tüm bir yüzyılı kendi ideolojisini sanki bir mitolojiye dönüştürerek kullanmasını bilmiştir. Ama hemen her dönemde karşısında çeşitli ulusal sinemaları bulmuş, onlarla sürekli bir çekişme içinde olmuş, çoğu zaman saldırı, ama kimi zaman savunma pozisyonunda savaşımlar vermiştir.

Son dönemde de durum böyleydi. Amerikan sinemasının güçlenen varlığına karşın ulusal sinemalar, belki de 1990'larda şaha kalkan ulusalcı politikaların paralelinde, ciddi bir atılım göstermişlerdir. Tüm bir Uzak-Doğu sineması, Çin, Tayvan, Hong Kong, Avustralya ve yeni kuşaklarca canlandırılan Japon sinemaları, taa öte uçta İran sinemasıyla Asya kıtasındaki uyanışın yeni alanları olmuştur. Avrupa'da Danimarka, Hollanda veya Baltık Ülkeleri sinemalarındaki kımıldanışlar kimi zaman, Lars von Trier örneğindeki gibi patlamalara dönüşmüştür. İspanya Pedro Almodovar'la bir rönesans yaşamakta, Fransa geleneksel canlılığını sürdürürken, İngiliz sineması sanki yeniden küllerinden doğmaktadır. Dağılan Yugoslavya'nın Kusturica, Paskalyeviç gibi son derece yetenekli yönetmenlerinin yakında yepyeni bir ulusal sinemanın doğuşunu müjdelemeleri şaşırtıcı olmayacaktır. Ve bu arada Türkiye de 1990'ların başındaki yokoluşunu "Amerikalı", "Eşkıya", "İstanbul Kanatlarının Altında", "Propaganda", "Herşey Çok Güzel Olacak" gibi büyük kitle başarılarıyla tam bir uyanışa dönüştürmeyi başarmıştır.

Demek ki, 21. Yüzyıl yalnızca Amerika'nın Yüzyılı olmayacak. 21. Yüzyıl, belki ulusal sinemaların da olmayacak. Belki sınırların gitgide daha önemsiz kaldığı, ulusal ögelerin geniş bir mozaiğin kimi parçalarını, kocaman bir pastanın kremasını oluşturduğu, mayasında ve hamurunda ulusal kültürden çok erişilen evrensel değerlerin, ortak teknolojinin, işbirliği ve ortak-yapım koşullarının getirdiği yeni ve sonsuz olanakların kullanıldığı farklı bir sinema oluşacak. Milliyetleri ilk bakışta belli olmayan, ama son tahlilde şu veya bu kültürün damgasını ve lezzetini vurduğu yapımlar karşımıza gelecek. Belki Amerikan olan herşeyin karşısına, Avrupa ya da Orta Avrupa, Kuzey Avrupa, Akdeniz ya da Balkan yapımı gibi daha ortak ibareler ve etiketler gelecek.

"Perili Ev" gibi filmlerin zevki sinema salonunda çıkar

Yeşilçal'ın yeniden doğuşunu simgeleyen filmlerden: "İstanbul Kanatlarının Altında"

TEKNOLOJİNİN GELECEĞİ

Üçüncü ve asıl sorun, sinemanın teknolojik olarak alacağı biçim. Yani, filmler belki hep varolacak, "insanlar yaşadıkça" görsel serüvenler izlenecek. Ama nerde, nasıl, hangi tüketim biçimleri ve yöntemleriyle? Ev Sineması dediğimiz geniş duvar ekranları, dev TV ekranları, video, DVD veya başka yöntemlerle yeni film izleme biçimlerini mi yaratacak? "Her eve bir sinema" sloganı, kitlesel film izleme biçimlerinin sonunu mu getirecek? Sinema salonları bireysel film izleme rahatlığı ve özgürlüğüyle kaybolup gidecek mi? Herkes bir düğmeye bastığında istediği filmi istediği biçimde izleme özgürlüğüne mi sahip olacak ?

Tüm bunlardan kuşkuluyum. Bilgisayar ekranlarında CD Rom'lardan izlenen filmlerin kötü görüntü kalitesi biryana... DVD'nin çok gelişmiş gözüken teknik olanakları bile bana salon sinemasının tümüyle yok olacagını düşündürmüyor. Kimbilir, belki de bilinç altında bunun olmasını asla istemedigim için öyle düşünüyorum!...

Ama zaten sinemanın asıl güzelliklerinden biri kitle halinde izlenmesinde. Tıpkı müzik gibi: evinizdeki çok gelişmiş müzik dinleme olanakları, sizi bir konsere gitmekten alıkoyuyor mu? Milyonlarca genci evlere hapseden bilgisayar devrimi, aynı gençlerin sevdikleri rock konseri için salonları, açıkhava tiyatrolarını, stadyumları doldurmasını engelliyor mu ?

KİTLESEL TÜKETİMİN KEYFİ

Kitle halinde bir sanat olayına katılma, antik çağdan, hatta olasılıkla ilkel çağlardan beri insanoğlunun çok sevdiği birşey. Bunda en eski çağlardan beri süregelen törensel kutlamaların, dinsel kökenli bayramların izi var. Bir coşkuyu, bir keyfi, bir neşeyi veya korkuyu birlikte yaşamak öylesine farklı bir olay ki... Siz hiç evde müzik dinlerken bir konserdeki gibi çığlıklar attınız, ayağa kalkıp dans ettiniz, müziğin ritmini yüreğinizde duyumsadınız mı? Aynı biçimde, ister "Sapık" ya da "Perili Ev", isterse "Blair Cadısı", bir korku filminde koca salonda onca yüreğin birlikte tıp tıp atttığını hisseder gibi olmanın zevkini evde, kişisel ekranınızın karşısında yaşadınız mı?

Demek ki, bu çok uzun zamandan -belki ilkel mağara âyinlerinden- beri denenmiş, sınanmış bir olay. Toplu sanat tüketimi, kolektif biçimde yaşanan korku ve keyif, kalabalığın birlikte paylaştığı duyuların yoğunluğu, kolay unutulacak şeyler değil. İnsanlık bunları yüzyıllardır süregelen deneyimleriyle keşfetti, oluşturdu, geliştirdi, besledi. Tüm bunlardan vazgeçip, yeni yüzyılın tüm sanatsal alışverişini dört duvar arasına ve küçük-büyük ekranların sınırlarına hapsedebileceğini sanmıyorum. Öyleyse, yeni yüzyılda da, olasılıkla daha modern ve gelişmiş ve belki de Kubrick'in uzay istasyonlarını anımsatan sinema salonlarında buluşmak üzere!... ■

COSMOshopping
alışverişte yeni arkadaşınız

1 NUMARA HEARST

alışveriş tüyoları...
makyaj stilleri
üstelik makyaj bonesi hediyeli
milenyum özel sayısı..
2000 modası kozmetikler neler neler..
bu sezonun sayısı Ocak'ta bayilerde.
Unutma!!
SEZONLUK ALIŞVERİŞ DERGİSİ
COSMO shopping
esra üstünkaya gülay kamaz esra cavuşoğlu makyaj stillerini anlattı
alışverişte kaplan kesilin
(tüyolar ürzlen)
makyaj bonesi hediyeli
milenyum özel sayısı
2000 modası, en yeni kozmetikler, dekorasyonda son trendler

profil

ANGELINA JOLIE

perdeyi yırtarsa şaşırmayın!

Efsanevi bir aktörün -Jon Voight'un- kızı Jolie, baba isminden zerre kadar destek almadan bir yerlere gelmeyi başardı ve şimdiden alışılmışın dışında bir saygınlık kazandı. Henüz 23'ünde olduğu halde hem...

Bağımsız "Foxfire"da oynadığı karakterin adı "Legs"di; yani "Bacaklar"! Fiziğinin en belirleyici özelliği, yere göğe sığmaz, dillere destan, akıllara seza (çatlasın Esther Canadas) kalınlıkta dudakları. Bir keresinde bir dergiye verdiği röportajda söylediğine bakılırsa, "Gia"da oynamak, iri ve kışkırtıcı göğüsleri ile anılmaktan kurtulmanın bir yolu olarak görünmüş kendisine. Lafın kısası vücut dili ile ortaya koyduğu performansları kadar vücudunun güzelliği ve farklı pek çok özelliği ile de bir hayli şöhret yapmış olan Jolie, giderek daha önemli rollere soyunuyor. Tüm derdi, şimdiye kadar oynadığı tüm rollere bedel, hatta tümünü unutturacak bir performansa imza atmak. Tabii değerli bir filmde...

Jolie ilk kez, gişede hüsrana uğramakla birlikte, perdeye gelecek vaat eden oyuncular armağan eden, '95 yapımı gençlik/tekno-gerilim filmi "Hackers"da başrolde göründü. Bu oyuncular arasında Jolie'den başka, Renoly Santiago -"Dangerous Minds"-, Matthew Lillard -"Scream"- ve Jonny Lee Miller "Trainspotting" sayılabilir. "Hackers" Jolie'yi seyirciye sunmakla kalmadı, genç aktrise fiyakalısından bir de koca ihsan eyledi. Jolie ve Miller çok geçmeden evlendi.

Üstelik kendisi bu filmden çok faydalandığını, pek çok ders çıkarttığını, açıkçası bu işten epeyi karlı çıktığını dile getirdi her fırsatta. "Çığlık çığlığa bağırdığımız ya da hıçkıra hıçkıra ağladığımız anlar dışında kendimizi rol yapıyor gibi hissetmiyorduk. Çok az şey bildiğimiz ancak hemen her konuda fikir sahibi olduğumuz ve kendimizi çok ciddiye aldığımız bir süreçti. Neyin ne olduğunu anlamamız için üstünden çok zaman geçmesi gerekmedi!" diyor şimdilerde.

Halihazırda 23 yaşında olan Angelina Jolie, şov dünyasının içine doğmuş, yıllarca sanat ve sosyete çevrelerinin tozunu yutmuş birisi olarak, içinde bulunduğu durumda ayağını yere sağlam bastığını, "olan biten"in farkında, temkinli gittiğini iddia ediyor. Kendine güveni tam yani. Akademi ödüllü, muazzam oyuncu Jon Voight'un ve bir zamanların aktrisi Marcheline Bertrand'ın kızları olan Jolie, çocuk yaştan itibaren Hollywood'un işleyişine tanıklık etmiş. Ne var ki ilk gençliğine kadar oyunculuktan uzak durmuş. 16. yaşını sürdüğü bir sırada, Strasberg Enstitüsü'nde gerçekleştirilen bir workshop'ta, birkaç arkadaşı ile birlikte Marx Kardeşler'in "Room Service"ini canlandırarak, kariyere adım atmış. Bu tecrübesine ilişkin şunları söylüyor: "Babam benim ileride nasıl bir oyuncu olabileceğime ve de ne gibi şeyleri tercih edeceğime ilişkin bir fikir sahibi olabilmek amacıyla oyunu izlemeye geldi. Küçük tatlı bir kıza ya da kasabanın en lüks otelinde konaklayan yabancı ve seksi bir kadına benzesem şaşırmazdı. Ancak ben tümüyle keçileri kaçırmış, herkesin gülmekten kırıldığı bir "elebaşı"na hayat veriyordum. Ve o bir parça şaşırdı! Bendeki tuhaflığı o gün enikonu anladı sanırım...".

"Hackers"daki hırçın siber-kızdan, "Foxfire"da kendi krallığını ilan eden asi lezbiyene, oradan "Playing God" ile bir gangsterin tekinsiz sevgilisine, "Gia"nın uyuşturucu bağımlısı, biseksüel ve akabinde AIDS'li süpermodeline, hemen tüm rolleriyle, "düzgün" birisini oynamaktan ısrarla imtina eden bir yapıda olduğunu açık etti. Madeleine Stowe, Gillian Anderson, Gena Rowlands, Ellen Burstyn ve Sean Connery gibi önemli isimlerin görev aldığı Miramax'ın "Playing by Heart"ı ile de yine aynı yolun yolcusu olduğunu gösterdi.

"Daha önce denemediğim, tümüyle habersiz olduğum şeylere karşı müthiş bir eğilim ve istek taşıyorum içimde. Keşfetmek her şeyden daha çok keyif veriyor!"... Bunlar onun sözleri, tahmin edeceğiniz üzere.

Jolie, aşka ilişkin görüşleri sorulduğunda, müstehzi bakışlar fırlatıp, bildiğimiz bir benzetmeyi kendince uyarlıyor: "Aşk hakkında konuşmak, heykeltraşlık hakkında dans etmeye benzer!" Bir Hollywood yıldızı için biraz fazla ketum, ne dersiniz? Hakkında çıkartılan biseksüellik iddialarını da bugüne kadar inkar etmemiş olması, benzer bir tutumdan kaynaklanıyor olabilir. Gerçi bir söyleşisinde "Gia"daki lezbiyen sevişme sahnelerinden söz ederken, bundan bir hayli zevk aldığını, zaten de bu zevkin yabancısı olmadığını dillendirdiği, bir zaman sonra da geçmişte sevgili hayatı sürdüğü isimsiz bir güzelin şöhret avcılığına soyunup, kendisini ortalara attığını biliyoruz. Bu kabil gelişmelere metelik vermeyen Jolie'nin, rolleriyle tutarlı bir kişilik sergilediğini çıkarsamak zor olmasa gerek. Pek çok açıdan!

Jolie son olarak Fox'un "Pushing Tin"inde, Billy Bob Thornton'ın -Texas aksanı konuşmak durumunda kalan- karısı rolünde, bir de aksilik olmazsa bu ay içinde görebilecek olduğumuz "The Bone Collector"da rol aldı. Denzel Washington'la karşılıklı... İşlerinin gün geçtikçe açılması ve nihayet sırasının gelmesi dolayısıyla New York Üniversitesi'ndeki film sınıfına devam edemeyen Jolie, bunun da kolayını bulmuş. "George Wallace"da birlikte çalıştığı John Frankenheimer ile işi bağlamış ve usta yönetmenden kendisine uygulamalı sinema dersleri vereceği sözünü koparmış. İleride yönetmenliğe soyunur mu bilemeyiz. Ancak elinde tuttukları düşünüldüğünde buna hiç ihtiyacı olmadığı sonucuna varılabilir pekala...

"The Bone Collector", 18 Şubat'ta gösterimde...

profil

CHOW YUN FAT

güneş doğu'dan yükselir!

Uzak Doğu'nun bir numaralı aktörü ve aksiyon yıldızı -Dikkat! ikisi birarada- Chow Yun Fat'le tanışın. Kendisi video piyasasını takip edenlerin dışında kalan seyircinin görmek fırsatı bulamadığı "The Replacement Killers"tan bu yana, ikinci kez bir Amerikan filmi ile karşımızda...

1955 yılında Lama Adası'nda dünyaya geldi. 16 yaşına kadar ikamet ettiği adayı, Kowloon Peninsula'ya gitmek fırsatı doğunca hiç tereddüt etmeden terketti. Burada bellboy'luktan garsonluğa kadar muhtelif işlerde çalıştı. Bir zaman sonra da Hong Kong'un en büyük televizyon şirketi TVB'ye kapağı attı. Klasik aktör yetiştirme programına girdi ve 300 saat televizyonda göründü. Bu süre zarfında rol aldığı şovlardan en beğenileni "Shangai Town" isimli bir dizi oldu. Buradaki başarısı ile Güney Doğu Asya'nın dikkat çeken yıldız adayları arasına girdi.

1977 ve 1978 yıllarında, televizyon ekranlarında iyice parlamaya yüz tutmuş olduğu bir sırada, Golddig Films için "jigolo tarzı" kabul edilen iki bayağı film çekti. Yine televizyona yaptığı onlarca komedi, drama ya da aksiyon şovunun ardından, çok önemli bir yönetmenin, Ann Hui'nin ilgisini çekti ve "The Story of Wu-Viet"e davet edildi. Bununla muazzam bir başarı kaydetmekle kalmadı, bugün bile kendisinin "En sevdiğim filmlerden birisi!" diye söz edeceği bir işe imza atmış oldu.

Fat, bundan sonra da sayısız filmde görev almayı sürdürdü. Ne var ki, hiçbir işiyle televizyonda yakaladığı başarıyı aşamadı. Ta ki, 1986 yılında Tsui Hark ve sinemada bir güneş gibi doğmaya hazırlanan John Woo kendisine "A Better Tomorrow"un başrolü önerisi ile gelene kadar. Film aynı zamanda, çaptan düşmüş Ti Lung'a itibarını iade etmek ve pop-idolü Leslie Cheung'u seyirciye takdim etmek gibi Hong Kong sineması için iki tarihi olaya daha vesile oluşturuyordu. Ve yine Hong Kong sineması tarihinin en büyük hasılatını kaldıran birkaç filmden birisi olup çıkıyordu. Bu durumda Chow Yun Fat'in geleceği, John Woo için de geçerli olduğu gibi, sağlama bağlanmış, garanti altına alınmış oluyordu. Fat'in filmdeki çifte tabancalı, uzun siyah paltolu, Ray Ban'li, asık suratlı hali, kibrit çöpü esprisi ile birleşerek fena halde yıpratıcı ve karizmatik bir imaja evriliyor, aktörün yıllar boyunca taşıyacağı görsel kimliğe işaret ediyordu. Devam filmi gişede hayli yol almasına karşın, John Woo'yu pek mutlu etmedi. Zaten bir sonraki filme yönetmen olarak adını yazdıracak isim de Tsui Hark oldu. Bu arada Fat, içinde yaşattığı gangster kişiliğini başka yönetmenler hesabına ortaya saldı. Ringo Lam in Hong Kong sinemasında bir dönüm noktası teşkil eden "City On Fire" (1987) filmindeki rolü dolayısıyla Tayvan'da, En İyi Erkek Oyuncu dalında bir adet Altın At ile ödüllendirildi.

Zamanla Doğu'nun en çalışkan, en verimli aktörü oldu çıktı. Başyapıt düzeyinde pek çok filme hayat verdi: "Hong Kong 1941" (1987), Stanley Kwan'ın "Love Unto Waster"ı, Taylor Wong'un "Triads: the Inside Story"si (1988) ve Fat'in tüm filmografisi içinde en sevdiği film olan "Autumn Tale for Cheung Wun Ting".

Tüm bu filmler, Chow Yun Fat'in sadece bir rolmodel, bir idol olmadığı, son derece de iyi bir oyuncu olduğu gerçeğini cümle aleme kabul ettirdi. 1989 yılında John Woo ile yeniden biraraya gelen, böylelikle de mükemmel bir işbirliğine fırsat veren Fat, nihayet Woo'nun en iyi işlerinden biri, belki de en iyisi olan "The Killer" ile uluslararası bir şöhrete kavuştu. Yönetmen ve baş oyuncusu arasındaki kimya antolojilere geçecek cinstendi. Film, yıllar içinde Hong Kong aksiyon sineması takipçisi sinefillerin video arşivlerinin vazgeçilmez parçası olarak değer buldu.

Bunun akabinde Wong Jing´in "God of Gamblers"ında geri zekalı bir alimi canladırdı ve rolüne getirdiği yorumla gelen başarı, filmin pek çok tekrarının ve taklidinin çekilmesine çanak tuttu. Adeta bir alt tür doğdu. Bir kere daha Woo'ya geldi sıra ve "Once A Thief" isimli komedi-aksiyon filmi ortaya çıktı. Derken en kritik noktaya gelindi ve Woo ile Fat bir yıl süresince başbaşa yaptıkları hazırlıklar sonrasında, her ikisinin de şu ana kadar en başarılı filmi, giderek başyapıtı olarak kabul gören "Hard Boiled"ın çekimlerine giriştiler. Bu film seyirciye ulaştığında, tüm dünyanın, özellikle de Amerikan sinemasının dikkatleri ikilinin üzerine odaklandı. Woo, Yeni Dünya'ya yollanıp, "Hard Target" projesine start verirken, Chow Yun Fat, Ringo Lam ile "Full Contact"i yapmaya koyuldu. Ve tabii bir kez daha başardı!

Bugüne uzanacak olursak, sırasıyla "Treasure Hunt" (1994), yine Wong Jing ile "God of Gamblers"ın devamı, John Woo'nun yapımcılığını üstlendiği "Peace Hotel" isimli bir gangster filmi ve bizde gösterime girmeyen ilk Amerikan yapımı filmi: "The Replacement Killers"...

Şimdi sırada "Anna And the King" var. Bizi burada ne bekliyor, şimdilik bilemiyoruz. Ancak ne olursa olsun Hollywood'un Fat'e bir fenalık yapamayacağından adımız gibi eminiz. Sizlerin arasından da kaygılananlar çıkabilir; içlerini ferah tutsunlar!

"Anna And the King", 25 Şubat'ta gösterimde.

CEM ALTINSARAY

profil

SUSAN SARANDON

adeta dokunulmazlığı var

70'li yılların ortalarında "çıtır" kontenjanından girdiği Hollywood'da yeteneği ve kişiliğiyle sağlam bir yer edinen Sarandon, 00'lı yıllara yine başrollerle giriyor. "Anywhere But Here"de sorumsuz, hafif çatlak bir anneyi canlandıran yıldız, kadınların sinemaya daha çok ağırlığını koymasını istiyor.

O nun adı genellikle fazla tartışma yaratmaz çünkü herkes onu sever. Özgüveni tamdır, güvenilirdir, akıllıdır, üstelik nispeten yaşını almış olmasına rağmen hala seksi bulunur. Sırrı nedir bilmiyoruz ama, Michelle Pfeiffer, Morgan Freeman, Gene Hackman ve Angelica Huston gibileriyle birlikte o da, Julia Roberts'la rol aldığı son filmi "Stepmom"a rağmen eleştiri oklarının menzili dışındadır adeta.

Bugüne kadar birçok kez onu anne rolünde izledik. "Lorenzo'nun Yağı"nda, "Küçük Kadınlar"da, "The Client"ta, "Stepmom"da çeşit çeşit anneyi oynadı. Başrolünü Natalie Portman'la paylaştığı yeni filmi "Anywhere But Here"da yine bir anneyi ama bu kez yeni bir hayat kurmak için kızını Los Angeles'a sürükleyen ve pek anne gibi davranmayan hafif çatlak bir anneyi oynuyor.

"Bu filmde çok kötü bir anneyim." diyor. "O yüzden eğlenceli. Çocuklarımı arabanın camından dışarı fırlatmak istemişimdir hep. Şaka bir yana böyle anneler olduğunu duyuyoruz."

"Anwhere But Here"daki rol arkadaşı Natalie Portman, Sarandon'la birlikte çalışmanın kendisi için çok özel olduğunu söylüyor.

"Susan'ın en iyi tarafı insana üstünlük taslamaya çalışmaması." diyor. "Birlikte çalışırken meslektaş gibi hissedebildim kendimi."

Portman, bir sahnede soyunması gerektiği için filmi bırakmayı düşündüğünde de Sarandon ona destek çıkmış. Kızı rolünde Portman oynamazsa filmi bırakacağını söyleyince senaryo, Portman'ın soyunmasını gerektirmeyecek şekilde yeniden yazılmış.

Sarandon bu konuda tecrübeli. O da 15 yıl boyunca Playboy dergisinin bütün ısrarlarına rağmen soyunmamakta direnmiş. Sonunda ancak hamileyken çıplak poz verebileceğini söyleyince de dergi bu ısrarından vazgeçmiş. 29 yıldır film çeviren aktris, rol aldığı birçok filmde erkeklerin aklını başından almıştı.1975'te cinselliğin keşfi ile ilgili ünlü kült filmi "The Rocky Horror Picture Show"da rol almış, 1981'deki "Atlantic City"nin, kendini taze limon sularıyla yıkadığı ünlü sahnesinde Burt Lancaster'la birlikte dünyanın bütün erkeklerini aşka getirmişti. Sonra 1988'de Bull Durham'ın beysbol filmi "Annie Savoy"da beysbol oyuncusu Kevin Costner'ı kahvaltı masasında baştan çıkararak 42 yaşında bir kadından beklenmeyecek davranışlar sergiledi ve 1991'de Geena Davis ile birlikte rol aldığı feminist eğilimler taşıyan yol filmi "Thelma ve Louise"de sadece cazibesiyle değil yeteneğiyle de yürek hoplatabileceğini gösterdi. "White Palace" ve "The Client" oynadığı roller anlamında çizgisini değiştiren filmler değildi ama 1995'te, uzun süredir birlikte olduğu kocası Tim Robbins'le birlikte çevirdiği "Dead Man Walking"te kabuk değiştirdi adeta ve bir rahibeyi oynadı. İdam mahkumu Sean Penn'in ölümle yüzleşmesine yardım eden Rahibe Prejean rolü, dört adaylığın ardından Oscar'la buluşturdu Sarandon'ı. Sonuç mükemmeldi ama her şeye rağmen Tim Robbins'le çalışmak hiç de kolay olmamıştı.

"Hem müthişti hem de korkunç." diyor Sarandon bütün samimiyetiyle. "Sanırım harika bir film yaptık ama ona zorluk çıkaran üç kişiden sonra sete gelip dördüncü soruyu da siz sorduğunuzda eğer başı belaya girecek biri varsa o, ne olursa olsun seti bırakıp gitmeyecek olan kişi oluyordu."

4 Ekim 1949, New York doğumlu oyuncu sinemayı hiç hafife almıyor. Mükemmele ulaşmak için ısrarcı olmak gerekirse oluyor, tartışmak gerekirse tartışıyor, yönetmenle konuşmak gerekiyorsa konuşuyor. Biraz da bu tavrı nedeniyle Hollywood'da kadının rolünü tartışanların sembollerinden biri haline gelmiş. Peki acaba bu konuda bir gelişme var mı sinema dünyasında?

"Hayır," diyor öfkeyle. "Geena Davis'le konuşuyorduk bunu. O bu konudaki bazı istatistikleri incelemiş ve görünüşe bakılırsa değişen fazla bir şey yok. İki yerine sekiz kadın yönetmen var şimdi. Bir erkeğin başlatmadığı bir projeyi hayata geçirebilen kaç kadın var. 'Dövüş Klübü'nün üyeleri gibiyiz. Aynı kaderi paylaşıyor, elimize geçenlerle kendimizi şanslı hissediyoruz."

Peki ne olacak?

"Kadınların bundan sızlanmaya hakları var ama aynı zamanda insanların anlatmak istediği hikayeler bulmalıyız. Eğer Hollywood'daki herkes önemsediği bir hikaye bulursa Hollywood'un çehresi bütünüyle değişir. İnsanlar hikayeleri bir parça tutkuyla yazmalı. Böylece herkese yetecek kadar rol de olur. Erkeklerin yarattığı rolleri oynamak istemezdim, berbat roller oluyor."

"Anywhere But Here", Şubat'ta gösterimde.

profil

TONI COLLETTE

güzel de olur, çirkin de...

"Muriel's Wedding"le dimağımıza düşen, "Velvet Goldmine"la gözlerimizi yıkayan genç aktris Toni Collette, "Altıncı His"teki rolü ile iyiden iyiye hayranlığımızı kazanacağa benziyor...

İlkin "Muriel's Wedding" ile dikkatimizi çekti. Ancak tam anlamıyla bir "jungle" durumundaki Hollywood'da öne çıkıp, adını ezberleteceği günlerin gelmesi için epeyi bir beklemesi gerekti. Kendisi kuşku yok ki Amerikan sinemasında iyi bir geleceği olan, son dönemin gözde aktrislerinden Toni Collette. Kimi önemli ve kayda değer filmlerde başarılı işler çıkarmış bulunmasına karşın, "Velvet Goldmine"daki Mandy Slade karakteri en can alıcı rolü olarak değerlendirilebilir. Susan Alexander Kane'i aratmadığı rolü... Bir kere söz konusu rol için ortalıkta birden fazla A-listesi aktrisinin adı dolaşırken, rolü kendisinin almasına en ufak bir ihtimal bile vermiyormuş. Deneme çekimlerinde işlerin iyi gitmesine karşın hem. Sonradan gelen zaferi "Sinema endüstrisinde bu tür durumlar çok nadirdir, inanın. Ben o nadir şansla yüzleşmiş nadir insanlardan biriyim..." sözleriyle yad ediyor.

Collette şu sıralar basın ve yayın organlarının pek meraklısı olduğu "en çekici insan", "en seksi aktris", vs. gibi seçkilerde endüstirinin başa güreşen isimlerinin yanında yer buluyor kendisine. Birbiri peşisıra. Neden derseniz, Amerika'da yılın en büyük gürültüsünü kopartan, en kabarık hasılatına imza atan "Altıncı His" (The Sixth Sense) ile bir kez daha varlığını hissetirmiş bulunuyor da ondan. Seyirci bu filmi öylesine tuttu ki, örneğin film internet'in sinema konulu en geniş veritabanı durumunda bulunan IMDB.com'da kayıtlı seyircilerin oylarıyla tüm zamanların en iyi 50 filmi arasına yerleşti. Tabii hal böyle olunca, filmin baş kadın oyuncusu Collette de pastadan nasibini aldı. Giderek artan bir şöhrete sahip olmanın, pek çok Hollywood ünlüsünün aksine, Collette'i bir hayli rahatlattığını söylemek mümkün. Çünkü kendisini sıkı bir "teşhirci" olarak tanımlıyor güzel aktris. Buna karşılık küçük şeylerden mutlu olmasını bilen bir yapıda olduğunu, sakin bir yaşamı asla yadırgamayacağını da söylemeden edemiyor. Herhalde bundan olacak, fırsat bu fırsat deyip kavgadan gürültüden kaçıyor ve bağımsız filmlere kapılanıyor. Sundance Film Festival'inde olağanüstü bir ilgiyle karşılanan "The Clockwatchers" gibi. Collette'in buradaki performansı görülmeyi en kestirme ifadeyle hak ediyor. Gelin görün ki film, ekseriyetle "art-house" diye tabir edilen ve sanat filmleri gösteren sinemalarda vizyona girdiği için seyirciyle ciddi anlamda buluşamadı. Yine de filmin şu sırada video piyasasında çeşitli formatlardaki kopyalarının kapış kapış gittiğini biliyoruz.

Kendisi ile birlikte çalışmış yapımcılardan birisinin söylediği bir şeyi hatırlamakta fayda var: "Collette'in, Hollywood'da kendi kuşağından pek çok aktrise kıyasla çok ciddi bir avantajı var. Bu da filmlerde hem en güzeli kadar güzel, hem en çirkini kadar çirkin olmayı başarabilmesi. Şu malum 'olanaklar' meselesi.". Bu da Hollywood gibi bir yerde bir yapımcının bir oyuncu için edeceği en güzel iltifat olsa gerek. Güzeller güzeli Cameron Diaz'ın Amerika'da yılın en iyi filmlerinden birisi seçilen "Being John Malkovich"de ne kadar çirkin olduğunu biliyor muydunuz? Collette'in doğal yeteneği. Onu en azından takip edin...

"Altıncı His", 4 Şubat'ta gösterimde

Her sayıda hayran kalınacak ve koleksiyonu yapılacak değerli taşlar ve mineraller...

Dünyanın Hazineleri fasiküllerini biriktirirken, insanlığın minerallerle ilişkisi hakkında ayrıntılı bilgi edinecek ve gezegenimizdeki en doğal güzellikler olan mineral ve değerli taşların geniş bir koleksiyonuna sahip olacaksınız.

"Dünyanın Hazineleri"ne abone olun:

- Duvar Saati veya Kelime Oyunundan biri sizin olsun
- Herhangi bir sayıyı kaçırma riski yaşamayın
- Koleksiyonunuzla birlikte alacağınız sergi tablalarını muhafaza etmek için özel tasarlanmış ahşap rafa sahip olun
- Koleksiyonunuzu ücretsiz adresinize teslim edelim.
- Eski sayıları Okur Hizmetlerinden temin edebilirsiniz.

HEDİYELİ ABONE FORMU

❑ **3 Aylık Abonelik (7 Sayı için): 11. 000.000 TL' dır.**

Adı Soyadı _____

Doğum Tarihi _____ Görevi _____

İş / Ev Adresi: _____

_____

Semt _____ Şehir _____

Posta Kodu _____ E-Mail _____

Tel: _____ Fax: _____

Kredi kartı hesabımdan ..... TL. alınız.

Kredi Kart No: ❑ Visa ❑ Master /Eurocard

Kredi kartı son kullanma tarihi: ____

❑ Abone bedelini banka hesabınıza yatırdım. Makbuz ilişiktedir. IMZA

Y.Kredi Bankası, Güneşli Center	3748
Akbank, Mecidiyeköy Şubesi	71726-4
İş Bankası Güneşli Şubesi	249314

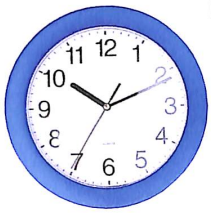

❑ **Duvar Saati**

Şık bir duvar saati. Evinizin ya da büronuzun herhangi bir köşesi için.

❑ **Kelime Oyunu**

16 adet, her yüzünde farklı bir harf olan Boggle zarlarıyla, 3 dakika içerisinde en fazla sayıda 3 veya daha çok harfli kelime üreten kazanır.

Yukarıdaki promosyonlardan _____ isimli olanı istiyorum.

Fatura Bilgileri

❑ Adıma kesiniz.

❑ Firma adına kesiniz.

Firma adı:
Adres:

Vergi No _____

Vergi Dairesi _____

Aboneliğiniz kaçıncı sayıdan itibaren başlatılsın: _____

ABONE FORMLARINIZ İÇİN FAX NUMARAMIZ:
(0212) 219 91 68

SABAH DeAGOSTINI

Bostan Sokak, Tahir İş Merkezi, No 8, Teşvikiye - İstanbul
Tel (0212) 219 91 71 - 8 hat E-Mail abone@birnumara.com.tr

Bu kupon 1 / 3 / 2000 tarihine kadar geçerlidir. Ürünler Sabah Deagostini A.Ş stokları ile sınırlıdır.

LUC BESSON'DAN "JEANNE D'ARC"

Tarihi Değiştiren Genç Kız

"The Messenger: The Story of Joan of Arc", soluk kesici savaş kareleri ile bizde olay olan "Braveheart"ı anımsatıyor.

Fransız sinemasının tartışmalı yönetmeni, uluslararası bir şöhretin muhatabı, yaramaz çocuk Luc Besson bir kez daha perdelerimizi onurlandırıyor. "The Messenger: The Story of Joan of Arc"da olağanüstü oyunculardan kurulu bir kadro ve Columbia Pictures/Gaumont ortaklığının hediyesi dev prodüksiyon maliyetiyle bir üstün yapıma soyunuyor kendisi. Ve özellikle ülkesi Fransa'da, daha önce hiçbir filmiyle almadığı kadar olumlu kritik topluyor; başarısı göklere çıkarılıyor...

Söz edilegeldiği üzere bir bakire ya da bir fahişe, bir azize ya da bir cadı, bir kahraman ya da bir ölü... Eğitilmemiş bir köylü kızı olan Jeanne d'Arc, 20. yaşını dahi görmek fırsatı bulamadığı kısacık yaşamında inanılmaz şeyler başardı. 1429 yılına geri dönecek olursak... Fransa'nın ücra bir köşesinde yaşayan, kendi halinde, son derece sıradan bir genç kız, dünyanın en güçlü ordusunu yenip, ülkesini kurtaracağını, topraklarını temizleyeceğini tüm dünyaya haykırdı. Önce köylüleri kendi safına çekti, derken ülkenin önde gelen yöneticilerini. Henüz 17 yaşında olduğu bir sırada kendisine tanrısal bir mesaj geldiğini, bu mesaj uyarınca hemen harekete geçmesi icap ettiğini açıkladı ve sadece iki ay sonra başına geçtiği bir ordu ile İngilizlere karşı amansız bir mücadeleye girişti. Buradan galip ayrılmasını bildi ve İngilizleri Orleans'tan ihraç etti. Bu olayın üzerinden bir sene kadar geçti, geçmedi, Jeanne d'Arc yakalandı, zaptedildi ve para karşılığında en çok nefret ettiği düşmanlarına satıldı. 19 yaşına geldiğinde ise kendisinin cadı olduğu ilan edildi ve peşisıra odun yığınları üzerine bağlanarak yakıldı. Ölümünü takip eden yıllarda söylencesi hiç bitmedi ve 25 yıl kadar bir süre geçtikten sonra aslında suçsuz olduğu, hatta tanrısal bir masumiyeti bulunduğu ortaya atıldı. 1920 yılına gelindiğinde üstüne

Zırhlar, oyuncuların işlerini daha rahat yapabilmeleri düşünülerek alüminyumdan dökülmüş.

Jovovich, malum güzelliği ve doğal oyunculuk yetenekleri ile önceki Jeanne d'Arc'ları unutturabilecek mi dersiniz?

Malkovich, Faye Dunaway'in oynadığı abla Yolande D'Aragon'un elinde oyuncak olacak, Kral Charles rolüyle karşımıza çıkıyor.

Luc Besson, "The Messenger: The Story of Joan of Arc"ta da açıklıkla görülebileceği üzere her geçen filminde daha çok yıldız ismi biraraya toplamanın üstesinden geliyor.

bir de azize olduğu ilan edildi ve heykeli dikildi...

Besson'un sürpriz olmayan tercihi

Yönetmenliğini son olarak "The Fifth Element" ile hatırımızı soran, Fransız sinemasının uluslararası arenadaki medarı iftiharı, çılgın sinemacı Luc Besson'un yaptığı filmde Jeanne d'Arc rolünü de Besson'un filmin çekimlerinin tamamlanmasından hemen sonra ayrıldığı eski karısı, model, şarkıcı ve aktris Milla Jovovich üstlendi. İki kez Akademi Ödülü ile onurlandırılmış, ünlü aktör Dustin Hoffman ise Jeanne'ın vicdanını temsil ediyor. Aynı ödüle iki kez aday gösterilmiş ve fakat henüz heykelciği kucaklama şansına erişememiş, günümüz sinemasının bir başka önemli aktörü John Malkovich Kral (7.) Charles rolünde karşımıza çıkıyor. Yine ödüllü bir oyuncu, son çeyrek yüzyılın en iyi aktrislerinden Faye Dunaway, Yolande D'Aragon olarak beliriyor. Kısaca yan rollere bir göz gezdirecek olursak, şu isimler çıkıyor karşımıza: Pascal Greggory, Vincent Cassel, Tcheky Karyo, Richard Ridings ve Desmond Harrington... Besson, buradan da açıklıkla görülebileceği üzere her geçen filminde daha çok yıldız ismi biraraya toplamanın ustesinden geliyor. Bu espriden hareketle, diyelim ki kendisinin bundan sonraki üçüncü filminin kadrosunun dudak uçuklatacak cinsten olacağını varsayabiliriz. Popüler olmaktan, popüler takılmaktan imtina etmek şöyle dursun, adeta keyif devşiren, mutlu olması için işlerini popüler bir zemine oturtması gerektiğini her fırsatta hiç çekinmeden kaydeden Besson için bunca yıldız isimle çalışmak eğilimi göstermiş olmak son derece alelade bir durum önünde sonunda. Nihayet aynı yargıya, filmin sinemaya daha önce defaten aktarılmış, son derece popüler bir konuya -Jeanne d'Arc- endekslenmiş olması verisinden de ulaşılabilir sanırız.

Kadronun hal ve durumu

Çekimlere geçilmeden önce yaklaşık altı ay süren bir ön hazırlık yapılmış. Başrolü, yani Jeanne d'Arc karakterini Milla Jovovich'in oynayacak olduğunun belirlenmesinin ardından, ki bu pek çetrefil bir süreç olmasa gerek sanırız, sıra diğer rollerinin dağılımına gelmiş. Yönetmen, Jeanne'ın vicdanını oynayacak olan oyuncunun çok tecrübeli ve usta bir aktör olmasını özellikle tercih etmiş. Rol böylelikle Hoffman'a gitmiş. Oyuncu rolü konusunda şunları söylüyor: "Bugüne kadar pek çok farklı rolde gözüktüm malumunuz. Ne var ki daha önce hiç böyle bir rol oynamadığımı net bir ifadeyle söyleyebilirim. Bir insandan çok ruhani bir varlık, duman gibi bir şey bu oynadığım. Birisinin içindeki başka bir şey olmak gerçekten ilginç bir duyguymuş; bunu anladım...". Hoffman Besson'a yorulmaksızın iltifatlar düzebiliyor. Kendisi ile çalışmanın hayli ilginç bir deneyim olduğundan yana görüş belirtip, yönetmenin belgesel çeker gibi çalıştığını ve çekimlerde oyuncularını, en nihayetinde film çekiliyor olduğunu unutturacak kadar iyi motive edebildiğini belirtiyor.

Kral Charles'ın, kurnaz üvey annesi rolü ise hiç düşünülmeden, yılların eskitemediği, efsanevi oyuncu Faye Dunaway'e gitmiş. Benzer şekilde Dunaway de rolü "farklı" bir rol olduğu için kabul etmiş. Onun canlandırdığı Yolande karakteri, görünenin ardında yatan esas gücü temsil ediyor; olayların akışına tesir eden, tahtın arkasında olduğu halde idareyi elinde bulunduran tekinsiz kudreti... Malkovich de pek çok isim arasından en isabetli sonucu vereceği öngörülerek tercih edilmiş ve kadronun arda kalanının ifadelerine bakılırsa, varlığıyla filme çok şey katmış.

Son dönem Fransız sinemasının ve özellikle de Besson'un gözde oyuncusu, Türk asıllı Tcheky Karyo, Kralın üvey kardeşi Dunois rolünü üstlenmiş. Aktör, yönetmenini en çok da sıcak çatışma, savaş sahnelerinde memnun etmiş.

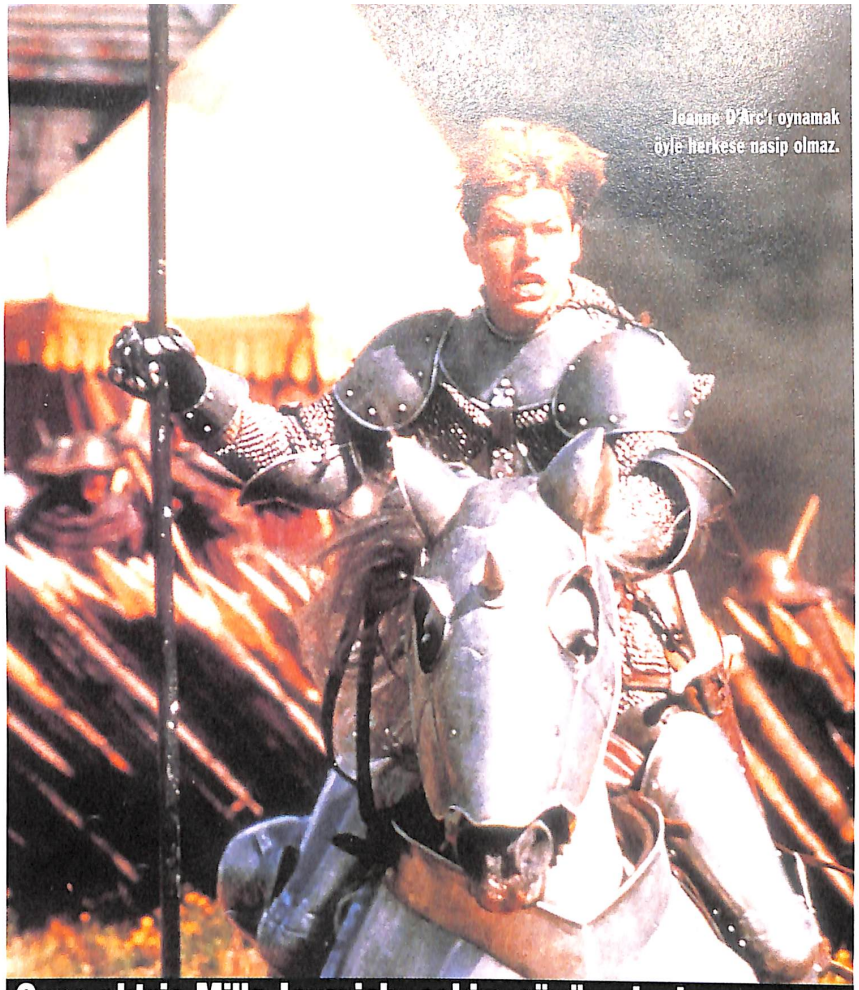

Jeanne D'Arc'ı oynamak öyle herkese nasip olmaz.

Genç aktris Milla Jovovich, çekim gününe kadar Jeanne'ın öyküsünün inandırıcılıktan uzak buluyormuş.

Jeanne d'Arc'ın aksine Dunois son derece gerçekçi ve mucizelere metelik vermeyen "faraziye"den uzak duran bir karakter. Gelin görün ki kendisi zaman içinde Jeanne'ın güçlü inancından etkilenmeden de edemiyor.
Luc Besson, kadro tüm hatlarıyla belirlendikten sonra vakit kaybetmeden topunu önüne kattığı gibi bir şatoya kapanmış. Burada bir haftayı aşkın bir süre zarfında okuma provaları ve psikolojik ön hazırlıklar gerçekleştirilmiş, telkinler biribirini kovalamış. Dunaway o günler için, "Gerçek bir aile olup çıkmıştık. Deneyimli ve deneyimsiz tüm oyuncular bir arada, yönetmenimizin etrafında kenetlenmiş bir aile gibi... Luc ve Milla olağanüstü insanlar; beraberlerinde bulunmak bile büyük bir zevk. Ayrıca Amerika'da olmak da bana çok iyi geldi." diye söz ediyor. Aynı sırada kadronun çoğu, özellikle de Jovovich, Jeanne d'Arc hakkında ciddi anlamda bilgiye muhtaçmış. İşin enteresan tarafı, genç aktris bu efsaneleşmiş halk kahramanının öyküsünü inandırıcılıktan uzak ve fazla dokunaklı buluyormuş. Günümüzde Modern Katolik Kilisesi, Jeanne'ın tanrıdan ilham almış olabileceğini kabul ediyor. Oysa insanlık tarihinin her döneminde etkisini fazlasıyla hissettirmiş bulunan şüpheciler, Jeanne'ın sadece isteri krizi geçiren biri ya da düpedüz bir akıl hastası olduğunu iddia ediyor öteden beri. Dustin Hoffman ise konuya ilişkin görüşü istendiğinde, yaşına başına yakışır bir bilgelikle Milla'ya da yapmış bulunduğu telkinlerden birini dillendiriyor: "Önemli olan Jeanne d'Arc ve benzeri kahramanların, ki tarih boyunca bir avuç insana tekabül ediyorlar, tanrıdan ilham alıp almadıklarını tartışmak değildir. Bunun yerine kendilerini topluma, insanlığa adayan kimseler olmaları ve topluma geçirdikleri o bitimsiz enerjilerini değerlendirmektir!"...

Yapıma ilişkin

15 Haziran 1998 tarihinde oyuncu ve yapım ekibinden oluşan 700 kişilik bir ekip filmin çekimleri için Çek Cumhuriyeti'nde biraraya gelmiş. Çekimler Prag'ın 120 mil doğusundaki Bruntal şehrinin harabelerinde gerçekleştirilmiş. Besson demiryolu, otoyol ve elektrik şebekesi gibi uygarlığın sıradan nimetlerinin bulunmadığı bu bölgeyi özellikle tercih etmiş. Filmin hemen tamamı, planlandığı şekilde, doğaçlamaya mahal bırakmadan gerçekleşmiş. Jovovich de sahnelerin kronolojik bir sıra ile çekilmiş bulunmasından çok faydalanmış. Böylelikle Jeanne'ın mücadelesini daha iyi kavraması mümkün olmuş. Filmin bir kısım sahneleri ise Fransa'nın 15. yüzyıldan bu yana bozulmamış, aynı kalabilmiş, çok özel bölgelerinde gerçekleştirilmiş. Diyaloglar oluşturulurken, dönemin özellikleri gözetilerek kimi ayrıntılar ilave edilmiş. Bunlar da filmin daha inandırıcı olmasına katkı sağlamış. Set tasarımcıları, pek çok farklı kaynağa başvurarak, işlerini muazzam bir titizlik içinde geliştirmişler. Onlar da aynı kriteri, inandırıcı olmak meselesini kendilerine epeyi bir dert edinmişler. Yapım tasarımcısı Hugues Tissandier, Orleans'ta bulunan Jeanne d'Arc Müzesi'nden fazlasıyla faydalanmış. Lorie Nehri kenarındaki Orleans'da yapılan çatışmaları canlandırmak için savaşın geçtiği yerlerde kayıtlardakine eş sayıda asker figüran kullanılmış. Çok değil ancak bazı sahnelere son şeklini verirken bilgisayar teknolojisine baş vurulmuş. "The Massenger: The Story of Joan of Arc"ın kalbini savaş sahneleri oluşturuyor. Tıpkı, bizde ortalığı kırıp geçiren, yıllarca vizyonda kalan Mel Gibson freski "Braveheart / Cesur Yürek"te de olduğu gibi. Tcheky Karyo savaş sahneleri konusunda, "Olaylar 15. yüzyılda cereyan ediyor. O dönemde İngilizler işgalci emperyalistler durumunda bulunuyor. İngiltere ile Fransa arasındaki savaş bir tür aile kavgasına benziyor. Çünkü İngilizler ve Fransızlar aynı ailenin üyeleri." diyor. Söz konusu sahnelerin koordinatörü Philippe Guegan ve 200 yardımcısı Karyo'nun bahsettiği bu aile kavgasını sinemaya aktarmak için yoğun bir çaba sarfetmişler. En zoru aktörleri çekimlere hazırlamak olmuş. Hele de at üstünde zırh kullanmayı öğrenmekteki beceriksizlikleri kötü kabuslar yaşamalarına neden olmuş. Silahlar ve zırhlar film için özel olarak dizayn edilmiş. Konunun uzmanları tarafından... Malum dönemde kullanılan zırhlara kıyasla daha hafif olmaları için alüminyumdan yapılmış, ardından da demir görünümü kazanmışlar. Kostüm tasarımları da beklenenin üzerinde sıkıntı yaratmış. Zira yaklaşık 3000 kostümün dizayn edilmesi gerekmiş. Jeanne'ın yaşadığı değişik dönemler için değişik kostümler hazırlanmış... Nihayet Luc Besson, gerçekte yaşamış bir insanın hayatını sinemaya tercüme etmeye çalışmanın bir hayli meşakkatli olduğundan, hele de söz konusu insanın bir halk kahramanı olması durumunda, bu sıkıntının otomatikman ikiye katlandığından dem vuruyor. Ancak filmin gösterildiği yerlerde aldığı olumlu tepkilere bakılacak olunursa, şimdilerde buna değdiğini düşünüyor olsa gerek. Kimi çevrelerin Besson ile sürekli kıyaslamaya meylettiği, yönetmenin okyanus aşırı kardeşi olarak gösterildiği Spielberg de "Schindler'in Listesi" ile benzer gelişmeler yaşamamış mıydı? ■

'Amerikalı' Avrupalı!

Fransız halkının, özellikle de genç kuşakların bağrına bastığı, ancak vatandaşı eleştirmenlerin bir türlü affetmeye yanaşmadıkları (!) Luc Besson, son filmi sayesinde bu handikapı da atlatmaya yüz tutmuş görünüyor.

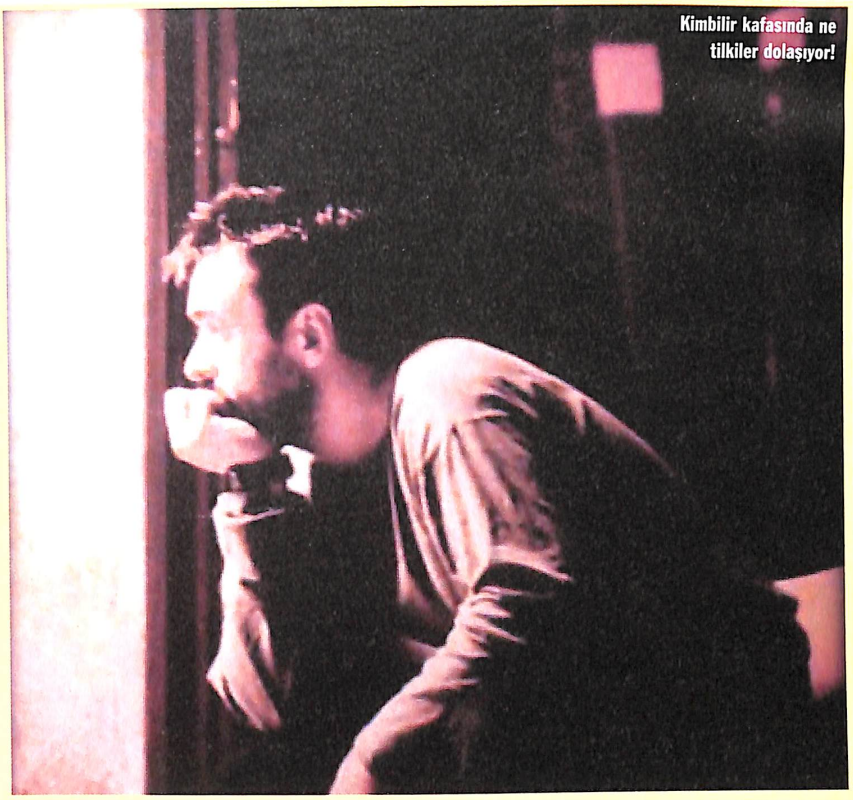

Kimbilir kafasında ne tilkiler dolaşıyor!

Her ne kadar 90'larda çok konuşulmuş kimi filmlerin, gün geçtikçe popülaritesi artan yönetmeni olsa da kendisi, esas çıkışı 80'lere tekabül ediyor Luc Besson'un. Siyah-beyaz bir çalışma olan "Le Dernier Combat" (1984), Besson'un henüz daha 24 yaşında iken adını duyurduğu -tabii ki evinde, Fransa'da- ilk çarpıcı filmi oldu. Bundan sonra çektiği filmlerin hemen tamamıyla ulusal gişe rekorları kırdı, kendisine çokluk genç ve heyecan küpü bir seyirci kitlesi edindi ve hakkında envai çeşit şey yazılıp çizildi. Bir kez daha, hem de okkalısından bir tartışma kopartan filmi "Beşinci Güç"e (1997) kadar kendi seyircisi ile yetinmek durumunda kaldı. Gaumont'un tahsis ettiği tatlı bütçeyle Hollywoodvari bir dev prodüksiyona dönüşen bu filmi ile kaçınılmaz olarak "Avrupalı Spielberg"e terfi etti ve geniş kitlelerin önüne çıktı. Öteden beridir kendisine ikircikli bir tavırla yaklaşan Fransız eleştirmenler de, bu filmi nimet bilerek açtı ağzını, yumdu gözünü ve neredeyse maskara ilan ettiler kendisini. Keyfe keder. Zira yönetmen okyanusun diğer yakasına kapılandı bir kere ve daha bir "Besson" filmler çekmemesi için de bir sebep kalmamış oldu!

Aslında farklı kulvarların yolcusu olan iki üç çağdaşıyla birlikte Godard sonrası Fransız sinemasının, koca bir ulusal sinema geleneğinin dışında kalmayı yeğledi Besson. Bu tutumu başarısında olduğu kadar, "başarısızlığı"nda da rol oynadı ve eleştirmenlerin kalemlerinden damlayan kan olarak karşılığını buldu. Sinemasına gelince... Birbirinden etkileyici görsel anlatım izlekleri kurmakta, kamerayı istediği zaman unutturup, istediği zaman gözümüzün içine kakmakta ve MTV estetiği denilen yeni zaman marifetinin icaplarını "harfiyen" yerine getirmekte kıtanın en iyisi olduğu söylenebilir. Sinematografide ve özellikle de kurguda video tarzına olan eğilimini, giderek artan bir şiddette, hemen her filminde deşifre ediyor Besson. Bu bağlamda "Beşinci Güç"te Chris Tucker'ın inanılmaz DJ sunumu sekansında yakaladığı doruk noktasını referans alarak sinemasının iyiden iyiye bu yolun yolcusu olduğu bile söylenebilir. Tekniğin içeriği boğması riskini de, biraz zekayla, genellikle hayatın kıyısında kalmış kahramanlarının, göz yaşlarınızı için için akıtacak duygusallıktaki öyküleri ile tolore etmeyi başarıyor. Müzik, sinemasının sacayaklarından birini oluşturuyor. Popüler kültürün günümüzde tuttuğu tüm köşebaşlarına uğramayı ve bütün öğelerini yerli yerinde kullanmayı çok iyi bilen usta yönetmen, hayranlığı da, öfkeyi de bu yönüyle üstünde topluyor. "Metro" (1985), "Derinlik Sarhoşluğu" (1988), "Nikita" (1990), "Leon" (1995) gibi filmleri, futbol takımları gibi özel taraftarını yaratmış olan Besson, son numarasını da evine (!) aldığı güzel, Milla Jovovich'e Jeanne D'Arc oynatarak yapmış bulunuyor. Neticede popüler olana övgü düzen ve deneylere açık kişiliği yüzünden daha iyi yerlere gelemeyeceğini savlayabiliriz pekala ancak yabana atılacak bir sinemacı olmadığı da kesin!

(C.A)

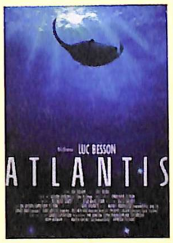

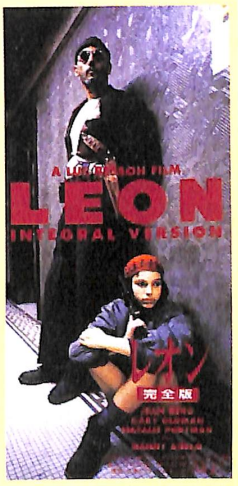

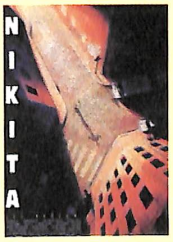

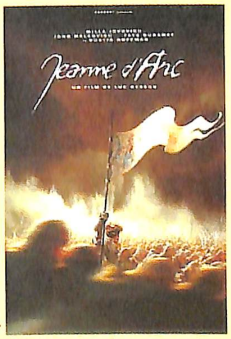

Besson'un tümü de kültleşmiş filmlerinin farklı ülkelerde yayınlanmış afişleri...

Kevin Spacey ve Annette Bening: Amerikan "çekirdek ailesi" sinir krizinin eşiğinde.

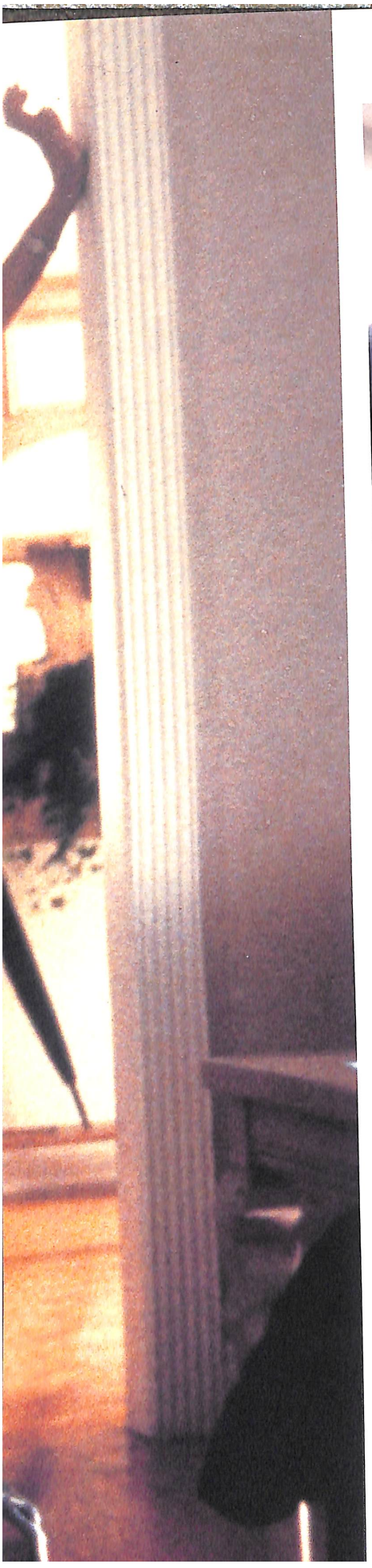

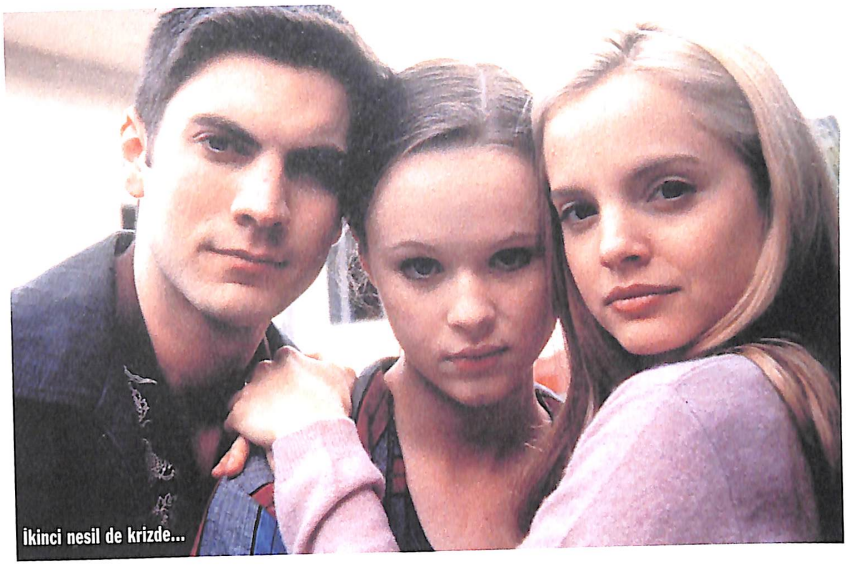

İkinci nesil de krizde...

AİLE BOYU ANARŞİ

Eleştirel düzeyde önemli başarılar kaydetmiş, sansasyonel oyunların yönetmeni Sam Mendes'in ve Amerikan televizyonunun en yetenekli yazarlarından Alan Ball'ın ilk filmleri... Harikulade kadrosunu ödüllere, övgülere boğan bir başarının muhatabı... Dolayısıyla yılın en önemli filmlerinden birisi bizleri bekleyen: **"AMERİKAN GÜZELİ" (American Beauty)**

Ama İtalyan kanapeye dikkat! Mala bir zarar gelmesin.

Mutlu banliyö hayatının ötesinde yansıyan "çiçek"li yüzü.

Günümüzün en yetenekli ve heyecan verici tiyatro yönetmenlerinden olan Sam Mendes'in ilk filmi "American Beauty". Yönetmenin Broadway'de sahneye koyduğu ve muazzam bir başarı kaydettiği "Cabaret" ve Nicole Kidman'ın anadan doğma soyunması ile nam salan, günlük gazetelerimizin hiç tereddütsüz bağırlarına bastıkları "The Blue Room" henüz akıllardan çıkmış değil. İlişikte kendisi ile film ve yönetmenlik mevzuu üstüne yapılmış bir söyleşi de okuyabilecek olduğunuz Sam Mendes, kabaca büyük bir kentin banliyösünde yaşayan orta sınıf bir Amerikan ailesinin gündelik yaşamından kesitler sunan bir kara komedi çekmek üzere yola çıkmış. Çıkış o çıkış. Dreamworks gibi özgün fikirleri baştacı eden, anlayışlı bir film şirketini arkasına alan 33 yaşındaki yönetmen, gerek eleştirmenlerin, gerekse seyircinin olumlu tepkisiyle karşılanan, ödüllere ve adaylıklara boğulan bir ilk filme imza attı.

Kısaca filmin konusundan söz edecek olursak... Orta yaş bunalımı, yürümeyen evlilikler, eşcinsellik, uyuşturucu sorunu, mesleki ihtiraslar, yeniyetme isyanı gibi bir dizi meseleyi gözüne kestiriyor "Amerikan Beauty". Tüm bunları birbirleriyle birkaç koldan ilişkilenen karakterler ve olaylar üzerinden giderek yorumluyor. Acı bir mizahı, gerilimli, karanlık bir atmosfere yedirerek cümlesini kuruyor. Sürprizlerden ve sürpriz olmayan şeylerden birarada istifade ediyor...

Sinemada taze soluklar

Kendisine şimdiden yeni projeler teklif etmiş bulunan Dreamworks yöneticisi Steven Spielberg'in akıl hocalığına da başvurunca, 15 milyon dolar gibi Hollywood standartları için hayli cüzi bir rakama mal etmiş filmini Mendes. Bunda aslan payı, yönetmenin hemen hiç para almamış olması ve pek tabii şöhretli başrol oyuncularının kendi rayiçlerinin epeyi altında paralara çalışmış olmalarında yatıyor. Oyuncuların tümü de senaryoya, yönetmene, yapım ekibine, filmin başarı kaydedip iş yapacağına inanmış olacaklar; hasılattan yüzde almayı kabul etmiş, para konusunda yapıcı davranmışlar.

"American Beauty"nin senaryosunu başarılı bir sitcom yazarı olan Alan Ball kaleme almış. Yazarlığının yanısıra her yıl birkaç kategoride Emmy ödüllerini toplayan "Cybill" adlı televizyon dizisinin yapımcılığını, "Grace Under Fire"ın da öykü editörlüğünü üstlenen Alan Ball, sinema macerasına yaklaşık iki yıl kadar önce start vermiş. Televizyondan sinemaya sıçrayabilmek için elindeki hazır işleri koltuk altına sıkıştırdığı gibi film ajanslarının yolunu tutmuş. Nihayet, United Talent Agency adlı bir ajanstan Andrew Cannava isimli bir yetkili kendisi ile ilgilenmiş ve çok geçmeden ikili arasında anlaşma sağlanmış. İşlerini stüdyolara, yapımcılara sunmaya karar veren Cannava'nın önerisi üzerine işe koyulmuş senarist. "American Beauty" de böylelikle gündeme gelmiş.

Senaryo taslağının yazımı bittiğinde Dan Jinks ve Bruce Cohen adlı iki yapımcı devreye girmiş, bunun üzerine de Dreamworks sahne almış. Ball, hayatının en hızlı seyrettiği bu dönemde, şaşkınlığı-

nın bu aşamada had safhaya çıktığını söylemeden geçemiyor. Zira kendisi son derece kişisel bir işe imza attığı kanaatine sahipmiş ve bir yandan aksi için dua etmekle birlikte, bu senaryoyu satın alacak, filme çekecek kimsenin çıkmayacağını düşünüyormuş. Gelin görün ki Dreamworks gibi dev bir stüdyo projeye talip olmuş. Ve onun kanatları altında "American Beauty" dünyaya gelmiş.
Filmin ismini vücuda getiren bu iki sözcük, Annette Bening'in karakterinin bahçesinde yetiştirdiği gülleri ima ettiği gibi ikinci bir anlama daha sahipler. O da filmde genç oyunculardan şimdilik en revaçta olanı Mena Suvari'nin canlandırdığı Angela'nın sahip olduğu Amerikan tarzı, karşı konulmaz, başa bela güzellik. Belki bir parça da "Amerikan rüyası" meselesi...

Oyuncular mest oluyor

"American Beauty", bilindiği üzere oyuncularını ihya eden, onları ödüllere gark eden bir film. Oscar'lara ramak kala, Yeni Dünya'daki pek çok film organizasyonu, eleştirmen birliği ve seyirciler, kendilerine ait en iyi oyuncu ödüllerini Kevin Spacey ve Annette Bening'e tahsis ettiler. Bu durumda ortaya Spacey ve Bening'in Oscar'larda da en güçlü adaylara tekabül ettikleri gibi bir tablo çıkmış oldu. Nihayet bu oyuncuların, kadronun arda kalanı ile birlikte, bu filmle oynamış olmaktan bir hayli karlı çıktıklarını öngörebiliriz. Ne de olsa kimi filmler oyuncularının hanelerine artı puan olarak yazılıyor, uzun yıllar isimlerinin yanyana anılmasına vesile oluşturuyor. Sanıyoruz "American Beauty" de böyle filmlerden. Bir kere bu filmde Alan Ball gibi yetenekli bir senaryo yazarının kaleminden çıkan bir senaryo söz konusu. Diğer yandan bir oyuncu için alacağı paradan sonra -ki o konuyu geçtik- en önemli kriter sayılabilecek yönetmen mevzuuna bakacak olursak... Sam Mendes gibi gezegenin en önde gelen, en gözde tiyatro yönetmenlerinden birisi ile çalışma fırsatı sunulmuş kendilerine. Genellikle bir tiyatro yönetmeninin, ortalama bir sinema yönetmenine kıyasla oyuncu yönetimine daha hakim olduğu önyargısı hakimdir. Üstelik tiyatrodan gelme bir yönetmenin, oyuncusunun üstüne daha çok düşeceğini, kendisi ile daha iyi ilişkiler geliştirmek isteyeceğini beklemek de hayalcilik sayılmaz. Tüm bunlar hesaba katıldığında, "American Beauty"nin oyuncuları gönülleri epeyi ferah olduğu halde setin yolunu tutmuş olacaklar sonucuna varabiliriz. Üstelik oyuncuların bir kısmının yakın geçmişte Mendes ile tiyatro sahnesi üzerinde çalışmış olması gibi de işleri kolaylaştıran bir durum mevcut. Misalse filmde hemen her şeyin etrafında döndüğü baş karakter Lester Burnham'ı canlandıran Oscar ödüllü Kevin Spacey, Sam Mendes'in Broadway çalışması "The Iceman Cometh" adlı oyunda sergilediği başarılı performans neticesinde bir adet Toni ödülünü götürmüş. Benzer şekilde filmde Lester'ın eşi Carolyn Burnham rolünü üstlenen Annette Bening de, yönetmenin Los Angeles'ta sahnelenen "Hedda Gabler" adlı oyunundaki başarısıyla eleştirmenlerin övgülerine muhatap olmuştu...

Rüyaların güzeli neyi simgeler? Bütün taze başlangıçları mı?

Amerikan Çıtırları

Mena Suvari'yi "Amerikan Pastası"ndan da hatırlayabilirsiniz.

Thora Birch henüz 17'sinde bir yetenek.

Filmin tüm hoşlukları, erdemleri ve başarısının yanısıra, Spacey ve Bening'in topladığı oyuncu ödüllerini de bir kenara koymak kaydıyla tabii, medyada bunca ilgi uyandırmasının, internette öne çıkmasının ve gişesini şişirmesinin müsebbiblerinden ikisi de filmin körpecik aktrisleri Mena Suvari ve Tora Birch. Birisi 20 (Mena), diğeri 17 yaşında olan bu fıstıklar -belki de çıtırlar demeliyiz!-, "American Beauty"de gerçekten temiz iş çıkardıkları gibi güzellikleri ile de göz kamaştırmasını bilmiş ve adeta bu filmle patlamış durumdalar. Her ikisi de filmde önemli roller alan Suvari ve Birch, usta oyuncuların karşısında ezilmeden kişilikli oyunlar çıkartıyor, filmi iyiden iyiye sürüklüyorlar. Halihazırda idrak etmiş bulunduğumuz 2000 yılı itibarı ile giderek artan bir sıklıkta karşımıza gelen geleceğin yıldızları dökümlerinde en çok rastlanan isimler arasına yazıldılar. ikisi de hallerinden bir hayli memnun olsalar gerek diye düşünüyoruz. Bir kere damdan düşer gibi yakalanmış bir başarı değil her ikisininki de. Dikkatli gözlerden kaçmamış olacak... Çocuk yaştan bu yana -hala çocuk sayılırlar ya, bir de filmde görün ne biçim çocuklar olduklarını!- perdede salınıyor, her filmlerinde bir parça daha artan süreler alıyorlar. İlk olarak "The Rage: Carrie 2" ve "Kiss the Girls" ile kendini gösteren Suvari'yi en son, "American Pie"da izlemiş ve pek beğenmiştik. Ne var ki kendisinin en unutulmaz rolünü, deli yönetmen Gregg Araki'nin burada vizyona girmeyen filmi -hangi filmi girdi ki- "Nowhere"de oynadığı kanısındayız. Birch'ü ise en kestirmeden her ikisinde de Harrison Ford'un kızlarını oynadığı -kadrolu yani- "Patriot Games" ve "Clear and Present Danger"dan hatırlıyoruz. Çevirecekleri filmler düşünülecek olunursa, bundan sonrası malum. Filmografilerinin bu kadar kolaylıkla altından kalkılamayacak sanırız...

Amerika'ya Dışarıdan Bakış

İngiltere kökenli başarılı tiyatro yönetmeni SAM MENDES, ilk sinema filmi "Amerikan Güzeli"ni, öncesi ve sonrası ile anlatıyor...

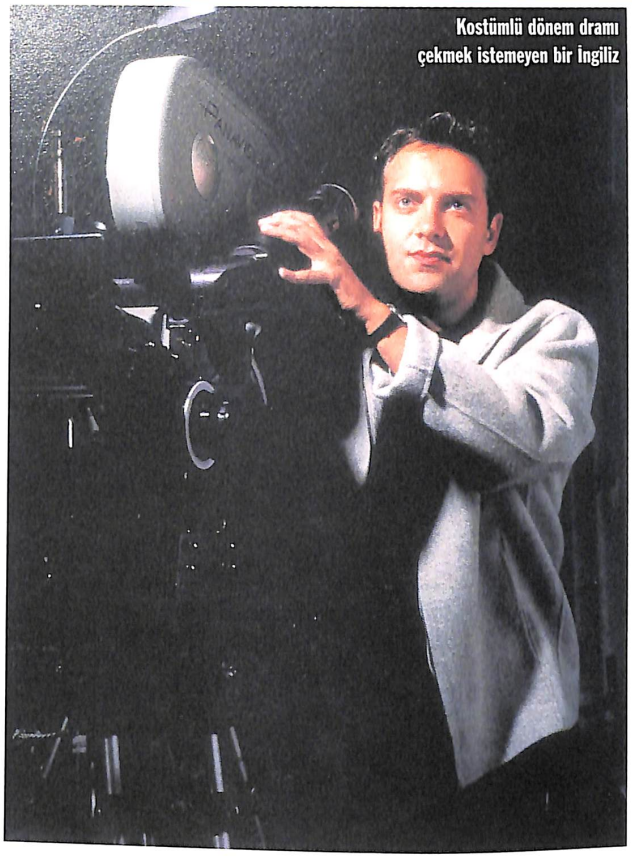
Kostümlü dönem dramı çekmek istemeyen bir İngiliz

Broadway'den Hollywood'a geçiş yapmanız nasıl gerçekleşti? "American Beauty"den önce de film teklifleri almış mıydınız?
Bana son üç-dört yıldır bu yollu tekliflerin geldiğini söyleyebilirim. Sanırım bunda yine aynı güzergahı izleyen Nicolas Hytner -"The Madness of King George"- gibi isimlerin epeyi etkisi oldu. Zaman içinde ister istemez sahip olduğu potansiyeli açık etti İngiliz tiyatrosu. Buradan sinemada iş yapabilecek yönetmenler çıkabileceği görüldü. Bana İngiltere'deyken önerilen tekliflerin tümünü tereddüt etmeksizin geri çevirdim zira hepsi de birbirinden iç bayıcı kostümlü dramalardı. Ben günümüzde geçen, özgün bir şeyler yapmak hevesindeydim.

E Tabii bu durumda yolunuz DreamWorks'e çıktı!
Broadway'de "Cabaret"yi sahneye koyduğumda, Steven Spielberg bunu gördü. Ne var ki tek değildi! Başka yapımcılar da -Dan Jinks and Bruce Cohen gibi- vardı ve bana senaryolarını göndermekte hiç vakit kaybetmediler.

Herkes Alan Ball'ın senaryosunun ne kadar iyi olduğundan söz ediyor. Senaryo gerçekten de söylendiği gibi elden geçirilmeden, ilk yazıldığı haliyle mi filme alındı?
Size şu kadarını söyleyebilirim ki, senaryo mümkün olabilecek en az müdahale ile değerlendirildi. Senaryoda yazılı olan her şey birebir filme çekildi. Şu noktada ortadaki film ve eldeki senaryo metni arasında birtakım farklılıklara dikkat çekilebilir. Ancak bunlar kurgudaki tercihlerden kaynaklanmış farklılıklardır ve bence doğrusu da budur. Böyle olması gerekir...

Olgun erkek / genç kız aşkı... Nereye kadar?

Bu film iyiden iyiye bir Amerikan filmi gibi duruyor. Bir İngiliz yönetmeni, bu kadar Amerikan kokan bir film yapmaya iten şey nedir?
Amerikalı olmayıp da, Amerika'ya dışarıdan yabancı bir gözle bakabilmek hayli ciddi bir ayrıcalık diye düşünüyorum. Olup bitenlere bir parça mesafeli kalınca, her şey daha bir netleşiyor, berraklaşıyor. Her şeyi daha iyi kavrıyorsunuz. Eğer İngiltere banliyölerinde geçen ilk gençliğimi anlatan bir film çekecek olsaydım, muhtemelen başarısız olurdum. Çünkü konunun fazla "içindeyim"! Amerika'da geçen, Amerika üstüne bir şeyler söyleyen filmler arasında en sevdiklerim, Amerikalı olmayan yönetmenlerin elinden çıkmış filmlerdir: "Midnight Cowboy", "Chinatown", hatta "The Truman Show"... İngiltere için de aynı şeyi James Ivory'nin yaptığı söylenebilir. "Remains of the Day", İngiltere'yi anlatan çok güzel bir filmdi. Ne var ki yönetmeni Amerikalı'ydı.

Sahneden gelip de perdeye uyum sağlamak çok mu güç?
Bir kere ikisinin arasındaki farklılıklar, benzerliklerden kat be kat daha fazla. Mesela bir evde geçiyor diyelim elinizdeki oyun. Sinemada bu gerçekten bir evken, tiyatroda bir pencere ve bir kapıya tekabül ediyor! Sinema yapıyorsanız, tasarımcılara söylüyorsunuz, sizin için en iyi evi dizayn edip çıkıyorlar! Siz de bu evin içinde turlayabiliyor, penceresinden dışarıyı görebiliyorsunuz...

Ya sonraki aşamalar?
Tiyatro daha yekpare, daha homojen bir yapıyı temsil ediyor. Her ne olacaksa , bir kerede oluyor prova esnasında. Film ise mozaik gibi. Her parçası üzerinde ayrı ayrı düşünmek ve çalışmak mecburiyetiniz var. Tabii bir de yaptığınız işi bir "kutu"ya kapatıyorsunuz ve birkaç ay boyunca ne yaptığınızı bilmiyorsunuz. Gelgelelim tiyatro yaparken, prova esnasında, "Bakın bu sahnede ne anlatılıyor, bilmiyorum! Var mısınız bu sahneyi tartışalım..." diyebilirsiniz. Ve bu gerçekten de yaptığınız işin en keyifli yanına işaret eder.

Ancak aynı şeyi bir film setinde yapar da, "Bilmiyorum." lafını ağzınıza alırsanız, ölürsünüz! Filmin ilk plandan son plana kadar tamamını, daha işe koyulmadan kafanızda kurmuş olmanız gerekir. Bundan sonra her şeyi gözden geçirme ve değiştirme şansınız sabittir. Yine de ne yaptığınızı bilmenizi sağlayacak bir izleğiniz olmadır. İşte ben tam da bu yüzden tüm filmin storyboard'unu oluşturdum. Spielberg'in "Schindler'in Listesi"nin ardından bir daha storyboard'a başvurmadığını söylediğini hatırlıyorum. Takdir edersiniz ki böyle bir film çekmiş olmak 15 film çekmeye bedel, dolayısıyla Spielberg'in kararı bizleri bağlamaz...

Kevin Spacey ve Annette Bening, sizin tercihiniz miydi?
Kevin, en başından beri aklımdaki isimdi. Annette konusunda aynı şeyi söyleyemeyeceğim. Bir gün otel odamda fena halde sıkıldığımı hissettim ve televizyonu açtım. Şansıma "Mars Attacks!"i oynatan bir kanala denk geldim. Filmi izledikçe Annette'in mükemmel olduğuna kanaat getirdim. Daha önce bu kadar komik olabileceği aklıma bile gelmemişti.

Peki ya Thora Birch ve Wes Bentley?
Her iki rol için de 100'ün üzerinde adayla buluştum. 10-15 kadarının vasatın hayli üzerinde, yetenekli oyuncular olduğunu söyleyebilirim. Kasting, oyuncuların görünüşleri ile olduğu denli ruhlarıyla da ilintili bir çalışma. Thora söz konusu rolü çok iyi kavradı. Role ruhuyla hayat verdi adeta. Wes projeye son dakikada dahil oldu. Profesyonel bir fotoğrafçı tarafından çekilmiş bir fotoğrafı dahi yoktu. Elinde polaroid bir fotoğraf ile çıkageldi. "Beloved"da üç repliği vardı sadece, hepsi o kadar. Bu şartlar altında kendisinin % 100 taze bir oyuncu olduğunu iddia edebiliriz. Performansı benim için olduğu kadar seyirci için de sürpriz olacak sanırım. Neden derseniz, olağanüstü bir iş çıkardığını düşünüyorum da ondan...

Dünyadaki en güzel şeyi çekme fikri nasıl ortaya çıktı?
Bunu size anlatamam! Bir sır. Sadece ne kadar sürdüğü konusunda bir şey söyleyeyim... Sekansı tam dört kere çektik. İstediğimiz sonuca ancak dördüncü çekimde ulaştık. Gerisini hayal edin.

Los Angeles'ta kalacak ve filmler çekmeye devam mı edeceksiniz, sahneye geri mi döneceksiniz?
Nathan Lane ve Victor Garber'ın rol alacağı "Wise Guys" isimli yeni bir Sondheim müzikali üzerinde çalışmak amacıyla New York dışına çıkacağım. Ötesini bilmiyorum. Film yapmaya devam ederim sanırım.

Son bir yıldır hayatınızda sadece iş vardı. Ailenizi Amerika'ya getirdiniz mi?
Hayır. Ailem Londra'da. Ben Amerika'ya yalnız geldim. Benim için gerçek bir macera oldu. ■

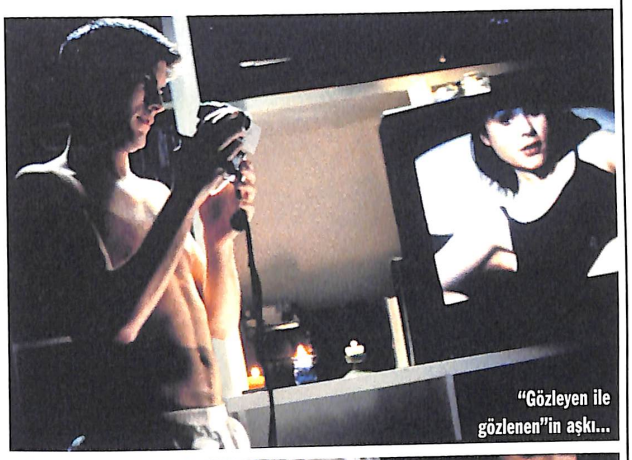
"Gözleyen ile gözlenen"in aşkı...

Amigo kızların "dayanılmaz" cazibesi.

Kan Kırmızısı Gerilim

Pitsburgh'lu genç bir kuaför kadının bedeninde kontrol altına alınamayan kanamalara ve dayanılmaz acılara neden olan yaralar çıkmaya başlar. Bunlar çarmıha gerili İsa'nın bedenindeki yaraların aynısıdır... "STIGMATA", "Rosemary'nin Bebeği" ve "Şeytan" gibi korku klasiklerinin izini takip eden fantastik bir gerilim.

Proje, yönetmen ile yapımcının sinema ile ilgili düşlerinin kesiştiğini görmeleriyle birlikte yedi yıl önce doğmuş. Dünyanın en büyük dinsel kurumlarından biri olan Vatikan'daki Roma Katolik Kilisesi'ni çevreleyen esrar perdesi her ikisinin de ilgisini çekmiş. Filmi, "bugüne kadar giriştiği en büyük proje" olarak tanımlayan yönetmen Rupert Wainwright, "Din konusuna daima ilgi duymuşumdur." diyor. "Bu senaryo taslağını ilk kez yedi yıl önce gördüm ve yıllardır üzerinde çalışıyordum. Bunu Frank Mancuso ile paylaştığımda benimle aynı heyecanı paylaştığını gördüm." Uzun süredir, teolojiye dayalı bir film yapmayı düşündüğünü söyleyen yapımcı Mancuso, "Aklımda hep yetkilerini Vatikan'dan alan ve mucizeleri araştırmak için dünyayı dolaşan bir rahip fikri vardı." diyor. "O yüzden Rupert'ın Vatikanlı rahiple ilgili projesini duyduğumda çok şaşırmıştım. Hemen harekete geçtik. Senaryo yazarlarımız Tom Lazarus ve Rick Ramage ile proje üzerinde çalışmaya başladık."

Filme adını veren "stigmata" sözcüğü, bazı sözlüklerde "Kimi insanların vücutlarında yara şeklinde gözlemlenen ve İsa'nın çarmıha gerilen bedenindeki yaraları andıran işaret" olarak tanımlanıyor. Filme başlamadan önce, gerçek yaşamda kayıtlara geçtiği söylenen bazı "stigmata" olaylarının yanısıra Katolik Kilisesi'nin kökenleri, İsa ve İncil'in tarihçesi konularında araştırmalar yapan yönetmen Wainwright, "Stigmata konusunda bugüne dek çok az araştırma yapılmış." diyor. "Buna karşılık Roma Katolik Kilisesi'nin varlığı ve dünya üzerindeki etkisi çok büyük boyutlarda. Uygarlık tarihindeki bütün imparatorluklardan çok daha uzun soluklu bir kurum sözkonusu. Roma İmparatorluğu'ndan üç kat, Çin Hanedanı'ndan iki kat fazla hüküm sürmüş ve günümüzde de varlığını sürdürüyor. ➤

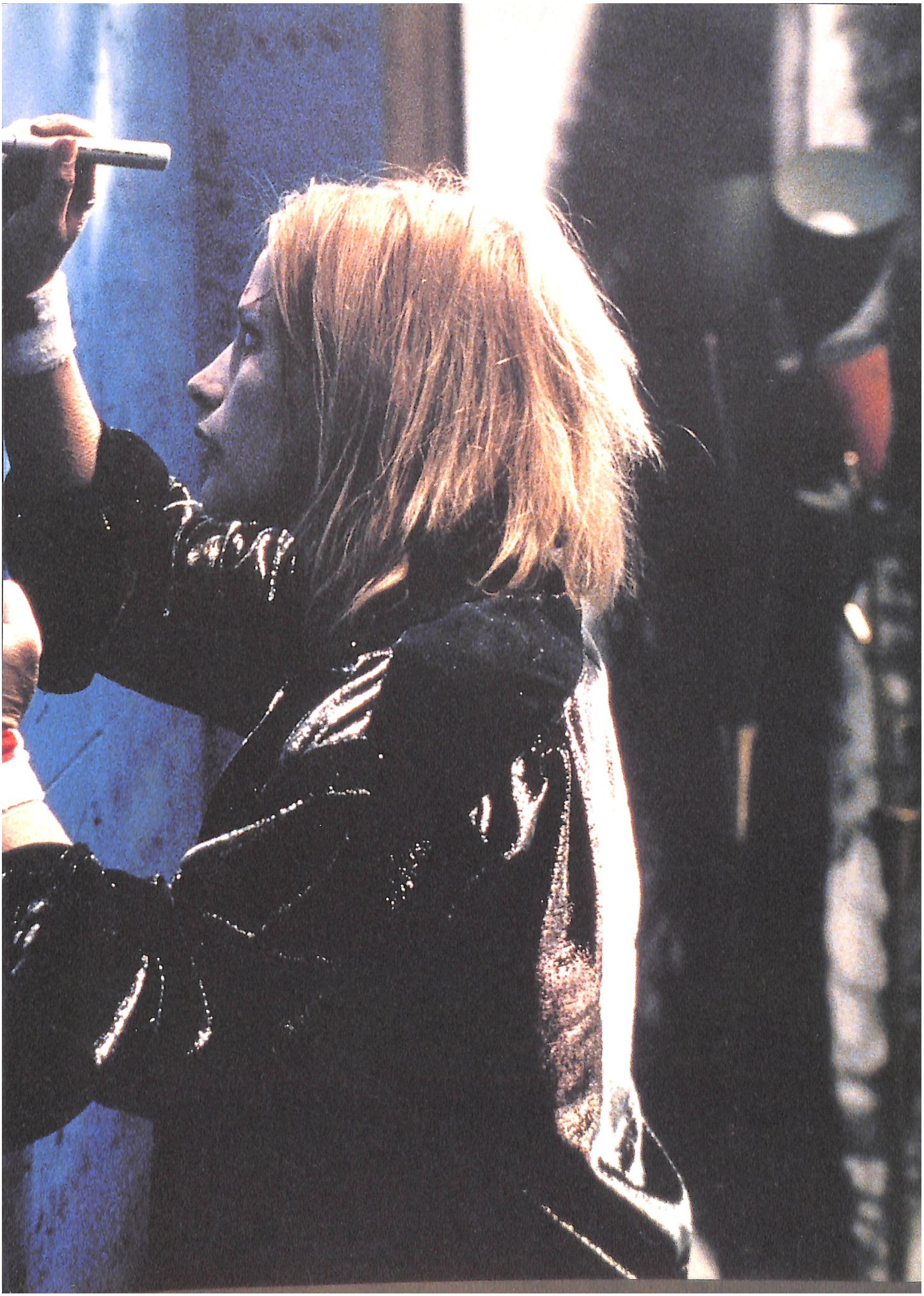

Arquette zorlu çekim koşullarına hemen uyum sağlamış.

➤ Böyle kışkırtıcı bir konuyu ele aldığımız için çok ayrıntılı ve iyi araştırma yapmak zorundaydık. Öyle de yaptık."
Stigmata belirtileri göstermeye başladıktan sonra hayatı altüst olan Frankie Paige'i canlandıran Patricia Arquette, yönetmenin en baştan beri bu rol için düşündüğü tek isimmiş ancak Arquette ilk aşamada, sıradan bir korku filminde oynamak istemediğini ileri sürerek teklifi reddetmiş. "Patricia en doğru seçimdi." diyor Wainwright. "Çünkü sadece bir kurban değil, zaman zamanda şiirsel bir figür olarak görünebilecek, gençlik enerjisiyle dolu bir kadındı aradığımız. Patricia'nın ilk tepkisi olumsuzdu ancak film üzerine birkaç görüşme yaptıktan sonra bunun düşündüğü gibi sıradan bir korku filmi olmadığına inandı ve bu projenin bir parçası olmaktan heyecan duymaya başladı."
Frankie Paige rolü oyuncuyu fiziksel olarak da zorlayacak bir roldü. Çekimler sırasında Arquette bir yandan hiç alışılmadık bir deneyim yaşayan Frankie Paige karakterine yoğunlaşmaya çalışırken, bir yandan da filmdeki özel efektlerin getirdiği zorlu çekim koşullarına ayak uydurmak zorunda kaldı. Bu konuda hayli başarılı olduğu ve çalışma disipliniyle özel efekt ekiplerinin işini epey kolaylaştırdığı söyleniyor.
Çekimler boyunca fiziksel ve mekanik çok çeşitli efekte tabi olduğu, en tehlikeli beden hareketlerini yapmak zorunda kaldığı ve bedenine aşırı makyaj uygulandığı halde bir kere bile şikayet etmemiş.

Şeytani Varlıklar

"Stigmata"da özel efektlerin önemli bir yeri var. Filmin özel efekt koordinatörlüğünü, daha önce "Zor Ölüm II", "Kızıl Ekim" (The Hunt For Red October) ve "Species II" gibi filmlerin özel efektlerini yapan Al Disarro yapmış. Filmdeki efektlerin hem gerektiği gibi fantastik hem de oyuncular ve teknik ekip açısından güvenli olmasına özen gösteren DiSarro, "Yönetmenin ve yapımcının istediği özel efektleri yaratırken ortak bir çalışma yürüttük." diyor.
"Filmdeki bilinmeyen güçler kimi zaman fiziksel kimi zaman da gözle görünmeyen esrarengiz saldırılarda bulunuyorlar. Bu yüzden bu görünmez güçlerin varlığını seyirciye hissettirebilmek zorundaydık."
Bu arada DiSarro, Patricia Arquette'in fiziksel zorluklar karşısındaki dayanıklılığına da hayran kalmış: "Böyle bir kadın oyuncuyla çalışmak hakikaten büyük şans." diyor. "Saatlerce çarmıhta kollarından asılı kaldığı halde yakındığını hiç görmedim. Ateş ve buhar efektlerini kullandığımız sahnelerde de hem Patricia hem de Gabriel gayet uyumluydular."
İlk başta bu işin kendisini korkuttuğunu itiraf eden Arquette, "Her şeyden önce kendi inançlarımı yeniden gözden geçirmem ve tanımlamam gerekiyordu." diyor. "Sonra bu tür doğaüstü konular hakkında araştırma yapmalıydım. Bazı uzmanlarla görüşüp, cinleri dualarla yok etme, büyücülük ve farklı kültürler hakkında bilgi aldıktan sonra bu konu fazlasıyla ilgimi çekmeye başladı."
Bazı bilginlerin görüşlerine göre İsa Peygamberin konuştuğu dil Aramca'ydı ve esrarengiz güçlerin iletişime geçtiği Frankie Paige'in o dönemde yaygın bir dil olan ama günümüzde unutulmaya yüz tutan Aramca dilinde yazıp konuşması gerekiyordu. Arquette bu dili öğrenebilmek için UCLA Üniversitesi İncil Öğretileri Bölümü'nden William Schniedewind'den ders aldı.
Yapımcı Frank Mancuso, Arquette'in oynadığı Frankie Paige'in durumunu şöyle açıklıyor: "Herkes Frankie'nin çıldırdığını düşünürken Vatikan'dan gelen rahip onu sakinleştirmeye çalışıyor ve başına gelen bu durumun Tanrı'nın bir armağanı olduğunu söylüyor ona. Ancak aslına bakarsanız bu Frankie açısından hiç de hoş bir armağan sayılmaz. Stigmata'ya yol açan gelişmeler öyle ilginçtir ki, bu tür insanların zamanla şeytani davranışlar sergiledikleri belgelere geçmiştir. Stigmata teorisi insan bedeninde birtakım kanallar açıldığını öngörür. Bu kanalların Tanrı tarafından doldurulduğu ve insanlara meaj iletildiği söylenir. Ancak bu kanallar sadece Tanrı tarafından doldurulmaz. Frankie'nin bedeninde açılan kanallar da başlangıçta birtakım mesajların iletilmesi için kullanılıyor, ancak zamanla şeytani varlıklar da bu kanalları kullanmaya başlıyor ve genç kadının iğrenç şeyler yapmasına neden oluyorlar. Frankie, çok kötü kabuslar ve halüsinasyonlar görmeye, tuhaf sesler duymaya başlıyor. Durum öyle bir hal alıyor ki genç kadının içinde neler olup bittiğini hiç kimse anlayamıyor."
Gabriel Byrne'ı rahip Andrew Kiernan rolünde izleyeceğiz. Kiernan'ın ikiye bölünmüş kişiliğinin çok ilgisini çektiği söyleyen Byrne, Frankie'ye yardım etmeye çalışan rahibi şöyle tanımlıyor:
"Andrew Kiernan, kendi inançlarıyla bilimin yasaları arasında sıkışıp kalan ve iç dünyasında kişisel bir savaş yaşayan bir rahiptir. Bugüne kadar bir rahibi oynamayı hep istemişimdir. İnsanların neden rahip olmayı seçtikleri ilgimi çeker. Filmde rol almadan önce de stigmata olaylarından haberim vardı. Bir Katolik olarak üstlendiğim rolün hem bir rahip hem de bir bilimadamı olması hoşuma gitti. Bu ikisinin birarada olması ilginç çünkü her ikisinin yaşama karşı yaklaşımları çok farklıdır. İnançla bilim arasında bugüne kadar var olan mücadele bundan sonra da

sürecektir."
Byrne "Stigmata"nın bir korku filminin yanısıra insan ilişkileri üzerine psikolojik bir çalışma olarak da görülebileceğini düşünüyor.
"Bir tarafta hiç evlenmemeye yemin etmiş Katolik bir rahip, diğer tarafta ise onun zıt kutubunu temsil eden genç, güzel ve hayat dolu bir genç kadın var. Bu yüzden 'Stigmata'nın yalnızca bir korku filmi değil, psikolojik bir çalışma olarak da değerlendirilmesi gerekir."
Rahip Kiernan'ın Roma'daki üstü Kardinal Houseman'ı Jonathan Pryce oynuyor. Pryce bu projeye katılışının öyküsünü şöyle anlatıyor:
"Frank Mancuso bana yeni projesinden söz ettiğinde Paris'te 'Ronin'in çekimlerindeydim. Gecenin geç vakti verdiğimiz bir molada Frank bana yeni projesinden söz etti ve kardinal rolünü teklif etti. Senaryo taslağını okuduğumda zekice yazılmış, çok katmanlı bir çalışma olduğunu hemen anladım. Daha sonra yönetmen Rupert Wainwright'la tanıştım. Çekimler öncesinde yaptığı yoğun araştırmalar beni büyüledi. Ne istediğini çok iyi biliyordu. Onunla çalışmak ayrı bir keyif oldu."

Öykünün Gücü

"Stigmata"nın çekiminde farklı bir teknik kullanılmış. Siyahlarla beyazların keskinleştirilip diğer renklerin yumuşatılmasıyla esrarengiz bir atmosfer yaratılabilmesini sağlayan bu özel uygulama, daha önce başka bazı filmlerde de kullanılmış aslında ama çekimler bittikten sonra gösterime çıkan kopyalar üzerinde yapılmış. "Stigmata"nın farkı bu tekniğin çekimler sırasında negatif film şeridi üzerinde yapılması. Yönetmene göre bu riskli yöntem filme "tuhaf bir güzellik" vermiş.
Görüntü yönetmeni, "Top Gun", "True Romance" ve "Beverly Hills Cop" filmlerinin kameramanı Jeffrey L. Kimball. Kimball, çekim ve ışıklandırmada kullandıkları yeni yöntemlerin filme farklı boyutlar kazandırdığını söylüyor.
"Kullandığımız çekim tekniğini, tek ışıkla yapılan bildiğimiz çekim tekniğine benzetebiliriz aslında." diyor. "Bu işlem sayesinde siyahlar ve beyazlar iyiden iyiye keskinleserek çok daha siyah ve beyaz olurken diğer renkler yumuşuyor. Renklerin baskınlığı azalırken gri tonları da azalıyor. Bu şekilde birçok reklam filmi çekmiştim ama son yıllarda bu teknikle çekilen tek film 'Seven/Yedi' oldu."
Yapımcı Frank Mancuso, "Renklerin yumuşaması ve siyahlarla beyazların iyice birbirinden ayrılması, grenlerin ve insan cildinin tonlarının zenginleşmesini sağlıyor." diyor. "Bu, birçok insanın bilinçli olarak algılayamayacağı çok modern bir görüntü. Bizim için estetik bir seçim çünkü bu teknik kan kırmızısını da zenginleştiriyor ki filmde kan önemli. Kanın bütün perdeye çok çarpıcı biçimde egemen olmasını gerektiren sahneler var."
Sonuçta özel efektleri, oyuncuları ve prodüksiyonuyla mükemmel bir film çıktığına inanıyor Mancuso ama bütün bunları öyküye borçlu olduklarının da unutulmaması gerektiğini düşünüyor. "Aslında her şey öykünün gücünden kaynaklanıyor." diyor. "Elimizdeki öykü bu kadar güçlü olduğu için böyle iyi oyuncularla çalışabildik. Aynı şekilde bu teknik ekibi biraraya getirebilmemizi sağlayan da öykünün gücüdür. Sonuçta ortaya çıkan dünyanın seyirciyi de büyüleyeceğine inanıyorum."
Acaba "Stigmata", yapımcılarına esin kaynağı olan "Şeytan" ya da "Rosemary'nin Bebeği" gibi bu türün klasikleri arasına girebilecek mi? Yönetmen Rupert Wainwright bu konuda filmine güveniyor. "Bizim filmimiz tüm zamanların öyküsünü anlatıyor. Yani 14 ay içinde modası geçip unutulacak bir çalışma değil. 1973 yılında çekilen 'Şeytan'ın bugün hala hatırlanıyor olmasının bir sebebi var. O film mitolojiye ve din bilimine dayanıyordu. Öyküsü ise zaman ve mekan tanımıyordu. Böyle öyküleri anlatmanın doğru yolunu bulabilirseniz insanları derinden etkileyebilirsiniz. Bazı seyirciler 'Stigmata'yı seyrettikten üç gün sonra hala etkisinden kurtlamadıklarını söylüyorlar. Bence yalnızca bu bile 'Stigmata'nın kalıcı olacağının göstergesidir." ■

Öte dünya için aracı bir beden. Oradan sadece kan değil büyük bir kötülük de sızıyor.

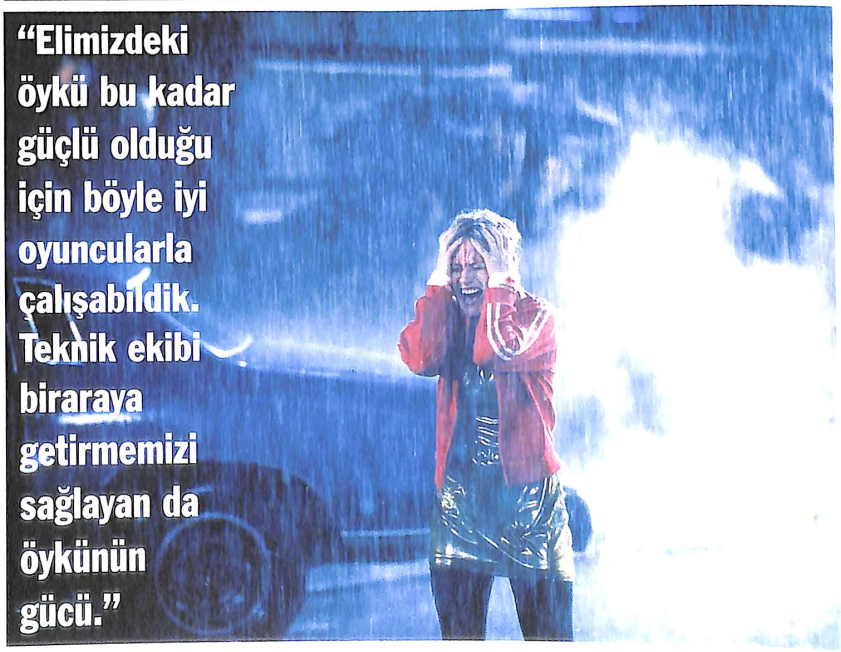

Hayaletler Gören Çocuk

"ALTINCI HİS" (The Sixth Sense) hayaletler gören küçük bir çocuğu konu alan orta bütçeli bir psikolojik gerilim filmi. Ne dijital özel efektleri var ne de tanınmış bir yönetmeni... Bruce Willis dışında bir starı da yok. Böyle bir filmin çok geçmeden buhar olup havaya karışması beklenirdi ama öyle olmadı. Film, Amerika'da gösterime girdiği ilk beş haftada "Titanic"le boy ölçüşebilecek bir hasılata ulaştı. Bunu nasıl becerdi dersiniz?

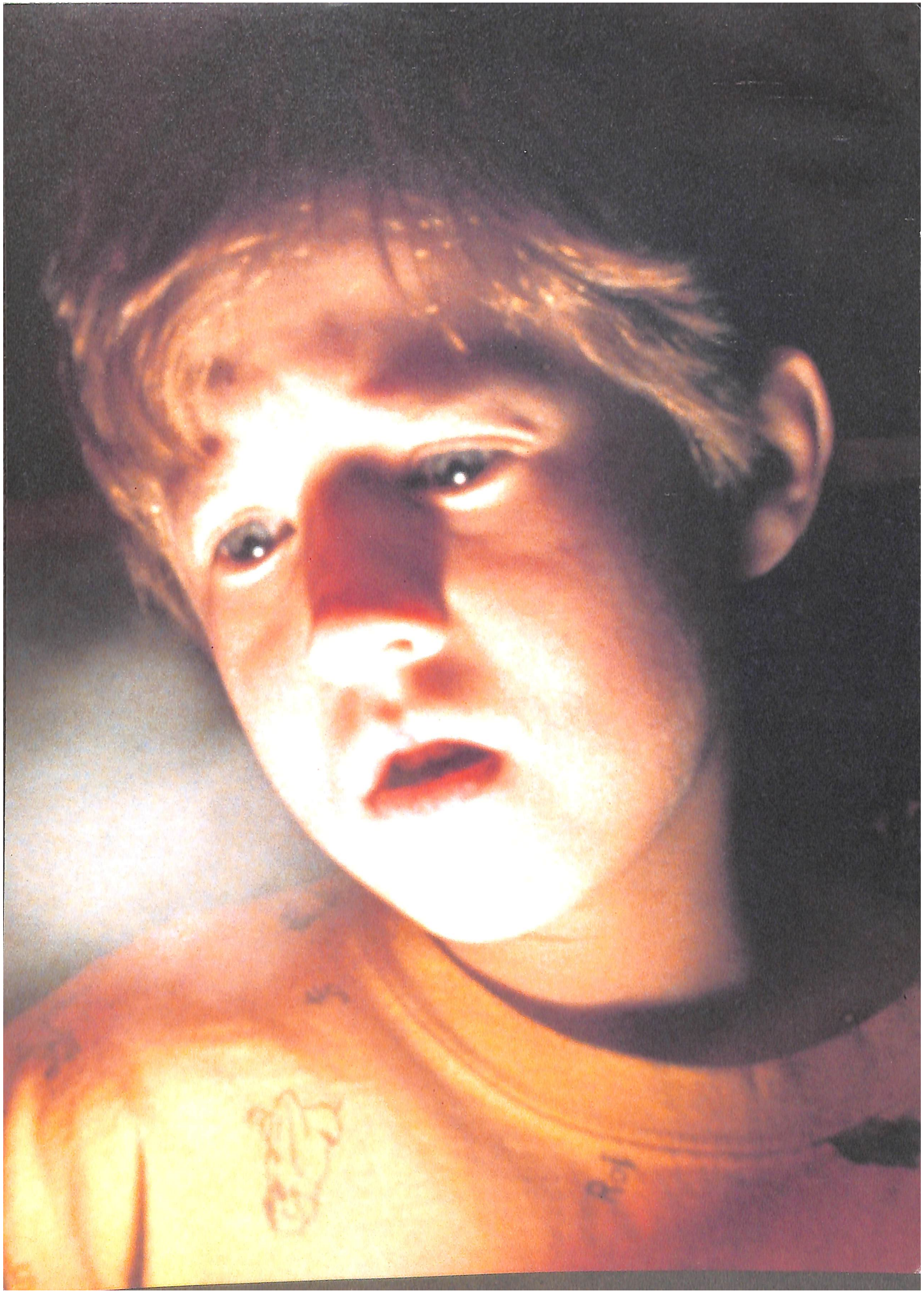

Bruce Willis'in karşısında oynayan Joel Osment alıştığınız çocuk oyunculara hiç benzemiyor. Rol yapmıyor, düpedüz canlandırıyor.

İlk bakışta hiç de akla yatkın gelmeyen şöyle bir plan yapılmış gibi görünüyor? 28 yaşında tanınmamış bir yönetmen bulunacak. Bruce Willis'e rol verilecek. Willis'in yanına, tıpkı "Mercury Rising"te olduğu gibi bir çocuk koyulacak.

Hayaletler gören bir çocukla ilgili senaryosunu çekmesi için bu yönetmene 38 milyon dolar verilecek.

Gösterişli özel efektler olmayacak.

Önceki korku filmlerine ironik göndermelerde bulunulmayacak.

İlk 45 dakika çok ağır akacak.

Ve bu film, son on yılın en çok konuşulan korku filmi "Blair Cadısı"nın (The Blair Witch Project) muazzam bir ilgiyle karşılanıp hasılat rekoru kırmasından birkaç hafta sonra gösterime sokulacak.

Teorik olarak, hayaletlerin ziyaretine uğradığı için dehşete düşmüş küçük bir çocuğa yardım etmeye çalışan bir çocuk psikoloğunun basit öyküsü insana öyle bildik geliyor ki daha önce böyle birkaç film seyrettiğinizi düşünüyorsunuz hemen. Oysa pratikte filmin, yer yer ender rastlanır derecede ürkütücü olduğu, güçlü bir atmosfer yaratmayı ve seyirciyi derinden etkilemeyi başardığı söyleniyor. Filmin senaryo yazarı ve yönetmeni M. Night Shyamalan, gösterime girdiği ilk bir ay içinde birçok kez filmi izlemeye gittiğini itiraf ediyor çocuksu bir heyecanla. "Öyle harika bir duygu ki... Kendilerini filme böylesine kaptırdıkları için sık sık o seyirci kalabalığının içine atlayıp onları kucaklamak istedim." diyor. "Hani başka filmlerden, -ne bileyim ben mesela bir Julia Roberts filmi- çıktıklarında doğruca arabalarına biner giderler ve her şey orada biter ya! Ama bizim filmimizde öyle olmuyordu. Seyirciler filmden çıktıktan sonra lobiden ayrılmıyor, 15 dakika kadar lobide daha sonra da arabalarına gidene kadar yolda film hakkında konuşmaya devam ediyorlardı."

İsmi gibi kendi de çılgın bir adam M. Night Shyamalan. İlk ismi Manoj ama arkadaşları ona Night diyor. Kızılderili, doktor anne babası tarafından Philadelphia'da büyütülmüş. Film çekmeye on yaşında başlamış. 16 yaşına geldiğinde 45 kısa filmi varmış. Tıp okumayı reddedip aile geleneğini bozarak sinema eğitimi almak için New York Üniversitesi'ne gitmiş. İlk uzun metraj filmi "Praying With Anger" Hindistan'a gidip bambaşka biri olan Amerikalı bir öğrenciyi konu alıyor. Neredeyse sıfır bütçeyle çekilen ilk film gösterim amaçlı değilmiş zaten ama büyükbabasının ölümünden sonra Tanrı'yı aramaya başlayan bir çocuğu konu alan ikinci filmi "Wide Awake" için aynı şey sözkonusu değil. Bu film, Denis Leary, Rosie O'Donnell ve Robert Loggia'nın yer aldığı parlak kadrosuna rağmen batmıştı. "'Wide Awake' gösterime girdikten bir ay sonra her şey bitmişti. Hiçbir sinemada oynamıyordu ve tamamen unutulmuştu. Tam bir başarısızlıktı." diyor Shyamalan. "Birkaç iyi eleştiri almıştı ama 'Yönetmenliği bırak!' diyenler de olmuştu. Çok ama çok inciticiydi. Kimse filmi görmedi. Toplam hasılatı 233.000 dolardı. O filmi çekmeye çalıştığım iki yıl hayatımın en kötü yıllarındandı ve bu şekilde sonuç vermesi korkunçtu."

Kendini toparlayıp yeniden film çekebilecek duruma geldikten sonra üçüncü bir film çekme fırsatı doğduğunda Shyamalan farklı bir yol izlemeye karar verdi ve kendi korku dolu çocukluğundan yola çıktı.

"Küçük bir çocukken çok korkardım. Her zaman korkardım, bu benim için büyük bir meseleydi. Evlendikten bir süre sonra kayınbiraderim, benimle ilk tanıştığı zamanlarda herkesin beni yalnız bırakmamaya çalışmasını çok tuhaf bulduğunu itiraf etti. Korku, kişiliğimin açık özelliklerinden biri haline gelmişti. 'Şu sürekli korkan çocuk' diye bahsediyorlardı benden. Öyle korkaktım ki bugüne kadar hiç kendi evimden başka bir evde uyumadım."

"The Sixth Sense"in çıkış noktalarından biri de yönetmenin "Wide Awake" başarısızlığından sonra yaşadığı umutsuzluktan kaynaklanıyordu.
"Bana göre olmayan küçük, bağımsız filmler çerçevesinde düşünmekten vazgeçmem gerektiğini düşündüm." diyor Shyamalan. "Ben bağımsız film izlemem bile. Film koleksiyonumdaki filmlerin çoğu büyük filmlerdir. Dolayısıyla rol yapmayı bırakmalıydım."
Filmde eski bir korku klasiğinin etkisini farketmemek mümkün değil. Zaten Philadelphia'daki evinin çalışma odasının duvarında da bu filmin dev bir posteri asılı.

Ekip toplanıyor

"Bana göre 'The Exorcist' (Şeytan) gelmiş geçmiş en iyi korku filmidir." diyor. "Mükemmel bir film. İzlediklerinizin gerçekliğine inanıyorsunuz. Bizim filmimizde iki şey olduğunu düşündüm hep. Biri 'Ordinary People'daki gibi 'dramatik ve kusurlu aile' unsuru, diğeri de evinize girip sizi ve çocuğunuzu tehdit eden o korkunç şeyin yarattığı dehşet duygusu, yani 'Şeytan'ın (The Exorcist) yaşattığı duygu. Sonunda bunlardan bağımsız üçüncü bir şey çıktı ortaya tabii ama bunların etkilerini taşıyor. Bu iki filmin tarzları arasında bir benzerlik olduğunu düşünüyordum, olayları akışına bırakmak gibi bir şey."
Sayısız taslaktan sonra ortaya çıkan senaryo önümüzdeki yılın En İyi Senaryo Oscar'ının iddialı adaylarından biri olarak görülüyor.
"İlk taslak berbattı." diyor Shyamalan dürüstçe. "En başta seri cinayetler işleyen bir katil ve bu katilin kurbanlarını gören bir çocuk vardı ama ağırlık seri cinayetler üzerindeydi ve hayaletler gören çocukla ilgili bölüm yan öykü gibi bir şeydi. Her taslakta cinayetlerle ilgili bölüm biraz daha küçüldü ve sonunda bu katilden kurtulmam gerektiğini anladım. Malcolm Crowe karakteri önceden cinayet mahalli fotoğrafçısıydı. Belki bir başka filmde yine öyle kullanırım ama bu öyküde çocuk psikoloğu olması gerekiyordu."
Shyamalan yenilenen senaryoyu "Rushmore'un yapımcısı Barry Mendel'e götürdü ve senaryo bir gün içinde Buena Vista'ya satıldı. Buena Vista, iki usta yapımcıyla anlaştı: Frank Marshall ve Kathleen Kennedy ("The Color Purple", "Who Framed Roger Rabbit?").
Başrol için Bruce Willis ile anlaşmaya varıldı. Bu film 44 yaşındaki oyuncunun kariyerindeki hit filmlerden biri olmaya aday. En son Michelle Pfeiffer'la birlikte "The Story Of Us"ta ve oyunculuk yeteneğini sergilemek için fırsat olarak gördüğü ve para almadan çalıştığı sürrealist komedi "Şampiyonların Kahvaltısı"nda (Breakfast Of Champions) rol alan oyuncu, "'The Sixth Sense'in aydınlatıcı bir etkisi oldu üzerimde." diyor. "Çekimlere başladığımızda neye inandığımı tam olarak bilmiyordum ama şimdi orada bir yerlerde bir şeyler olduğunu biliyorum."
Başrolde Willis ve görüntü yönetmenliğinde "Kuzuların Sessizliği"nden Tak Fujimoto olmak üzere temel taşlar yerine oturduktan sonra filmin en can alıcı noktasında yer alan korku içindeki küçük çocuk Cole Sear rolü için oyuncu bulmaya geldi sıra.
"Çocuk aktör fikrine hiçbir zaman inanmamışımdır." diyor Shyamalan.

Dikkat! Ölüler her yerden çıkabilir.

"Bana göre 'Şeytan' gelmiş geçmiş en iyi korku filmidir. İzlediklerinizin gerçekliğine inanıyorsunuz."

PRODÜKSİYON NOTLARI

Üç yıl kadar önce M. Night Shayamalan, ikinci filmi "Wide Awake" üzerinde çalışırken filmin kurgusunu yapan arkadaşına "Şu sıralar 'The Sixth Sense' diye bir senaryo yazıyorum. Göreceksin o filmin başrolünde Bruce Willis oynayacak." dediğinde arkadaşı biraz alaycı bir tavırla "Neden olmasın?" demişti.
1997 Eylül'ünde Hollywood Pictures'tan gelen telefon Shymalan'ı şaşırttı. Yetkililer "The Sixth Sense" ile ilgilendiklerini ve görüşmek istediklerini söylüyorlardı. Shyamalan'ın ilk yaptığı arkadaşını arayıp haberi vermek oldu. Arkadaşı şaşırmıştı ama önsezilerinin tuhaf bir biçimde gerçekleştiğini gören Shyamalan da en az onun kadar şaşkındı.
"The Sixth Sense"in senaryosu bir günde satıldı çünkü Shyamalan'ın son çalışmasında Hollywood'un hiçbir zaman görmezden gelemediği üç özellik bir aradaydı. "The Sixth Sense", tuhaf, tedirgin edici ve ürkütücüydü.
Filmin yapımcılarından Barry Mendel, "Yazılan senaryoları kentteki herkesten önce okuyabilmek gibi bir ayrıcalığım var." diyor. "Shyamalan'ı yıllardır tanırım. Yazdığı senaryoyu okuduğumda ilk hissettiklerim heyecan ve umuttu. Son derece akıllıca ve stilize bir senaryo olduğunu düşündüm."
Böylece senaryoyu alıp vakit kaybetmeden Buena Vista'nın o dönemki başkanı David Vogel'e götürdü. David Vogel senaryoyu beğendi. Ortakları Frank Marshall ve Kathleen Kennedy ile yaptığı görüşmeden de olumlu sonuç çıkınca "The Sixth Sense" projesine yeşil ışık yakılmış oldu.
"Hem korku hem de dramatik unsurlar barındıran bir senaryo bu." diyor Marshall. "Doğaüstü yapısı çok farklı bir biçimde hayata geçerken karakterler de çok iyi çizilmiş. Shyamalan bu senaryosu için 'Ordinary People' ile 'The Exorcist'in buluştuğu bir çalışma diyor ki ben de bu tanımlamayı doğru buluyorum. Seyircinin bu filmden hoşlanmakla kalmayıp filmin içerdiği terör dalgası karşısında büyük bir şaşkınlığa uğrayacağını düşünüyorum."
"The Sixth Sense"in korkutucu, rahatsız edici ve dehşet verici bir çalışma olduğunu, bu yönleriyle "Rosemary"nin Bebeği", "Repulsion" ve "Omen" gibi korku filmleri geleneğinden bir film olduğunu belirten yönetmen Shyamalan, "Filmimizdeki korkular gerçek kökenli korkular." diyor. "Kaynağını gerçek insanların, gerçek çocukların ve yetişkinlerin korkularından alıyor. Bunlar bir şeyleri kaybetmekten kaynaklanan ya da bilinmeyenin getirdiği korkular. Aynı zamanda altıncı his ➤

Aksiyon yıldızı Bruce Willis bu kez halim selim bir çocuk psikoloğu

Özel efektler olmadan yakalanan gerilimin tadını özlediyseniz...

İlk beş haftasında "Altıncı His"in başarısıyla boy ölçüşebilecek tek film "Titanic".

Yönetmen M. Night Shyamalan'ın adını bir yere yazın...

"Yanlış bir terim olduğunu düşündüm hep. Kişiliği gelişmiş, belki büyükleri tarafından karşılarına alınıp bol bol konuşulmuş, utangaç olmayan çocukların oyunculuk yapmaları sözkonusudur. Yoksa Robert De Niro'nun küçüğü gibi bir şey olamaz. Joel Osment'le tanışana kadar böyle düşünüyordum. O bana bu konuda tamamen yanıldığımı ve bin çocuktan birinde böyle olağanüstü bir oyunculuk yeteneği olabileceğini gösterdi. Mucize gibi bir şeydi. Hiçbir çocuğun canlandıramayacağı bir rol yazdım ve sonra bu rolü oynayabilecek tek çocuğu buldum."

İlk bakışta bu sözler insana Hollywood tarzı abartılı beyanatlardan biri gibi geliyor ama söylenenlere göre Joel Osment dikkat çekici derecede iyi, hatta Oscarlık bir performans sergiliyormuş. En son bir dizide rol alan Osment'i, daha önce Forrest Gump'ın oğlu rolünde izlemiştik. "The Sixth Sense"te, çeşit çeşit duyguyu, üzüntünün her derecesini başarıyla perdeye yansıtan küçük oyuncunun bir profesyonel gibi kendine özgü çalışma yöntemleri var. Örneğin çok korkmuş olması gereken bir sahnenin çekimlerine kendini duvarlara çarparak hazırlandığı söyleniyor.

"O sahnede kahvaltıya gelmeden önce hayalet görmüş kadar sarsılmış görünmeliydim." diyor Osment. "O yüzden koridorda az önce olanlardan dolayı yaşadığım şaşkınlığı hissetmeye çalışıyordum. Kendimi birkaç kez duvarlara çarpma fikri öylesine aklıma geldi. Duvarlar sahne duvarı olduğu için de canım acımadı zaten."

Rol arkadaşı Bruce Willis, Osment için "Onu bugüne kadar birlikte çalıştığım en iyi aktörler arasında görüyorum." diyor. "Umarım bu performansıyla Oscar'a aday gösterilir çünkü bunu kesinlikle hakediyor."

Korkunun yükselişi

Ne var ki Shyamalan, Osment'in performansının en iyi bölümünün montaj odasında gitmiş olabileceğini düşünüyor. "Çok ama çok güçlü bir sahne vardı ama o sahneyi çıkarmak zorundaydım." diyor yönetmen. "Filmin en dokunaklı sahnesi o son sahneydi. Bruce Willis'in canlandırdığı karakterin kendi düğününde bir konuşma yaptığı sahne. Belki yazdığım en iyi diyalogdu ve Bruce Willis'in de gelmiş geçmiş en iyi performansıydı ama montaj odasında hayli acımasız oluyorum."

Uyumlu tavrıyla tanınan Bruce Willis bunu nasıl karşıladı acaba?

"Aldırmadı." diyor Shyamalan gülerek. "Gerçekten üzüleceğini düşünmüştüm ama büyütmedi. Sanırım o zamana kadar özel bir şeyler yaptığımızı herkes anlamıştı. Dolayısıyla telefon edip, bu sahneyi kesmemiz gerektiğini söylediğimde bunun için iyi sebeplerim olduğunu biliyorlardı."

Eğer bu yazın Amerika'daki gişe hasılatları gösterge kabul edilecek olursa, "Scream" sonrası korku sinemasının yeniden ciddi bir potansiyel haline geldiği söylenebilir. Her açıdan bir felaket olarak değerlendirilen "The Haunting"in hasılatı bile 100 milyon marka ulaşmayı başardı. Aynı şekilde eleştirilen "Stigmata"da benzer bir performans gösteriyor. Hepsinin başında da hem eleştirmenleri memnun eden hem de olağanüstü bir ticari başarı elde eden "Blair Cadısı" geliyor. Ancak Aralık ayında Amerika'da çeyrek milyar dolara yaklaşan hasılatıyla "The Sixth Sense", "Blair Cadısı"nın tahtına kurulmak üzere.

"'Blair Cadısı'nı görmedim," diyor Shyamalan, "ama biz gösterime girmeden önce herkesin dikkati o film üzerindeydi. Herkes o filmle ilgili yazıyordu ve kimse başka bir filmin 'Blair Cadısı'nın başarısını aşacağını düşünmüyordu. Biz çıkana kadar kimse onu durduramazmış gibi görünüyordu ama ne yazık ki gişede onlara epeyce zarar verdik galiba. Başlangıç aşamasında iyi olan bir şey vardı ki o da aynı seyirciyi paylaşmıyor olmamızdı.

Filme baştan sona huzursuz edici bir atmosfer hakim.

Bizim seyircimiz yetişkinlerden, 'Blair Cadısı'nınki gençlerden oluşuyordu. Onlar çekilince biz gençleri de aldık ve beşinci haftamızda 30 milyon dolara ulaştık."
İlk beş haftasında "The Sixth Sense"in başarısıyla boy ölçüşebilecek tek film "Titanic" gerçekten. Öykünün gelişimindeki sürpriz gelişmelerin bu başarıda önemli rolü olduğu söyleniyor. Peki ama bunca boşboğaz gazetecinin yaşadığı bir ülkede bu sürprizler sürpriz olarak kalmayı nasıl başardı acaba?
"Eleştirmenlerden, seyirciden, televizyondan, filmi izleyen herkesten bu konuda inanılmaz anlayış gördük." diyor yönetmen. "Tabii herkes o kadar ince değildi. Bir radyo programında birisi her şeyi anlattı. Bir de, asla rol vermeyeceğim şu aktör geçenlerde bir televizyon şovunda sırrımızı açık etti. Bunu nasıl engelleyebiliriz ki? İki aydır gösterimdeyiz ama ben geri kalan herkesin de filmi sürprizlerini yaşayarak izlemesini istiyorum."
Yapımcıların "The Sixth Sense"in başarısını takdir etmesi zaman alabilirdi de ama bu kez Hollywood Shyamalan'ı yeni projelerle kendine bağlamak konusunda hızlı davrandı. İlk proje bir devam filmi olacak ama yönetmenin söylediğine göre bildiğimiz devam filmlerinden değil.
"Alıştığımız devam filmleri gibi olmayacak." diyor Shyamalan. "Ve sanırım bunu söylediğimde Disney biraz üzülecek."
Shyamalan, bu beklenmedik başarıyı kendisi için bir aktörlük kariyeri yaratmak için kullanmayı düşünür mü acaba?
"20'li yaşlarda bir kızılderili için bir rol yazmak ve bunu inandırıcı kılmak çok zor olur herhalde." diyerek gülüyor. "Catherine Zeta-Jones'la birlikte oynayabileceğim bir rol yazmak isterdim kendime ama bu imkansız. Diyelim ki ben başroldeki karakterin yan komşusuyum. Peki karım nasıl biri olacak? Kızılderili mi? Peki bu kızılderili çiftin beyazların yaşadığı bir mahallede ne işi olacak? Yani demek istediğim şu ki ben sıradan, herhangi bir adamı oynayabilecek bir tip değilim. Terörist falan olmam gerekir."
"The Sixth Sense"in, bütün zamanların box-office listesinde yukarılara doğru tırmandığı, geleneksel öykü anlatma tarzı ve ironiden uzak korku anlayışıyla yeni bir seyirci kesimini sinema salonlarına çektiği şu günlerde Shyamalan'ın teröristi oynama planları ertelenebilir pekala.
Zira, yönetmenin parlak yeteneğiyle bütünlenen böyle bir başarı kolay kolay unutulmayacak ve bu film Shyamalan için olsa olsa bir öykünün başlangıcı olacaktır. ■

Toni Colette: problemli veledin çekici annesi

➤ aracılığıyla bir süre sonra olacakları hissetmenin verdiği tedirginlik de var."
"Bu korkular hep var." diye devam ediyor sözlerine yönetmen. "Önemli olan korkularımızla nasıl iletişim kurmamız gerektiğini öğrenmek. Bu iletişim çok çeşitli şekillerde olabilir. Bir hastayla doktoru arasında, karı koca arasında, anneyle oğlu arasında ya da kendimizle sevdiklerimiz arasında olabilir. Şurası bir gerçek ki, korkularımızla iletişim kuramadığımız, sırlarımızı yakınlarımızdan sakladığımız müddetçe evliliklerimizi, kariyerlerimizi, ailelerimizi hatta yaşamlarımızı kaybetme tehlikesiyle karşılaşabiliriz. Bu da zaten başlı başına korkutucu bir durumdur."
"The Sixth Sense"in ruhunu görülebilen ve görülemeyen korkulardan kaynklanan terör ortamının oluşturduğu söylenirse, filmin kalbinde de Dr. Malcolm ile onun 8 yaşındaki hastası Cole arasındaki ilişkinin yer aldığı söylenebilir. Yönetmen Shyamalan'a göre, filmde, esrarengiz bir dünyaya açılan 'büyülü kapı'nın anahtarı Willis-Osment ikilisinde.
"Malcolm ile Cole arasında gelişen dostluk, doktor-hasta ilişkilerindeki başarının en önemli sebeplerinden biri." diyor Shyamalan. "Malcolm'a baktığımızda bütün yaşamını çocuklara ve onların aillerine adamış bir doktor görürüz. Col ise çok hassas ve tutkulu bir çocuk. Zaten esrarengiz güçler de onun bu yönlerini kullanıyorlar. Her iki karakter de film için çok önemli olduğu için yüzde yüz inandırıcılık düzeyine ulaşabilecek iki oyuncuya ihtiyacım vardı."
Uluslararası gişe rekortmeni aksiyon filmlerinin yıldızlarından biri olmasına karşılık "Ucuz Roman", "In Country" ve "Nobody's Fool" gibi yapımlarda sıradan insanları canlandırmak konusunda da başarılı olduğunu gösteren Bruce Willis, "Kariyerim boyunca hemen içinde yer almak istediğim üç senaryo çıktı karşıma ve bunlardan biri de 'The Sixth Sense'ti." diyor. "Filmin karanlık ve aydınlık anlarıyla karakterlerin yaşamlarındaki normal ve anormal olayların böylesine mükemmel dengelendiği bir senaryonun eşine az rastlanır. Dürüst olmak gerekirse Shyamalan böyle bir senaryo ile istediği her aktörü ikna edebilirdi. Teklif alan isimlerden biri olduğum için kendimi şanslı hissediyorum. Olivia Williams ve Toni Collette gibi iki yetenekli aktrisin varlığı ayrı bir şans. Şimdiye dek gördüğüm en harika çocuk olan Haley Joel Osment'i de eklersek ortaya mükemmel bir kadro çıkar. Sinema dünyasında kime sorarsanız sorun size aynı şeyi söyleyecektir: Haley Joel Osment son yıllardaki en büyük keşiflerden birisidir."

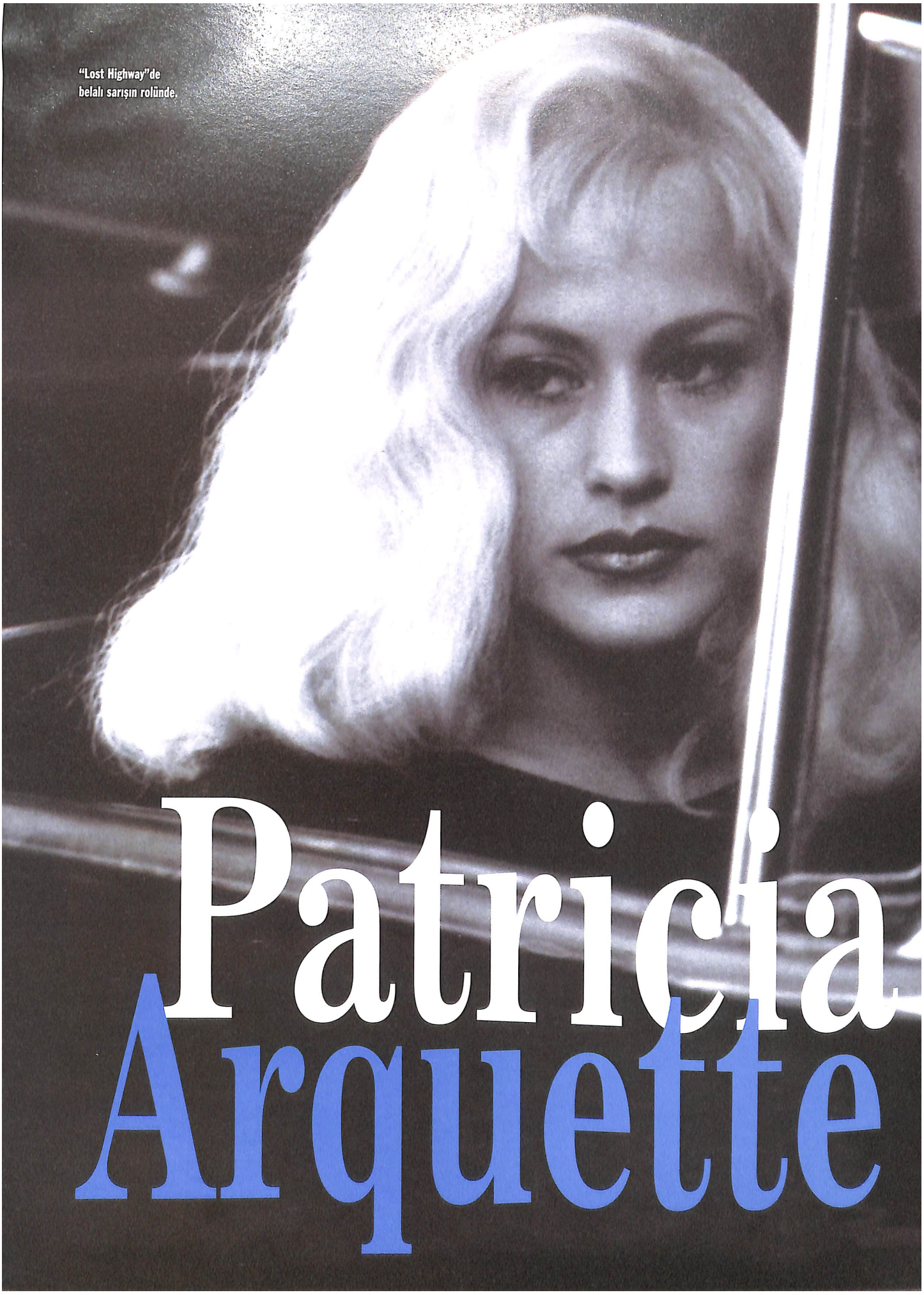

"Lost Highway"de
belalı sarışın rolünde.

Patricia Arquette

"OYUNCU OLABİLECEĞİME İNANMIYORDUM"

Bu ay "Stigmata"nın başrolünde seyredeceğimiz 31 yaşındaki aktris, Tony Scott'un "True Romance"inde oynadığı Alabama rolüyle büyük bir çıkış yapmış ve daha sonraki filmleriyle de bunun devamını getirebilmişti. David Lynch'in "Kayıp Otoban"ındaki meşum kadın rolüyle de akıllarda kalan Patricia Arquette'e artık kimse "Rosanna'nın kardeşi" demiyor. Çünkü artık boynuz kulağı geçti...

Bu ay gösterime girecek gerilim filmi "Stigmata"nın başrolünde izleyeceğimiz Patricia Arquette'in Hollywood'un star klişelerine uygun yaşayan bir star olduğu söylenemez. Bir kere aynalarla ve hatta tuhaf gelecek ama kameralarla arası o kadar hoş değil. Mümkün olsa günde 16 saat uyuyabilir ama ne yazık ki buna fırsat bulamıyor. Pijama giyiyor ve her türlü yatakta uyuyabiliyor. Etrafta okunacak şeyler ve bir yığın kağıt olmazsa kendini rahat hissetmiyor.

"Bir otel odasındaysam bile etraf çeşitli mesajlar, kendime yazdığım notlar, bana yazılanlar ve bunun gibi bir sürü kağıtla dolu olmalı. Yoksa her neredeysem orayı yaşadığım yer gibi hissedemiyorum." diyor.

Aynalarla arasının iyi olmadığını söylemiştik ama ortalamanın altında boyu, mavi gözleri, kumral saçları ve inatla düzelttirmediği çarpık ön dişleriyle kendine has, tuhaf bir cazibesi var aslında. En sevdiği yiyecekler salata ve yabani sığır eti. Tanrıya inanıyor ve küçükken annesinin öğrettiği gibi insanları koruması için ona dua ediyor. California dışında İngiltere'de de bir evi var. Sigarayı bırakmaya uğraştığı şu günlerde gençlere sigaraya hiç başlamamalarını tavsiye ediyor.

Lewis ve Mardi Arquette'in üçüncü çocuğu Patricia, 8 Nisan 1968'de, Chicago'da dünyaya gelmiş. O gün hastane odasının camından doğumunu izleyen babası, küçük kızı ve annesi sağlıklı olursa sigarayı bırakacağına dair söz vermiş Tanrıya. Patricia doğduktan on sene sonra olsa da yeminini tutmuş ve sigarayı bırakmış. Beş çocuklu kalabalık bir ailede abisi Richmond, ablası Rosanna, erkek kardeşleri Alexis ve David'le birlikte, kendisi küçük bir kızken katıldıkları Arlington, Virginia'daki bir komünde büyümüş.

"Bir komünde yaşadığımız için herkes beni şu sağı solu belli olmayan, çılgın, antika insanlar kategorisine sokmaya bayılıyor ama aslında orası da o kadar tuhaf bir yer değildi. Çadırlarda falan yaşamıyorduk. Çok sık okul değiştirdim çünkü hareket halinde olmak, kendi maceralarımı yaşamak, hayatın içinde olmak, bir şeyleri görmek ve hissetmek istiyordum. Başka insanların maceralarını okumak istemiyordum. Okul bir sürü ikiyüzlülükle doluydu."

Erkek çocuklarına benzediği büyüme çağında olduğu gibi bugün de giyim kuşama ve modaya pek ilgi duymuyor.

"O zamanlar da tasarımcılardan ve modadan bihaberdim ama sonra ablam bana bir sürü elden düşme, güzel tasarımcı kıyafeti getirmişti." diyor.

Bir gün ağaca tırmanırken düşüp ön dişlerini kırmış. O günden beri eğri büğrü duran dişlerini dişçisinin bütün ısrarlarına rağmen düzelttirmiyor.

Bütün üyeleri sanatın bir dalıyla uğraşan bir aileden geliyor Patricia ve bugüne kadar ona hep destek verdiklerini ve her zaman istediği işi yapmakta özgür bıraktıklarını söylüyor. Büyük büyük babası vodviller söylermiş. Büyük babası dans edermiş. Babası Lewis Broadway'de sahneye çıkmış. Ablası Rosanna ünlü bir aktris, diğer üç erkek kardeşi aktör. Şimdi evlilik ve aile danışmanlığı yapan annesi Mar-

Balıketinde, minyon bir kumral. Seksi olmaya çalışması gerekmiyor, zaten öyle...

di ise eskiden mitoloji dersleri de veren bir şair.

Patricia 9 yaşındayken 18 yaşına giren ablası Rosanna Los Angeles'a gidip aktris olmak için evden ayrılmış. 3 yıl sonra ablasının hasretine dayanamayan Patricia da kafasını kazıtıp, onun yanında yaşamaya gitmiş. Patricia'nın ardından Los Angeles'a gelen diğer üç kardeş de oyunculuğa merak sarmış.

"12 yaşındayken Rosanna beni setlere götürürdü, ben de okulda bununla övünürdüm ama oyuncu olabileceğime inanmıyordum."

Oyunculuk eğitimi almamış olmasına ve kendine çok fazla güvenmemesine rağmen yine de şansını denemeye karar verdi.

"Oyuncu olmayı istiyordum ama iyi bir oyuncu olamayacağımı düşünüyordum. İyi olsam bile muhtemelen iş bulamayacaktım. O yüzden bu işe girmek kumar gibi bir şeydi."

1986'da 18 yaşındayken ilk filminde rol aldı. İlk rolü "Pretty Smart" filmindeki küçük bir roldü ve fazla dikkat çekmedi ama ertesi yıl, "Elm Sokağında Kabus" serisinin en başarılı filmi kabul edilen "A Nightmare On Elm Street 3: Dream Warriors"ta Kristen Parker'ı oynadıktan sonra yeteneği farkedildi.

Ne var ki hala Rosanna'nın kardeşi olarak tanınıyordu ve bunu değiştirmeye fırsat bulamadan hamile olduğunu öğrendi. O zamanki erkek arkadaşı, müzisyen Paolo Rossi ile evlenmemeye karar verdiler. Şimdi 1989'da dünyaya gelen oğulları Enzo Rossi'nin velayetini paylaşıyorlar.

Patricia'nın meslek yaşamındaki yükselişi oğlu Enzo'nun doğumundan sonra başladı. 1993 yılında "True Romance"te rol aldıktan sonra nihayet "Rosanna'nın kızkardeşi" diye anılmaktan kurtulmuştu. Eleştirmenlerin çok beğendiği film bir gangster çetesinden kaçan iki kişinin şiddet dozu hayli yüksek öyküsünü anlatıyordu. Patricia Arquette Alabama Whitman'ı oynamış, oğlu Enzo da filmde oğlu Elvis rolünde görünmüştü.

Aynı yıl "Ethan Frome"da rol aldı. 1994'te Johnny Depp'le birlikte "Ed Wood"u çevirdi ve 1995'te, meslek yaşamındaki en sevdiği filmi olan "Beyond Rangoon"u çevirmek üzere Malezya'ya gitti.

John Boorman'ın çektiği bu politik dramada, altı yaşındaki oğlu Enzo da Patricia'nın canlandırdığı karakterin öldürülen oğlu olarak küçük bir rol aldı. Her anne gibi film icabı da olsa oğlunun öldüğünü görmek istemiyordu tabii.

"Bunu yapmasını istemedim." diyor Arquette. "Ama bunu ona söylediğim zaman bana 'Filmlerin gerçek olmadığını söyleyen sensin anne' dedi. Bu durumda ona nasıl 'Hayır' diyebilirdim ki."

"Eskiden karanlıkta banyo yapardım ve çıplaklığın benim için bu kadar zor olmasına sinir oluyorum."

"Beyond Rangoon"daki performansı eleştirmenler arasında görüş ayrılığı yaratmış olsa da o bugüne kadar rol aldığı filmler içinde en çok o filmdeki performansından gurur duyuyor. Zaten eleştirmenleri hiç okumuyor ve "Kimse bana karşı benden daha katı değil." diyor.

Aynı yıl içinde, son yılların Oscar'lı gözde aktörü Nicolas Cage ile evlendi.

"Sekiz yıl önce benimle ilgilenmişti." diyor. "Bir süre çıktık ve arkadaş olduk. Benim oğlum doğdu, sonra onun oğlu doğdu. Telefonda konuşurduk. Birkaç kez de birbirimizin evine gitmiştik. Sürekli bağlantı halindeydik."

Yıllar süren arkadaşlıklarının ardından evlenme teklif eden Patricia Arquette olmuştu. Patricia'nın doğumgününde Carmel'de evlendiler. Böylece Arquette'in Enzo'dan iki yaş küçük Weston adında bir üvey oğlu oldu. Dedikoduların aksine hala beraberler.

"Boşanmak isteseydik hemen boşanırdık." diyor. "Evliliğimizde tartıştığımız zamanlar, zor günler oldu ama kimin olmuyor ki?"

İki ünlü insanın evliliğinin yaratabileceği güçlüklerin farkında Arquette ama beraberliklerinin buna rağmen süreceğine inanıyor.

"Her ikimiz de kolay olacağını düşünerek evlenmedik. Hayatın içinde de zorluklar var zaten ve benim bu zorlukları birlikte yaşamak istediğim insan o."

1997'de, Renee Madison ve Alice Wakefield'ı canlandırdığı "Lost Highway" filminde bir korkusuyla yüzleşmek zorunda kalmış.

"Genel olarak çıplaklık benim fobimdir." diyor. "Eskiden karanlıkta banyo yapardım ve çıplaklığın benim için bu kadar zor olmasına sinir oluyordum. Şimdi bu konuda daha iyi hissediyorum kendimi ama geçmişe baktığında 'Daha gençken neden vücudumdan daha memnun olamamışım?' diyor insan."

Çok fazla aynaya bakmadığını ve kameradan korktuğunu itiraf ediyor.

"Bazen aktörler göz hizalarında insanlar olduğunda rol yapamadıklarını söylerler." diyor. "Bazen 'Göz hizamda büyük bir kamera var.' diye şaka yaparım. Sürekli büyük bir aynanın önündeymiş gibisinizdir. Siz bakmasanız da onun size baktığını bilirsiniz."

Bu aynadan bir an önce kurtulmak için olsa gerek yakın bir zamanda kamera arkasına geçmeyi planlıyor.

"Film çekmekle ilgili daha fazla şey bilmek istiyorum." diyor. "Çok ilgimi çekiyor. Ama asla kendi yönettiğim filmde oynamam."

Dört filminin vizyona girdiği 1999, Patricia'nın şimdiye kadarki en parlak yılı oldu. Bu ay izleyeceğimiz "Stigmata"da birdenbire vücudunun çeşitli yerlerinde İsa'nın vücudundakilere benzeyen yaralar açılan bir kadını canlandırıyor. "Bringing Out The Dead"de ise kocasıyla birlikte rol aldı.

"Yüzünde daha önce hiç görmediğim ifadeler görmek harikaydı." diyor. "Oyunculuğunu her zaman çok sevmişimdir."

Ablası Rosanna ile hala çok yakın olduklarını ve aralarında sorun yaratan bir rekabet içinde olduklarına dair dedikoduların doğru olmadığını söylüyor Arquette.

"Hangi rollerin bana uygun olduğuna karar verirken benim için harika bir danışman oluyor." diyor. "Diğer konularda da öyle. Sorun yaşadığım sahnelerde bana fikir verir mesela ya da 'Cannes'a gidiyorsan seni mutlaka şu otele yerleştirmelerini sağla. Yapamayacaklarını söyleyecekler ama vazgeçme çünkü sonra bunu yaptığına memnun olacaksın.' gibi önerilerde bulunur."

Yine de bazen Rosanna'nın tavsiyelerine kulak asmadığını itiraf ediyor.

"İyi öğütleri her zaman dinlemeyen sorunlu bir yeni yetme gibiyim." diyor. "Yapacağımı söylüyorum ama sonra yarısını yapmıyorum. Her şeyin çocukluktan kalma şımarıklığım yüzünden olduğunu söyleyerek dalga geçiyorum ki artık böyle bir şımarıklığa hakikaten hakkım yok ama ne yapayım öyleyim." ■

millennium kampanyası

Millennium kampanyası süresince abone olan herkes piyasa değeri 20 milyon TL. olan hediyelerden dilediğini seçerek aboneliğini bedavaya getiriyor!

☐ KODAK FOTOĞRAF MAKİNASI

☐ SAMSONITE ÇANTA

TOKARIDA İŞARETLEDİĞİM HEDİYEYİ ALARAK 1 YIL ABONE OLMAK İSTİYORUM.

sinema

Her zaman okunacak, her zaman saklanacak dergi...

Abone Formu

❑ 1 Yıllık Abonelik (Hediyeli): 16. 800.000 TL' dır.

❑ 10 Sayı fiyatına 12 aylık Abonelik: 14. 000.000 TL' dır.

Adı Soyadı _____

Doğum Tarihi _____ Görevi _____

İş / Ev Adresi: _____

_____

Semt _____ Şehir _____

Posta Kodu _____ E-Mail _____

Tel: _____ Fax: _____

Kredi kartı hesabımdan ..... TL. alınız.

Kredi Kart No: ❑ Visa ❑ Master /Eurocard

Kredi kartı son kullanma tarihi: ___ ___

❑ Abone bedelini banka hesabınıza yatırdım. Makbuz ilişiktedir.

Y.Kredi Bankası, Güneşli Center	1003713
Akbank, Mecidiyeköy Şubesi	56896
İş Bankası Güneşli Şubesi	193392

İMZA

Yukarıdaki promosyonlardan ☐ isimli olanı istiyorum.

☐ Yeni abone oluyorum.

☐ Aboneliğimi yeniliyorum.

Fatura Bilgileri

❑ Adıma kesiniz.

❑ Firma adına kesiniz.

Firma adı:
Adres:

Vergi No _____

Vergi Dairesi _____

Aboneliğiniz ne zaman başlatılsın? AY ___ YIL ___

1 NUMARA HEARST

Bostan Sok. Tahir İş Merkezi No:8 - 1 Teşvikiye - İstanbul
Tel: (0212) 219 91 70 (10 hat) Dahili: (243, 244, 245)

ABONE FORMLARINIZ İÇİN FAX NUMARAMIZ: (0212) 219 91 68

Yurtdışı aboneliği posta gönderi ücreti dahil 100$ dır.

Bu kupon 29 / 02 / 2000 tarihine kadar gecerlidir.

Aboneliğinizin hemen başlayabilmesi ve çıkacak ilk sayıyı size gönderebilmemiz için belgelerinizin en geç her ayın 25'ine kadar elimize ulaşmış olması gerekir.

Ürünler 1 Numara Hearst Yayıncılık A.Ş stokları ile sınırlıdır. PTT Kanalıyla yapılan gönderilerde akan yada kırılan promosyon gönderilemeyecektir.

İçlerinden birinin hayallerini gerçekleştirmek için biraraya gelen beş arkadaşın hikayesi.

Sevgi Masalı

Banka soymak isteyen bir grup insanın duygusal hikayesi üzerine kurulu **"GÜLE GÜLE"**, 11 yıldır setlerden uzak kalan yönetmen Zeki Ökten'in de dönüş filmi... "Karışık Pizza"dan tanıdığımız yapımcı Faruk Aksoy, sadece Ökten'i sinemaya döndürmekle kalmamış, eski kuşaktan usta oyuncuları da biraraya getirmiş... **SENEM ERDİNE**

"Artık aşık olmakta güçlük çekiyoruz çünkü karşılıksız ve tutkuyla sevme yeteneğimiz köreldi. Başka kavramlarla, parayla, başarıyla uğraşıyoruz, köşeyi dönmeye çalışıyoruz. Hayata böyle bakmak sevgiye dayalı bütün ilişkilerde bir kopma yarattı ve böylece yavaş yavaş başka bir insan kimliği ortaya çıktı. Bu toplumda yaşayan genç bir yapımcı olarak ben de bu insan kimliğinden kısısel bir sıkıntı duyuyorum. İşte bu yüzden çocukluğumuzda gördüklerimize, geçtiğimiz yüzyıllarda yaşananlara benzeyen bir aşk ve dostluk öyküsü anlatmak istedik."

11 yıl aradan sonra Zeki Ökten'i sinema seyircisiyle, 35 yıllık iki dostu, Zeki Alasya ve Metin Akpınar'ı da birbirleriyle buluşturan filmin yapımcısı Faruk Aksoy, böyle anlatıyor "Güle Güle"nin çıkış noktasını. Zeki Alasya ve Metin Akpınar'ın yanısıra Yıldız Kenter, Şükran Güngör ve Eşref Kolçak gibi usta oyuncuları ikinci baharlarında biraraya getiren bu "masalsı film" bu ay ülkemizde, daha sonra da Fransa ve Almanya'da gösterime girecek.

Filmin fikir babaları, daha önce "Karışık Pizza"nın yapımcılığını üstlenmiş olan yapımcı Faruk Aksoy ve senaryo yazarı Fatih Altınöz'le "Güle Güle" üzerine konuştuk.

Fatih Altınöz, altı yıl boyunca Şizofrengi dergisinin yayın kurulunda bulunmuş, "Şaşkın Karayolu Balinaları" ve "Boşlukta" adlı iki kitap çıkar-

mış bir psikiyatrist. "Güle Güle" projesinin ilk cümlesi, Faruk Aksoy'la onun evinin terasında sohbet ettikleri bir akşamüstü ortaya çıkmış. "Yaşlılara banka soyduralım." demiş biri ve sonra bu fikir çok hoşlarına gitmiş. Bu cümleden yola çıkarak bir aşk ve dostluk öyküsü anlatmaya karar vermişler. Aralarında tartışarak oluşturdukları öyküyü yazmak için 1998 Ekim'inde kolları sıvamış Fatih Altınöz. Projeye katıldıktan sonra Zeki Ökten'in de katkıda bulunduğu senaryo aynı yılın Nisan sonunda tamamlanmış.

"Bu bir bilim kurgu hikayesidir. 5 uzaylının yaşadıklarıdır. Dostluk ve aşk üzerine bir masal diyebilirim." diyor Altınöz. "12 Eylül'den sonra çekilmiş, ahkâm kesen, boğan, iletişimsizlik üzerine sabuklamaların yanından bile geçmeyen bir film olsun istedik. Duygusal anlamda seyredeni etkileyecek, iyi şeyler hissettirecek bir film yapmaya çalıştık. Yeşilçam filmlerini severim ben ve bu filmin de o geleneğin içinden bir film olduğunu düşünüyorum. Yeşilçam sinemasında çok parlak örnekler vardı ama şimdi hepsi bir torbaya koyulup karalanıyor. Bence bu, Yeşilçam geleneği içinde, sıcak, eli yüzü düzgün olmasına çalışılmış bir film."

Değişen değerlerle ortaya çıkan yeni insan kimliğinden ne kadar hoşlanmasa da insanlığın sürekli bir evrim içinde olduğuna inandığı için gelecekten umutsuz değil Faruk Aksoy. Bu yaklaşım da hikayenin önemli bir çıkış noktası zaten.

"Bugünün genç insanlarını eleştiriyoruz ama belli bir süreç yaşanıyor ve bu insanlar eninde sonunda doğruyu bulacaklar." diyor. "Daha ileriye gitmek için belki de bunları yaşamamız gerekiyor. Evrim geriye doğru işlemez. Giderek gelişirsin. Biz ilerisini daha erken gördük ve bu filmi çektik galiba."

Bu bir Zeki-Metin filmi değil, her ikisi de projeye bağımsız olarak dahil olmuş.

Hikaye anlatmadaki ustalığı, gelişkin mizah duygusu, romantik ve duygusal kişiliğiyle Zeki Ökten'in bu film için biçilmiş kaftan olduğunu düşünmüş Aksoy ve başlangıçta aklından geçirip kısa sürede vazgeçtiği bir yönetmen dışında da ondan başka kimseyi düşünmemiş ancak 11 yıldır hiç sinema filmi çekmeyen bir yönetmeni ikna etmek konusunda ciddi sorunlar yaşayacağına kesin gözüyle baktığından Zeki Ökten'le görüşmeden önce hayli gerginmiş.

"İlk Akmerkez'de görüştük. Süslendim püslendim gittim oraya. Çok enteresan bir iletişim kurduk. Her şey çok hızlı gelişti ve yarım saatin sonunda bu filmi birlikte yapmaya karar verdik. Gözleri dolarak dinledi hikayeyi, rastlantısal olarak kendisiyle ilgili bir hikayeyle bu hikayenin genel teması örtüştü ve çok etkilendiğini, filmi yapmayı çok istediğini söyledi. Bu benim ayaklarım kıçıma değerek oradan ayrılmama neden olacak bir şeydi çünkü en azından bu kadar çabuk olmasını beklemiyordum. Hakikaten çok şaşırttı beni. Sadece beni değil bizim sektördeki herkesi."

Filmin kahramanları, emekli olduktan sonra çocukluklarını geçirdikleri adaya dönen ve nispeten izolasyon duygusu uyandıran bu adada kurdukları sıcacık bir dostluk ortamı içinde, birbirleriyle itişip kakışarak, tatlı tatlı dalga geçerek hayatlarını sürdüren beş ihtiyar delikanlı. Onların bir araya gelmelerinden beş altı yıl sonra başlıyor hikaye.

Çok sevdiği karısını kaybettikten sonra hiç kimseyle birlikte olmayan Galip (Metin Akpınar) bir gün kumsalda otururken kendi deyimiyle "bir ışık alıyor gözünü". Ertesi gün babasıyla birlikte adadan ayrılıp Küba'ya dönecek olan Kuba Büyükelçisinin kızına oracıkta tutuluyor. Tanışıyorlar ve o Küba'ya döndükten sonra da mektuplaşmaya başlıyorlar. Yıllarca süren mektuplaşmanın ardından, giderek yaşlandığını ve ölüme yaklaştığını hisseden Galip dünyadaki en büyük arzusunu ertemeye artık vakti olmadığını anlayarak Küba'ya gitmeye karar veriyor. Bu karar, aralarından birinin ayrılmasını hiç istemeyen arkadaşları rahatsız ediyor başlangıçta. Özellikle İsmet (Zeki Alasya) açıkça muhalefet ediyor Galip'in gitmesine. Ancak zamanla Galip'in çıkacağı bu yolculuk tek tek her birinin gerçekleştirmek istediği düşlerin sembolü haline geliyor ve dört arkadaş Galip'i sevdiği kadına göndermek, parasızlığın imkansız kıldığı yolculuğu gerçekleştirmek için akla hayale gelmeyecek şeyler yapıyorlar.

Yapım süreci içinde, kurdukları öykünün gerçek yaşamda pekçok kez ve dünyanın çok çeşitli yerinde karşılığını bulduğunu, dolayısıyla evrensel bir öykü olduğunu görmüşler.

"Bu filmin temel söylemi şuna dayanıyor;" diyor Faruk Aksoy. "Eric Fromm'un 'Sahip Olmak ve Olmak' diye bir kitabı vardır. Sahip olmak çok niceliksel bir şey ve sonu yok. Örneğin diyelim ki şimdi bankada nakit 25 milyon dolarınız var ve hayatınızdan çok memnunsunuz, kendinizi çok iyi hissediyorsunuz. Ancak şuraya bir adam geliyor ve birileri size o adamın 50 milyon doları olduğunu söylüyor. Bunu duyduğunuzda sizin 25 milyon dolarınız önemini kaybediyor. Bunun sonu yok. Bu manyakça bir çırpınış. Halbuki birisini sevmek niceliksel bir şey değil. Eğer gerçekten seviyorsanız kimse sizden daha fazla sevemez. Bunu kıyaslamazsınız. Kendinizi hep çok iyi hissedersiniz. Buna da biz 'olmak' diyoruz. Yani adam olmayı becermek. Parayı ya da paranın satın alabileceği şeylerin insana mutluluk getirmediğini de kendi yaşam pratiğimizde ve bütün bir insanlığın yaşam pratiğinde de görüyoruz. Genç insanlara da bir şey söylemek istiyoruz. Tamam para da kazanın, mesleğiniz olsun falan filan ama bütün bunlar hayatınızın merkezi olmasın, hayatınızın merkezi adam gibi sevmek olsun. Ruhumuzu tatmin etmediğimizde onun dışındaki bütün tatminler son derece geçici, sınırlı ve anlamsız geliyor."

Anlattıkları bir masaldı. Bu masalın sevilmesini ve seyirciyi de onlar kadar etkilemesini istiyorlardı. Bunun için de sadece iyi oyunculardan değil, masalın gerçeğine uygun düşecek saygın ve güvenilir insanlardan oluşan bir kadroyla çıkmalıydılar seyircinin karşısına.

"Adı hiçbir sansasyona, üçkağıtçılığa karışmamış pırıl pırıl insanlar bulmalıydık. Böyle çok fazla insan yok Türkiye'de. Yıldız Kenter, Şükran Güngör, Esref Kolçak, Zeki Alasya ve Metin Akpınar'ı seçtik. Daha önce fikir aşamasında pek çok isim geldi geçti. Kimisiyle temas kuruldu sonra vazgecildi. Bu insanların kişiliklerinde beni etkileyen suydu. Örneğin, bunu söylediğimi duymasın ama Yıldız Hanım Cumhuriyet doğumlu sanıyorum, nerelerden, ne süreclerden geçti ama ismine hiç leke sürdürmedi. Bugün hâlâ dimdik ayakta. Bugünün bir günlük starlarıyla falan karşılaştırıldığında gerçekten çok hayranlık duyulacak bir insan. Peki kamuoyu bu insanların çok mu farkında diye baktığımda ne yazık ki pek öyle olmadığını görüyorsun. Onun için bir amacımız da bu isimleri böyle hos bir hikayenin etrafında yeniden populer hale getirmekti çünkü bu filmin popüler olacağına inanıyoruz. Popüler olan her zaman kotu olmak zorunda değil. Bu onların hakettikleri bir popülarite. Hem populer hem iyi olabilirsiniz. Başka bir hosluk daha var o da, bir tarafta Kenter'in temsil ettiği Shakespeare tiyatrosunu, diğer tarafta Zeki Alasya ile

Bozcada ve İstanbul'da 33 günde çekilen film, 500 bin dolara malolmuş.

Metin Akpınar'ın temsil ettiği tuluat yani halk tiyatrosunu biraraya getirmiş olduk ve ortaya çok hoş oyunlar çıktı."

Beş temel karakter var filmde. Metin Akpınar'ın oynadığı Galip, Zeki Alasya'nın oynadığı İsmet, Şükran Güngör'ün oynadığı Şemsi, Yıldız Kenter'in oynadığı Zarife ve Eşref Kolçak'ın oynadığı Celal. Yan rollerde de Haluk Bilginer, Nilüfer Açıkalın, Ayşegül Aldinç ve Güler Ökten'i izleyeceğiz.

Senaryo yazarı Fatih Altınöz, "Şükran Güngör, baştan belli olduğu için rolü onun çağrışımına göre yazdım. O yüzden o rol çok iyi oturdu, ondan çok memnunum. Genel olarak memnunum ama birebir oturan ve daha özel gelen hangisi diye sorarsanız biri Şükran Güngör biri de Eşref Kolçak'tır."

Faruk Aksoy önce Zeki Alasya'yı aramış ancak iki üç kez aramasına rağmen Zeki Alasya'dan cevap gelmemiş.

"Aramaktan bıksaydım belki Zeki Alasya olmayacaktı bu filmde" diyor. "İnatla devam ettim aramaya. Nihayet bir gün telefonuma cevap verdi. Daha önce tanışmamıştık. Marmara Café'de buluştuk. Filmi anlattığımda beraber ağlıyorduk. Etrafımızdakiler şaşkın gözlerle bize bakıyordu. Ayağa kalktık birbirimize sarıldık. Sonra para konuşalım dediğimde, o konuda konuşacak bir şey yok, ben bu filmde her halükarda oynarım, dedi. Daha sonra sık sık onun balık lokantasında balıklamaya gidip filmi konuştuk."

"Güle Güle" 35 yıllık birlikteliğin ardından yollarını ayıran ve bir senedir görüşmeyen iki dostu bir araya getiriyor. Zeki Alasya-Metin Akpınar ikilisini biraraya getirme fikriyle yola çıkılmamış aslında ama sonunda filmin temasına da çok uygun düşen bir buluşma gerçekleşmiş.

"Bu filmi yapmayı düşündüğüm sırada medya da onlarla ilgileniyordu." diyor Faruk Aksoy. "Türkiye'de herkesin bu iki insanı birarada görmek istediğini biliyordum. Biz de sevgi ve dostluk üzerine bir film çekiyorduk ve iki eski dostu bir araya getirmek filmin temasıyla da çok iyi örtüsecekti. Zeki Alasya'ya haber vermeden Metin Akpınar'ı aradım, projeyi anlattım. 'Senaryoyu yollar mısın bana?' dedi. O zaman, 'Tabii ama senaryoyu yollamadan önce söylemek istediğim bir şey var, bu filmde Zeki Alasya İsmet karakterini oynamayı kabul etti ve o karakteri oynuyor' dedim. 'Sakıncası var mı?' diye sorunca, 'Bu beni ancak çok mutlu eder' dedi. Çok sevindim. Hemen senaryoyu gönderdim. Metin Akpınar'ın kesin olarak evet cevabını verdiği günün akşamı Zeki Alasya'nın lokantasına gittim. Saat bir, birbuçuk gibiydi. Biraz da içmiştik. Zeki Abi ben bir şey yaptım, dedim. Senden her şeyi beklerim şimdi ne oldu, dedi. Durumu anlattığımda Metin Akpınar'ın gösterdiği tepkinin aynısını gösterdi."

Metin Akpınar filmde, hayatında bir defa gördüğü bir kadını 20-25 sene delice bir tutkuyla seven Galip'i oynuyor. Başlangıçta ona Şükran Güngör'ün oynadığı Celal rolü teklif edilmiş ama Akpınar, Galip rolünde ısrar etmiş.

"Senaryoyu Celal gözüyle bir kez daha okumasını rica ettim." diyor Aksoy. "Okudu ve yine Galip'i seçti. Ben de peki dedim. Bu biraz sancılı bir süreçti çünkü Galip karakteri yönetmenin ve benim kafamda o kadar kilolu biri değildi. Biz onu biraz daha zayıfça düşündük. Fakat bir aşamada ben o rolü Philip Noiret'ye oynatmayı bile düşünmüştüm. Fransa'yla çeşitli temaslar kuruldu. Hem zamanı uygun değildi hem de çok pahalıya mal olacaktı onun için vazgeçtik. Sonra düşündüm ki Philip Noiret en az Metin Abi kadar kilolu ve ondan biraz daha uzun. Önemli olan bu insanların yüzlerindeki ifadelerdi. Ayrıca daha sonra düşündüğümüzde şişman birinin de bir kadını senelerce inanılmaz bir tutkuyla sevmesinde hiçbir tuhaflık olmadığına karar verdik. Başta, yaşadığı tutkulu sevdanın onu fizik olarak da dönüştüreceğini düşünmüştük ama sonra bunun çok doğru bir yaklaşım olmadığı gördük."

Bozcaada ve İstanbul'da 33 günde, sesli çekilen film 500.000 dolara mal olmuş. Ses mühendisliğini Fransızlar yapmış. Miksajını ise yine Fransa'nın çok ünlü bir miksörü yapıyor. Görüntü yönetmeni, Istvan Zabo'yla da çalışmış Macar görüntü yönetmeni Ferenc Pap. Laboratuvar işlemleri Macaristan'da yapılan film, Fransa'da ve Almanya'da gösterime girecek. Faruk Aksoy Eurimages desteğiyle çekilen filmin yurtdışı gösterimlerinden de çok umutlu.

"Eurimages'ın 25 üyesi var ve film 25 üyenin birden desteklenmesi için oy verdiği nadir filmlerden biri oldu." diyor. "Çünkü senaryosu güzel. Dünyanın bütün kültürlerindeki insanları etkileyecek evrensel bir hikaye. Temposu hızlı, çok hoş aksiyonlar da var. Sonuçta insanların gönül gözüyle seyredecekleri bir film yaptık. Nefis bir masal anlatıyoruz. Dolayısıyla seyircinin her bakımdan çok seveceğini düşünüyorum. Gülecekler. Gülmeye ve ağlamaya doyamayacaklar." ■

"Bir yarım elmadır..."

Filmdeki beş ana karakterden ikisini oynayan YILDIZ KENTER ve ŞÜKRAN GÜNGÖR, hikayeye gönülden bağlandıklarını ve keyifle çalıştıklarını söylüyorlar.

Doğrusu, Türk Tiyatrosu'nda bir geleneği temsil eden iki büyük ustayla yüzyüze görüşmek epeyce heyecanlandırdı beni. Okul yıllarında sözlü sınavlar öncesi yaşadığım yürek çarpıntısıyla girdim Kenter Tiyatrosu'nun kapısından. Kapıdaki görevliyle birlikte koridorlar geçip, daracık merdivenleri indiğimiz uzun sayılabilecek yolculuk boyunca dış dünyanın sesleri giderek azaldı ve sonunda yokoldu. Büyülü bir sessizliğin hakim olduğu bu dünyanın ev sahipleri Yıldız Kenter ve Şükran Güngör nesli tükenmekte olan bir nezaketle misafir ettiler beni. Yıllar sonra yeniden onları sinema seyircisiyle buluşturacak film üzerine söyleştik.

Bir kere ikisi için de bir sinema projesinin içinde yer almanın ilk ve en önemli koşulu iyi bir senaryo.

"Bir sinema teklifi geldiğinde önce senaryoya bakıyorum." diyor Yıldız Kenter. "Olur mu olmaz mı diye düşünüyorum. Çünkü öyle harika çılgınca senaryolar olabilir ki elinizdeki teknik imkanlarla hiçbir şey yapamayabilirsiniz. Yönetmenine, kadrosuna, rol bana uygun mu değil mi ona bakıyorum ama bu sonuncusunu çok ciddiye almıyorum. Senaryoyu beğenirsem büyük rol küçük rol diye hiç düşünmüyorum ne sinemada ne tiyatroda. Burada da senaryoya bayıldım okuduğum zaman. Olmayan fakat olması bizi çok mutlu edecek bir düş gerçeğinin bulunması, belki yaşımdan dolayı da hoşuma gitti. Olmasını istediğimiz bir şey oluyor orada ve biz dört arkadaş beşinci arkadaşımız için onu gerçekleştiriyoruz. Biraz düşsel bir film ama buna da ihtiyacımız var."

Yıldız Kenter, adada yaşayan çılgın beşlinin Zarife'si...

Şükran Güngör, ihtiyar delikanlı Şemsi rolünde...

Yıldız Kenter adada yaşayan çılgın beşliden Zarife'yi oynuyor.

"Benim rolümde değişim yok, çatışma yok fazla." diyor. "Zarife, fazla inişleri çıkışları olmayan, fazla çelişkileri olmayan, başkalarındaki çelişkileri törpüleyip uyum sağlamaya çalışan bir katalizör, bir bağlayıcı, birliteliği temin eden bir güç o beş arkadaş için. Dramatik çatışmaları yok dediğim gibi ama senaryoyu o kadar beğendim ki ben bu işin içinde olmalıyım dedim."

Yönetmen, kameraman, yapımcı ve makyajcı ile birlikte Zarife'nin kıyafetleri, saçı, kültür seviyesi vs. konusunda bir anlaşmaya vardıktan sonra metin üzerinde çalışmaya başlamış Yıldız Kenter.

"Bütün metni matematik olarak bağlamaya çalıştım. Özellikle sinemada bu çok önemli çünkü sahneler sıralı çekilmiyor. Mesela en sondan bir önceki cümlenin yarısını baştan çekiyorlar. Burada öyle bir matematik oluyor ki bunun senaryonun başındaki konumlarla ilgisini saptamak gerekiyor. Tiyatroda da bir metni bulunduğunuz noktadan başlayarak devamlı başa sona giderek taramanız gerekir. O lafı neden söylediğinizi anlamak için müthiş bir gitgel başlıyor. Nasıl yorum yapacağınıza bu matematik gitgellerden sonra karar veriyorsunuz. Bu sinemada daha çetin bir iş bir yerde çünkü yarım bıraktığınız yeri saklamak ve sonra tamamlamak zorundasınız. Pul pul, baştan sondan ortadan kenardan birbirine ekleyerek bir bütün oluşturuyorsunuz. Tiyatrodaki provalarda da aynısını yapıyorsunuz ama başladığınız zaman iki saatlik bir solukla baştan sona kadar götürüyorsunuz ve bu devamlılık sizin konuyu geliştirmenizi yani düştüğü yerde düşürmenizi patladığı yerde patlamanızı daha belli bir sıra içinde mümkün kılıyor. Sinemada ise en olmadık bir patlamayı yapıyorsunuz mesela ama ondan önceki sahnede o patlamanın dozunu inandırıcı kılacak bir tavırda değilseniz inandırıcılığınızı kaybediyorsunuz."

Yapımcıların her çekimde tekrarı mümkün kılan toleransını ikisi de büyük şans olarak görüyorlar.

"Çekimler mutlaka tekrarlandı. Tekrarlanmayan bir çekim hemen hemen olmadı. Bütün metnin provası yapılmadı ama çekimlerden önce her sahnenin provası yapıldı. Olduğu gibi kalsın denmedi. Bazı yerlerde denmiş olabilir çünkü zaman ve mekan faktörü vardı. Zaman kısıtlı olduğunda yaşanan panik insanı yanlışa sürükleyebiliyor."

Sinemanın oyuncu için yönetmene kayıtsız şartsız teslimiyet anlamına geldiğini düşündükleri için rol alacakları filmin yönetmenine çok güvenmeleri gerekiyor.

"Birlikte çalışacağım insanların kimler olduğunu, sinemada ve tiyatroda neler becerdiklerini görmek isterim elbette." diyor Şükran Güngör. "Yönetmen çok önemli. Daha önce yaptıklarına bakmak gerekir. Son günlerde çok iyi filmler çeken gençler var ama onlardan birinin filminde oynamak gibi bir tehlikeyi göze alır mıyım onu bilmiyorum."

İlk kez birlikte çalıştıkları yönetmen Zeki Ökten'i Atıf Yılmaz'ın yanında asistan olduğu günlerden beri tanıyorlar. Şükran Güngör çok iyi bir yönetmen olduğunu düşünüyor.

Yıldız Kenter ise "Sakin, yumuşak, sessiz sedasız düşleyen, bana göre biraz fazla yumuşak, fazla saygılı." diyor."Saygının fazlası nedir derseniz cevap veremem ama biraz daha öfkelenmeliydi gibi geliyor bana. Herkese karşı o kadar nazik ki benim reji yaparkenki halimle kıyasladığımda kendimden utanıyorum. Ben sabırsızım. O yüzden onun sabrına hayranım."

"Uğurlugiller" ve "Yaz Evi" gibi dizilerde kamera karşısına geçen, Halit Refiğ'in çektiği "Aşk-ı Memnu"nun Adnan Bey'i Şükran Güngör, daha önce birkaç filmde küçük roller almış olsa da ilk filmi sayıyor "Güle Güle"yi.

"Bu senaryo alışılmışın dışında geldi bize. Çok bağlandık çok sevdik." diyor. "Çalışmalarımızda da bu karakterleri mümkün olduğu kadar aslına uygun oynamaya çalıştık."

Beş ihtiyar delikanlıdan birini, Şemsi'yi oynuyor filmde.

"Şemsi vaktiyle karısı tarafından terkedilmiş. Bir oğlu var ama onu görmüyoruz filmde. Tamirhanesi var, otomobil tamir ediyor ama Bozcaada gibi bir yerde olduğu için bisiklet de tamir ediyor. 55 model Chevrolet'si var bir tane, daha çok onunla uğraşıyor. Karısı onu terkettiğinde epey içki içmiş sonra bırakmış. Artık ağzına sürmüyor ama yanında içilmesinden keyif duyuyor."

Filmin son halini görmemişler henüz ama bu durumdan hiç şikayetçi değil Şükran Güngör çünkü yaptığı işleri seyirciden önce seyretmek onu çok ürkütürmüş hep.

"Eski klasik Türk filmi hikayesi değil şimdi yeni filmler." diyor. "Bu filmlerin gördüğü ilgiye de bakınca, sergilediği koyu dostluk ortamı, 35 yıllık hasretin mektuplarla dindirilmeye çalışılmasındaki romantizm ve hüzün ile 'Güle Güle' severek izlenecekmiş gibi geliyor bana ama yine de bu konularda önceden konuşmayı hiç sevmiyorum."

Yıldız Kenter de aynı aynı fikirde.

"Bu role beni düşündükleri için teşekkür ediyorum. Çok keyifli bir çalışma oldu. Tabii neticenin ne olduğunu bilmiyorum. Bizim işimiz o kadar garip ki fevkalade oldu diyemezsiniz, berbat oldu da diyemezsiniz çünkü ne yaparsanız yapın bir yarım elmadır. Öbür yarısını seyirciyle buluştuğu zaman görürsünüz."

SİNEMA DERSLERİ

PEDRO ALMODOVAR'DAN

Geçtiğimiz yıl Cannes Film Festivali'nde "Annem Hakkında Herşey" ile en iyi yönetmen ödülünü kazanan ve aynı filmle hem Avrupa'da hem de ABD'de ses getiren İspanyol yönetmenin sinema yapmak isteyenlere tavsiyeleri filmleri gibi rengarenk ve eğlenceli...

"Yönetmenlik sanatı kişisel bir deneyimdir. Sinemanın lisanını kendi başına keşfetmeniz ve bu lisan sayesinde kendinizi tekrar keşfetmeniz gerekir."

« Bu bana sık sık teklif edildi ama hiçbir zaman sinema dersi vermek istemedim. Bana göre sinema öğrenilir, öğretilmez. Bir teknikten çok uygulama şekline dayanan bir sanat, bütünüyle kişisel bir ifade şeklidir. Bir teknisyene bir sahneyi çekmenin geleneksel şeklini sorabilirsiniz. Ama o sahneyi onun öğrettikleri doğrultusunda çekerseniz, sonuçta birşeyin eksik olduğunu göreceksiniz. Aslında eksik olan sizsiniz; sizin bakış açınız, sizin ifade tarzınız. Yönetmenlik sanatı kişisel bir deneyimdir: Sinemanın lisanını kendi başınıza keşfetmeniz ve bu lisan sayesinde kendinizi tekrar keşfetmeniz gerekir. Sinemayı öğrenmek istiyorsanız, bir psikolog size bir öğretmenden daha faydalı olacaktır!

FİLM ÇEKMEYİ ÖĞRENMEK İÇİN FİLM ÇEKİN

Bir-iki defa özellikle Amerikan üniversitelerinde öğrencilerle konuşmaya gittim ve filmlerim hakkında sordukları sorulara cevap verdim. Beni şaşırtan, konuşmamın onlara öğretmenlerinin öğrettiklerinden çok daha farklı olusuydu. Onların şaşırdıklarını, kaybolduklarını farkettim. Cevaplarımın karmaşıklığından değil, basitliğinden! Onlara kesin ve derinliğine düşünülüp olgunlaşmış, yerleşmiş çeşitli kurallar açıklayacağımı sanıyorlardı. Doğrusu, ya fazlasıyla kural var, ya da çok az. Ve her bir kuralı kırarak iyi sinema yapılabileceğini kanıtlayan yüzlerce örnek biliyorum. İlk filmimi çevirirken karşılaştığım sorunlar beni bir sahneyi bir sene zarfında üç planda çekmeye mecbur etti. Sonuç: Sahnenin başında kadın oyuncunun saçları kısa; bir sonraki planda orta boy; üçüncü planda ise resmen uzun! Bunu montajda gördüğümde seyircinin kahkahalarla güleceğini düşündüm, çünkü bu en temel kural olan devamlılığa aykırıydı. Halbuki kimse hiçbir zaman birşey farketmedi.

"Sinemayı öğrenmek istiyorsanız,
bir psikolog size bir öğretmenden
daha faydalı olacaktır."

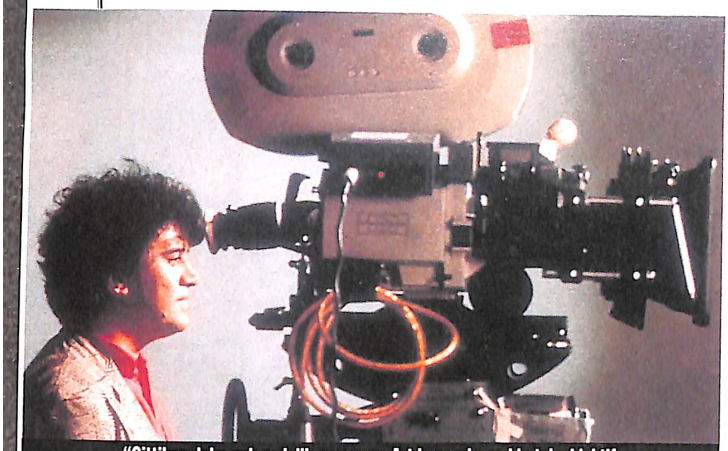

"Gittikçe daha çok sadelik arıyorum. Artık neredeyse hiç teleobjektif ve aşırı derecede geniş açı kullanmıyorum."

Hiçbir zaman! Bu büyük bir ders oldu! Sonuçta film gerçek bir bakış açısıyla ilginç birşey anlattığı sürece kimsenin teknik hataları önemsemediğini kanıtladı bana. Bu yüzden film yapmak isteyenlere vereceğim öğüt, "Nasıl yapacağınızı bilmeseniz de filmlerinizi çekin," olacaktır. Herşeyi bu şekilde keşfedeceklerdir zaten. Bu, en gerçek ve en canlı yöntemdir. Tabii asıl önemli olan söyleyecek birşeyinizin olmasıdır. Genç jenerasyonun sorunu, görüntünün her an her yerde çok güçlü olduğu bir kültürel ortamda büyümüş olmaları. Küçük yaştan itibaren benim şahsen format olarak bayılmadığım, ama görsel zenginlikleri yadsınamaz olan video klip ve reklam dünyasının içindeler. Yeni başlayan sinemacıların yirmi sene evveline göre görsel açıdan daha büyük bir kültür ve yetenekleri varsa da, biçimi düşüncenin üstünde tutan bir yaklaşıma sahipler. Bu da bence sonuçta onların aleyhine oluyor. Aslında teknik aldatmaca, bir tuzaktır. Ne kadar çok öğrenirsem, öğrendiklerimi o kadar az kullanmak istediğimi farkediyorum. Neredeyse beni rahatsız ettiğini söyleyebilirim. Gittikçe daha çok sadelik arıyorum. Artık neredeyse hiç teleobjektif ya da aşırı derecede geniş açı objektif kullanmıyorum. Neredeyse mümkün olduğu kadar az travelling yapmayı haklı gösterecek bir tez yazmaya mecbur olduğumu hissettiğim bir dönemdeyim!

ÖDÜNÇ ALMAYIN: ÇALIN!

İnsan sinemayı bir ölçüde film seyrederek de öğrenebilir. Burada tehlike, saygı sunma tuzağına düşmektir. Büyük ustaların film çekme tarzlarına bakıp, sonra da onları taklit etmeye çalışırsınız. Eğer bunu tamamen onlara duyduğunuz hayranlıktan dolayı yaparsanız, işe yaramaz. Bunu yapmanın tek geçerli sebebi, önünüzdeki soruna bir başkasının filminde kesin bir çözüm bulmanız ve bu referansın kendi filminizde anlamlı bir yer bulması olabilir ancak. İlk yaklaşımın (yani saygı göstermenin) ödünç almak, ikinci yaklaşımın ise hırsızlık olduğu söylenebilir. Halbuki benim için sadece hırsızlık doğrulanabilir. Eğer gerekliyse hiç tereddüt etmeyin. Bütün büyük ustalar yapıyor bunu. John Ford'un "Quiet Man"ine baktığınızda, John Wayne'in Maureen O'Hara'yı ilk defa öptüğü sahnede kapının açılıp rüzgarın içeri girmesi direkt olarak Douglas Sirk'ten alınmış bir fikirdir. Yönetmen olarak Sirk ve Ford tamamen zıttırlar. Ford'un filmlerinin Sirk'in gösterişli melodramlarıyla hiç alakası yoktur. Fakat bu sahnede Ford, John Wayne'in ve İrlanda'nın vahşi gücünü anlatmak istiyordu ve Sirk'ten yürütmeye hiç tereddüt etmedi. Bunun saygıyla hiç alakası yoktu. Bu, tam anlamıyla hırsızlıktı, ama doğrulanan bir hırsızlık. Kişisel olarak benim en büyük ilham kaynağım şüphesiz Hitchcock'tur. Onda en çok renklerden etkilendim. Öncelikle bana çocukluğumun renklerini hatırlattıkları için, sonra da (eminim birbirleriyle bağlantılılar!) benim için hayal dünyasına en uygun renkler oldukları için.

KONTROL YANILSAMASI

Bir sinemacının, filminde herşeyi kontrol edebileceği, özellikle de kontrol etmesi gerektiği yanılsamasından bir an evvel kurtulması gerekir. Bu çok önemlidir. Bir film yapmak için bir ekip gerekir. Bu ekip insanlardan oluşur ve insanlar yüzde yüz kontrol edilebilir değillerdir. Kadrajı siz yapabilirsiniz ama çekim anında herşey kameramanın elindedir. Saatlerce istediğiniz ışık üzerinde tartışabilirsiniz, ama sonuçta ışığın nasıl olacağına görüntü yönetmeni karar verir. Bu önemli değildir. Çünkü, herşeyden önce vermek zorunda olduğunuz kavga kendi içinde son derece yaratıcıdır. Sonra da, kontrolünüzün tartışılmaz olduğu yerler vardır ve siz bunlara konsantre olmak zorunda kalırsınız: Metin, aktörlerin oyunu, dekorda ağır basacak olan ana rengin seçimi, kostümler ve filmin genel tonu. Ben en çok bunlarla kendimi ifade edebilirim ve bu konularda sınırları zorlamaya çalışırım. Kontrol kavramı zaten filmin her devresinde çok görecelidir. Örneğin, bir rolü aklınızda belirli bir aktörü düşünerek yazmadığınız sürece -ki bu zaten benim yapmayı sevdiğim birşey değildir- senaryodaki karaktere yüzde yüz uyan bir aktör bulmak imkansızdır. Onun için gereken fiziksel karakterlere en yakın aktörü bulduktan sonra seçtiğiniz aktöre göre yaş, aksan ve özellikle de aktörün kişiliğini gözönünde tutarak karakteri baştan yazmak en iyi çözümdür. Bunu ilerleyen bir şekilde, denemeler sırasında

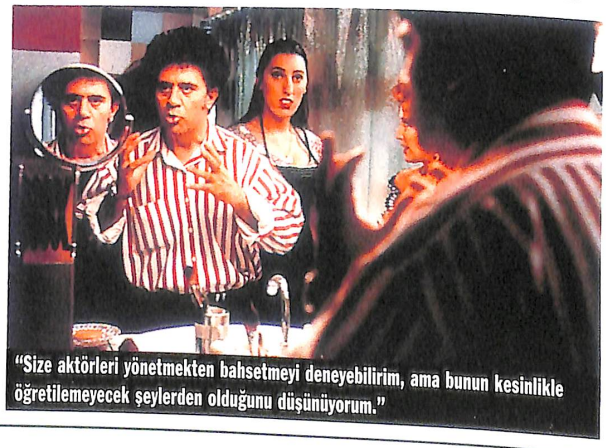

"Size aktörleri yönetmekten bahsetmeyi deneyebilirim, ama bunun kesinlikle öğretilemeyecek şeylerden olduğunu düşünüyorum."

"Sinema herşeyden önce bir keşiftir. Tamamen kişisel nedenlerden dolayı., kendimiz adına birşeyler keşfetmek için film yaparız."

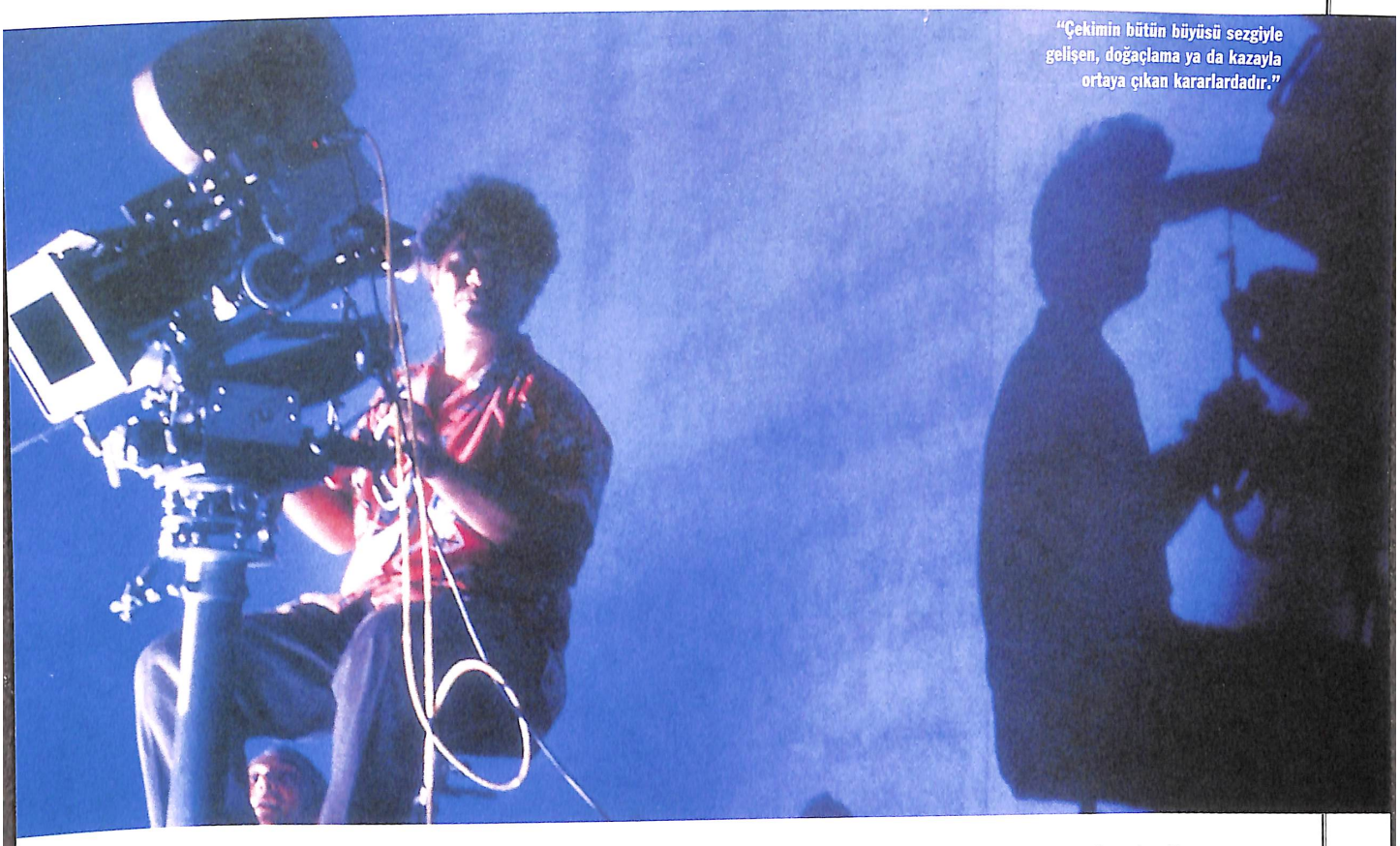

"Çekimin bütün büyüsü sezgiyle gelişen, doğaçlama ya da kazayla ortaya çıkan kararlardadır."

yaparsınız ve böylece çekimlere başladığınızda role en uygun aktörü bulduğunuz hissine kapılırsınız. Bu, tabii ki bir illüzyondur ama işe yarar. Bu konuyu biraz daha irdelemek gerekirse, filmin esasında olan fikir üzerinde bile ne kadar kontrolünüz olduğunu bilemeyeceğinizi söyleyebilirim. Çoğu zaman o anda o filmi yapmam gerektiğini bilirim, ama bunun nedenlerini açıklayamam. Sık sık filmin gerçekten ne anlattığını ancak film tamamlandıktan sonra anlayabilirim. Hatta bazen insanların yorumlarını dinledikten sonra anlarım! Tabii ki aslında bunu en başından beri biliyorumdur, ama bu bilinçaltında kalmıştır. Çekim sırasında verdiğim bütün kararlar içgüdüseldir. Nereye gittiğimi çok iyi biliyormuşum gibi davranırım, ama aslında hiçbir fikrim yoktur! Yolu bilirim -daha doğrusu gördüğümde tanırım - fakat hedefi bilmem. Sinema herşeyden önce bir keşiftir. Tamamen kişisel nedenlerden dolayı, kendimiz adına birşeyler keşfetmek için film yaparız. Sinema ironik bir şekilde çok kişisel olmakla beraber geniş kitleye ulaşmak için gerçekleştirilen bir ifade şekli. Sinema başkaları için yapılan, ama ancak sadece kendini düşünerek yapıldığında başarıya ulaşan birşeydir.

ÇEKİMİN BÜYÜSÜ

Çekim bir filmin gerçekleşme sürecinin hem en somut, hem de en belirsiz kısmıdır. Herşey çekim sırasında kararlaştırılır ve iyi ya da kötü herşey bu dönemde ortaya çıkar. Sık sık "önceden gözönüne getirmek"ten sözedilir. Bazı sinemacılar herşeyi önceden kafalarında hayal ettiklerini söylerler. Fakat yine de bir sahnenin bütün unsurları sette biraraya geldikten sonra ortaya çıkan birçok sey vardır. Aklıma gelen ilk örnek, "Annem Hakkında Herşey"deki araba kazası sahnesi. Başta hareketli kamerayla çekip, sokakta, yağmurun altında acı çeken oğluna koşan anne üzerinde bir travelling (kaydırma) yaparak bitirmeyi düşünmüştüm. Çekimlere başladığımızda sonucu beğenmedim. Sonra, tekrar düşündüğümde travelling'in daha önce çektiğim bir plana çok benzediğini farkettim. Ve ben de o anda bütün sahneyi başka türlü çekmeye karar verdim ve bir sübjektif plan (tek bir insanın bakış açısından çekilen plan) kullandım: Kamera çocuğun bakış açısından görecek, arabanın üzerinden geçtikten sonra kesilecek ve annenin ona doğru koştuğu görülecekti. Sonuçta bu, filmin en iyi planlarından biri oldu. Halbuki kesinlikle önceden kararlaştırılmamıştı. Çekimin bütün büyüsü sezgiyle gelişen, doğaçlama ya da kazayla ortaya çıkan kararlardadır. Yoksa genel kural olarak sette çalışma seklim, aktörlere mekanik hareketler yapmalarını söylemek ve sonra da kamerayı yerleştirmekle başlar. Kadrajı bulduktan sonra ise bütün ekibi dışarı çıkartır ve aktörlerle yalnız çalışırım. Size aktörleri yönetmekten bahsetmeyi deneyebilirim, ama bunun kesinlikle öğretilemeyecek seylerden olduğunu düşünüyorum. Bu tümüyle kişisel birşeydir. Hem başkalarını dinlemeyi ve anlamayı hem de kendini anlamayı gerektirir. Bunlar da kolay kolay anlatılamaz. Ne olursa olsun, aktörlerle son bir tekrar yaparım, metni son bir defa değiştiririm ve çoğunlukla kısaltıp özüne inerim. Sonra çekerim ve genellikle birçok ton denerim. Sahneleri klasik anlamda tekrarlayarak kendimi güvence altına almaya çalışmam. Yani her planı birçok defa farklı kadrajlarla çekmem. Fakat her çekimde sahneyi farklı bir yöne götürürüm. Bazen aktörlere sahneyi daha ağır ya da daha hızlı oynamalarını söylerim. Bazen sahneyi daha komik ya da daha dramatik yaparım. Sonra,

"Plastik sanatlardan gelen Lynch eşyalara daha çok ilgi duyuyor; ben ise yüzleri çekmeyi severim. Ama buna rağmen Lynch'in yaklaşımı benimkine daha yakın."

montaj sırasında ideal tonu seçerim. Garip bir şekilde çekim sırasında aklıma gelen fikirlerin çoğu komiktir ve filmin ciddiyetine gölge düşürmekten korkarım. Bu yöntem bana herşeyi deneme ve sonradan karar verme şansı tanır.

LEONE, LYNCH, SİNEMASKOP VE BEN

Mizansen konusunda vazgeçemediğim alışkanlıklarım yoktur. Ama buna rağmen son iki filmime özel birşey var. Herşeyden önce "prime" adı verilen yeni bir objektif tipi kullanıyorum. Prime objektifler, renklere verdikleri yoğunluk ve özellikle - bu sizi şaşırtabilir- arka planda flu kalan eşyalarda yarattıkları doku açısından çok hoşuma gidiyorlar. Ayrıca, ki bu en önemlisi, artık sinemaskop çekiyorum. Daha geniş çerçevesiyle sinemaskop çok kolay bir format değil. Özellikle yakın plan sırasında bazı sorunlar ortaya çıkıyor. Sinemaskopta yakın plan çekmek için suratları daha çok yaklaştırmak gerekiyor ve o kadar yaklaşılıyor ki tehlikeli olmaya başlıyor, çünkü o andan sonra yalan söylemek mümkün olmuyor. Bu da yakın planla gerçekten ne anlatmak istediğinizi iyice düşünmenizi gerektiği anlamına geliyor. Çok iyi aktörler ve onlara oynamaları için gerçek birşey vermek gerekiyor, yoksa herşey çöker. Bunu söylüyorum ama size bunun tam tersi bir örnek verebilirim: Sergio Leone. Western'lerde yakın planlarını çok sıkışık çekiş tarzı tamamen yapaydı. Üzgünüm ama bence Charles Bronson hiçbir şey ifade etmeyen bir aktördür! Buna rağmen seyircinin ona bayıldığını kabul etmek zorundayım. Bunun tersi bir örnek ise David Lynch. Bazı şeyleri çok yakın planda çektiğinde görüntüye gerçekten etkileyici bir güç vermeyi başarıyor. Çektiği planlar estetik açıdan mükemmel olmakla kalmıyor, aynı zamanda gizem yüklüler. Plastik sanatlardan gelen Lynch eşyalara daha çok ilgi duyuyor; ben ise yüzleri çekmeyi severim. Ama buna rağmen Lynch'in yaklaşımı benimkine daha yakın.

"AUTEUR" OLMAK İÇİN YAZMAK GEREKİR Mİ?

Son 50 yıl içinde sinemada çok garip birşey oldu. Eskiden filmin "auteur"ü olarak kabul edilmek için yönetmenin filmlerinin senaryosunu yazması gerekmezdi. John Ford, Howard Hawks ya da John Huston senaryo yazmazdı, ama buna rağmen gerçekten filmlerinin ve eserlerinin her anlamda sahibi yani "auteur"leriydiler. Bugün ise yazan ve yazmayan yönetmenler arasında gerçek bir fark olduğunu düşünüyorum. Atom Egoyan ve Coen kardeşler gibi insanlar eğer kendileri yazmasalar kesinlikle filmleri şimdi yaptıkları gibi olmazdı. Martin Scorsese'nin durumu biraz farklı. Evet, kendi yazmıyor. Ama senaryoya çok aktif şekilde karışıyor. Bütün önemli kararları o veriyor ve sonuç olarak çalışmasında gerçek bir akıcılık, filmleri arasında gerçek bir denge var. Buna karşılık Stephen Frears yazmıyor. Daha önce yazılmış senaryolarla yetiniyor. Bu yüzden de kariyeri çok daha düzensiz ve filmografisi daha az uyum içinde. Seçtiği senaryolara bağımlı. Senaryoları yazmasının ona çok faydası olacağını düşünüyorum. Aslında problem yönetmenlerden çok senaryo yazarlarından kaynaklanıyor. Elli yıl önce zamanın en büyük yazarları Hollywood'da senaryolara imza atıyorlardı: Faulkner, Hammett, Chandler, Lillian Hellman... Fikirlerini kabul ettirmek için çok savaşıyorlardı. Anita Loos'un hatıralarını okuduğumda ("Erkekler Sarışınları Sever"in senaristi) stüdyoların aptalca isteklerini değiştirmek için kullandığı hayalgücünün neredeyse yazmak için kullandığına eşit olduğunu görmek beni şaşırtıyor. Bugün senaryo yazarlarında bu cesaret yok sanki. Stüdyolara ve yapımcılara yaranmak için yazıyorlar. O kadar ki, metin yönetmene ulaştığında kendi fikirlerini de katmak istemiş bir düzine aracının elinden geçmiş oluyor. Bu prosedürden orjinal birşey çıkmasına imkan yok. Bunu önlemek için yönetmenlerin çoğu senaryoyu kendileri yazmayı tercih ediyorlar. Ama bu, geçici bir çözüm. İdeal olan yönetmenin kendine çok yakın hissettiği bir senaryo yazarı bulması ve ilişkilerinin bir evliliğe benzemesidir. Scorsese ve Schrader'in "Taksi Şoförü"ndeki ilişkisi belli ki böyleydi. Beraber ideal bir ekip oluşturuyorlardı. Her senaryo yazarı-yönetmen ikilisinin olması gereken şeydiler: Bir paranın iki yüzü.

Yaşasın Kadınlar!

"Sinemada kadınları hep erkeklerden daha ilginç bulmuşumdur. Küçükken bile savaş filmlerini sevmediğimi hatırlıyorum, çünkü bu filmlerde hiç kadın olmazdı. Bugün yaptığım filmler ise neredeyse hep kadın hikayeleridir. Bunun nereden geldiğini bilmiyorum. Belki de bu sadece İspanya'da iyi kadın oyuncuların iyi erkek oyunculardan daha çok olmasından ileri geliyordur! Belki de İspanya'nın kadınların erkeklerden daha anlamlı ve duygulu oldukları bir ülke olmasındandır. Bu her zaman böyle olmuştur. Eğer Lorca'yı okursanız bundan altmış yıl önce aynı şeyi söylediğini göreceksiniz. Kadınlar daha direkt, daha şaşırtıcı, daha karmaşık ve daha açıktır. Erkeklere karşı birşeyim yok. "Matador" gibi gerçekten erkeksi filmler de yaptım. Gerilim gibi bazı türler erkek türleridir. Fakat bütün "yetişkin" konuların kadınlarla daha iyi işlendiğini düşünüyorum. Ayrıca erkeklerle bir komedi çevirmeyi kesinlikle düşünemem. Tabii eğer hepsi gay değillerse!"

"İdeal olan yönetmenin kendine çok yakın hissettiği bir senaryo yazarı bulması ve ilişkilerinin bir evliliğe benzemesidir."

günüm ama bence Charles Bronson hiçbir şey ifade tmeyen bir aktördür! Buna rağmen seyircinin ona bayıldığını kabul etmek zorundayım."

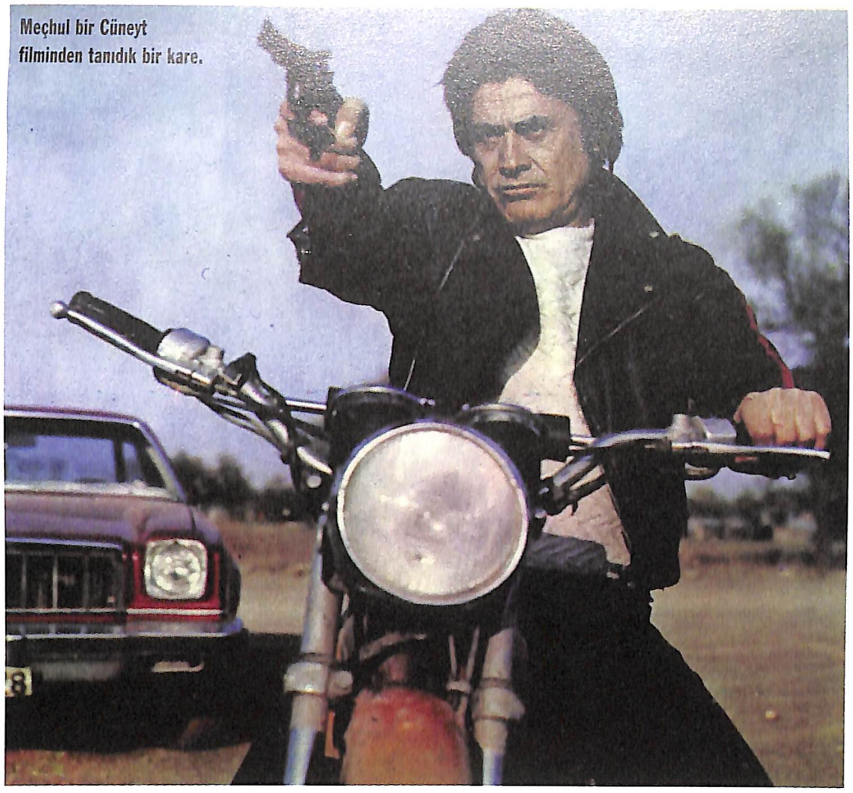

Meçhul bir Cüneyt filminden tanıdık bir kare.

"Karateciler İstanbul'da" ve "Ölüm Savaşçısı", Cüneyt Arkın filmografisinde yeralan iki "nadide" parça. Her ikisi de "Dünyayı Kurtaran Adam"ın gölgesinde kaldıkları için seslerini pek duyuramamışlar. Ama artık bu filmleri yakından tanımanın zamanı geldi de geçiyor bile.

KAYA ÖZKARACALAR

İki "Cüneyt" Klasiği

Sinemamızın "kült" oyuncularından Cüneyt Arkın yıllar sonra "Gülün Bittiği Yer"le beyazperdeye döndü. Cüneyt Arkın, Malkoçoğlu ve Kara Murat gibi dönemin popüler serilerinin yanısıra, o zamanlar ilgi görmemiş ama çok sonradan "kült film" mertebesine ulaşmış "Dünyayı Kurtaran Adam"la özdeşleşmiş durumda. Aslında Arkın'ın "kült film" mertebesine layık başka filmleri de var. Nasıl olmasın ki? Bu emektar oyuncu 1960'ların ortalarından 1980'lerin sonlarına kadar, yani yaklaşık 25 yılda 250'den fazla filmde oynamış. Gerçi kendisi kimi röportajlarda bu sayının çok daha yüksek olduğunu iddia ediyor (zaten bizde böylesi rakamlar hep gereksiz yere abartılır; rahmetli Neriman Köksal'ın da 300, hatta 400 filmde oynadığı iddia edildi, oysa kariyerinin doruğunda olduğu 1950'ler ve 60'larda 70 civarında filmde oynamış) ama 250 küsur da hiç azımsanacak bir rakam değil. Yıl başına yaklaşık 10 film, neredeyse ayda bir film ediyor.

1937 Eskişehir doğumlu Fahrettin Cüreklibatur, İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun olduktan birkaç yıl sonra Cüneyt Arkın olarak sinemaya geçmiş. Önceleri dram filmlerinde yakışıklı jön olarak kadın izleyicilerin kalbini kazanmış. Sonraları ise at binip kılıç kuşanarak Malkoçoğlu filmleri ile janr değiştirmiş, 1960'lardaki Malkoçoğlu filmlerini 1970'lerde Kara Murat filmleri izlemiş. Kara Murat filmleri sık sık televizyonlarda oynuyor ama ne yazık ki siyahbeyaz Malkoçoğlu filmlerine televizyonlar pek rağbet etmiyor. Kimbilir neler kaçırıyoruz? Cüneyt Arkın'ın atlı-kılıçlı filmleri bu çizgi-roman uyarlamalarıyla sınırlı değil, örneğin 1970'lerin başlarında çevirdiği birkaç tane de Battal Gazi filmi var. Cüneyt Arkın'ı Atıf Yılmaz imzalı Battal Gazi Destanı'nda (1971) göğüsleri tamamen çıplak (ve tamamen görünür vaziyetteki) Meral Zeren'le birlikte göl sularında izliyoruz. Aynı filmin başka bir sahnesinde de Battal Gazi'yi (Cüneyt Arkın) yine belden yukarı çıplak fahişelerin bulunduğu bir genelevde görüyoruz. "Seks filmleri furyasının" (1974-79) henüz başlamadığı bir dönemde bu filmlerin işlevi biraz da izleyiciye çıplak kadın vücudu görüntüleri sunmaktır. Yani bu atlı-kılıçlı kahraman filmlerini yalnızca tarihsel-kostüme filmler olarak değil, biraz da "çıplaklık-istismarı" filmleri olarak değerlendirmek gerekli.

"Karateciler Istanbul'da"

Atlı-kılıçlı kahramanlara ilginin henüz tam olarak ortadan kalkmadığı ama giderek azaldığı 1970'lerin ikinci yarısında Cüneyt Arkın, Kara Murat filmlerini azalan bir tempoyla sürdürürken daha ziyade vurdulu kırdılı polis-mafya filmlerine yönelir

Cüneyt Arkın'ın gerçek yaşamında atlara ilgisinin, binicilikteki becerisinin tarihsel-kostüme filmlerde kendisine doğal bir avantaj sağlaması gibi yine gerçek yaşamda Uzak Doğu kökenli "dövüş sanatlarına" olan ilgi ve becerisi de vurdulu kırdılı filmlerde ona üstünlük sağlar. Zaten tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de 1970'li yıllarda Bruce Lee sayesinde karate, kung-fu vs. filmleri pek revaçtadır. İtalyanlarla olan ortak yapımları sayesinde uluslararası piyasalara mütevazı ölçülerde de olsa açılmanın öncülüğünü yapan (ve bu sayede Cüneyt Arkın'ı da Küçük Şahit ve Küçük Kovboy'la İtalyan beyazperdelerine taşımış olan) Türker İnanoğlu, "dövüş sanatı" filmlerinin anavatanı Hong Kong'lu sinemacılarla bir ortak yapıma giriştiğinde başrol tabii ki Cüneyt Arkın'a düşer.

Yabancı kaynaklarda adı "Karate on the Bosphorus" (Boğaz'da Karate) olarak geçen "Karateciler Istanbul'da"nın yönetmeni pek tanınmamış bir isim olan Victor Lam. Türk Filmleri Sözlüğü'nde görüntü yönetmeni olarak Çetin Gürtop kaydedilse de, filmin jeneriğinde "foto direktörü" olarak Tat Lung adı geçiyor, senaryo ise Fuat Özler ve Cha-Low'un ortak imzalarını taşıyor. Cüneyt Arkın'ın bu filmdeki rol arkadaşı Wang Li, 1970'li yılların Hong Kong filmlerinde sıkça rastlanan bir isim.

Film, Cüneyt Arkın'ın eski eser kaçakçılarının arasına sızıp yakalanmalarını sağlaması, böylece terfi ettirilip izne gönderilmesiyle başlıyor. Gelgelelim Istanbul'daki şebekenin çökertilmesinin ardından, "altın tabancalı adamın sağ kolu" olarak bilinen Wang, kaçakçılık işlerini yeniden yola koymak üzere Hong Kong'tan şehrimize geliyor. Wang'ın gelişinden başından beri haberdar olan polis yetkilileri, çok iyi karateci olduğu için onunla yalnızca Erol'un (Cüneyt Arkın) başedebileceği değerlendirmesini yapıyorlar ve Erol, bir plajda kızlarla voleybol oynarken göreve çağrılıyor. Öte yandan Hong Kong emniyetinden (aynı zamanda interpolde de görevli olan) Ti-Lang da Istanbul'a geliyor. Karatenin anavatanından gelen Ti-Lang, bizim Cüneyt Arkın'ımıza hayranlığını da ifade ediyor: "Mükemmel bir karatecisiniz!"

Bu arada Wang, adamlarını sert bir disiplin altında çalıştırıp kaçakçılık faaliyetlerini yeniden başlatmıştır. Turgut Özatay, Süheyl Eğriboz, Kudret Karadağ gibi Yeşilçam'ın tanıdık pek çok kötü adamı işbaşında, harıl harıl kaçak eski eser sevkiyatı yapmaktadır. Turgut Özatay, sevkiyat sırasında mal çalmaya çalışan kendi adamlarından birini bir karate darbesiyle öldürür, onun sevgilisinin de boynunu kırar. Wang da Erol'la başedemeyen adamlarını, diz çöküp "bağışlayın bizi" diye yalvarmalarına

aldırmadan "bizim yaptığımız işte affa yerolmadığını söylemiştim" diyerek öldürtür. Wang'ın "en zayıf noktasının sekse olan düşkünlüğü" olduğunu öğrenen Erol, bir dansöz arkadaşını (o dönemin ortak yapımlarında göbek dansı sahneleri zaten hiç eksik olmaz, "Karateciler Istanbul'da" da bu kuralı bozmuyor!) devreye sokmaya niyetlidir ama bu planın arkası gelmez. Oysa Wang, Türkiye'ye birlikte geldiği Helen'i Erol'a kancayı takmakla görevlendirir. Helen ve Erol, fonda "Çek Kayıkçı Kürekleri" şarkısı çalarken Boğaz'da, İstanbul'da gezerler. Hisar'da folklor gösterisi izlerlerken kara gözlüklü bir suikastçı, uzun namlulu bir silahla Erol'u vurmak ister. Erol, suikastçıyı son anda farkedip kurşunlardan kurtulur, panik içinde çil yavrusu gibi dağılan halktan vurulanlar olur. Kötü adamlar Erol'un kızkardeşini kaçırıp, ırzına geçip öldürürler. Erol da onlardan birini duvara sıkıştırıp boğazına ayağıyla basarak öldürür. Evde ise Helen'i silah çekmiş vaziyette bulur: "Ne duruyorsun, çek tetiği!" Helen (tabii ki!) yapamaz ve silahı bırakıp ağlaya ağlaya Erol'a sarılır. Erol, Helen'in karşı taraftan olduğunu zaten baştan beri anlamış olduğunu açıklar: "Umduğum gibi sevgi seni değiştirdi." Nihayet, İstanbul'un tarihi mekanlarının damlarındaki kovalamaca ve karate dövüşlerinden sonra Wang ölür, Ti-Lang ülkesine döner ama Helen Türkiye'de kalır. Onu ve Erol'u besbelli ki mutlu günler beklemektedir.

Yeşilçam'ın Son Çırpınışları

12 Eylül'den sonra seks filmleri furyasının emir demiri keser tarzda aniden sona erdirilmesinin ardından Yeşilçam yeniden Cüneyt'li filmlere sarılmıştı.1980'ler boyunca Cüneyt Arkın yine eski temposunu azaltmadan yılda 7 ile 10 arasında filmde oynuyordu. Bunların bazılarını Çetin İnanç, Yılmaz Atadeniz gibi Yeşilçam'ın emektar düşük bütçeli yönetmenleri, bazılarını bizzat Cüneyt Arkın kendisi yönetti (Arkın yönetmenliğe 1976'da, yapımcılığa da 1979'da başlamıştı). Bu filmlerin sayısının eski dönemlerdeki kadar çok olması piyasanın eskisi gibi bereketli olduğu şeklinde yanıltıcı bir izlenim vermesin. Yeşilçam'ın yeni moda olan videoyla rekabet etmek zorunda kaldığı bu dönemde bu filmler kaç sinemada gösterime girebiliyorlar, kaç hafta gösterimde kalıyorlardı ki? Ben çocukluğumda bu Cüneyt filmlerinin Beşiktaş'ta Kazan birahanesinin yanındaki sokaktan girilip balık pazarına gidilen yoldaki Mıstık sinemasında (şimdi Yılmaz Erdoğan'ın tiyatrosu) gösterildiğini anımsıyorum örneğin ama daha revaçtaki sinemalarda değil... İşte "Dünyayı Kurtaran Adam" tam bu dönemin ürünü. Kimbilir Yeşilçam'ın can çekiştiği, son çırpınışlarını yaptığı bu yitik dönemde daha hangi "kötü film" (trash) başyapıtları keşfedilmeyi bekliyorlar... Bugün arka sokaklardaki sahafların bir köşesindeki kartondan kutularda üstüste yığılı durarak küflenen eski lobi kartları, posterler çok umut vaat ediyor, sanki "Ne yapıp et, beni bul ve seyret, bak bende ne numaralar var." diyor. Örneğin "Ölüme Son Adım"ın (1983) lobi kartları gibi.

"Ölüm Savaşçısı"

Yeşilçam'ın bu yitik döneminde çekilen "Cüneyt filmleri"nden bence neredeyse "Dünyayı Kurtaran Adam"la aynı düzeyde bir film "Ölüm Savaşçısı". Metin Demirhan'ın aktardığına göre, "Ölüm Savaşçısı"nın yapım öyküsü de bir hayli ilginç

1984 tarihli ve Yönetmen olarak Cüneyt Arkın imzasını taşıyan filmin yapım tarihi 1984. "Son Savaşçı" adlı 1982 tarihli ve Çetin İnanç imzalı bir filmin bazı sahneler çıkarılıp yerine yeni sahneler çekilip eklenmesi ve yeniden kurgulanmasıyla oluşan bir ürünmüş (Her iki filmin de yapımcısı Cüneyt Arkın). Bu durum, filmdeki devamlılık sorunlarını kısmen açıklıyor: "Ölüm Savaşçısı"nda mekan, karakter ve konu açısından devamlılık sorunları ifrada varacak derecede büyük. Öyle ki, artık devamlılık sorunundan sözetmek abes oluyor, neredeyse filmi yapanların devamlılık diye bir dertleri yokmuş gibi gözüküyor. Bu sayede "Ölüm Savaşçısı"nı izlemek, alışageldiğinizden apayrı bir deneyim oluyor; size "film nedir?" sorusunun yanıtlarını aramak için yepyeni ufuklar açıyor. Zaga Okan Bayülgen zihniyetini aşıp filmi yalnızca aşağılayıp gülmek için değil (gülmemek olanaksız ama) biraz daha kendinizi kasmadan rahat bırakıp izlerseniz, tarif etmesi ve açıklaması zor garip bir haz almak da olası.

"Ölüm Savaşçısı" adlı filmden iki lobi fotoğrafı...

Film, çimenlik bir arazide bir karate talimiyle başlıyor. Alnında kızıl kuşak bulunan bir karate hocası, çoğunun yüzleri maskeli olan öğrencilerine ders vermektedir: "Ellerinizle değil, içinizdeki öldürme, yoketme hırsıyla vuracaksınız. O zaman, en sert cisimleri bile kağıt gibi kesebilirsiniz. 5 ok bile insanı öldüremez, oysa bir kibrit çöpü, ruhunuz ve içinizden gelen savaşçı gücüyle atmasını bilirseniz, en sert cisme bile girer." Hoca, söylediklerini uygular ve bir kibrit çöpünü bir ağaca fırlatır, kibrit çöpü ağacın gövdesine saplanır. Sonra yüzünde sert bir ifadeyle sözlerine devam eder: "Bu gece ay doğarken yarasalar, ninjalar yeniden canlanacak. Ölülerimiz toprağın altından çıkacak. Düşmanlarımız korkudan çıldıracak; çığlık ve feryatlar dünyayı saracak. Ölüm Savaşçısı bunları duyacak ve sonsuz savaş başlayacak... İntikam savaşı!"

Daha sonra ninjalar tarafından işlenen ve gore filmlerini aratmayan kanlı cinayetler perdeye gelir. Örneğin ninjalar bir adamın önce boynunu sonra da bileklerini kesip, sevgilisini de havuzda başını suya bastırarak boğarlar. Anlaşılan ninjaların liderinin, filmin açılışında söylediği "çığlık ve feryatların dünyayı sarması" başlamıştır. Peki bu çığlık ve feryatları duyarak "sonsuz savaşı" başlatacak Ölüm Savaşçısı kimdir acaba? Evet, bildiniz! Bir sonraki sahnede Cüneyt Arkın'ı bir sahilde sarışın ve bikinili bir genç kadınla sarmaş dolaş görürüz. Kadın sorar: "O hayali genç görüyor musun?" Cüneyt, derinlerden gelen bir ses tonuyla cevap verir: "Bir kabus, bir kader gibi beni çağırıyor..."

Daha sonra Cüneyt Arkın'ın Hong Kong'lulardan ziyade Orta Asyalı soydaşlarımıza benzeyen çekik gözlü bir karate ustasıyla dövüşmesine tanık oluruz. "Ölüm Savaşçısı"ndaki, hatta belki de bütün Yeşilçam karate filmlerindeki en kaliteli karate sahnesinin bu olduğu söylenebilir. Bütün Cüneyt Arkın filmlerinde olduğu gibi kamera açısının dışında bırakılan tramplenlerin kullanıldığı bariz biçimde belli olan akrobatik sıçramaların dövüşe bazen irrasyonel ve absürd görüntüler verdiği anlar olsa da, yer yer oldukça stilize, koreografisinin özenle hazırlandığı anlaşılan pozisyonlar bir hayli dikkat çekicidir. Cüneyt Arkın, tabii ki, rakibini zorlu bir mücadele sonunda haklamayı başarır. Hiçbir konuşmanın olmadığı bu sahnenin filmin konusunun gelişimi, akılmı açısından nereye oturduğunu anlamak çok zor. Sanki güzel bir karate sahnesi ziyan edilmek istenmeyip filmin içinde her nedense en uygun yer olarak görülen buraya kurgulanmış. Acaba ninjalar dünyayı feryat ve çığlıklara boğup Ölüm Savaşçısı'nı "sonsuz savaşa" tahrik etme planlarını bir anlığına askıya alıp kestirme yoldan onu hedef almayı mı tercih etmiştir bilinmez. Ya da bu sahne, deniz kıyısındaki diyalogda sözü edilen "o hayal" midir? Nitekim birkaç sahne sonra deniz kıyısına geri döndüğümüzde şu diyalog yaşanır: "Sen nesin? O esrarlı, yeşil gözlerinle şimdi ne görüyorsun?" "Bir hayal." "Sen hayal gören bir savaşçı mısın?" "Onun kötü bir rüya olmasını isterdim ama değil."

Bu arada ninjaların işlediği bir cinayete daha tanık oluruz: Bir adamın dehşet içinde kaçacak delik aramasını, korku filmlerini andıran bir müzik eşliğinde ve balık gözü çekimlerle izleriz. Adam sırtını bir duvara dayadığında, duvar kağıt gibi yırtılır (bes-belli kartondan bir duvardır) ve iki kol adamı yakalar. Böylesi cinayet sahneleri filmin ilk yarısı boyunca sürüp gider. Hatta bir tanesinde ülkemizde "Şeytanın Ölüsü" adıyla oynamış olan düşük bütçeli modern korku klasiği "Evil Dead"deki kamera kullanımını anımsatan tarzda kamera, ağaçlık bir arazide zemine yakın bir alçaklıkta çalılar arasında hızla ilerler. Cinayetlerin işlendiği yabancı ülkede adli tıp doktoru (ünlü sünnetçi Kemal Özkan) polise katil ninjalar hakkında bilgi ve tavsiye verir: "Doğu'nun binlerce yıllık öldürme tekniğine sahip. Onunla ancak bir Türk başa çıkabilir." Polis Hüseyin Peyda, iki yıl önce Almanya'da Türk polisi Murat'ın ninjaların üstesinden geldiğini anımsatır ve ekler: "Türkler savaşçı bir millet."

Nişan hazırlıklarına karşın bu zorlu görevi hemen kabul eden Murat (Cüneyt Arkın), nasıl bir milletin evladı olduğu konusunda tereddüte mahal vermez zaten: "Ben bir Türk polisiyim! Kaçmam! Korkmam! Gerekirse şerefimle ölürüm!" Amiri Orhan Günşiray daha fazla dayanamayarak "Bu görev aşkından dolayı seni bir öpeyim!" der -ve öper. Cüneyt bu duygu yüklü sahneye son noktayı vakur bir edayla ve derinden gelen bir ses tonuyla koyar: "Bu, geçmişin sesi... Beni çağırıyor, gitmeliyim.." Daha sonra rüzgarın uğultularının ortama daha da dramatik bir hava verdiği deniz kıyısında sevgilisine aynı ses tonuyla durumu açıklar: "Bugün Türkiye'de Sayın Başkan'dan sokaktaki adama dek herkese büyük bir sorumluluk düşmektedir. Hele polise!" Burada "Sayın Başkan" diye sözü edilen 12 Eylül lideri Kenan Evren olsa gerek. Buradan filmin (ya da en azından bu sah

nenin) Evren'in "cumhurbaşkanlığı" sıfatını resmen üstlenmiş olduğu 1983-84'lerde değil de Devlet Başkanı olarak anıldığı 1981-82'lerde çekilmiş olduğu anlaşılıyor. Nitekim daha sonra filmin 12 Eylül zihniyetini buram buram yansıtan başka pasajları gelir. Cüneyt Arkın, ninjalara katılmış ama (yine "Evil Dead" tarzı kamera kullanımının yeraldığı bir sahnede) onlardan kaçmaya çalışan bir kızı kurtarır. Kız, klişeleşmiş anti-komünist pişmanlık gerekçelerini sıralar: "Önce onlara inanıyordum. Sömürüldüğümüzü söylüyorlardı. Ezilmişleri kurtaracaklardı. Cennet vaat ettiler. Şimdi anlıyorum ki yanılmışım." Cüneyt Arkın'ın karşılığı da aynı derece klişedir: "Sizin gibi zavallıların beyinlerini yıkarlar, kullanırlar. Şiddete ve ölüme iterler. Aslında kendilerinden başkalarını düşünmezler." Başka bir sahnede ise bu yabancı ülkenin polis şefi, bir basın toplantısında ninjalara karşı yardıma gelen Türk polisinin yetkilerinin kısıtlanmasıyla ilgili bir soruya "Biz demokratik bir ülkeyiz. İnsan haklarına saygılıyız" karşılığını verir. Cüneyt Arkın ise bu suçlama karşısında kendisine daha sıcak yaklaşan yabancı polis Hüseyin Peyda'yla dertleşir: "Demokrasi ve insan haklarına biz de sizler kadar saygılıyız ama şiddete taviz vermeyiz." Devamla, bütün insanların kardeşçe yaşayacağı bir gelecek özlemini dile getirir. Zaten bir başka sahnede de anlatıcı üst-ses "Türkler'de kılıç, öldürme aleti değil, savaşçının ruhu ve yüreğiydi. Türkler silahı hep barış için kullandı çünkü hayata saygısı vardı" der.

Filmde olayların gelişimine geri dönecek olursak, Cüneyt Arkın motorsikletine atlayarak açık bir arazide çoğu belden yukarısı çıplak bir grup adamın yanına gider ve onların arasına katılmak istediğini söyler. Sürekli manyakça kahkahalar atan adamlar, Cüneyt Arkın'ı sınamak için onunla güreşe tutuşurlar. Cüneyt Arkın (tabii ki) galip gelir ve sonra motosikletine atlayıp gider. Filmin en başlarındaki karate sahnesi gibi bu sahnenin de filmin konusunun gelişimi, açılımı açısından nereye oturduğunu kestirmek zor. Her neyse... Derken polis, bir ninja cesedi ele geçirir. Ama sözkonusu ceset, galiba o yılların İtalyan korku filmlerindeki zombilere benzetilmeye çalışılmış gözleri kan çanağı bir canavara dönüşür ve Hüseyin Peyda'yı öldürür. Bir sonraki sahne ise daha da hayret verici: Cüneyt Arkın'ın yardıma gittiği ülkenin üst düzey bir yetkilisi, bir havuz başında korumalarının ve bikinili kızların eşliğinde oturmaktır. Topraktan sarmaşıklar çıkar. Yerde sürünerek korumaların bacakları arasından dolanıp boğazına sarılırlar ve adamı canlıların arasına sürükleyip yokederler. Tüm bu olaylar esnasında sarmaşığın ucuna bağlı ve hareketini sağlayan beyaz iplik biraz dikkatli bakarsanız görülebilir... Bu arada havuzdaki su aniden kan kızılı bir renge bürünür ve suların içinden maskeli, kılıçlı ninjalar fırlar. Bu havuz sahnesi ise sarmaşık sahnesi kadar gülünç olmak bir yana açıkçası hiç de fena çekilmemiştir..

Muhtelif karate sahnelerinden sonra Cüneyt Arkın'ı yatakta son derece kanlı hayaller ya da kabuslar görürken izleriz. Kalkıp ninjalardan kurtardığı kızın evine gider. Evde sallanan bir sandalye kimse oturmadığı halde sallanmakta, dışarıda gök gürlemekte, şimşekler çakmaktadır. Bir kapı açılır, sigara içmekte olan bir kadının silueti gözükür. Nereden çıktığı belli olmayan kurbağa gibi bir mahluk Cüneyt Arkın'ın boğazına saldırır. Anlaşılan bu mahlukun kafasının yakın plan gözüktüğü kareler yabancı bir filmden makaslanarak monte edilmiş, zira burada film sinemaskop oluyor! Cüneyt Arkın mahluku duvara fırlatır, duvar kan içinde kalır. Dışarıda karanlıkta meşaleli adamlar ve kollarını açmış kukuletalı bir adam silueti görürüz. Bu sahne de yine başka bir filmden makaslanmış olsa gerek çünkü bu kareler de bir hayli grenli ve çizik çiziktir. Bu "kolaj" tekniği buraya kadar adeta sürreal bir hava veriyor (aynı kolaj tekniğinin kullanıldığı Ed Wood filmlerinde de böylesi bir hava vardır). Derken cam kırılıp evin içine boynu kesilmiş ama tam koparılmamış bir güvercin girer. Zavallı hayvan Cüneyt Arkın'ın önünde yerde kanlar içinde bir süre acı içinde kanat çırparak can verir. Evet, burada besbelli özel efekt sözkonusu değil ve bu sahneyi onaylamamın, hoşgörmemin olanağı yok...

Artık filmin sonuna yaklaşmış durumdayız. Cüneyt Arkın, ninjaların karargahına (Kapadokya) doğru yola çıkar. Önce bir dizi motosikletli muhafızı altettikten sonra ninjaların lideriyle açık bir arazide karşılaşır. Ölüm Savaşı başlamıştır artık! Bu dövüş sahnesini anlatmak için kelimeler kifayetsiz kalıyor. Ses senkronizasyonu diye bir şey sözkonusu değil, pata küte vuruş sesleri ve "hıyaaa!" nidaları adeta fon müziği gibi kullanılmış, Arkın ve rakibi birbirlerine hamle yapmadıkları, birbirlerini kolladıkları anlarda bile sürekli, durmaksızın vuruş sesleri duyulur. Nihayet Türk rakibini normal karate ile altedemeyeceğini anlayan ninja, doğaüstü gücünü kullanarak bir kaya parçasını havaya kaldırıp ona doğru fırlatıyor. Ama Cüneyt Arkın bu kayayı savuşturup ninjaya geri fırlatıyor. İsabet alan ninja infilak edip yanmaya başlıyor! Cüneyt Arkın bu alevler içindeki mankene kılıç darbeleri sallıyor. Tam manken yerde hareketsiz kalmışken besbelli Cüneyt Arkın'ın gerçekten de beklemediği bir anda yeniden fırlayarak ayağa dikiliyor, Cüneyt Arkın önce irkilip geri sıçrıyor, sonra kılıçla son bir darbe daha vurup olay yerinden uzaklaşıyor. Son. ■

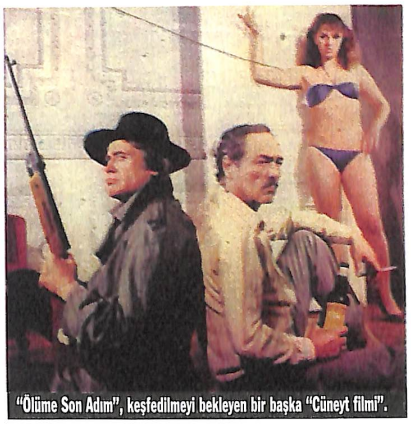

"Ölüme Son Adım", keşfedilmeyi bekleyen bir başka "Cüneyt filmi".

10 yeni filmd moda ruzgarlar

Birçok seyirci yıldızların filmlerde giydiği herşeye dikkat eder. Ünlü tasarımcıların imzasını taşıyan bu giysiler bazen modayı da etkiler..

Double Jeopardy

10 yeni filmd moda ruzgarlar

Birçok seyirci yıldızların filmlerde giydiği herşeye dikkat eder. Ünlü tasarımcıların imzasını taşıyan bu giysiler bazen modayı da etkiler..

1 *Double Jeopardy*

Model: Ashley Judd
Tasarımcı: Giorgia Armani

Kocasını öldürdüğü sanıldığından altı yılını hapishanede geçirdikten sonra şartlı tahliye edilen Judd, aslında hayatta olan kocasını bulmak üzere New Orleans'a gider. Adam yüksek sosyete mensubu bir otelci olmuştur. Judd, kocasını yakalamayı tasarladığı davete dikkat çekmeden sızabilmek için o nefes kesici siyah Armani elbiseyi giyer.

2 *Return To Me*

Modeller: David Duchovny ve Minnie Driver
Tasarımcılar: Banana Republic, Oilily

Bir müteahhit (Duchovny), şimdi anlatması uzun sürecek nedenlerden ötürü bir garson kızın kalbini kazanmaya uğraşmaktadır. Kaderin cilvesine bakın ki bir kalp nakliyle hayata dönen garson kız adamın ölen sevgili karısının kalbini taşımaktadır. Bu arada Duchovny haki renkli, iyi kesimli Banana Republic kıyafetleri içinde boy gösterirken Driver da sevimli, çiçek desenli Oilily (Hollanda'nın Laura Ashley'e cevaben çıkardığı marka) etekleri içinde salınır.

3 *I Dreamed Of Africa*

Model: Kim Basinger
Tasarımcılar: Gap, Jigsaw, Calvin Klein, DKNY

Gerçek yaşamdan uyarlanmış bu öyküde Basinger, nesli tükenmekte olan canlıları kurtarmak için İtalya'dan kalkıp Afrika'ya giderken Valentino imzalı elbiselerini evde bırakır çünkü ne de olsa bunlar etrafta fillerin dolaştığı bir mekana pek uygun düşmeyecektir. Ne var ki çiçeği burnunda çevrecimiz Gap, Calvin Klein, DKNY ve Jigsaw (Banana Republic'in İngiliz rakibi) imzalı safari kıyafetleriyle bu coğrafyada da şıklığından taviz vermez.

4 *Anywhere But Here*

Modeller: Susan Sarandon, Natalie Portman
Tasarımcılar: Emporio Armani, Todd Oldham

Susan Sarandon küçük kızına daha iyi bir hayat kurmak umuduyla, Monica Lewinsky gibi klas kızların yaşadığı Beverly Hills'e gelir. Muhtemelen ellerindeki bütün parayı harcadıkları giysi alışverişinde Portman küçük beyaz bir Emporio Armani elbisesi, Sarandon ise gerçek yaşamda olduğu gibi Todd Oldham'dan renkli bluzlar seçer.

5 *Boiler Room*

Modeller: Ben Affleck, Giovanni Ribisi, Nicky Katt, Vin Diesel
Tasarımcı: Canali

Affleck, Diesel ve Katt, ağzı laf yapan, genç borsa tellâllarını oynuyorlar. Yasadışı yollardan hisse senedi alıp satıyorlar ve mükemmel dikilmiş Canali kıyafetleri giyiyorlar. Böylesine üst düzey bir giyim tarzıyla ister istemez etkilenen eski kumarbaz, yeni borsa simsarı Ribisi de aynı yola düşüyor.

6 *The Bachelor*

Model: Rene Zellweger
Tasarımcı: Donna Karan

Genç ve azimli bir fotoğrafçı (Zellweger), erkek arkadaşı (O'-

Donnell) uzun süredir devam eden ilişkilerini birdenbire nişanla taçlandırmak isteyince haklı bir şüpheye kapılır. Fotoğrafçı kızımızın ne kadar güçlü sezgilere sahip olduğu Donna Karan imzalı giysileri tercih etmesinden bellidir zaten.

7 The World Is Not Enough

Modeller: Pierce Brosnan, Sophie Marceau, Maria Grazia Cucinotta

Tasarımcılar: Brioni, Salvatore Ferragamo, Calvin Klein, Omega, Gucci, Philip Somerville, Sam de Teran, Abu Jani and Sandeep Khosla

Her zaman Brioni'den giyinen Bond, bu filmde de çizgisini bozmuyor. Ancak Brioni'nin tasarımları burada Ferragamo kemerler, Calvin Klein güneş gözlükleri ve Omega saatlerle zenginleştiriliyor. Bond podyumu filmdeki iki kadın düşmanıyla paylaşıyor. Cucinotta, filmin açılış sahnesindeki kovalamacada Gucci kıyafetleri içinde. Marceau'yu ise İngiliz kraliyet ailesi için şapka tasarımı yapan Somerville'den kürk bir şapkayla, Prenses Diana'ya kayak kıyafetleri hazırlayan Teran'dan bir kayak kıyafeti içinde, Jani ve Khosla'dan İran işlemeli eşarplara bürünmüş olarak görüyoruz.

8 American Psycho

Model: Christian Bale

Tasarımcı: Nino Cerruti

Bret Easton Ellis'in ünlü romanından uyarlanan öykünün kahramanı, gündüzleri Harvard mezunu çalışkan bir yuppie, geceleri ise tehlikeli bir psikopattır. Filmin yıldızı Bale'dir ama oyuncunun 80'lere özgü giyim tarzı ondan fazla dikkat çeker. Bale cinayetleri, Regan döneminde kodamanların rağbet ettiği İtalyan modacı Nino Cerruti'nin imzasını taşıyan şık kostümler içerisinde icra eder. Cerruti hâlâ, ev haliyle Internet başında alışveriş yapanlardan çok Wall Street'te boy gösterenlere hitap ediyor.

9 Hanging Up

Modeller: Meg Ryan, Diane Keaton, Lisa Kudrow

Tasarımcılar: Yves Saint Laurent, Thierry Mugler, Moschino, Donna Karan, Ralph Lauren, Calvin Klein, Chanel, Dolce & Gabbana

Moda dergisi editörünü canlandıran Diane Keaton, modacı elinden çıkmış kıyafetler giymezse kendini çıplak gibi hissedenlerdendir o yüzden her sahnede Thierry Mugler, Yves Saint Laurent, Moschino ya da Chanel'den giyinir. Profesyonel bir parti organizatörü olan kızkardeşi canlandıran Ryan ise Ralph Lauren, Calvin Klein ve Donna Karan giyer. Meslek değiştirdikçe giyim tarzını da değiştiren en küçük kardeş rolündeki Kudrow, özellikle pembe dizi yıldızı olduğu dönemde giydiği leopar desenli mantoyla (filmin kostüm tasarımcısı Bobbie Read'in eseri) göz kamaştırır.

10 The Next Best Thing

Modeller: Madonna, Rupert Everett

Tasarımcılar: Chloe, Hugo Boss

40 yaşına merdiven dayayan güçlü bir işkadını çocuk sahibi olmak ister ancak ortalıkta hiç baba adayı yoktur. Çareyi gay olan en iyi arkadaşından (Everett) yardım istemekte bulur. Rüyalarının erkeğine (Benjamin Brat) rastlayana kadar her şey yolunda gider. Everett çocuğun vesayetini vermeye razı değildir. Sonunda da vesayeti kimin alacağı yargıcın kararına kalır. Madonna ile Everett'in uygun ebeveynler olduklarını göstermek için birbiriyle yarıştığı mahkeme sahnesinde Madonna Chloe'den kadınsı çizgiler taşıyan bir elbise, Everett ise Hugo Boss imzalı bir takım seçer.

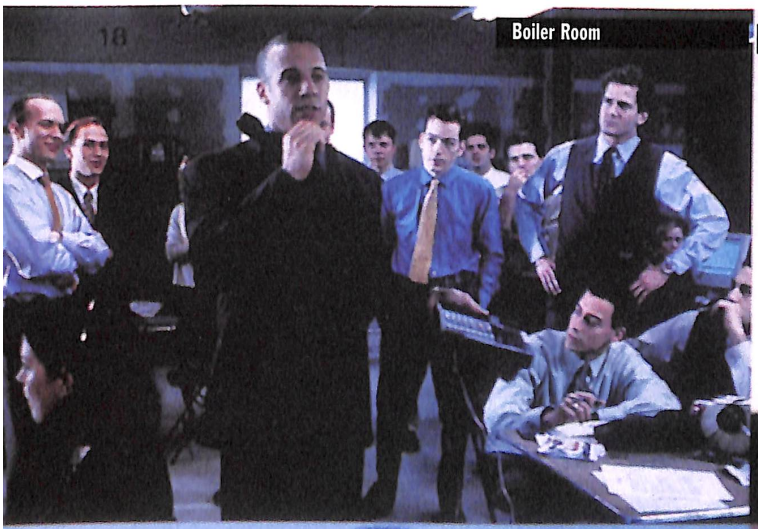
Boiler Room

The Bachelor

The World Is Not Enough

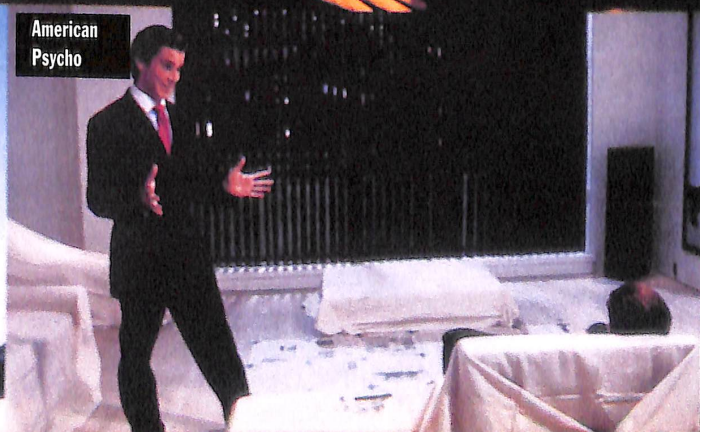
American Psycho

modaya damgasını vuran filmler

A Place In The Sun (1951): Elizabeth Taylor, Montgomery Clift ile dans edeceği şık yaz partilerinden birinde göğsü papatyalarla süslü, bele oturan o straplezi giydiğinde, Amerika'daki her genç kız aynısından bir tane istemişti.

Breakfast At Tiffany's (1996): Şimdi yeniden modanın baştacı edilen efsanevi tek parça elbiseleri yaratıp, fincan biçiminde şapkalar ve incilerle görüntüyü tamamlayan Givench ve Edith Head'di. Bunlar zamana meydan okuyan elbiseler oldu ama bugüne kadar onları üzerinde Audrey Hepburn kadar iyi taşıyan kimse çıkmadı.

Bonnie and Clyde (1967): Bu gangster klasiğinde, gençliğinin baharındaki boylu poslu, alımlı güzel Faye Dunaway'in banka soymak ve Warren Beatty'yi baştan çıkarmak için üzerine giydikleri, kostüm tasarımcısı Theodora Van Runkle'ın 30'ların tarzına övgü niteliğindeki ödüllü çalışmasının eseriydi. Dar uzun etekler, ipekli eşaplar 60'lı refah yıllarında kriz dönemi modasını yeniden canlandırdı.

Annie Hall (1977): Bu filmde dünya Diane Keaton'a ve onun Katherine Hepburn izleri taşıyan tarzına aşık oldu. Erkek gömlekleri, boyun bağları, yelekler, 60'ları hatırlatan güneş gözlükleriyle toprak renkleri Keaton'ın üzerinde mükemmel duruyordu.

Flashdance (1983): Filmin gösterime girdiği yıl, Michael Kaplan'ın, gündüzleri kaynakçılık, geceleri dansçılık yapan Jennifer Beals için tasarladığına benzer bir şeyler giyip dansedecek tahta döşemeli salon aramayan kadın kalmadı sayılır.

Out Of Africa (1985): Yürek burkan bu muhteşem aşk öyküsü, Meryl Streep ile Robert Redford'ın kırışık ketenler, toprak tonlarındaki ipekli boyun bağları ve geniş kenarlı şapkalarla ne kadar şık göründüklerini gözler önüne serince Banana Republic mağazalarda fırtınalar estirdi.

Desperately Seeking Susan (1985): Filmin çıkışından bir yıl önce Madonna, "Like A Virgin" albümünü yaptığı zaman dantelli iç çamaşırlarıyla bir akım başlatmıştı zaten. Kostüm tasarımcısı Santo Laguasto eski moda ceketler ve eteklerle görüntüyü tamamladı.

Top Gun (1986): İnsanların külot giymelerini sağlamak için moda yaratmak gerekseydi bu film mutlaka işe yarardı. Ama "top Gun" asıl bombayı Tom Cruise, Kelly McGillis ve Val Kilmer'ın giydikleri pilot montlarıyla patlattı.

Pulp Fiction (1994): Tarantino'nun filmi 70'lere özgü ne varsa geri getirmişti: Büyük beden beyaz gömlekler, siyah takım elbiseler, paçalara doğru bollaşan dar pantolonlar ve John Travolta.

Clueless (1995): Zengin kızı Alicia Silverstone ve etrafındakiler, o renkli ve neşeli kıyafetler içinde Barbie'nin gardrobundan giyinmiş gibi görünüyorlardı. Kısa ekose etekler, dize kadar çoraplar, spor ceketler ve dar süveterler giyinmeyi yeniden bir tür gençkız eğlencesine dönüştürdü.

Breakfast at Tiffany's

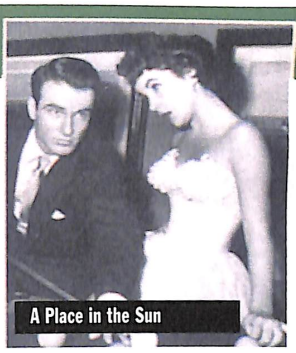
A Place in the Sun

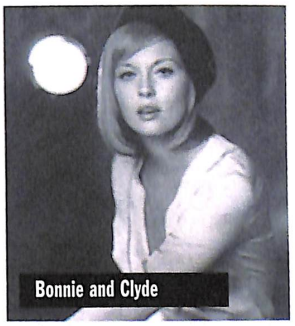
Bonnie and Clyde

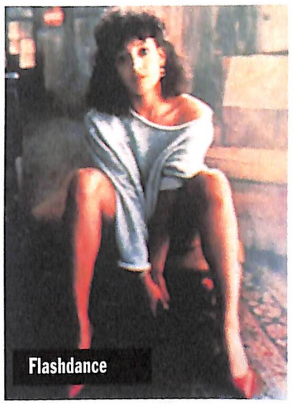
Flashdance

Annie Hall

Ucuz Roman

Out of Africa

Top Gun

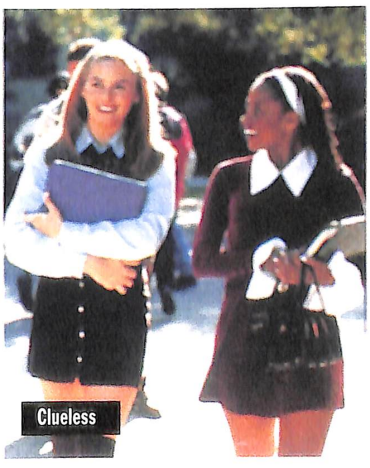
Clueless

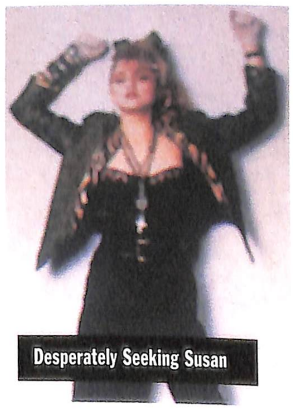
Desperately Seeking Susan

yerli filmlerimizden biri olan 'Binnaz' çevrildiği zaman baş kadın rolünü işte bu ünlü güzele verdiler."

Bu belgelerden sonra, sinemamızdaki Türk-Yunan ilişkilerini 1919 yılında Ahmet Fehim'in yönettiği "Binnaz"la mı başlatmak gerekirdi? Yoksa 1911'de Osmanlı tebaalı Rum kardeşler Manaki'lerin "V. Sultan Mehmet Reşat'ın Manastır Ziyareti" adlı tartışmalı belgeseliyle mi? O ya da bu. Ne kadar tartışılsa da her iki oluşumun da kendi içlerinde tarihsel özellikleri elbette ki yadsınamazdı.

"Binnaz"ı oynayan Milla Blanche'a gelince... Ülkemizdeki azınlık oyuncularından biriydi. Ve 1923'ten önce Türk asıllı kadınların tiyatro sahnelerine çıkması, filmlerde oynaması Osmanlı kanunlarına göre yasaklandığından, Ermeni ve Rum kökenli kadın oyuncuların egemenliğinde sürdürülüyordu bu çalışmalar.

Sinemamızdaki Türk-Yunan ilişkilerine resmi açıdan baktığımızda aslında bu birlikteliğin 1931'de "İstanbul Sokaklarında" filmiyle başladığını görürüz. Muhsin Ertuğrul'un "İstanbul Sokaklarında" bir Türk-Yunan-Mısır ortak yapımı bir filmdir. Başrolü her ne kadar şark güzeli Azize Emir oynasa da Atina'nın ünlü yıldızları filmde diğer rolleri paylaşırlar. Örneğin Periklis Gavrilidis bunlardan biridir. Ve filmin Atina çekimlerinde Yunanca şarkılar yer alır.

O yıllarda bu ilişkiler tiyatro alanında da sağlıklı ve düzgün biçimde yürümektedir. Yunanlı ünlü tiyatro grupları İstanbul'a temsiller vermek üzere gelirlerken Bedia Muvahhit de Atina'ya gidip "Othello"nun Desdemona rolünü Yunanca oynar. Dönemin Yunanistan Başvekili Venizelos, öylesine hayran kalmıştır ki, şerefine verdiği yemekte Bedia Muvahhit'e şöyle der: "...siz Giritli, Kıbrıslı yahut herhangi bir adalı olmamanıza rağmen Yunancayı okuyup yazacak, edebiyatını takip edebilecek kadar öğrenmissiniz. Türk kadınına karşı beni hayran bıraktınız..."

1933'te bir operet filmi olan "Cici Berber"de Yunanlı varyete oyuncuları vardır. Filmin konusu ise Rum kızı Eleni ile babası berber Yani'nin üzerine kurulmuştur. Filmin bir kopyası Melek Sineması'nda Rumca olarak oynar.

MARİKA KOTOPULİ VE YUNANLI ŞARLO

İlk sesli çekilen film "İstanbul Sokaklarında"dan sonra aynı yıl ikinci Türk-Yunan ortak yapımı olan "Fena Yol"un (O kakos Dhromos) başkadın oyuncusu Marika Kotopuli'dir. Kotopuli, 1930'lu yıllarda Yunan Tiyatrosu'nun büyük oyuncularından biridir. Nazım Hikmet'in Mümtaz Osman takma adıyla, Yunanlı Grigorios Ksenopulos'un bir romanından senaryolaştırdığı film, biri güzel diğeri çirkin iki Rum kızının öykusunu anlatır. Hrisula ile Kristina'nın... Filmin müzikleri de Sotiri Yetrudi'ye aittir. Ortak yapımın yönetmeni ise Muhsin Ertuğrul.

"İstanbulda Aşk Başkadır" Fikret Hakan, Gisella Dalli

"Sıralardaki Heyecan" Aliki Vuyuklaki ve Orhan Günşiray

1953'te Vedat Örfi Bengü'nün Yunanlı yönetmen Oristi Laskos'un birlikte yönettikleri "Beyoğlu Güzeli"nin öyküsü de Rum romancısı Fritzo'nun bir eserinden alınmış. Başrolünü oynayan 21 yaşındaki Katya Linda da Atina'daki bir tiyatronun sanatçılarından. Filmin müziklerini düzenleyen yine bir Yunanlı besteci Yani Vela.

Bir yıl sonra bu kez de Muharrem Gürses, ünlü Şarlo filmlerinden kopyalayarak bir kolaj oluşturur: "Şarlo İstanbul'da". Ama bizim "yerli Şarlo", bir Yunanlı oyuncu, Kimon Spathopulos'tur. Yunanlı Şarlo, elbette ki kılık kıyafetiyle, oyunuyla Charles Chaplin'in bir "imitasyon"u olmaktan öteye geçemez. Gürses, ardından Keti Dalmas ve Rondellas Revüsü'nün Yunanlı kızlarıyla "Curcuna"yı çeker. Keti Dalmas'ın aynı yıl oynadığı ikinci film, "Her Yerde Tehlike" adını taşıyan bir polisiyedir. Abdurrahman Palay'ın yönettiği bu filmde bir Yunanlı kadın oyuncu daha görürüz. Bu Kika Poli'dir. O da ikinci filmini Rahmi Kafadar'ın yönetiminde çeker. Poli, "İhtiras Rüzgarları" adını taşıyan 1958 yapımı bu filmde bir çingene dilberini canlandırır.

İKİ RUM GÜZELİ GİSELLA DALLİ VE ALİKİ VUYUKLAKİ

1960'lı yılların başlarında Yunan sinemacılarıyla sıcak ilişkisi olan yapımcı Şevket Aktunç, aynı zamanda Yunan filmlerinin de Türkiye işletmecisidir. Yunan sinemasının ünlü oyuncuları Zoi Laskari ve özellikle de Aliki Vuyuklaki'nin oynadığı filmleri ithal eder ülkeye. İki ülke arasındaki bu sıcak ilişkilerden cesaret alan Süreyya Duru da bu or-

tamdan yararlanmak amacındadır. Rum kökenli bir "yıldız oyuncu"yu başrol oynatıp, Türk filmlerine Yunanistan yolunu açmayı düşünür. İşte Gisella Dalli bu amaçla Türkiye'ye davet edilir.

Süreyya Duru'nun 1961'de "İstanbul'da Aşk Başkadır"da Fikret Hakan'la karşılıklı oynattığı Gisella Dalli, son derece güzel vücutlu seksi bir tazeydi. Ama o yıllarda henüz çok büyük bir şöhret değildi. Yunan sineması için. Dalli, daha sonraki yıllarda Yunanlı Dimitri Dadiras ("The Wild Pussy Cat") ile Giorgios Papakostas'ın ("Fountains Of Lust") filmleriyle üne kavuşacaktı. Duru'nun filminde bir Türk gazetecisine aşık olan bir yabancı kızı canlandırıyordu. Filmin kumsal sahnelerinde çırılçıplak soyunan Dalli, şimdilerde Naksos adasında taverna işletmeciliği yapıyor.

1963 yılında Türk-Yunan ortak yapımı olarak 2 film çekildi. Biri, Yorgo Dizikrikiz'in yönettiği, Mara Kondu'yla Fikret Hakan ve Neriman Köksal'ın başrollerini paylaştığı "Kibarlar", diğeri de Aliki Vuyuklaki'li "Sıralardaki Heyecanlar"dı. Bu ikincisinde Orhan Günşiray'la birlikte oynayan Aliki Vuyuklaki ise Türk seyircisinin de tanıdığı bir Yunanlı yıldızdı. Vuyuklaki, Gisella Dalli'nin tersine Filiz Akın benzeri masum yüzlü, sempatik bir Yunanlıydı. Bu ortak yapımın yönetmeni Alekos Sakalarios, müzikçisi de Manos Hacidakis idi. Filmin en ilginç yanı (Türk yapımcıları Özdemir-Nüzhet Birsel kardeşlere göre bu nasıl bir ortaklıksa) Yunanistan sinemalarında vizyona girecek kopyada Orhan Günşiray değil, bir Yunanlı aktör oynuyordu. Filmin bu sahneleri iki ayrı versiyon olarak çekilmişti. Yani Vuyuklaki'nin karşısındaki Günşiray, yalnızca Türkiye'de oynayacak kopyalarda izlenecekti. Yunanistan'da ise Yunanlı seyirciler Günşiray'ı değil, kendi oyuncularını izleyeceklerdi. Ne var ki Günşiray'la Vuyuklaki'yi izlemek Türk seyircilerine asla kısmet olmayacaktı. Kıbrıs'ı Yunanistan'a bağlamak amacıyla kurulan silahlı EOKA örgütü adadaki Türklere saldırılar düzenlemeleri sonucu tüm ilişkiler bozulacak ve Yunan filmlerinin de Türkiye'ye girişi yasaklanacaktı. "Sıralardaki Heyecanlar" da bu yasaklamalardan nasibini aldı.

RUM OYUNCUSUZ RUM TİPLEMELERİ...

Türk-Yunan ilişkilerinin bozulmasından 1970 yılına dek Rum kökenli oyuncular Türk filmlerinde görülmedi. Yalnızca Rumlardan oluşan çeşitli tiplemeleri Türk oyuncular canlandırdı. "Katırcı Yani Efendinin Defnesi" ve Alp Zeki Heper'in "Kara Battal'ın Acısı"ndaki Rum kızı tiplemesine dek... 1970'te İlhan Filmer'in yönettiği "Şeytan Kayaları"nın öyküsü bir balıkçı köyünde geçiyordu. Ve temel öykü bir Türk balıkçısıyla bir Rum kızının turkulu aşkı üzerine kurul-

muştu. Yılmaz Güney'in karşısındaki Rum kızını Tina Ross oynadıysa da durum değişmez. Rum tiplemeleri hep öykülerin içinde varlıklarını sürdürürler. Rum oyuncusuz Rum tiplemeleri olarak...

1979'da Zeki Ökten'in Yılmaz Güney'in senaryosundan sinemalaştırdığı "Düşman"da Anadolu Yunanlılarını görürüz. Anadolu Rumlarının vatana dönüşü, Dimitri'nin eski, yitirilmiş günlerini arayışı bir dostluk anlayışı içinde verilir, iki ulusun, Türk-Yunan dostluğundan yana çıkılarak... 1987'de Ömer Kavur'un "Gece Yolculuğu"nda düşlenen bir Rum güzeli, 1989'da İrfan Tözüm'ün "Fotoğraflar"ında bir Türk kızıyla bir Rum gencinin çocukluk yıllarında başlayan aşklarının ailelerinin karşı çıkmasıyla umutsuzluğa dönüşmesi de akla gelen diğer notlar...

GÜNÜMÜZ VE EURIMAGES'LA GELEN TÜRK-YUNAN ORTAK YAPIMLARI

1990'lı yıllarda sinemamızdaki Türk-Yunan ilişkileri, Eurimages'ın devreye girmesiyle yeniden ve yoğun biçimde ortaya çıkar. Amerikan sinemasına karşı Avrupa sinemasına ortaklaşa destek çıkılarak. İki komşu ülke Yunanistan ve Türkiye bu destekten sık sık ortak yapımlarla faydalanır. Ali Özgentürk'ün "Çıplak"ı, Erden Kıral'ın "Mavi Sürgün"ü ve Tunç Başaran'ın "Sen de Gitme"si bu yeni dönemin ilk Türk-Yunan ortak yapımlarıdır.

Tunç Başaran'ın Ayla Kutlu'dan uyarladığı "Sen de Gitme", bir Rum ailesiyle kızları Triyandafilis'in yaşamı üzerine kurulu bir sevgi filmidir. Olivia Bonamy bir Fransız oyuncu, ama Triyandafilis, filme damgasını vuran bir Rum kızıdır. Türk-Yunan ortak yapımları, iki ulus gencinin kanun ve düşmanlık tanımayan sevda öyküsü Biket İlhan'ın "Kayıkçı"sıyla sürüp gider. Aşık bir Rum kızını Yunanlı genç sanatçı Katerina Moutsatsos oynar, müziğini Thesia Panayiotou, kurgusunu da Nikos Kanakis gerçekleştirir filmin. Ve final "uzlaşmacı" bir yaklaşımla noktalanır.

Bu uzlaşmacı sinemasal yaklaşımların Türk-Yunan ilişkileri konusunda, giderek, özellikle de halklar arasında bir dostluğu, sevgiyi oluşturduğunu görüyoruz. Örneğin geçtiğimiz yıl deprem felaketi, Selanik Film Festivali'nde Türk filmlerinin yer alması ve Drama Film Festivali'yle Ankara Film Festivali'nin buluşması, bir "dayanışma bilinci"nin kanıtları yanılmıyorsak.

2000 yılına girerken sinemamızda Türk-Yunan ilişkilerine dayalı 2 film daha var önümüzde: simdilik. Ersin Pertan'ın "Acı Gönül"ü ile Seckin Yasar'ın "Sevgilim İstanbul"u... "Acı Gönül"de görüntü yönetmenlerinden biri Alekos Yianaros. "Sevgilim İstanbul"da ise Rum kızı gazeteci İrini'yi Yunanlı Karyotyiha Karabeti canlandırıyor. ■

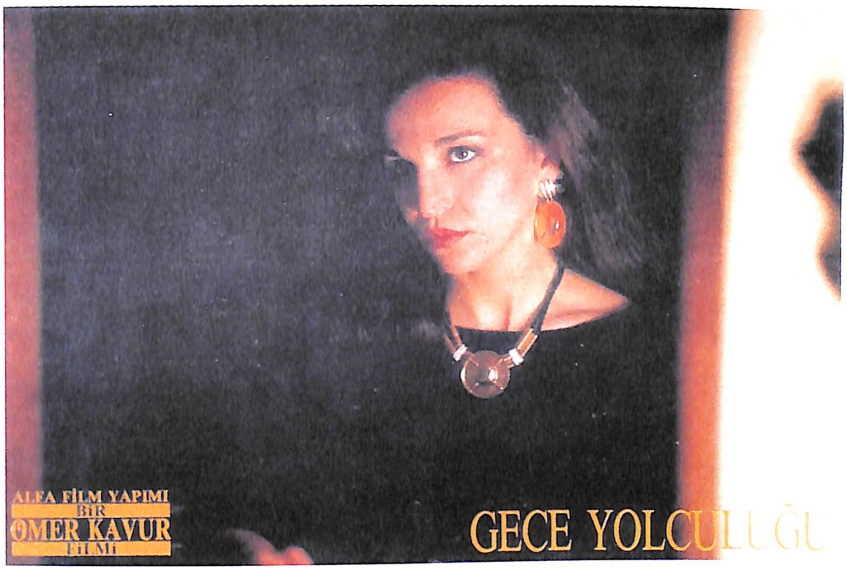

Manaki kardeşler

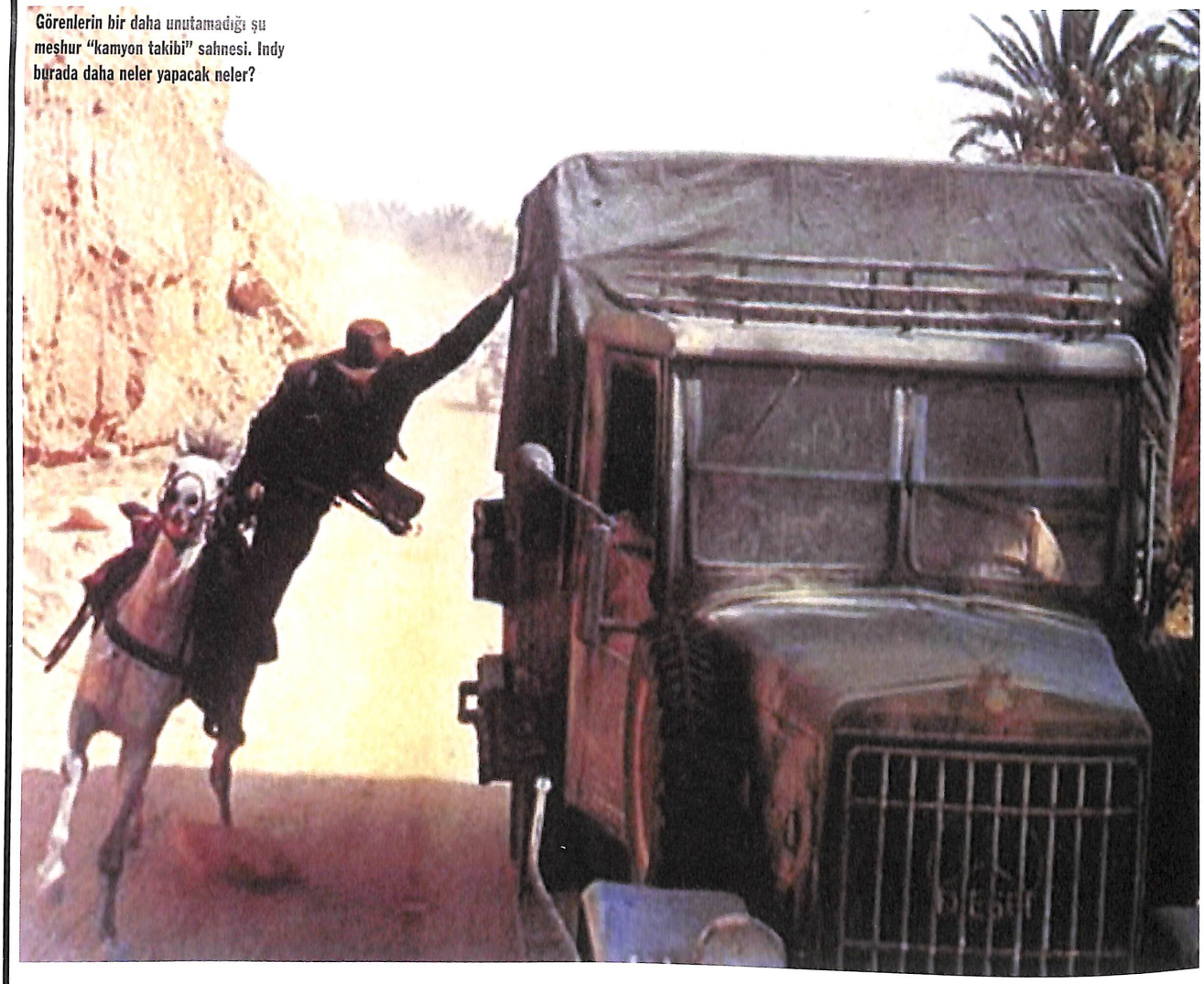

Görenlerin bir daha unutamadığı şu meşhur "kamyon takibi" sahnesi. Indy burada daha neler yapacak neler?

Spielberg-Lucas Usulü Şov

"Raiders of the Lost Ark", yapımcı şirketi Paramount tarafından "Büyük Macera geri dönüyor" sloganıyla tanıtılmıştı. Ortaya çıkan filmi düşündüğünüzde, "Büyük" ve "macera" kelimelerinin yersiz kaçmadığına şüphe yok. "Geri dönmek"se, "Kutsal Hazine Avcıları"nın eski bir film türünü model aldığını ilan ediyor. Elbette yepyeni bir surette: Dev prodüksiyon, seri filmler, inanılmaz kovalamaca sahneleriyle... "Kutsal Hazine Avcıları", Spielberg'in ve George Lucas'ın popüler sinemaya getirdiği yeni çehrenin ideal örneklerinden biri. Günümüz ticari sinemasının, özellikle aksiyon filminin atası. **KUTLUKHAN KUTLU**

KUTSAL HAZİNE AVCILARI

Çoğu sinemaseverin kalbinde, çocukken izlediği filmler için ayrıcalıklı bir yer yok mudur? Bir çocuğun, sinemanın efsane yaratabilme becerisiyle şaşkına dönmesi çok kolaydır çünkü. Köşelerin sivriltilmesiyle kremanın pastanın kendi kadar önemli hâle geldiği, onun ayrılmaz parçası olduğu bu tablo, perdenin ya da ekranın önündeki çocuğun başını döndürebilir. Bir kahramanın sunumu, yüzünün nasıl ışık aldığı ve nasıl karelendiği, nerede ve nasıl konuştuğu, hangi tehlikeleri nasıl atlattığı... Çocuk yaşımızda sinema bize kendi düşler dünyamıza çok benzeyen "ikinci bir seçenek" sunar. Dahası, düş dünyamızı yönlendirir, biçimlendirir.

Sinemacılar için de durum pek farklı değil. Sinemanın büyüsüne kapıldıklarının farkına vardıkları yılların filmleri ve sinemacıları, çoğunun kalbinde ayrıcalıklı bir yere sahip. Eh, bu durumda özel olarak "sinemaseverlikleri"yle tanınan bir sinemacı kuşağında, söz konusu nostaljinin daha da ağır olacağını tahmin edersiniz. Bugünün sineması, artık eskiyle birarada varolmayı kendi bünyesine tamamen yedirmiş durumda: Wachowski'lerin, Coen'lerin, Tarantino'nun filmlerini izlerken gözünüzün önünde bir popüler kültür tarihi ve onu yönlendiren, damıtan ve değiştiren bir hayranlık akar. Ancak "sinema hayranı sinemacı" kavramının ortaya çıkışı elbette 90'ların eseri değil. Bütün Fransız Yeni Dalga'sı, sinema hayranlığından yola çıkmıştı.

"FİLM VELETLERİ"

Amerikan sinemasındaysa atıfların, göndermelerin, restorasyonların, tersine çevirmelerin dikkat çekmeye başladığı dönemler, 70'li yıllar. "Movie brat"lerin, yani "film veletleri"nin filmleriyle ticari sinemayı yönlendirmeye başladığı yıllar. Coppola, Scorsese, Lucas, Bogdanovich, Spielberg... Amerikan sineması tarihini çok iyi bilen bu yönetmenler, eskiyi yeniden yaşatmaya başlamışlardı. Spielberg, çocukluğu için "Bir anne, bir baba ve bir TV ile büyüdüm" derken, o dönemin sinema ve TV kültürünün ne kadar içinde yaşadığını gösteriyor zaten... Çok daha az film çekmiş olan Lucas'ın da durumu pek farklı değil: Eski bilimkurgulardan, Buck Rogers ve Flash Gordon'dan yola çıkarak popüler sinemanın en önemli filmlerinden Yıldız Savaşları'nı yaratan Lucas'ın bir önceki filmi, 70'ler sinema ortamına 60'lar nostaljisini sokan "American Graffiti"ydi. İkisinin birlikte "eski yüzlü" bir malzemeyi alıp yenilemeleri ve ticari sinemanın efsanelerinden birini yaratmaları hiç de şaşırtıcı değil oyleyse: Lucas - Spielberg ortaklığının eseri "Kutsal Hazine Avcıları" (Raiders of the Lost Ark), 40'ların ve 50'lerin dizilerinden esinlenmiş, soluk kesici bir "macera filmi" başyapıtıydı.

Ne tür bir filmle karşı karşıya olduğumuzu daha giriş bölümünde anlıyoruz. Arkeoloji profesörü ve süper-maceraperest Indiana Jones (ya da kısaca Indy), kareye sırtı dönük bir şekilde teşrif ediyor. Peru'dayız ve Spielberg tehlikeli bir şeyler döndüğünü anlamamız için elinden geleni ardına koymuyor: Ormanda bulunan zehirli oklar, bir totemin ağzından fırlayıp etrafa dağılan kuşlar... Uzun süre kahramanımızın yüzünü değil, silüetini görüyoruz. Konuşma da onun tarafından değil, Latin Amerika'lı yardımcıları (rehberler, taşıyıcılar) tarafından yapılıyor. Ne zaman söz konusu yardımcılardan biri silahını çekiyor, Indiana Jones o zaman yüzünü kameraya dönüyor, belindeki o ünlü kamçıyı çıkarıp adamın eline doğru sallayarak silahını düşürtüyor. Sonra da kameraya doğru bir adım atıyor ki, çehresini kaplayan gölgelerden kurtulsun, yüzünü yakın plandan açık seçik görebilelim.

Spielberg, sadece Lucas'ın Yıldız Savaşları'nda yaptığı gibi maceraya ortasından dalmakla kalmıyor... Kahramanını sunuşunda ona devasa bir karizma da yüklüyor (Zaten Spielberg'in müthiş sunuşların yönetmeni olduğu söylenebilir: Jurassic Park'ın başında, kafesteki dinozor sahnesini hatırlayın). Girişin devamı, kahramanımızın ne tür bir işle iştigal ettiği üzerine: Etkileyici bir silüetten, yüzü birkaç günlük kirli sakalla kaplı, üstü başı pis ve yıpranmış macerapereste terfi eden Indiana Jones, girişi örümcek ağlarıyla kaplı bir mağaraya dalıyor. Hayatının böyle tehlikeli işlerle geçtiğini hemen anlıyoruz: Zararsız görünen güneş ışığının etrafından dolaşıyor, sonra söz konusu ışık hüzmesinin içinden elini geçirip gizli bir tuzağı ortaya çıkarıyor. Sırtındaki iri örümcekleri sakin bir şekilde temizliyor. Her tür tuzağın önceden farkına varıp önlemini alıyor ve peşinde olduğu heykelciği ele geçiriyor (gerçi ağırlığını yanlış hesapladığından bütün mağara çöküyor, hain yardımcısı bir tuzağa takılıp ölüyor, Indy ise dev bir yuvarlak kaya tarafından takip ediliyor). Ancak elinde ödülüyle dışarı çıktığında, yerlilerin üzerine çevrilmiş oklarıyla karşılaşıyor. Ve heykelciği elinden alacak olan Fransız arkeolog Belloq'la...

"Macera adamı" deyince akıllara Indiana Jones gelir.

KÜNYE

Yönetmen: Steven Spielberg. Öykü: George Lucas ve Philip Kaufman. Senaryo: Lawrence Kasdan. Görüntü Yönetmeni: Douglas Slocombe. Müzik: John Williams. Kurgu: Michael Kahn. Sanat Yönetmeni: Leslie Dilley. Yapım Tasarımı: Norman Reynolds. Set Dekorasyonu: Michael Ford.

Oyuncular: Harrison Ford (Indiana Jones), Karen Allen (Marion Ravenwood), Paul Freeman (Rene Belloq), Ronald Lacey (Toht), John Rhys-Davies (Sallah), Denholm Elliott (Marcus Brody), Alfred Molina (Sapito), Wolf Kahler (Dietrich), Anthony Higgins (Gobler), Vic Tablian (Barranca/Maymunlu Adam), Don Fellows (Albay Musgrove), William Hootkins (Binbaşı Eaton).

KAMÇILI PROFESÖR

Indiana Jones'un ele geçirdiği paha biçilmez eserleri sürekli olarak yitirmesi, adeta kaderi. Belloq'un, filmin bir noktasında, "Gördüğün gibi, benim elinden alamayacağım hiçbir şeye sahip olamazsın" dediğine bile tanık oluyoruz. Indy'nin sonuçtan ziyade sürecin adamı olduğunun ispatı bu. Sürekli çok değerli bir şeylerin peşine düşer, üstelik her seferinde peşine düştüğü

Olup bitenlerde mantık aramayın. Mühim olan resimli roman tarzında akıp giden sahneler.

Bilseniz de Olur...

● Indiana Jones'un adı, George Lucas'ın köpeğinden geliyor.

● Indiana Jones rolü için ilk başta Tom Selleck düşünülmüş, ama Selleck o sırada TV dizisi Magnum'la meşgul olduğu için, filmde rol alamamış.

● "Kutsal Hazine Avcıları", bir dağ resmiyle başlıyor. Filmin yapım şirketi Paramount Pictures'un logosunu epey andıran bir görüntü.

● Lucas'ın "Yıldız Savaşları", "Kutsal Hazine Avcıları"nda gizli bir misafir gibi : Indy'nin filmin başında yerlilerden kaçıp bindiği uçağın üzerinde "OB-CPO" yazıyor. Yani Obi Wan ile C3-PO'nun bir tür karışımı. Ruhlar Kuyusu'ndaki hiyeroglifflerin arasında (bir sütunun üstünde), R2-D2 ile C3PO'nun çizimlerine rastlıyoruz. Ayrıca Indy'nin Nazileri kutsal sandığı bazukayla havaya uçurmakla tehdit ettiği vadi, "Yıldız Savaşları"nın çekimlerinde kullanılan bir vadi.

● Senaryoya göre, kılıç ustasıyla Indiana Jones arasında uzun bir dövüş olması gerekiyormuş. Ancak bağırsakları bozuk olan Harrison Ford, Steven Spielberg'e sahneyi daha kısa tutup tutamayacaklarını sormuş. Spielberg de "Bu dövüşün kısa olmasının tek yolu, tabancanı çıkarıp adamı vurman," deyince bütün set ekibi kahkahaya boğulmuş... İşte o ünlü "kılıçlıya karşı tabancalı" sahnesinin gerçek öyküsü.

● Indy'nin Nazileri ve Belloq'u takip ettiği uzun kovalamaca sahnesinde, kamyonun arkasından sürüklenen kişi Harrison Ford'un ta kendisi. Bu sahnede Ford'un kaburgaları zedelenmiş. Ama sahnenin çekiminden önce, endişelenip endişelenmediği sorulduğunda şöyle cevap vermiş: "Hayır. Eğer cidden tehlikeli olsaydı, filmin geri kalanını daha önce çekerlerdi."

● Lawrence Kasdan'ın söylediğine göre, "Kutsal Hazine Avcıları"nın orijinal senaryosunda bulunan birkaç aksiyon sahnesi, "seyirciye fazla geleceği" düşünüldüğünden çekilmemiş. Bunlardan biri, Indy'nin bir şişme botun içinde uçaktan atlayıp karların üstüne düştüğü ve kaymaya başladığı sahne. Bir başka sahnede Indy'nin makineli tüfek ateşinden dev bir gongun arkasına saklanarak kurtulması gerekiyormuş. Bir diğeriyse, sandığın içindeki gücün bütün Nazileri ve Belloq'u öldürmesinin ardından, Indy ve Marion'ın madenin raylarını kullanarak kaçtığı uzun bir aksiyon sahnesi. İşin ilginci, bu sahnelerin üçüne de serinin adrenalin dozu en yüksek bölümü olan "Indiana Jones and the Temple of Doom"da rastlıyoruz.

● Lucas, daha sonra TV için Indiana Jones'un gençliğindeki maceralarını anlatan epey popüler bir dizi yaptı.

● Dördüncü Indiana Jones filminin senaryosu hazır. Ama Lucas, Spielberg ve Ford'un programlarında ortak bir boşluk bulmaları gerekiyor. Ve bu boşluğun 2005'ten önce gerçekleşeceği pek sanılmıyor. Üçüncü filmde Indy'nin babasını oynayan Sean Connery'nin de projeye dahil olduğu, söylentiler arasında.

seyi eline geçirir. Ancak hiçbir zaman amacını gerçekleştirip, onu müzeye götüremez. Hareket hâlinde olmayı, sonuca doğru gitmeyi yaşam biçimine dönüştürmüştür ve bunu layıkıyla yapmasının aslında hem ona hem de bize yettiğini görürüz.

Bu soluk kesen "tanıtım bölümü"nden sonra, Arkeoloji profesörü Dr. Jones'u tamamen farklı bir imajda görüyoruz. Temiz pak, takım elbiseli, gözlüklü. Sınıfında ders veriyor. Öğrencilerinin büyük bölümünü ders dinlemek yerine ona hayran hayran bakan kızlar oluşturuyor (hatta sürekli gözlerini kapatıp açan bir tanesinin göz kapaklarında "Seni seviyorum" yazısını görüyoruz). Dr. Jones, sınıfta bir öğretmen, arkeolojik buluş peşindeykense tam bir maceraperest. Jones'un müzede çalışan arkadaşı Marcus'la birlikte devlet görevlileriyle görüştükleri sahnede, onun hem bilgisini ve merakını, hem de harekete geçme isteğini açıkça görüyoruz. Görevlilerin anlam veremedikleri mesajlardan, Nazi'lerin kayıp şehir Tanis'i bulduklarını, On Emir'in tabletlerinin saklı olduğu sandığı bulmaya yakın olduklarını anlıyor ve görevlilere sandığın öyküsünü anlatıyor. Heyecan dolu girişin ardından, Spielberg bu sahnelerde bize açıkça, kahramanın "hem beyin hem kas" olduğunu iletiyor. Indiana Jones, bir bakıma "Mumya"daki Brendan Fraser'la Rachel Weisz'ın toplamı gibi.

Bu ilk iki sekansla "tanıdığımız" Indiana Jones tipi üzerine çekilmiş üç filmin sonucunda, kahramanımız hakkında gayet net bir fikre sahibiz artık. Onun düşünce ve eylem adamı olduğu, kafasındaki şapkaya ve salladığı kamçıya düşkünlüğünden belli. Hızla kapanan bir kapıdan geçip kendini kurtardığında, heyecan bitmemiş, düzlüğe çıkılmamıştır. Kamera, tuzak-mekanda kalıp Indy'nin elini bekler: son bir hamleyle mutlaka ardında bıraktığı kamçısını / şapkasını kurtaracaktır. Kadınlarla nefretsiz sevgi ilişkisi yürütemeyen; mahzenlere, labirentlere, eski mezarlara gire gire cesetlere, örümceklere, çıyanlara karşı bir tür umursamazlık geliştirmesine karşın yılanlardan ödü kopan; ele geçirdiği hemen her şeyi yitiren; güçlü yönleri kadar zayıflıklarıyla da belirlenen bir kahraman Indiana Jones. Rüyâ gibi bir çizgi roman karakteri.

SAF SPIELBERG

"Kutsal Hazine Avcıları", Spielberg'in kendi yarattığı bir proje değil. Hatta, kendi "1941"inin gişede pek iyi sonuç almamasından sonra Spielberg'in bir dahaki projesinde bir yapımcının buyruğu altında çalışmaya karar verdiği ve bu filmde kendini "kiralık yönetmen" olarak gördüğü söylenir. Ancak Spielberg sinemasını büyüleyici, sürükleyici ve samimi hâle getiren ne varsa, "Kutsal Hazine Avcıları"nda bulabilirsiniz. Yani mesele sadece çocukluğunda izlediği filmlere / dizilere karşı yoğun ilgiden gelen "B-filmi dokusu" değil. Spielberg'den bahsedildiğinde "çocukluk" kavramı çok daha farklı şekillerde kendini gösteriyor. Çocuklar ve

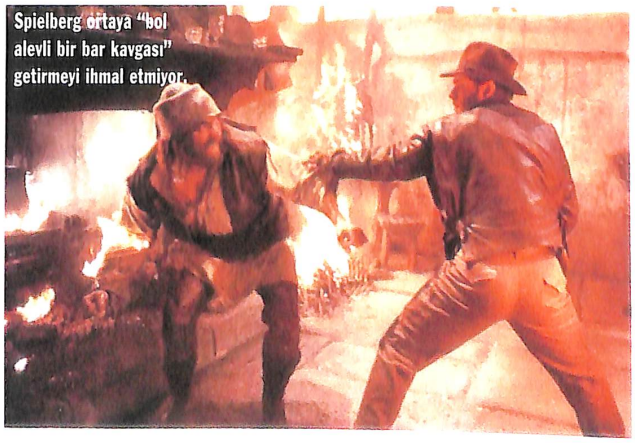

Spielberg ortaya "bol alevli bir bar kavgası" getirmeyi ihmal etmiyor.

Kamçılı adam Kahire sokaklarındaki kovalamaca sahnelerinden birinde. Bu sahneler daha sonra Arapları aşağıladığı için çok eleştirilecek.

çocuksu merak, şaşkınlık, hayranlık, uzun süre Spielberg sinemasını tanımlayan nitelikler olarak kabul edildi. Yönetmenden bütün sinemasını tanımlayan tek bir resim söylemesi istendiğinde, "Close Encounters of the Third Kind"daki (Üçüncü Türle Yakınlaşmalar) küçük sarışın çocuğun, uzaylıların ışıklarıyla yıkanmış hâlde ve büyülenmiş bir şekilde kapının eşiğinde durduğu kareyi seçmesi boşuna değil. Spielberg'in "annesi - babası gibi gördüğü" sinemanın sunduğu büyüyü ve merakı, kendi filmlerinde de sürekli yaşatmak istediği aşikâr çünkü.

Peki bu çocuksuluk içinde Indiana Jones gibi kirli sakallı bir tip nereye oturuyor? İstediğiniz yeri seçin. Indy büyüktür ve macera ruhuyla dolu sabırsız bir çocuğun büyümekten beklediği hemen her şeyi temsil eder. Sakalları çıkmıştır. Macera peşindedir, ikide birde yıkanması gerekmez. Kızlarla hem didişme, hem öpüşme hakkına sahiptir. Her şeyi bilir, her şeyi yapabilir. Ne sorarsanız cevap verir. Kendisini kovalayan dev bir kayadan daha hızlı hareket edebilir. Büyük bir boşluğu atlayarak geçebilir. Daha ne olsun, şişme bir botun içinde bir uçaktan aşağı bile atlayabilir! Babalarının nasıl kahramanlar olduğu konusunda böbürlenen, didişen, iddialaşan çocuklar için ideal bir yetişkin modeli değil mi? Harekete gelince... Steven Spielberg bunu istiyorsa, etkileyici bir şekilde elde edeceğinden emin olabilirsiniz. Çünkü Spielberg'in seyirciyi ele geçirme planı masalsı, egzotik dünyalardan ve bu dünyayı resmetmedeki becerisinden ibaret değil, aksiyon da çok önemli bir yere sahip. "Jaws"dan, hatta TV için çektiği son derece gerilimli "Duel"dan bu yana Spielberg'in sinemasında aksiyon, bir "ölüm treni yolculuğu"na benzetilir hep. Büyük bütçeli İkinci Dünya Savaşı komedisi "1941"de, "Jurassic Park"taki gerilimli, zaman zaman komik aksiyon sahneleri, her zaman usta işidir. Keza, "Er Ryan'ı Kurtarmak"ın girişindeki inanılmaz çıkarma sahnesi... "Kutsal Hazine Avcıları"ndaki uzun kovalamaca, türün klasik sahnelerinden biri sayılıyor artık. Indy at üstünde başlıyor, kamyona geçiyor, kamyonun önüne düşüyor, altına giriyor, kamçısıyla peşinden sürükleniyor ve arkasından tırmanıp yeniden içine giriyor. Ve Spielberg pek de kısa sürmeyen bu olayları baştan sona ilgi çekici, şaşırtıcı ve gerilimli tutmayı başarıyor. Amerikalı eleştirmen Pauline Kael, "Kutsal Hazine Avcıları"ndaki öykü anlatma biçiminin "konu için konu" düşüncesinden yola çıktığını söylemişti. Özel efektlerin öyküden tamamen bağımsız takılabildiği günümüzde, bu bir övgü yerine bile geçebilir... Ama Kael'in kastettiği, sadece "şimdi ne olacağı" ile ilgilenen, karakter tasarımı ve motivasyon gibi şeylere pek önem vermeyen bir öykü anlatma biçimiydi. Açıkçası Spielberg bu tür öykü anlatımında tam anlamıyla "ışıldamaya" başlıyor, çünkü bu yaklaşım, her sahneyi gerilimli hâle getirmesini mümkün kılıyor. Indy'yi mağaradaki heykelciği çalmaya çalışırken, sonra da okulda gördüğümüz sahneler, onu tanımamız için yeterli; kendisini ilk gördüğümüzde Nepalli bir erkekle içki yarışına girip kazanması ve Indy'yle seneler sonra karşılaştığında suratına yumruğu yapıştırması da aynı şekilde Marion'ı tanımamız için yeterli. Spielberg karikatür tiplerle çalıştığını biliyor ve karakterler hakkında bildiğimiz kadarını kullanıp, sahnelerin mekanığıyle, tuzaklı mekanlar, tehlikeli buluntularla gerilimi yüksek tutabiliyor. Sonuçta karakterlerin tarihiyle fazla ilgilenilmeyen, psikolojik motivasyonun değil "görev"in ön plana çıktığı bir filmde, "ne olacağı"na dikkat kesiliyoruz. Spielberg de gösterdikleri ve göstermedikleriyle tehlike duygusunu devamlı diri tutarak seyircinin koltuğuna sıkı sıkı yapışmasını sağlıyor. "Kutsal Hazine Avcıları"nda kullanılan özel efektler, 80'ler için çok başarılıydı. Günümüzde teknik açıdan "çocuk oyuncağı" gibi görünebilirler, ama mesele bu değil. Hâlâ çok sıra dışı maceraları bir

Film, tropikal ormanlarda geçen sıkı bir aksiyon sahnesiyle açılır.

tarafa, Spielberg filmlerinde özel efektler "masalsı"lıkla kol kola gezdiği için, etkilerini hâlâ koruyorlar. Örneğin sandığın açılıp kutsal gücün etrafa saçıldığı, direğe bağlı Indy'nin ve Marion'ın etrafını kutsal ateşin kapladığı sahne. Spielberg o zaman da "gerçekçilik"e değil, masalsılığa oynamıştı... Tıpkı eriyen yüzlerdeki gibi: anatomik açıdan çok ayrıntılı ya da büsbütün tiksinti verici değiller; çizgi romansı (daha çok da Spielberg'in çocukluğundaki çizgi romanları anımsatan) bir görünümleri var. Spielberg, yalnız aksiyonu değil, mekanlarıyla, yüzleriyle, kostümleriyle, özel efektleriyle, yarattığı o "başka bir dünya"nın her unsurunu kullanarak, seyirciyi alıp götürmeye çalışıyor. Onun sineması, katıksız manipülasyon sineması. "Doğrudan etki" yoluyla, bizi perde / ekran karşısında yeniden bir çocuk hâline getirmeyi hedefliyor. Ve şüphesiz "Kutsal Hazine Avcıları", bu konuda en başarılı olduğu filmlerden biri...

GEÇMİŞİ, YÜZÜNDEN AKIYOR

"Kutsal Hazine Avcıları"nın kaynağını, kendinden ayrı olarak ele almak mümkün değil. Belki Harrison Ford'un Indiana Jones'u, John Huston klasiği "The Treasure of Sierra Madre"deki Humprey Bogart'ı biraz andırıyor... Ama asıl kaynağın başka yerde olduğu ortada. Spielberg, "Filmi bir B-filmi olarak çektim... Onu hiçbir zaman eski dizilerin daha iyi yapılmış versiyonundan başka bir şeymiş gibi görmedim," diyor. Bahsettiği diziler, adına "cliffhanger" denen diziler. "Cliffhanger" kelimesinin "yamaçtan sarkan" gibi bir anlamı var: her bölüm heyecan doruktayken (mesela kahraman bir yamaçtan aşağı sarkmış, kenara parmaklarının ucuyla tutunmuş durumdayken) sonlanır, seyircinin bir sonraki bölümü izlemesi garantilenmeye çalışılırdı. "Kutsal Hazine Avcıları" elbette ki finalinde Indiana Jones'u dünyanın

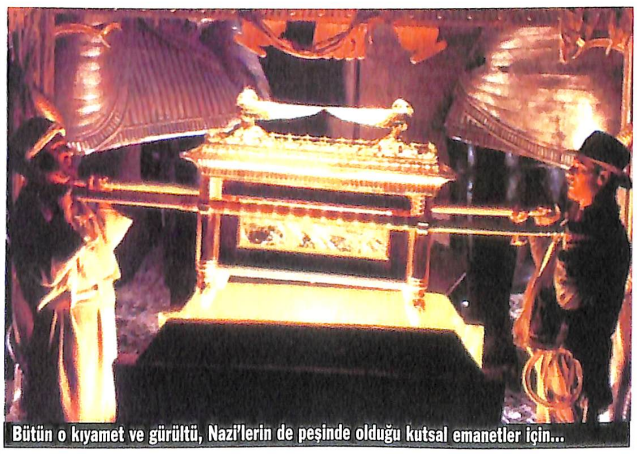
Bütün o kıyamet ve gürültü, Nazi'lerin de peşinde olduğu kutsal emanetler için...

tuhaf bir yerinde, bir yamaçtan aşağı sarkar hâlde bırakmıyor... Ama bunun (ve yapım niteliklerinin) dışında hemen her şeyiyle, eski macera dizileri ve B-filmleriyle birçok ortak noktaya sahip. "Kutsal Hazine Avcıları"nın iliklerine işleyen bu "TV kültürü"nden örnekleri, filmin her tarafında görebilirsiniz. Adında, açılışında (filmin olaya balıklama dalması yetmezmiş gibi, oyuncu listesinin başında da genellikle TV dizilerinde kullanılan STARRING ibaresini görüyoruz)... Karakterlerinde ve diyaloglarında. Öyküsünde, macera bağımlılığında, tehlike hissiyle diri tutulan geriliminde, egzotik yerlere düşkünlüğünde. "Kutsal Hazine Avcıları"nın ilk görünür farkı, son derece cilalı olması. Söz konusu eski TV dizileri bir yana dursun, dönemin benzer yapıdaki sinema filmleri bile, Spielberg'in filminin 20 milyon dolarlık bütçesini rüyâlarında göremezlerdi. Spielberg ise bu parayla tam anlamıyla "şov yapıyor".

Steven Spielberg'in sinemasının komik yanlarından biri, yapım niteliklerine özellikle, adeta esinlendiği kaynakla alay edercesine dikkat çekmesi. Sonuçta ona göre "Kutsal Hazine Avcıları"nı eski ve düşük bütçeli benzerlerinden ayıran gerçekten de sadece yapım nitelikleri belki. Ama bu komik yaklaşımın kendi bile, ikinci ve hayati bir farka dikkat çekiyor: Spielberg, o eski filmleri "biliyor". Ve ne yaparsa yapsın, hiçbir zaman bu filmleri "tıpkı eskiden

İyi arkeolog kötü arkeologa karşı...

yapıldığı gibi" çekemeyecek, çünkü yarattığı dünya, "damıtılmış" bir dünya, filminin üstüne kazınmış bir "B-filmi sevgisi" var. Türün doğasına ve alışkanlıklarına şefkat dolu ama hafiften de ironik bakışı hemen hissediliyor. B-filmleriyle ve TV dizileriyle göbek bağının dışında da durum böyle... Örneğin, en büyük ödülün paketlenip - mühürlenip binlerce benzeri bulunan sandıkların arasına yerleştirildiği, "Yurttaş Kane"i epey çağrıştıran finale ne demeli? Spielberg'in sineması, her zaman bu tür atıflara gebe ve hiçbiri "sırf göz kırpmak için yapılmış" gibi durmuyor; bütünün içine rahat bir şekilde oturuyor. Dolayısıyla, Spielberg'inki gibi sinema tarihiyle sürekli etkileşim içinde bulunan bir sinemayı sadece "pahalı B-filmi" olarak görmek de mümkün değil.

SİNEMADA LUCAS - SPIELBERG MODELİ

"Kutsal Hazine Avcıları", "film veletleri"nin, ama özellikle de Lucas ve Spielberg'in yerleştirdiği yeni popüler sinemanın örnek filmlerindendi. 70'lerde ortaya çıkan ve 80'lerde tam gaz ilerleyen Spielberg - Lucas usûlü ticarî sinemanın izlerini günümüzde de görüyoruz.

Spielberg, "Jaws" ile "blockbuster" denen şeyi yarattı. "Blockbuster", gişe geliri 100 milyon doları geçen filmlere deniyor, ve sinema kültürümüze bu terimin girmesinde başrolü oynayan kişiler, Spielberg ve Lucas. "Jaws"dan, "Yıldız

Indy her zaman eski şeylerin peşindedir. Serinin ilk filminin ilk sahnesinde de işte yine böyle ne idüğü belirsiz kutsal bir antikanın peşindedir...

Savaşları"ndan, "Indiana Jones" filmlerinden sonra, Hollywood dev bütçeler çıkarmaya, hatta bu bütçeleri ne yaptığını biliyormuş gibi görünen nispeten "çaylak" yönetmenlerin eline vermeye sıcak bakmaya başladı. Eh, Fox'un "Yıldız Savaşları"nın iş yapmayacağından korkup Lucas'a filmin telif haklarını satmasından sonra filmin kazandığı malum başarının da bunda epey payı olsa gerek. Indiana Jones'un maceralarını anlatan üç film de ilk andan itibaren bir "blockbuster" olarak tasarlandı. Sonuçta kadroda "blockbuster" denince akla ilk gelen isimler vardı: Spielberg, Lucas ve Ford. Basında yeni Spielberg filminin yapım nitelikleri üzerine yazılar çıkıyordu. Gerçi o zamanlar özel efektlere ne kadar para gittiğinden çok kaç figüran, kaç koyun, kaç deve kullanıldığı gibi bilgiler aktarılıyordu, ama sonuçta dev yapım mantığı dev yapım mantığıydı. "Dev yapım"ın kendi adeta bir fetiş hâline geldi. Elbette "Kutsal Hazine Avcıları"nın 20 milyon dolarlık bütçesi Titanic'in 200 milyonunun yanında cüce gibi kalıyor, ama bugün stüdyoların "Titanic" gibi bir projenin "üstünde düşünmelerini" bile mümkün kılan filmlerden biri, "Kutsal Hazine Avcıları"dır.

"Kutsal Hazine Avcıları", Lucas - Spielberg modeli ticari sinemanın diğer özelliklerini de taşıyor. Öncelikle, seri haline getirilmeye uygun - getirildi de zaten. Tıpkı "Jaws", "Yıldız Savaşları" ya da seksenli yıllarda onların açtığı yoldan giden "Hayalet Avcıları" gibi. Devam filmleri elbette daha önce de vardı, ama burada söz konusu olan, "tuttu, bari yenisini yapalım" zihniyetinden çok, filmi daha en baştan seri olmaya uygun bir şekilde tasarlamak. Stüdyoların seri mantığına güveni o kadar çoktu ki, gişede tam bir zafer kazanan filmlerin devam filmlerine ilkinden de büyük bütçeler çıkarır hâle geldiler.

Spielberg - Lucas modelinin diğer bir önemli özelliğiyse, hareketle dolu olması. Lucas'ın "Yıldız Savaşları"nda oturttuğu bu tempo anlayışına "on dakikada bir aksiyon" diyenler olmuştur. Tabii ki kronometre tutmamıza gerek yok, bunun kesin bir ölçü olmadığını biliyoruz. Ama mesele şu ki, heyecan duygusunun büyük bölümünü "hareket" fikrinden alan Spielberg ve Lucas,

Indy Ağızları...

Kutsal Hazine Avcıları'nın öyküsü George Lucas ve Philip Kaufman'a ait, ama senaristi Lawrence Kasdan. Dolayısıyla, dört başı mamur fantezi-kahramanımızın ağzından çıkanlar da onun sözleri. Kasdan'ın diyalogları, filmin tonuna son derece uygun düşen, esprili ve "kurnazlık taslayan" (yani karakterleri gibi) laflarla dolu. Başka bir deyişle, zekice yazılmış B-filmi diyalogları. Günümüzün bilgisayar oyunlarında, özellikle "adventure" (macera) türünde, çok benzer diyaloglara rastlayabilirsiniz. İşte Kasdan'ın çıkardığı işten birkaç örnek:

Satipo: *Haydi ilerleyelim. Burada korkulacak hiçbir şey yok.*
Indy: *Beni korkutan da bu zaten...*

Marion: *On yıl önce tanıdığım adam değilsin artık.*
Indy: *Nedeni yıl değil tatlım, kilometre.*

Belloq: *Onca karşılaşmamızdan sonra, her şeyin böyle sona ermesi ne tuhaf. Hani neredeyse üzülüyorum. Kendi seviyeme bu kadar yakın bir rakibi nereden bulacağım şimdi ben?*
Indy: *Kanalizasyona bak bir.*

Sallah: *Indy, zemin niye hareket ediyor?*
Indy: *Meşaleni ver... (meşaleyi kuyuya atar) Yılanlar. Yılanlar olmak zorunda mıydı?*
Sallah: *Çıngıraklı. Çok tehlikeli. Önden buyur.*

Belloq: *Hayatına ne kadar da uygun bir son. Bu arkeolojik buluntunun kalıcı bir parçası hâline gelmek üzeresin. Kim bilir? Belki bin yıl içinde, sen bile değer kazanırsın.*

Indy: *Ömer'in yerinde buluşalım. Hazır bekle. Ben kamyonun peşinden gidiyorum.*
Sallah: *Ama nasıl?*
Indy: *Bilmiyorum, ben de yolda uyduruyorum işte...*

Onun gittiği her yerde vukuat vardır.

filmleri eskiye kıyasla "hiperdinamik" denebilecek bir hâle getirdiler. Ve bugünün en büyük "blockbuster"larına gebe olan, bilimkurgu ve felaket filmi başta gelmek üzere her janra sızıp ele geçiren modern aksiyon sinemasını yarattılar.

MACERA FİLMLERİ FURYASI

Kutsal Hazine Avcıları'nın "Büyük Macera Geri Dönüyor" şeklindeki sloganıyla Hollywood'da bir dalgalanma yarattığı söylenebilir. Çünkü Indiana Jones filmleri, konu ve model olarak da epey takipçi doğurdu. Örneğin Michael Douglas ve Kathleen Turner'ın başrollerini paylaştıkları "Romancing the Stone" ve onun devam bölümü "The Jewel of the Nile" (bir devam filmi olmasına dikkat!). İki filmlik diğer bir "sericik" ise, Richard Chamberlain'in ve henüz yıldızlıktan uzak bir Sharon Stone'un oynadığı "King Solomon's Mines" ile "Alan Quatermain and the Lost City of Gold"dan oluşuyor. Sir H. Rider Haggard'ın bu macera öyküleri Indiana Jones'un başarısı fırsat bilinip perdeye taşınmıştı, ama pek de başarılı olamadılar. Bu iki film, aynı zamanda seri mantığının yerleşmiş olduğunu da gösteriyordu: Hemen hemen aynı anda çekilmişlerdi. 1986 tarihli "Big Trouble in Little China" da Indiana Jones'un yarattığı furyanın parçası gibi görünüyordu belki... Ama yönetmen John Carpenter'dı. Ve Spielberg'in asla niyetlenmeyeceği kadar parodiye giren Carpenter, Hong Kong sinemasına epey alaycı bir şekilde yaklaşıp filmini bambaşka bir kulvara oturtuyordu. Madonna'yla Sean Penn bile Indy'nin peşisıra giden bu gelenekte yer alıp "Shanghai Surprise"da oynadılar.

Indiana Jones filmleri, sadece eski usül macera filminin yeniden doğuşuna önayak olmakla kalmadı. Yine bir üçleme olan ve yine epey gişe yapan Mad Max serisiyle birlikte, 80'li yıllarda çeşitli "macera filmi" türlerinin ortalığı sarmasında da etkileri olduğu söylenebilir. "Conan"lar, "Beastmaster" ve "Sheena: Queen of the Jungle" türü mitolojik kas / kılıç filmleri, biraz da Yıldız Savaşları ve Indiana Jones serilerinin, yeniden eskisi gibi fantezi dolu filmlerin mümkün olduğunu göstermesi sonucu vücut buldular. Hatta Spielberg'le Lucas'ın, "apokaliptik bilimkurgu" denen, gezegen çapında büyük bir felaketin sonrasında geçen ve coğrafyasıyla da karakterleriyle de macera filmi ya da western görünümündeki filmler furyasında da küçük bir paya sahip oldukları düşünülebilir.

BİLGİSAYAR OYUNLARI

Indiana Jones filmlerinin popüler kültüre bir başka etkisi daha var: Bilgisayar oyunları. Indiana Jones karakteri, giderek gelişen bu eğlence endüstrisinde bir model teşkil ediyor. Özellikle de macera (adventure) oyunlarında. Sinemada çok az karakter, Indy'nin bilgisayar oyunları dünyasında sahip olduğu ayrıcalığa sahiptir. Indy, mükemmel bir oyun karakteri: Davranış kalıbını biliyorsunuz, bilmiyorsanız da hemen kavrıyorsunuz. Ekrana dönüp size (yani aslında onunla özdeşleşmesi gereken oyuncuya) ukala yorumlar yapabiliyor, yılan korkusu sebebiyle çok kısa bir yolu uzatıp başınıza bela açabiliyor... Ve her zaman son derece esrarengiz bir şeyin peşine düşmeyi, sizi bir sürü egzotik yerlere götürmeyi başarıyor. Üstelik Spielberg'in filmlerinde de sıkça rastladığımız izler, ipuçları, tuzaklı mekanlar, adeta macera oyunu için yaratılmış gibi. İki Indiana Jones oyununun, Lucas'ın oyun şirketi LucasArts'ın macera oyunları piyasasının diva'sı hâline gelmesinde büyük payı var. Ayrıca, LucasArts dışında da takipçileri bulunuyor Indy'nin. Örneğin "Broken Sword" oyunları ve günümüzün en çok arzulanan sanal kişisi, "Tomb Raider"ların kahramanı Lara Croft. Eh oyunların da seriler hâlinde çıkmasının ne kadarı Indiana Jones filmlerinin eseridir, bilinmez. Kısacası Indiana Jones, artık popüler kültürün önemli bir parçası hâline gelmiş durumda. Karizmatik, cesur ve komik maço kahramanımızın izlerine artık her yerde rastlıyoruz. Temel hedeflerinin "modern mitoloji" yaratmak olduğu söylenebilecek iki sinemacı, yani Lucas ve Spielberg, başka ne isteyebilirlerdi ki? ■

Hangisi hangisiydi?

Şimdiye kadar Indiana Jones'un maceralarını anlatan üç film çekildi. İlginç bir şekilde ilk Indiana Jones filminin adında "Indiana Jones" ismi geçmiyor, ama sonraki bölümler, videocuda görünce Indiana Jones filmi olduğunu anlayabileceğiniz adlara sahipler. Hangisinin hangisi olduğunu, hangi bölümde neler olup bittiğini anımsamakta güçlük çekiyorsanız, işte üç bölümde olan biten konusunda kısa hatırlatmalar:

Raiders of the Lost Ark / Kutsal Hazine Avcıları (1981)

Indy, On Emir'in yazılı olduğu tabletleri içeren sandığın peşinde. Eski öğretmeni Ravenwood'un kızı ve aynı zamanda kendisinin eski sevgilisi Marion da yanında. Bu filmde Indy'yle ilk kez Peru'da bir mağaradaki heykelciği ele geçirmeye çalışırken görüyoruz. Daha sonra Nepal'e gidip yanına önemli bir madalyonu ve Marion'u aldıktan sonra, Kahire'nin yolunu tutuyor. Sadık dostu Sallah'la birlikte, sandığın yerini buluyorlar ama Naziler'le çalışan rakibi Belloq, sandığı elinden alıyor.

Karen Allen, ilk Indy Kadını olarak sinema tarihinde özel bir yere sahiptir.

Sonunda sandık, Naziler'in kontrolündeki bir adada açılıyor, içindeki kutsal gücü gözleriyle gören herkesin ölümüne sebep oluyor ve Indy'yle Marion sandığı geri götürüyorlar. Ama bu büyük buluş, Amerikan ordusu tarafından paketlenip, binlerce "çok gizli" etiketi taşıyan sandığın arasına, unutulmak üzere, yerleştiriliyor. Bu filmi Indiana Jones'u sunduğu, tuzaklı mağarayı ve Indy'yi "kovalayan" dev yuvarlak kayayı da içeren geçen giriş sahnesinden; atlarla, kamyonlarla, arabalarla yapılan uzun ve nefes kesen bir kovalamaca sahnesinden; yılanlarla dolu "Ruhlar Kuyusu"ndan; ve finalde sandığın açıldığı sahneden hatırlayabilirsiniz.

Indiana Jones and the Temple of Doom (1984)

Indy'nin bu kez iki arkadaşı var: Aynı zamanda Spielberg'in eşi olan Kate Capshaw'un oynadığı sarışın Willie ve küçük Şangay'lı Shorty. Üçü düşmekte olan bir uçaktan şişme botla atlıyor, bir köye varıyor ve yardım isteyen köylülerin kayıp çocuklarını ve kutsal Sankara taşlarını bulmak üzere çok tehlikeli bir kalenin yolunu tutuyorlar. İkinci Indiana Jones filmi, öyküyle pek

Indy'nin ikinci filmdeki başbelası serüven arkadaşları Hindistan'daki korkunç yemekte...

ilgilenmemesi sonucu çoğuna göre serinin en zayıf filmi olsa da, nitelik ve nicelik açısından gözleri yerinden uğratan aksiyon sahneleriyle akılda kalıyor: Obi-Wan adındaki gece kulübündeki kavga sahnesi, kahramanlarımızın şişme botla uçaktan atlayıp karların üstünden kayarak nehire sürüklendiği sahne ve özellikle de finale doğru gerçekleşen maden rayları üzerindeki kovalamaca sahneleri unutulur gibi değil. Indy'nin "yıkılan asma köprü üstündeki" sahnesi de bu filmde. Ayrıca sofraya bakması bile zor yemeklerin geldiği, eliyle kalpleri yerinden söken kötü rahibin Indy'yi kısa süreliğine buyruğuna aldığı bölüm de bu.

Indiana Jones and the Last Crusade (1989)

İşte Indiana Jones'un hayatı üzerine hayati bilgiler: Indy'nin gençliğini görüyor, gerçek adını öğreniyor, üstelik babasıyla tanışıyoruz. Indy yine Nazilerle karşı karşıya ve bu defa Kutsal Kadeh'i arıyor. Konunun asıl uzmanı, babası Prof. Henry Jones. Ama büyük Jones Naziler tarafından kaçırılmış, ve küçük Jones hem onu kurtarmak hem de kadehi bulmak için yola koyuluyor. Ve sonunda da buluyor, tabii ki bir kez daha yitirmek üzere. Serinin şimdilik son bölümü, Sean Connery'nin oynadığı "Baba Jones"un karizmatik kahramanımız Indy'ye "Junior" ("küçük" - bizim Indy'nin adı da Henry'ymiş yani) olarak hitap edip, başarılarını görmezden gelmesi, hatta adam yerine koymamasıyla farklı bir mizahi yön kazanıyor. Sean Connery sebebiyle bu filmi diğer ikisiyle karıştırmak zaten çok zor ama, Indy'nin boşlukta yürürken ayağının altında bir yolun belirdiği, ölmekte olan babasına Kutsal kadehteki gençleştirici suyu içirip onu kurtardığı film bu. Sürat motorlarıyla bir kovalamaca sahnesi ve bir an için Indy'nin uçurumdan aşağı düşmüş olduğunu sanmamıza sebep olan "tanklı kovalamaca sahnesi" de bu filmde.

Baba ve oğul Jones: Freudien manada aşılamamış bir sürü sorun var aralarında...

Kendini Tanımak

"Ustalara imrenmek çok doğal kuşkusuz, ama onları taklit etmek gerekmiyor. Tarkovski olunamayacağı gibi, Ali de olunamaz, onun yazabileceği bir senaryoyu David Mamet yazamaz çünkü aynı kişiliğe, geçmişe, ideolojiye, bilinçaltına sahip değil. Her sanatçı kendini, geçmişte yaşamış ve halen yaşamakta olan tüm diğerlerinden ayıran özelliklere, dolayısıyla, benzersiz eserler verme potansiyeline sahiptir." **TAMER BARAN**

"Ölümsüz Sevgili": Beethoven'ın kişiliğiyle eserleri arasındaki karmaşık ilişkiye dair donelerle dolu bir film.

Doğrudur, her şey bir senaryoyu başlatabilir: Sokakta kulağınıza çalınan bir söz, annenizin bir bakışı, televizyondaki bir görüntü, bir mısra, aklınızın beyazperdesinde beliriveren imgeler, kafanızın dürüstlük, yabancılaşma, aşk, güç gibi temalara takılması vb. herhangi bir şey, içsel mekanizmalarınızı harekete geçirip sizde senaryo yazma dürtüsü uyandırabilir.

Her şey bir senaryoyu başlatabilir, ama ilk kıvılcım ne olursa olsun senarist uygun bir film öyküsü bulmak durumundadır. O bu arayış içindeyken yaşam sürer, yukarda saydığımız tüm malzeme bir çağlayan gibi yazarın üzerine boşalmayı sürdürür. Artık geçmişte kalmış milyonlarca öğe de vardır, henüz beş yaşınızdayken tanık olduğunuz aile içi bir tartışma, çoktan ayrıldığınız sevgilinizin kokusu, gençken izlediğiniz falanca filmin bir sahnesi, bunları hiç anımsamasanız bile bilinçaltınızdaki etkisini sürdürür. herhangi bir eserin temeli olur ya da içine sızarlar.

Bu çok geniş malzeme bir karmaşa yaratır. Başlama dürtüsü uyandıran öğe dev bir potansiyeli barındırmaktadır, ondan hareketle yüzlerce değişik film öyküsü tasarlanabilir. Geçmişte ve bugün yazarı etkileyen yaşam parçacıkları, imgeler ve kendi düşüncelerinin oluşturduğu ummanın yüzlerce damlası bu öykülere dahil olabilir.

Bu kaotik ortamdan çıkılması şu iki sorunun yanıtlanmasıyla mümkün olur: "Tam olarak neyi anlatmak istiyorum?" ve "Bu beni neden ilgilendiriyor?"

Dolayısıyla bu ilk aşama iki ayrı arayışın içice sürdürüldüğü bir dönemdir: Senarist öncelikle hikaye peşindedir ve hangi kaynaktan gelirse gelsin, onu ilgilendiren öğeyle arasındaki ilişkiyi -mümkün olduğunca- tanımlamaya çalışması öykünün belirlenmesinde yardımcı olacaktır.

Ingmar Bergman ünlü filmlerinden "Çığlıklar ve Fısıltılar"ın senaryosunun başlama anını şöyle anlatıyor: "İlk imge tekrar tekrar gelmeyi sürdürüyordu. Kırmızıyla kaplanmış bir odada ak giysili kadınlar. İşte böyle! Benden ne istediklerini bilmediğim bu imgeler inatla geliyor ve yalnızca geri dönmek için bir süre yitip gidiyorlar ve görünüşleri hep aynı." (İmgeler, Türkçeleştiren: Gökçin Taşkın, Nisan Yayınları, 1. Baskı, Ekim 1999, s: 56)

Sinema tarihinde haklı bir yer edinmiş filmlerini nasıl geliştirdiğini, çalışma defterlerindeki notlar, düşünceleri ve anıları aracılığıyla anlattığı kitabında Bergman, "Çığlıklar ve Fısıltılar"a epey yer ayırmış. Aynı imgenin bir yıl boyunca peşini bırakmadığını, sonunda beyaz giysili kadınların o kırmızı odaya neden geldiklerini bulduğunu anlatıyor: "Kadınların üçü, ölmek üzere olan dördüncünün başında bekliyorlar. Sırayla onun yanında oturuyorlar." (age, s: 56) Öykü gelişmeyi sürdürüyor, Bergman imgelerle ilgili düşünüyor, kah onlardan kaçmaya çalışıyor, kah onlara tutuluyor, yüzlerce not alıyor, bir yandan da tüm bunları içerecek bir film yapmasının neden gerekli olduğunu sorguluyor.

Çok anlamlı, çünkü tam olarak neyi anlatmak istediğini ancak bu sorgulama aracılığıyla bulabilir: Eldeki malzemenin yazar için önemi ve taşıdığı değer, eserinin çerçevesini belirler.

Bu sorgulama süreci, sadece metni oluşturmayı kolaylaştırmaz, yazara kendisiyle ilgili yeni bilgiler de öğretir, bu da kuşkusuz, dünya üzerindeki macerasını anlamasına yardımcı olacaktır.

Eğer sadece senaryo yazmak ya da film çekmek için doğduğunuza inanıyorsanız, bu durumda kendinizi tanımanız, daha üstün eserlere ulaşmanız için önemlidir.

"Büyük" sanatçılar, felsefi açıdan önemli temalarla ilgilenmiş, iç dünyalarını başkalarına açmak konusunda ileri adımlar atabilmiş ve kendilerine özgü bir tarz geliştirebilmiş kişilerdir. Bergman bu özellikleri sayesinde üstün eserle, verebildiği için önemlidir, tabii ki Fellini, Kubrick, Antonioni ve diğer ustalar da.

Diğer sanat alanlarından örnekler de biliyoruz: "Surviving Picasso", ünlü ressamın benzersiz üslubunu nasıl yarattığını gösteriyordu. "Amadeus"tan, Mozart'ın kişiliğinin ve sürdürdüğü yaşamın eserlerine nasıl yansıdığına ilişkin bilgiler edindik. Soderberg'in "Kafka"sı ünlü yazarın, "Immortal Beloved-Ölümsüz Sevgi" Beethoven'ın, "The Doors" Jim Morrison'ın kişilikleriyle eserleri arasındaki karmaşık ilişkiye dair donelerle doludur. Tüm bu sanatçıların ürettikleri eşsiz müzik eserlerinin, resimlerin, filmlerin ardında kendi benzersiz kişilikleri vardır.

Çoğu sanatçı adını tarihe yazdırmayı, geniş yığınlarla buluşmayı, eserleri aracılığıyla ölümsüzlüğe erişmeyi arzular. "Ben kimim?" sorusuyla uğraşılması bu açıdan da değerlidir, çünkü sanatçının elindeki en önemli malzeme kendisidir.

Arkadaşım Ali bugünlerde kendini kötü hissediyor, yazacağı senaryoların örneğin David Mamet'inkiler kadar iyi olmayacağından korkuyor, Fincher gibi iyi filmler yönetebileceğinden, Tarkovski ya da Welles gibi önemli eserlere imza atabileceğinden şüphe duyuyor. Ona "Tarkovski olunmaz, doğulur," denmesinden hiç hoşlanmıyor.

Ustalara imrenmesi çok doğal kuşkusuz, ama onları taklit etmesi gerekmiyor. Tarkovski olunamayacağı gibi, Ali de olunamaz, onun yazabileceği bir senaryoyu David Mamet yazamaz çünkü aynı kişiliğe, geçmişe, ideolojiye, bilinçaltına sahip değil. Her sanatçı kendini, geçmişte yaşamış ve halen yaşamakta olan tüm diğerlerinden ayıran özelliklere, dolayısıyla, benzersiz eserler verme potansiyeline sahiptir.

Kafka, Soderberg'in anlattığına benzer bir kişiliğe sahip olduğu için "Dava"yı yazabildi, "The End" şarkısında Jim Morrison'ın çocukken tanık olduğu trafik kazasının ve hayatla arasındaki uzlaşmaz çelişkilerin etkisi vardı, yaşadığı umutsuz aşk Beethoven'ın o dönemki eserlerine o havayı verdi. Bu kişiler, onları bir insan olarak benzersiz ve değerli kılan özelliklerini yetenek ve teknik bilgiyle birleştirebildikleri için önemli sanatçılar oldular. Aynı şeyi yapabilirse Ali de adını sinema tarihine yazdıracak. O yüzden, kendini yetiştirdiği bu süreçte teknik bilgi edinmeye olduğu kadar "Ben kimim?" sorusuna da önem vermeli, çünkü ancak elindeki temeli iyi tanırsa üzerine uygun binayı inşa edebilir.

Kendini bilmesi, bir sanatçı olarak sahip olduğu özgürlüğü nasıl kullanacağı sorusunu yanıtlamasında da yardımcı olacaktır.

Herkes bir kişiliğe, bilinçaltına, yaşam felsefesine sahiptir, birtakım işlerle uğraşır, ilişkiler kurar, çeşitli seçimler yapar, mutlu olur ve acı çeker, ödüller toplar ve bedeller öderler. Adını bin kişinin bile bilmediği bir köyde doğup ölen bir çoban ile Muhammed Ali, insanın hayat içindeki macerası bakımından eşittirler, benzer arzuların peşinde koşar, benzer sıkıntıları çeker, benzer soruların pençesinde kıvranır ve bunların bir kısmını yakınlarıyla paylaşırlar. Arzularını, düşlerini, düşüncelerini geniş yığınlarla, kişisel olarak ilişkisi bulunmayan insanlarla paylaşma ayrıcalığına sadece sanatçılar sahiptir, siyasi düşüncelerini aktarmaya çalışabilir, sorularını ortaya koyabilir, rahatsız oldukları öğelere dikkat çekebilir, hiç tanımadıkları insanlarla dertleşebilirler.

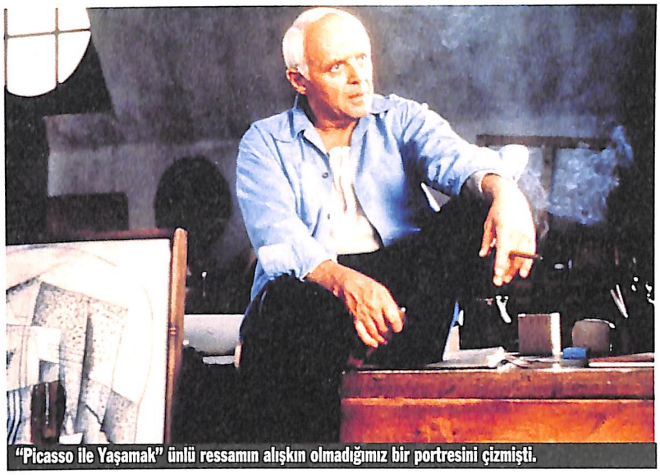
"Picasso ile Yaşamak" ünlü ressamın alışkın olmadığımız bir portresini çizmişti.

"Yaban Çilekleri": Anne ve babaya mesaj

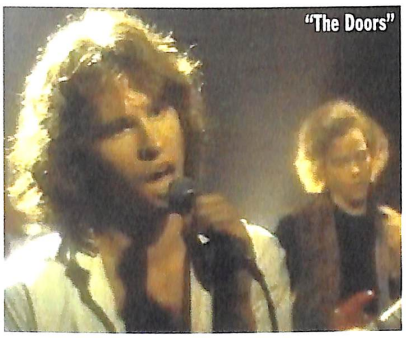
"The Doors"

"Çığlıklar ve Fısıltılar"

Her sanatçı, bu özgürlükten kendine özgü yöntemlerle yararlanır. Yine Bergman'dan bir örnek verelim: "Önemsiz bir medya olayında 'Yaban Çilekleri'ndeki ana karakter - Isak Borg- adının gerçekte ne anlama geldiğini ancak sonradan anlayabildiğimi açıklamıştım. Medyaya yapılan açıklamaların birçoğu gibi bu da bir tür yalandı, bir söyleşiyi oluşturan bir dizi, az çok zekice uydurulmuş geçiştirme hamlelerinden biri. Isak Borg eşittir ben. I. B. İsveç dilinde Is 'buz', Borg 'kale' anlamına geliyordu. Kolay ve basit. Dıştan babama benzeyen, ama içten içe ben olan bir kişi yaratmıştım. O zaman otuz yedi yaşındaydım ve insanlarla tüm ilişkilerim kesilmişti. Bu ilişkileri kesen de bendim. Bu, bir tür kendini kanıtlamak eylemiydi galiba. Yalnızdım, yeniktim. Tümüyle yenik düşmüştüm. Başarılı olmama karşım. Ve zeki. Ve düzenli. Ve disiplinli. "Annemi babamı arıyordum, ama onları bulamadım. 'Yaban Çilekleri'nin son sahnesinde güçlü bir özlem ve istek öğesi vardır." (age, s: 15)

Bu sözlerden de anlıyoruz ki Bergman, her insanın bir biçimde, bir düzeyde yaptığı kendini (ve hayatı) sorgulama işine filmlerini de katmış, ilişkilerini örneğin Isak Borg'un çevresindeki insanlarla ilişkileri aracılığıyla tartışmış, onu kendine bir ayna olarak kullanmış, bu sayede bilinçaltındaki pek çok şeyi açığa çıkarmayı başarmış.

Sanatçının bilinçaltından gelen ve bilincine çıkaramadığı onlarca öğe de vardır, yaptığı herhangi bir şeyin anlamını yıllar sonra idrak ettiği de olur, bunu asla başaramadığı da... Yine Bergman anlatıyor: "O zamanlar 'Yaban Çilekleri' yoluyla annemle babama beni görün, beni anlayın ve mümkünse beni bağışlayın diye nasıl yakardığımı bilmiyordum. Bugün bile bunu tam olarak bilmiyorum." (age, s: 15) ■

FİLMOGRAFİ

Sigourney Weaver

8 Ekim 1949'da NBC televizyonunun başkanı olan bir baba (Sylvester "Pat" Weaver) ve aktris bir annenin (Elizabeth Inglis) kızı olarak New York'ta dünyaya gelen Susan Alexandra Weaver, aksiyon-gerilim filmleriyle şöhreti elde etmesine karşın bugün en çok saygı gören kadın oyunculardan biridir. Yale'de Meryl Streep'le birlikte Aristofanes'in eserlerinde oynayarak başladı mesleğine. 70'li yıllarda oyunculuk alanında çok sıkıntı çekti, çok fazla mücadele verdi. Nedeni, ilginçtir, uzun boylu olmasıydı. Evet, Weaver oyunculuk için uzun bulunuyordu (1,83 cm, kararı siz verin!). 70'lerin ikinci yarısında "Somerset" dizisinin bazı bölümlerinde rol aldı. Ardından, 1977'de "Annie Hall"da 6 saniyelik bir rolde göründü. İlk sinema filmiydi "Annie Hall" ve bu kısa rol sayesinde yalnızca 50 dolar kazandı. Bu 6 saniyelik rolü, Alvy'nin tiyatro çıkışında bekleyen kız arkadaşı olmasında ibaretti. 2 yıl sonra Ridley Scott isimli genç bir yönetmen bir bilimkurgu-gerilim filmi için başrol oyuncusu ararken ona filminin başrolünü teklif ettiğinde herhalde hem kendi hayatında hem de sinema tarihinde bir efsaneye vesile olacak "birşeye" tanıklık ettiğinin farkında değildi. "Alien-Yaratık" sinema salonlarında gösterime çıktığında izleyiciler koltuklarının altında saklanacak delik arayadursun Sigourney Weaver isimli genç ve masum görünüşlü başrol oyuncusu da kimsenin dikkatinden kaçmamıştı. Film bilimkurgu başyapıtları arasındaki yerini alırken Sigourney Weaver da bilimkurguyla özdeşleşmiş önemli bir isim haline geldi (Femme Fatale Dergisi 1997'de onu bilimkurgunun gelmiş geçmiş en seksi 50 karakteri arasına aldı). Bir cinayet davasında William Hurt'ün aleyhine ipuçları elde etmiş acar bir muhabiri oynadığı "Eyewitness"te (1981) ve Peter Weir'in yönetiminde Mel Gibson'la birlikte oynadığı 1982 tarihli romantik politik drama "The Year Of Living Dangerously"de gayet iyi performanslar çıkarmıştı. "Ghostbusters Hayalet Avcıları"nda "çılgın" bir değişime uğrayan sekreter rolünde göz dolduruyordu. 1986'da "Aliens"da bir kez daha Ellen Ripley olarak o yaratığın karşısına çıkacaktı. Bu mahlukla yolları bir türlü ayrılmıyordu. Her ne olursa olsun, "Aliens"da da onlarca yaratığın hakkından gelmesini bildi. O yıl en iyi kadın oyuncu dalında Oscar'a aday da oldu. Ama o kadar. 1988 yılı ise belki de kariyerinin en başarılı dönemlerinden birine sahne oldu: Mike Nichols'un "Working Girl-Çalışan Kız"ıyla en iyi yardımcı kadın oyuncu, Michale Apted'ın "Gorillas In The Mist-Sisteki Goriller"iyle de en iyi kadın oyuncu dallarında Oscar'a aday oldu. Aynı yıl iki ayrı kategoride aday olan oyuncu sayısı, Akademi'nin tarihinde pek fazla bulunmadığına göre bu, küçümsenemeyecek bir başarıydı. Her ne kadar ikisinde de adaylıktan öteye gidemese de... Özellikle "Sisteki Goriller"de Ruanda'da katledilen gorilleri savunan cesur, gözüpek Dian Fossey karakterinde son derece etkileyiciydi. 1989'da "Hayalet Avcıları"nın devam filminde rol aldı. 90'lar ise onun için tam anlamıyla görkemli geçti. 1992'de David Fincher onu "Yaratık 3"te öldürmeyi başardı; ama yine "dirilecekti". Serinin bu üçüncü filminde dünyanın en ağır suçlarını işlemiş mahkumlar arasında yine yaratığa karşı koyabilen tek kişi olmuştu. Aynı yıl Ridley Scott'ın Amerika'nın keşfinin şerefine çektiği "1492: Cennetin Keşfi"nde Kraliçe Isabel kompozisyonunda çok uzun olmayan ama yer aldığı her sahneye de damgasını vuran bir performans çıkardığına tanık olduk. 1994'te Roman Polanski'nin "Death And The Maiden-Ölüm ve Bakire"sinde intikam peşinde, gözü dönmüş bir kadını canlandırdı. 90'ların ikinci yarısı onun için "oynadıkça değer kazanan" bir süreci teşkil etti. 1995'te "Copycat-Kopya Cinayetler"de Holly Hunter'la yan yana gelerek seri cinayetler işleyen psikopat bir katili alt etme cabası içindeydi. 2 yıl sonra oynadığı "The Ice Storm-Buz Fırtınası"nda Janey Carver karakterine hayat verdi. Bu

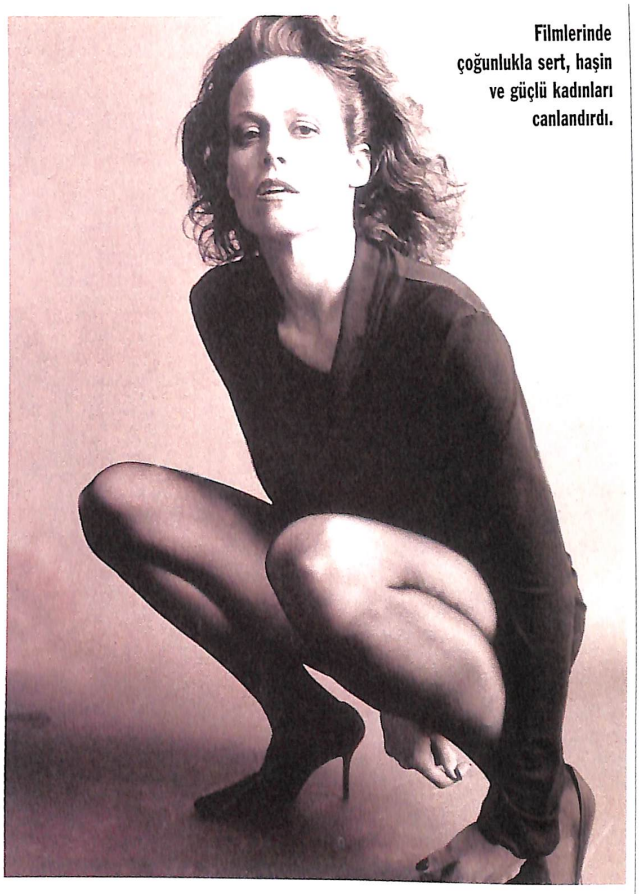

Filmlerinde çoğunlukla sert, haşin ve güçlü kadınları canlandırdı.

Ang Lee başyapıtının en başarılı oyuncularından biri olarak akılda kaldı. Aynı yıl içinde "Yaratık: Diriliş"te klonlanmış bir biçimde karşımıza çıktı Sigorney "Ripley" Weaver. Önümüzdeki günlerde "Galaxy Quest" adlı bir bilimkurgu parodisinde Gwen DeMarco karakterine hayat verirken görmeyi umduğumuz Weaver'ı, giderek daha nitelikli filmlerde izliyoruz. İlk "Yaratık" filminden eline 30.000 dolar geçmişti. "Yaratık: Diriliş"ten kazandığı para ise 11 milyon dolar. Diğer bir deyişle, o zamandan bu zamana hem oyunculuk hem de kazanç açısından epeyce bir yol katetti Weaver. Tiyatro yönetmeni Jim Simpson'la 10 yıldan fazla bir süredir evli olan oyuncu hakkında en çok merak edilen şey, onun 50'sini yavaş yavaş devirmiş olmasına rağmen yaratığın karşısına yeniden çıkıp çıkmayacağı.

1977 ANNIE HALL
1978 MADMAN
1979 ALIEN
(YARATIK)
1981 EYEWITNESS
1982 THE YEAR OF LIVING DANGEROUSLY
1983 DEAL OF THE CENTURY
1984 GHOSTBUSTERS
(HAYALET AVCILARI)
1985 UNE FEMME OU DEUX
1986 ALIENS
(YARATIK 2)
1986 HALF MOON STREET
1988 WORKING GIRL
(ÇALIŞAN KIZ)
1988 GORILLAS IN THE MIST
(SİSTEKİ GORİLLER)
1989 GHOSTBUSTERS 2
(HAYALET AVCILARI 2)
1989 FRAMES FROM THE EDGE
1992 ALIEN 3
(YARATIK 3)
1992 1492: CONQUEST OF PARADISE
(1492: CENNETİN KEŞFİ)
1993 DAVE
1994 DEATH AND THE MAIDEN
(ÖLÜM VE BAKİRE)
1995 JEFFREY
1995 COPYCAT
(KOPYA CİNAYETLERİ)
1997 THE ICE STORM
(BUZ FIRTINASI)
1997 SNOW WHITE
1997 ALIEN: RESSURECTION
(YARATIK: DİRİLİŞ)
1999 GET BRUCE
1999 A MAP OF THE WORLD
1999 COMPANY MAN
1999 GALAXY QUEST

YENİ KASET & CD

KIZLAR LİGİ

Mona Simpson'un best seller kitabından uyarlanan "Anywhere But Here" Wisconsin'deki küçük bir kasabadan ışıltılı Beverly Hills'de yeni bir hayata yolculuk eden bir anneyle kızının ilişkisini anlatıyor. Anne rolünde Susan Sarandon, kızı rolünde ise "Leon"un küçük yıldızı Natalie Portman var. "Smoke"tan tanıdığımız Wayne Wang yönetiyor. Yani tam kadınlara göre bir film sözkonusu olan. İki baş kahraman kadın olunca film müzikleri albümündeki sanatçıların da tamamının kadın olması sizi şaşırtmayacaktır. Soundtrack'te günümüzün en popüler genç kadın pop-rock ve folk-rock şarkıcıları karşımızda. Açılışı k. d. Lang yapıyor. Spice Girls'ün yaratıcısının yeni ürünü Twenty First Century Girls de bir rock şarkısıyla karşımızda. LeAnn Rimes, Lisa Loeb, Sarah McLachlan, Poe, Lily

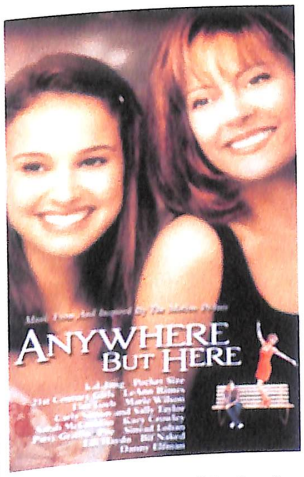

Hyden gibi isimlerse albümün ağır topları. Carly Simon'un kızı Sally Taylor ile birlikte söylediği "Amity" de tam bir anne-kız şarkısı. "Anywhere But Here" yumuşak sound'uyla güzel, güneşli ve sakin bir pazar günü evde dinlemek için ideal.

"Anywhere But Here"-Balet

NOSTALJİK CASUS ŞARKILARI

Kimi kıl oluyor, kimi ise ona bayılıyor. "Avanak Ajan"ımız Austin Powers'ın kahramanı Mike Myers öyle ya da böyle şöhretin zirvesinde. Onun müzikle arasının çok iyi olduğunu hepimiz biliyoruz. Bir "Wayne's World"ün müziklerini hatırlayın, bir de

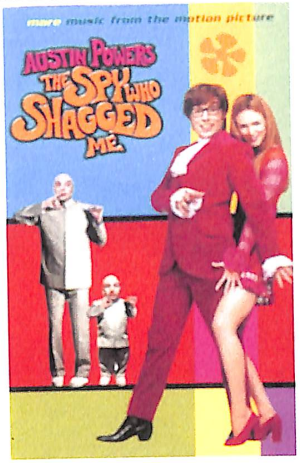

Madonna'nın "Beautiful Stranger" filminde nasıl dans ettiğini... İkinci Austin Powers filmi olan "The Spy Who Shagged Me"nin müzikleri de sağlam. Lords of Acid'in "Am I Sexy", The Guess Who'nun "American Woman", Marvin Gaye'nin "Lets Get It On"u, The Zombies'in "Time of The Season"ı, The Monkeys'in "I am a Beliver"ı ve elbette Madonna'nın "Beautiful Stranger" remiksi dikkat çekiyor. Nostaljik soundtrack'te Bangles, They Might be Giant gibi eski dostlar da var. Eğlenceli bir albüm.

"Austin Powers: The Spy Who Shagged Me/Ballet.

EFSANELER KARŞINIZDA

1950'lerde geçen "Ekim Düşü/October Sky" roket yapma hayaliyle yanıp tutuşan kasabalı bir gencin gerçek hikayesini anlatıyor. Filmin soundtrack albümü de 50'lerin en güzel şarkılarından ve efsane sanatçılarından oluşuyor. Fats Domino'nun "Ain't That A Shame"i, Buddy Holy'nin "That'll be the day", Coaster'ın "Yakety

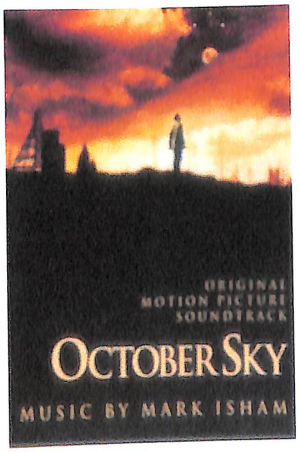

MÜZİKLERİ DE ÖDÜLLÜ

"Salkım Hanım'ın Taneleri" bu yılın en çok ödül toplayan ve en çok konuşulan filmiydi. 36. Antalya Altın Portakal film festivalinde en iyi film, en iyi erkek oyuncu, en iyi kurgu, en iyi sanat yönetmeni ödüllerini hanesine yazdırdı. Dahası Oscar'da da ülkemizi temsil edecek. Bunca ödülün arasında en iyi müzik ödülünün de "Salkım Hanım'ın Taneleri"ne gittiğini hemen ekleyelim. Filmin tüm müzikleri Tamer Çıray tarafından yapılmış. MSÜ Kontrbas Bölümü mezunu olan ve daha önce Kayahan'ın üç albümünde aranjörlük yapan Çıray, bu albümle Türk Sanat Müziği'nde de yetkin olduğunu kanıtlıyor. Parçalarda darbukası, klarneti, tefi ve kanunuyla başdöndürücü melodiler sunuyor. Albümde karşımıza çıkan iki ünlü isimse Sarı Gelin türküsüyle Yavuz Bingöl ve albüme vokalleriyle katkıda bulunan Şükriye Tutkun. Filmden repliklerin de yer aldığı albüm şu sıralar en çok satan film müzikleri arasında.

"Salkım Hanım'ın Taneleri"- Sony

Yak" gibi muhteşem parçaları bunlardan bazıları. "Stand By Me", "Grease" ve "Dirty Dancing" gibi filmlerinin şarkılarını dinlemekten zevk alanların asla kaçırmaması gereken bir albüm.

"October Sky"/Sony

İZLEMESENİZ DE DİNLEYİN

Enstrümantal film müzikleri filmi izlemedikten sonra pek bir şey ifade etmez. Ama aksini gördüğümüz zamanlar da oldu. En güzel örnek hiç şüphesiz "Dying Young / Genç Ölmek" filminin soundtrack albümüydü. Filmi görmeden önce mutlaka müzikleri dinleyin" sözleri bu film için de geçerli. Başrollerini Harrison Ford ile Kristin Scott Thomas'ın oynadığı "Random Hearts-Gerçeğin Peşinde" filminin müzikleri ikinci bir "Dying Young" vakası. Müzik kompozitörlüğünü Dave Grusin'in üstlendiği albümde klasik müzik ve caz melodileri var. Diana

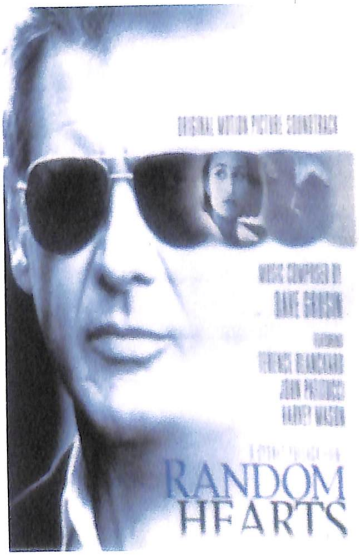

Krall'ın söylediği "The Folks Who Live The Hill" ve "Patty Larkin'in söylediği "Good Thing" albümde göze çarpan parçalar. Filmi izlemediyseniz bile albümü gönül rahatlığıyla alabilirsiniz

"Random Hearts/Sony"

SİNE NET

sinema.birnumara.com.tr

■ **Yakında Bir Gün!**
NATASHA WAGNER

Genç yaşta kaybettiğimiz efsanevi oyuncu Natalie Wood'un ve aktör eşi Robert Wagner'ın biricik kızları Natasha Wagner sayfamızın bu ayki şekeri! Aslen senaryo yazarı Richard Gregson'dan olma. Ancak henüz altı aylıkken ailesini terkeden öz babasının değil, kendisini yetiştiren Robert Wagner'ın adını taşımayı tercih ediyor Natasha. Çokları için hala kapalı bir kutu. "Fathers and Sons" ile start verdiği sinema kariyerini

WEB YILDIZLARI

JET LI - Orson Welles ayarında!

http://www.jet-li.com/

LARA FLYNN BOYLE - Eskimeyen Cazibe

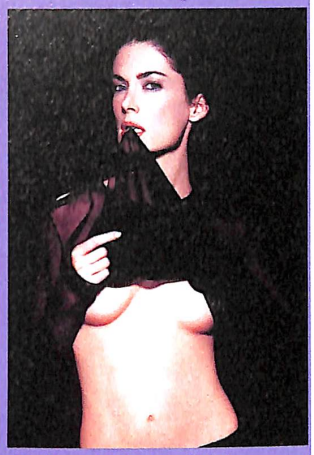

http://www.glassplanet.com/boyle/

"Dead Beat", "Buffy the Vampire Slayer", "Mind Ripper", "Lost Highway", "Two Girls and a Guy", "Urban Legend" gibi filmlerle süsleyen, giderek de önüne daha çok mukavele sürülen genç aktris, bağımsız yapımları öncelikli tutuyor. Şimdilik zihinlere kazınmış, çok önemli bir başarısı bulunmamasına karşın ileride patlamaması için deli olması lazım! Hele şu resimlere bakın bir!

http://www.best.com/~abacus/ngw/

CEM ALTINSARAY

Blair Cadısı, hokkabaz olmasın! "CANNIBAL HOLOCAUST"

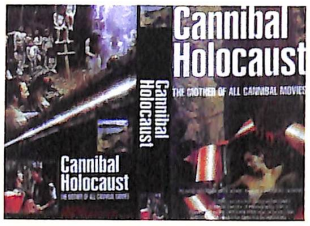

Yönetmenliğini Ruggero Deodato'nun yaptığı 1979 yapımı bir İtalyan filminden bahsetmek istiyorum sizlere. Özellikle 70'li yıllarda bir furya halini alan cannibal (yamyam) filmlerinin tartışmasız başyapıtından... Yakında idrak ettiğimiz "Blair Witch Project" çılgınlığının asıl müsebbibi, eskilerden Umberto Lenzi imzalı "Make Them Die Slowly"nin gerçek esin kaynağı bir korku klasiğinden...

Konu kısaca şöyle: Bir profesör, bir süre önce, yamyamlığın hala varolduğuna inanan ve konuya ilişkin bir belgesel çekmek niyetiyle Güney Amerika'da, The Green Inferno (Yeşil Cehennem) diye bilinen ormana giden, bir daha da kendilerinden haber alınamayan gençlerin akıbetini açığa çıkarmak üzere yola koyulur. Ne var ki burada, yerlilerin rehberliğinde, söz konusu gençlerin çekmiş bulunduğu filmlere ulaşır.

Filmler çözüldüğünde, benim diyen 'gore' tutkununun bile pes edeceği, izleyeni dalga dalga şoklara gark eden, akıllara seza dehşet görüntüleri sahne alır. Türlü çeşit hayvan cinayeti, bacak kesme, tecavüz, hadım etme, diri diri yakma, yeme-yutma, kazığa çakma ve

en beteri annesinin karnından, doğmasına ramak kalmış bebeği çıkartma, çıkartıp atma! ŞİMDİYE KADAR SİNEMANIN ÖNERDİĞİ EN GERÇEKÇİ GRAFİK ŞİDDET VE DEHŞET GÖRÜNTÜLERİ... "Cannibal Holocaust", bu özelliği ile yaratıcısı Deadato'ya 20 yılı aşkındır tesirini koruyan bir lanet musallat etmiş. Yönetmen SNUFF film suçlamaları yüzünden yıllarca mahkemelerde sürünmüş; filminin kendi ülkesi de dahil olmak üzere 20'nin üstünde ülkede yasaklanmasını engelleyememiş. Benzer şekilde ne kendisinin, ne de yakınlarının hakaretlere, tehditlere, giderek saldırılara maruz kalmasının önünü alamamış. Adeta yaşayan bir ölü olup çıkmış.

Gelgelelim film internet'te hayret verici bir alakanın esiri olmuş, yüzlerce fan sayfasını doldurmuş. Deadato ve filmi

göklere, tanrıların katına taşınmış. Uzun uzun yazılar döktüren eleştirmenlerin ortak kanısı filmin muazzam bir sinema filmi olduğu yönünde. Vurgu yaptıkları noktalar genellikle aynı. Farklı kamera ve filmlerle üç ayrı görüntü yönetmeni tarafından tespit edilmiş bulunan görüntülerin, hareketli kamera kullanımının dudak uçuklatıcı başarısı. Riz Ortolani gibi bir ustanın film için özel olarak bestelediği ve orkestrası eşliğinde icra ettiği duygu dolu müziklerin olağanüstü sarsıcılığı. Ve filmin marifete tabi, güç bir seyirlik olduğu...

İlişikteki adreslerden birinin işaret ettiği, onlarca "Cannibal Holocaust" fan sitesinden biri olan Jack'in sitesinde aşağı yukarı şöyle bir şey okuyacaksınız; sıkı durun: "Bu filmi gerçekten beğenmeyen birisi var mı çok merak ediyorum. Varsa onunla tanışmayı çok isterim. Çünkü o zaman, onun burnunun ortasına bir kafa koyabilirim!" Myrick ve Sanchez'in Blair Cadısı'na gelince... Bir şey söylemeye gerek var mı?

Aynı dertten mustarip: Faye ve Heather.

Belgesel çekeceğiz derken...

http://members.xoom.com/vcinema/BIGREV/Canhol.html
http://thesource.simplenet.com/Reviews/CannibalH/
http://www.alaska.net/~ammo/canhol.htm
http://members.tripod.com/~mvault/cannibalreview.htm

Ne kadar dikkatli bakarsanız bakın!

SİNE DVD

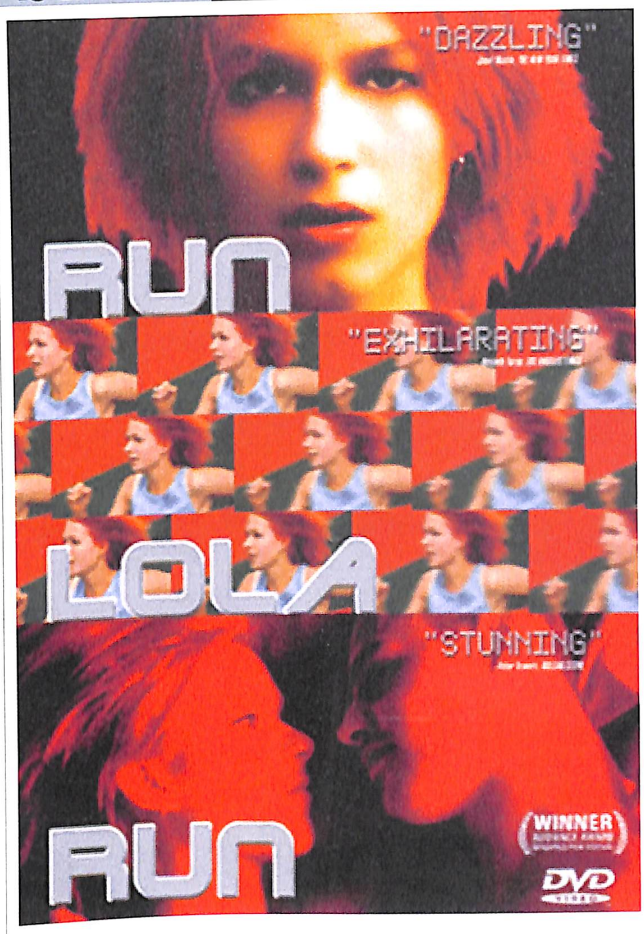

RUN LOLA RUN/ Tom Tykwer/1998/81 dk./$19.56

Bu filmi geride bıraktığımız 18. Uluslararası İstanbul Film Festivali'ni takip etmiş olanlarınız anımsayacaklar. Kırdığı seyirci rekorundan... Tom Tykwer isimli genç Alman yönetmenin, bütün dünyada canhıraş bir ilgiyle karşılanan filmi bizde de taş üstünde taş bırakmamıştı. Lola isimli bir kızın, sevgilisini canına mal olabilecek bir beladan kurtarmak için yüklü miktarda paraya ihtiyacı, bu parayı tedarik etmesi için de önünde yalnızca 20 dakikası vardır. Tüm plot bundan ibaret! Gelin görün ki Tykwer kızın içinde bulunduğu durumdan hareketle bir değil, iki değil, tam üç farklı finale ulaşıyor. Üç ayrı epizot maritetiyle... İki kısa "es"i saymaz isek, müzik kullanımı dolayımında filmin bütün bütüne bir tekno müzik videosu olduğunu çıkarsayabiliriz. Yerinizde duramayacağınız, kanınızı kaynatacak, ciğnı gösterişli, bir o kadar da içe gedikleyici bir film söz konusu olan

SID & NANCY - Criterion Collection/ Alex Cox/1986/111dk./$27.96

Genellikle adının önüne "Punk'ın yaramaz çocuğu!" gibisinden tanımlamalar yakıştırılan, popüler müzik tarihinin en büyük devriminin öncülerinden Sex Pistols'ın meşum basçısı, genç yaşta kaybettiğimiz Sid Vicious'ın hayat öyküsü. Tabii destansı bir aşk yaşadığı sevgilisi Nancy Spungen'in de bir yerde... Alex

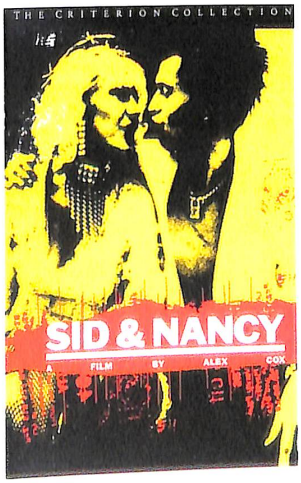

Cox'un harikulade yönetmenlik maharetleri sergilediği film, bir yandan 70'lerin ikinci yarısını sarmalayan punk akımını bir belgesel sarsıcılığında önümüze sürüyor; bir yandan da bizleri akımının öte dünyalara yollanmış iki ikonunu ile burun buruna getiriyor. Benzersiz Gary Oldman ve partneri Chloe Webb'in performanslarıyla cennetin kapısını araladıklarını söylesek abartmış olmayız. Güzeller güzeli Sid'i tanımak için bile izlenir; kaldı ki film de bir harika...

FALLEN ANGELS (Hong Kong)/ Wong Kar-Wai/1996/95 dk./$23.96

Yine Uluslararası İstanbul Film Festivali'nde gösterilmiş ve benim de içinde bulunduğum bir güruh insanı peşine katmış, yıllardır ahlarla vahlarla yad ettiğimiz bir film. Nihayet DVD formatında ortaya çıktı. Gezegenin en afallatıcı filmlerine imza atan Hong Kong sinemasının 90'lardan 2000'lere taşınan en önemli yıldızlarından, rüya gibi filmlerin mucidi, dahi yönetmen Wong Kar-Wai'nin en sevdiğim filmi. "ChungKing Express"e rağmen hem... Hemen tamamı geniş açı objektifle çekilmiş unutulmaz görüntüler,

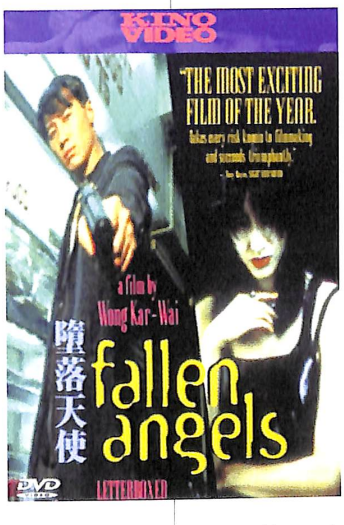

birbirlerine şiir gibi bağlanan planlar, olağanüstü tonlarda renkler ve filmi giderek daha özel kılan müzikler. Oyunculara değinmiyorum bile! Diyalogdan tümüyle yoksun, dış sesler üzerinden takip edilebilen hikayenin üç temel kahramanı ve onların aykırı hayatları zihninizde kelebekler gibi uçuşabilir uzun yıllar. Hazırlıklı olun!

CLERKS - Collector's Edition/ Kevin Smith/1994/92 dk./$27.99

Amerikan bağımsız sinemasının

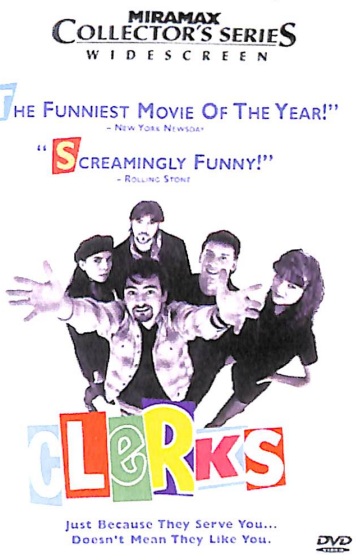

esaslı isimlerinden, bir süredir son marifeti 'Dogma' yüzünden başında boza pişirilen Kevin Smith'in, 90'lar sinemasına en büyük armağanı, bir bağımsız sinema başyapıtı. Smith, siyah-beyaz tercihi ile 27.000 dolarlık kısıtlı bütçenin handikaplarını tolore etmesini iyi bilmiş. Hemen tamamı tek mekanda geçen film, adından da anlaşılabileceği üzre tezgahtar çocukların gündelik yaşamlarından alelade bir kesit sunuyor bizlere. 'Geyik' diye tabir ettiğimiz ve zaman öldürmenin en çıkar yolu olan o bitimsiz muhabbetlerin ardında ne cevherler yattığına, inanılmaz yüklü bir metin üzerinden gelişen bu filmi izlediğinizde bir şekilde ikna olmak durumunda kalıyorsunuz. İki temel karakter arasında öylesine teklifsizce gelişen ve birkaç dakika sonra esamesi okunmayacak bir geyik çerçevesinde, bugüne kadar dile dökülmüş en sıkı "Star Wars" analizi ile yüzleştiğizde ne demek istediğimi daha iyi anlayacaksınız!

CEM ALTINSARAY

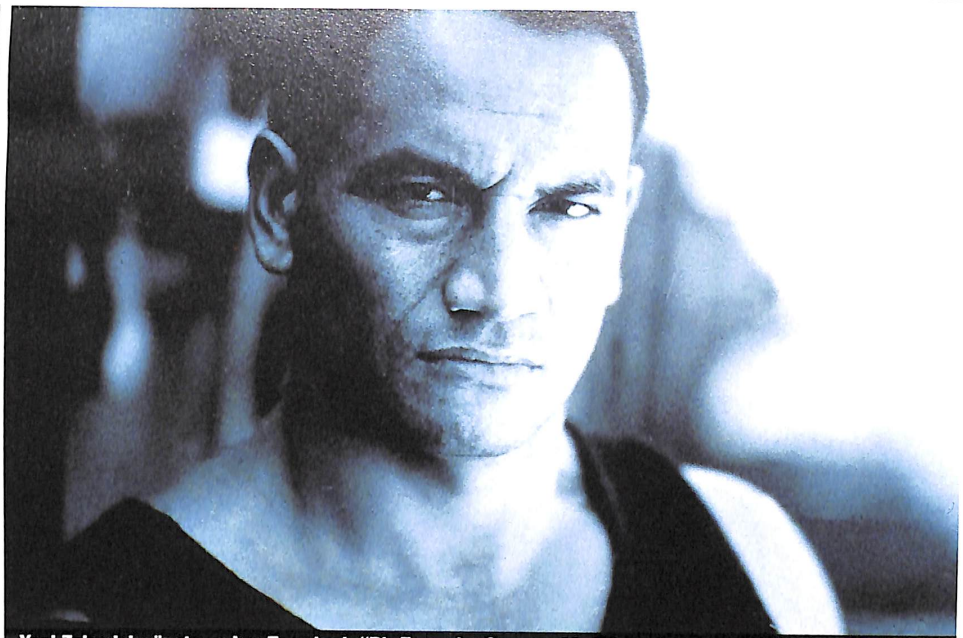

Yeni Zelandalı yönetmen Lee Tamahori, "Bir Zamanlar Savaşçıydılar"da sert ve gerçekci bir sinema yapıyor.

Bir Zamanlar Savaşçıydılar

ONCE WERE WARRIORS

Hayatları mutsuzluk üzerine kurulu bir ailenin öyküsü. "Bir Zamanlar Savaşçıydılar" (1994), Yeni Zelanda'nın beyaz toplumuna hiç yer vermeden, "modern yerliler" arasında olup bitenleri, dokunaklı tarafından perdeye taşıyor. Bu çalışmasının ardından çektiği "Kurtlar Şehri" (Mulholland Falls) filmiyle hatırlayacağınız Lee Tamahori, yerel âdetleri çarpıcı bir şekilde kullanarak "yarı belgesel-drama" tarzında bir film ortaya koymuş. Rena Owen başarılı oyunuyla hem Montréal'de, hem de San Diego'da ödül almış, film ise Venedik'te yönetmenine ödül getirirken, Montréal'de ise Halk ve Amerika Grand Prix ödüllerini kazanmıştı.

21 Pazartesi CINE5

ÇILGIN ŞEHİR
MAD CITY

Ortada hiçbir şey yokken, kariyerini yükseltmek isteyen televizyon muhabiri Max (Dustin Hoffman), büyük bir olay yaratır. Sam (John Travolta) adlı bir müze bekçisi işinden atılmıştır. İki çocuğunu ve karısını nasıl geçindireceğini kara kara düşünen bu saf adam, müdürüyle konuşmak için müzeye geldiğinde, tabancası yanlışlıkla ateş alır. O sırada müzede ziyaretçiler bulunmaktadır. Kurnaz televizyoncu bu durumu değerlendirerek gelişmeyi bir rehin alma olayı olarak yansıtır. Bütün bölge polisi ve medya mensupları kapıya dizilir. O andan itibaren ipler artık televizyoncunun elindedir ve diğer gazetecilere haber atlattığı için son derece keyiflidir. Yönetmenliğini "Ölümsüz", "Kayıp", "Müzik Kutusu" gibi yapıtlarıyla tanıdığımız Oscar'lı Costa-Gavras'ın üstlendiği "Çılgın Şehir", okkalı bir medya haberciliği eleştirisine soyunuyor. Geçen ay sinemalarda "Generalin Kızı" adlı filmde izlediğimiz John Travolta ile Oscar'lı aktör Dustin Hoffman'ın düet yaptıkları "Çılgın Şehir", ayın en önemli seyirliklerinden...

13 Pazar CINE5

CANİ RUH
FALLEN

Detektif Denzel Washington, dokunmayla bedenden bedene geçen ve dünyayı ele geçirmeye çalışan bu katil ruha karşı... Konusuyla, Wes Craven'ın ünlü filmi "Şok"u çağrıştıran "Cani Ruh" (1998), dinamik senaryosuyla seyirciyi şaşırtırken, gerilim unsurunu da başarıyla kullanıyor. Özellikle ruhun detektifi kovaladığı sahnelerde heyecanın doruğa çıktığı filmde Denzel Washington her zamanki üstün performansını yineliyor. John Goodman ve Donald Sutherland filmin diğer oyuncuları... Sinemalarımızda gösterime girmeyen film, ilk kez ekrana geliyor.

20 Pazar CINE5

SESSİZ GECE
STILLE NACHT

Sürekli ilişkilerini tartışan, striptiz ya da mastürbasyon yapan, ağlayan üç karakterin birbirleriyle ilişkileri... Farklı bir aşk üçgeni kuran "Sessiz Gece"de (1995), iki erkekle bir kadın arasındaki telefon konuşmaları ağırlıklı yer tutan, tutkulu ilişkileri hikâye ediliyor. "Roby Kalle Paul", "Ben Merih'teyken" gibi ilginç filmlere imza atan Alman sinemasının genç yönetmenlerinden Dani Levy, bu filminin erotik olmasını hedeflemiş. Başrolü ise, Levy'nin sevgilisi olan Maria Schrader üstleniyor. Berlin Film Festivali'nde Jüri Özel Ödülü alan, Bavyera Film Festivali'nde ise görüntü ve müzikleriyle ödül kazanan "Sessiz Gece", sinemaseverlere özel...

9 Çarşamba CINE5

KAYBEDECEK BİR ŞEY YOK
NOTHING TO LOSE

Biri beyaz ve zengin, diğeri yoksul ve zenci... Kader onları trafik ışıklarında karşılaştırır ve iki adamın düşmanlıkla başlayan ilişkileri sıkı bir dostluğa dönüşür. Geçen ay sinemalarımıza "Şaşkın Dedektif" ve "Müebbet Kuşları" adlı iki filmiyle konuk olan ünlü komedi oyuncusu Martin Lawrence, "Kaybedecek Bir Şey Yok"ta (1997) yine hareketli, kıpır kıpır oyun tarzını sergiliyor. Zenci aktöre filmde, "Esaretin Bedeli" ve "Oyuncu"yla tanıdığımız aktör-yönetmen Tim Robbins eşlik ediyor.

27 Pazar CINE5

ÇIPLAK BAKIŞ
THE NAKED EYE - LA MIRADA DEL OTRO

Begona (Laura Morante), 30'lu yaşlarda güzel ve çekici bir kadındır. İyi bir işe ve ortalamanın üzerinde bir hayat standardına sahiptir. Fakat tüm bunlara rağmen mutsuzdur. Yalnız yaşayan Begona, iş dışında zamanının büyük bölümünü erkeklere ayırır. Ancak ailesiyle olduğu gibi erkeklerle de ilişkisi sorunludur. "Türk Tutkusu", "İki Dil Bilen Âşık", "Libertarias" gibi

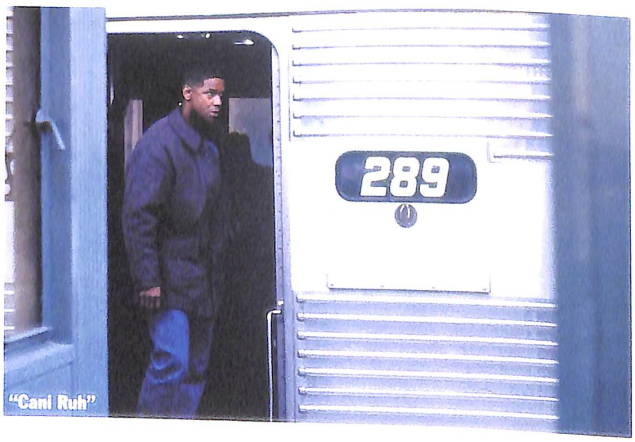

"Cani Ruh"

"Çıplak Bakış"

filmleriyle tanınan Ispanyol yönetmen Vicente Aranda'nın imzasını taşıyan ve geçen ay sinemalarımızda gösterilen "Çıplak Bakış" (1998) Berlin Film Festivali'nde Altın Ayı'ya aday olmuştu. **16 Çarşamba CINE5**

OLGUN KADINA ÖVGÜ
IN PRAISE OF OLDER WOMEN - EN BRAZOS DE LA MUJER MADURA

Savaşta izini kaybettiği annesini bulmak için yola koyulan bir gencin farklı kadınlarla yaşadığı cinsel deneyimler... 1986 yılında ilk kısa metrajlı filmini yaparak sinemaya adım atan ve aralarında Joseph Losey'in de bulunduğu pek çok önemli yönetmene asistanlık yapan Manuel Lomberdero'nun imzasını taşıyan "Olgun Kadına Övgü", "Bonnie ve Clyde"ın unutulmaz oyuncusu Faye Dunaway'in son dönem çalışmalarından... "Ülke ve Özgürlük"ten hatırlayacağınız, birkaç yıl önce ülkemizi de ziyarete gelen Rosana Pastor ise filmin diğer ünlü kadın oyuncusu.

23 Çarşamba CINE5

SADIK ARKADAŞ
MRS. BROWN

Yine yakın tarihte sinemalarımızda gösterilmiş bir yapıt. Bu yıl "Kraliçe Elizabeth"deki kısacık rolüyle En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu ödülünü kucaklayan, "Dame" unvanlı Judi Dench'in başrolde olduğu "Sadık Arkadaş" (1997), Kraliçe Victoria'nın kocasının ölümünden sonra yaşadığı dramı anlatıyor. Dench'in Oscar'a aday gösterildiği ve Altın Küre kazandığı film, ilk kez ekranda...

KANAL E

TANGO

Aşk ve turkuyu, dans eşliğinde perdeye yansıttığı "Kanlı Düğün", "Carmen", "Flamenco" gibi filmleriyle tanınan yönetmen Saura, bu kez Arjantin'den yola çıkarak tüm dünyayı saran tango üzerine benzersiz bir film yapmış. Cannes Film Festivali'nde En İyi Görüntü ödülü alan, En İyi Yabancı Film dalında Altın Küre'ye ve Oscar'a aday olan "Tango"da (1998) karısıyla ayrılmanın eşiğine gelmiş, orta yaşın kendine özgü bunalımını yaşayan mutsuz yönetmen Mario'nun öyküsü anlatılıyor.

14 Pazartesi CINE5

TERORİST
RESURRECTION MAN

1993 yılında yayınlandığında çok iyi eleştiriler alan Eoin McNamee'nin ilk romanı "The Resurrection Man"dan uyarlanan film, 1970'lerin Irlandası'nda geçen bir gerilim... Olayın merkezindeki acımasız katil Victor Kelly (Stuart Towsend), bir katil çetesinin başıdır. Kendisine Cagney ve Dillinger'ı örnek alan Victor, zalimliği ve şiddete olan düşkünlüğü ile korkulan ve nefret edilen bir efsane haline gelir. Kimi zaman politik bir araç gibi görünse de şiddet ve intikamın bir alışkanlık haline dönüştüğü bu şehirde bile, karanlık bir tip olan McLure tarafından desteklenen Victor'un işlediği törensel cinayetler korkutucu bir boyuta ulaşır. Marc Evans'ın yönettiği "Terorist", geçen sezon sinemalarda da gösterilmişti.

KANAL E

NEW ROSE HOTEL

Uluslararası üne sahip bilimadamının peşine düşen şirket casuslarının soluk kesen macerası. "Haşin Polis", "Parazit", "Cenaze Töreni", "Karartma" gibi filmleriyle tanıdığımız, Amerikan sinemasının çağdaş ustalarından Abel Ferrara, bu kez entrikası bol bir yapıtla karşımıza çıkıyor. Christopher Walken ve Willem Dafoe'ye, korku filmleri yönetmeni Dario Argento'nun güzel kızı Asia Argento'nun eşlik ettiği "New Rose Hotel" (1998), Venedik Film Festivali'nde Özel Ödül ve Eleştirmenler ödülü almış, ayrıca Altın Aslan'a aday gösterilmişti.

18 Cuma CINE5

BIÇAK SIRTI
SLING BLADE

Çocukluğunda, koyu dindar ailesi tarafından Tanrı'ın bir cezası olduğuna inandırılan Karl Childers, problemli bir insan olarak yetişmiştir. Annesini, kasabanın serserisiyle cinsel ilişki sırasında gören Karl, yaptıkları şeyin yanlış olduğunu düşünerek ikisini de bıçakla öldürmüş, akıl hastanesine kapatılmış ve ömrünün 25 yılını burada geçirmiştir. İyi bir tamirci olan Karl, artık serbest kalıp topluma karışma günü geldiğinde, küçük bir kasabada iş bulur. Ve karşısına, onu önyargısız bir biçimde benimseyen genç Frank çıkar. "Bıçak Sırtı", yazar ve oyuncu olarak tanınan Billy Bob Thornton'un ilk uzun metraj yönetmenlik denemesi. Başrollerde ise B. B. Thornton'a John Ritter ile J. T. Walsh eşlik ediyor.

KANAL E

"platoon", "blow out", "unforgettable"

SİNEMA BÜYÜSÜ

Atilla Dorsay ve Alin Taşçıyan'ın birlikte sundukları kuşağın bu ayki başlığı "Modern Amerikan Klasikleri"... İlk haftanın filmi, yönetmenliğini Oliver Stone'un yaptığı, unutulmaz **"Müfreze"** (Platoon, 1986)... En İyi Film dahil toplam 4 Oscar alan yapıt, Vietnam savaşını bir grup askerin gözünden veriyor. İnce ve çarpıcı detayları, savaşın korkunç ve anlamsız yüzünü gösterdiği sahneleriyle belleklere kazınan filmde Charlie Sheen, Willem Dafoe ve Tom Berenger başrolleri paylaşıyorlar. İkinci hafta, Ron Shelton'ın **"Boğa Takımı"** (Bull Durham, 1988) adlı yapıtı ekrana geliyor. "Beyazlar Beceremez", "Aşkın Gücü" gibi spor içerikli filmleriyle tanınan Ron Shelton'ın filmografisindeki en başarılı çalışma olan "Boğa Takımı"nda başrolleri Kevin Costner, Susan Sarandon ve Tim Robbins paylaşıyorlar. Beysbol dünyasından bir kesit sunan filmde Costner ile Sarandon arasındaki ateşli sevişme sahneleri, sanırız TRT makasından kurtulamayacak. Üçüncü sırada bir Brian DePalma klasiği var; **"Patlama"** (Blow Out, 1981)... Bir senatörün araba kazasında öldürülmesi üzerine, civarda tesadüfen kayıt yapan bir ses teknisyeninin olaya müdahele etmesini anlatan film, gerilim türünün önemli örnekleri arasında yer alıyor. Gerek ismiyle, gerek olay örgüsüyle Antonioni'nin ünlü **"Cinayeti Gördüm"** (Blow-Up, 1966) filmine gönderme yapan "Patlama", sinemaseverlerin ilgi göstermesi gereken bir yapıt. Son haftanın filmi **"Unutulmayan"** (Unforgettable, 1996)... Yönetmenliğini John Dahl'ın yaptığı, başrolleri Ray Liotta, Linda Fiorentino ve Peter Coyote'nin paylaştıkları bu nefes kesen gerilim, karısını öldürmekle suçlanan Dr. David'in başından geçenler üzerine kurulu. Filmin çok iyi eleştiriler aldığını da belirtelim.

Her Perşembe TRT 2

DEHŞET TOHUMU
DARK BREED

Richard Pepin'in yönettiği, Jack Scala ve Lance LeGault'un başrolleri paylaştıkları 1995 yapımı bilimkurgu, Nick adlı astronotun yaşadığı dehşeti konu alıyor. Bir araştırma görevine katılan Nick, diğer astronotların, insan ırkını ve dünyayı ele geçirme niyetindeki dehşet tohumu adlı yabancı bir virüs kaptıklarını öğrenir...

29 Salı KANAL 7

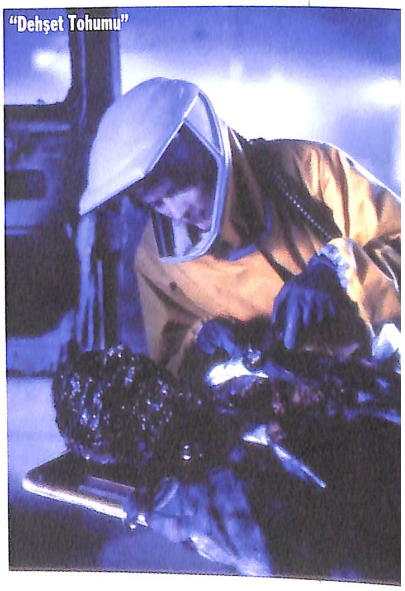
"Dehşet Tohumu"

TELEVİZYON AYIN FİLMLERİ

"Dragon Lord"

JACKIE CHAN'DEN İKİ FİLM
EJDER
DRAGON LORD

Yine Jackie Chan'in hem yönetip hem de oynadığı bir aksiyon-komedi. 1990 yapımı film, Güney Çin şehri Lungshan'da bazı kötü kişilerin ortaya çıkmasıyla yaşananları izliyoruz. Mafya babası Cheng, beraberinde Yasak Şehir'in hazinesiyle Lungshan'a gelmiştir. Amacı hazineyi yabancılara satmaktır. Bu arada okula giden iki arkadaşın başı, Cheng'le derde girer...

12 Cumartesi KANAL 7

GENÇ EJDER
THE YOUNG MASTER

Günümüzün en sevilen Uzakdoğulu aktörlerinden Jackie Chan'in ilk dönemine ait, 1979 yapımı bir aksiyon-komedi. Chan, bizzat yönettiği filmde bizleri 1920'li yıllara götürüyor. Ve geleneksel olarak yapılan dövüş sanatları yarışmasında yaşananları perdeye taşıyor.

19 Cumartesi KANAL 7

SALAKLAR SOFRASI
LE DÎNER DE CONS

Fransa'da vizyona girdiğinde 7 milyon kişi tarafından izlenen "Salaklar Sofrası" (1998), ülkemizde de Gazanfer Özcan-Gönül Ülkü Tiyatrosu'nda sahnelenmişti. Francis Veber'in yönettiği bu kahkaha bombası, Pierre adlı, kendini çok akıllı zanneden bir adamın başına gelen felâketleri anlatıyor. Pierre ile arkadaşlarının en büyük eğlencesi, çevrelerindeki en salak insanları keşfedip, onlarla bir akşam yemeği boyunca dalga geçmektir. Pierre, yeni tanıştığı François Pignon'u bu yemeğe davet ettiğinde, başına gelecek felaketlerden habersizdir. Jacques Villeret ve Thierry Lhermitte'nin başrolleri paylaştıkları film, En İyi Erkek Oyuncu (Villeret), Yardımcı Erkek Oyuncu (Daniel Prévost) ve Senaryo dallarında César ödülü almış, ayrıca En İyi Film, Yönetmen ve Yardımcı Kadın Oyuncu (Catherine Frot) dallarında da ödüle aday olmuştu.

6 Pazar CINE5

ESKİ DOSTLAR
QUEENS LOGIC

Yedi eski mahalle arkadaşı, çeşitli nedenlerle bir hafta sonunu birlikte geçirirse ne olur? Kevin Bacon, John Malkovich, Linda Fiorentino, Joe Mantegna, Jamie Lee Curtis gibi tanınmış isimleri bir araya getiren "Eski Dostlar" (1991), yönetmenliğini Steve Rash'in üstlendiği, keyifli bir duygusal komedi... **KANAL E**

AŞK VE ÖFKE
LOVE AND RAGE

Çiftlikte yalnız yaşayan bir kadının hayatına güçlü kuvvetli bir erkek girer ve aralarında tutkulu bir aşk başlar. Konusu 19. yüzyılda geçen film, "Sıcak ve Toz", "Tendeki Tuz", "Jefferson Paris'te", "Kırmızı Keman" gibi unutulmaz çalışmalarıyla tanıdığımız Greta Scacchi'nin oyun gücünü ve güzelliğini sergilediği bir yapıt. 1998 yapımı film, Türkiye'de ilk kez gösteriliyor.

26 Cumartesi CINE5

YENİ DÜNYA
LE NOUVEAU MONDE

Alain Corneau'nün geçen sezon sinemalarımızda da gösterilen filmi, savaşın yaralarının sarıldığı 50'li yılların Fransası'nda bir kesit sunuyor. İlk kez ekrana gelecek 1995 yapımı filmde James Gandolfini ve Alicia Silverstone oynuyor.

KANAL E

ÇILGIN BEYSBOLCULAR 3
MAJOR LEAGUE: BACK TO THE MINORS

Çaptan düşmüş bir beysbol oyuncusu, uyumsuz tiplerden oluşan ilkel bir lig takımının yöneticiliğine getirilince yaşanan komik olaylar zinciri... İlk iki bölümü ilgi gören "Çılgın Beysbolcular" serisinin 1998'de çekilen son halkası... Beysbolu çok seven Amerikan seyircisi için ideal ama bizde filmin göreceği ilgi, bu sporu sevenlerle sınırlı kalacak sanırız. Başrollerde Scott Bakula ve Dennis Haysbert'i izliyoruz.

12 Cumartesi CINE5

PİYANO
THE PIANO

Yeni Zelandalı kadın yönetmen Jane Campion'ın en ünlü filmi... Başrollerini Holly Hunter, Harvey Keitel, Sam Neill ve küçük yıldız Anna Paquin'in paylaştıkları "Piyano", Cannes Film Festivali'nde Altın Palmiye kazanmış, sekiz dalda aday olduğu Oscar'lardan da En İyi Kadın Oyuncu (Hunter), Yardımcı Kadın Oyuncu (Paquin) ve Özgün Senaryo dallarında bu ödülü almıştı. 19. yüzyılda kocasını kaybettikten sonra kızıyla beraber başka bir yere yerleşen ve konuşmamayı tercih eden bir kadının öyküsü bu... Filmde özgürce kullanılan çıplaklığın ne derece ekrana yansıyacağını hep birlikte göreceğiz. **KANAL E**

SWING

İşçi sınıfından bir grup genç, Liverpool'daki kasvetli yaşamlarını bırakıp, hayallerinin peşine düşerek bir orkestra kurarlar. Yine İngiltere'de geçen ve hayallerini gerçekleştirmek için çabalayan insanların öykülerini anlatan "Anadan Doğma" (The Full Monty) ve "Gençlik Ateşi" (The Commitments) havasında, yepyeni bir yapıt. 1999 yapımı filmde şarkıcı Lisa Stansfield başrolü üstleniyor.

11 Cuma CINE5

TUHAF BİR KİRACI
FEVER

Esrarengiz bir adamın apartmana taşınmasının ardından tuhaf şeyler olur. Ev sahibi ölü bulunur, öğretmen Nick garip davranışlar sergiler... İngiliz sinemasından yakın tarihli, sürükleyici bir gerilim. Alex Winter'ın yönettiği "Tuhaf Bir Kiracı"da (1999), Henry Thomas ve David O'Hara başrollerde...

7 Pazartesi CINE5

UYUYAN KÖPEKLER
SLEEPING DOGS

21. yüzyılın Los Angeles'ında geçen karanlık bir öykü. Usta hırsız Harry Maxwell, hayatının en büyük soygununu yapmak niyetindedir. Prime Cut şirketini soyan Harry,

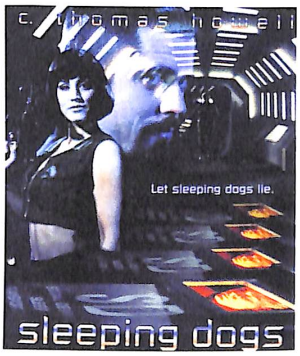

başına ne türden bir bela sardığının farkında değildir. Prime Cut, "Uyuyan Köpekler" adlı suç örgütünün acımasız psikopat lideri Sanchez'in paravan şirketidir. Michael Bafaro'nun yönettiği 1997 yapımı bilimkurgu-macerada C.Thomas Howell ile Scott McNeil oynuyor.

15 Salı KANAL 7

AFACAN DENNIS 2
DENNIS THE MENACE STRIKES AGAIN

İlkinin elde ettiği büyük gişe hasılatı üzerine çekilen bu devam filminde Afacan Dennis, akla hayale gelmedik haylazlıklarına yenilerini ekliyor. Yaşlı ve ketum komşu Bay Wilson (Don Rickles), bu kez yalnızca küçük Dennis Mitchell'la (Justin Cooper) değil, aynı zamanda Dennis'i ziyarete gelen hınzır ve neşeli dedesiyle de

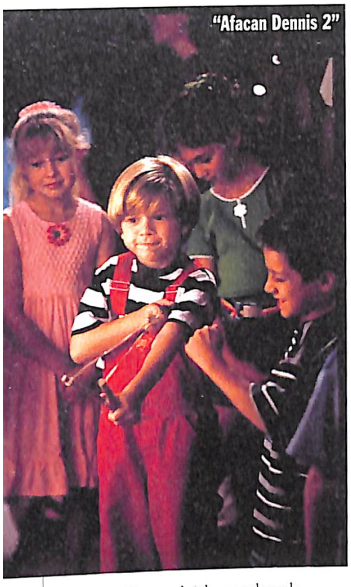
"Afacan Dennis 2"

(George Kennedy) başa çıkmak zorunda... Ülkemizde "Afacan" adıyla çizgi bant halinde gazete ve dergilerde yayımlanan dünyaca ünlü kahramanın beyazperdedeki maceraları, ailece izlenecek türden.
5 Cumartesi CINE5

ULİS'İN BAKIŞI
LE REGARD D'ULYSSE

Geçen ay sinemalarımıza son filmi "Sonsuzluk ve Bir Gün" ile konuk olan Yunan sinemasının çağdaş ustası Theo Angelopoulos'un geniş yankılar uyandıran filmi. Cannes'da ödül alan ve bir yönetmenin Balkanlar'daki içsel serüvenini anlatan film, kendine özgü bir kitleye seslenen Angelopoulos hayranları için... **KANAL E**

BEYAZ SARAY'DA TERÖR
LOYAL OPPOSITION

Amerikan ordusunun genelkurmay başkanı büyük bir çılgınlığın eşiğindedir. Ortadoğu'ya asker gönderme isteğini reddeden başkanı rehin alır ve bir nükleer savaş başlatma kararı alır. Politik bir gerilim olan 1997 yapımı filmi Mark Sobel yönetmiş. Oyuncular Joan Van Ark ve Rick Springfield...
1 Salı KANAL 7

ÖZGÜRLÜK UĞRUNA
SURVIVAL RUN

"Robocop", "Gerçeğe Çağrı", "Temel İçgüdü" gibi mega filmlerin yaratıcısı Paul Verhoeven'dan, ülkemizde gösterilmemiş bir savaş filmi. Yönetmenin vatanı Almanya'da çektiği filmde Rutger Hauer ve Jeroen Krabbe oynuyor. Hollanda'nın ormanlık bölgelerinden biri, eylül başları... Genç kızlar ve erkekler gülüp eğlenirken, radyo yayını birden kesilir ve 2. Dünya Savaşı'nın çıktığı ilan edilir. Genç aristokrat Erik'in hayatı yepyeni bir yön alacaktır.
17 Perşembe KANAL 7

SON İMPARATOR
THE LAST EMPEROR

Bernardo Bertolucci'nin en popüler ve görkemli epik yapıtı. Son Çin imparatoru Pu Yi'nin hayatını anlatan "Son İmparator" (1987), En İyi Film dahil tam 9 Oscar almıştı. Başrollerde John Lone, Peter O'Toole ve Joan Chen oynuyor.
KANAL E

OTOMATİK
AUTOMATIC

Yarı insan-yarı otomatik, müthiş bir silah... 2033 yılında RobGen Endüstri adlı güvenlik firması, Otomatik J269 adlı bir güvenlik projesi geliştirir. Otomatik, insanları suçlulara karşı koruyacak mükemmel donanıma sahip, insan biçiminde bir robottur. Ancak aldığı yanlış bir komutla işler çığrından çıkar. John Murlowski'nin yönettiği 1994 yapımı filmde Olivier Gruner ile John Glover'ı izliyoruz.
8 Salı KANAL 7

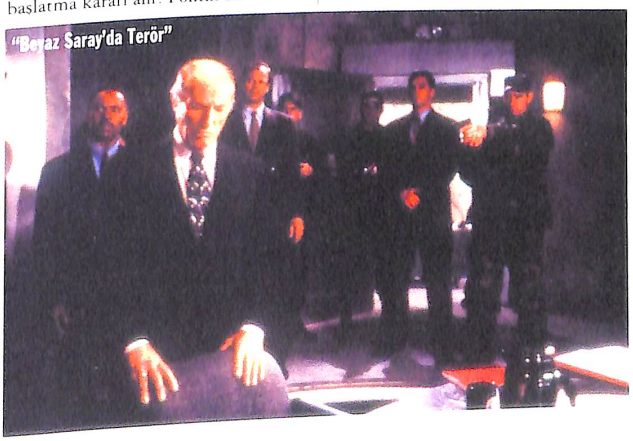
"Beyaz Saray'da Terör"

popüler klasikler

DOKTOR JİVAGO
DOCTOR ZHIVAGO

Ülkemizde bir kuşağın unutamadığı filmler arasında başı çeken "Doktor Jivago" (1965), Boris Pasternak'ın romanından yapılan görkemli bir uyarlama... "Kwai Köprüsü", "Arabistanlı Lawrence", "İrlandalı Kız" filmleriyle tanınan İngiliz yönetmen David Lean'in çektiği "Doktor Jivago", 1917 Rus devriminin öncesi ve sonrasını yaşayan bir burjuva aydınının öyküsünü konu alıyor. En İyi Uyarlama Senaryo, Sanat Yönetimi, Görüntü, Kostüm ve Müzik dallarında Oscar alan, ayrıca En İyi Film, Kurgu, Ses, Yönetmen, Yardımcı Erkek Oyuncu (Tom Courtenay) dallarında bu ödüle aday olan film, Erkek Oyuncu (Ömer Şerif), Yönetmen ve Film dallarında da Altın Küre kazanmıştı. Grammy ödülü kazanan Maurice Jarre imzalı ölümsüz müziği de, filmin artı puanlarından... Filmin diğer oyuncuları Julie Christie, Geraldine Chaplin ve Alec Guinness...
25 Cuma CINE5

10 EMİR
THE TEN COMMANDMENTS

Pahalı ve şaşaalı filmlerin efsane yönetmeni Cecil B. DeMille, ilk kez 1923'te siyah beyaz ve sessiz olarak çektiği "10 Emir"le sinema tarihine damgasını vurmuştu. 1956'da ise o günkü teknolojinin bütün imkânlarını kullanarak, aynı konuyu yeniden filme aldı. Başrollere ise Charlton Heston ile Yul Brynner'ı yerleştirdi. Çekimleri, Mısır'da kurulan dünyanın en büyük film setinde gerçekleştirilen film, Musa Peygamber'in (Charlton Heston) hayatını doğumundan itibaren perdeye taşıyor. Yul Brynner ise filmde Firavun'u canlandırıyor. Yaklaşık 3,5 saat süren film, özel efektleriyle Oscar almış, ayrıca En İyi Film, Görüntü, Sanat Yönetimi, Kostüm, Kurgu ve Ses dallarında bu ödüle aday olmuştu.
18 Cuma CINE5

SİYAH CARMEN
CARMEN JONES

Daha önce defalarca sinemaya aktarılan "Carmen"in tüm karakterleri bu yapıtta zenci olarak karşımıza çıkıyor. Tutkulu ve seksi bir kadın olan Carmen (Dorothy Dandridge), sevgilisinden (Olga James) ayrı düşmüş yakışıklı asker Joe (Harry Belafonte) ile tanışır. Birbirlerine âşık olurlar fakat bir süre sonra problemler başlar. 1950'li yıllarda ülkemizde haftalarca vizyonda kalan, seyirciden muazzam bir ilgi gören "Siyah Carmen" (1954), En İyi Kadın Oyuncu ve Müzik dallarında Oscar'a aday olmuş, En İyi Film dalında ise Altın Küre kazanmıştı. Yönetmen Otto Preminger... **4 Cuma CINE5**

KAHRAMAN PRENS
PRINCE VALIANT

CINE5'te bu ay "Romantik Şövalye" adlı en yeni versiyonu gösterilecek olan "Prince Valiant"ın klasik çevrimi... Başta çizgi roman olarak yayınlanan "Kahraman Prens" (1954), gördüğü büyük ilgi üzerine sinemaya transfer oldu. Bol miktarda kılıçlı düello sahnesine yer veren bu sürükleyici macera filmi, tahttan indirilen bir kralla cesur şövalyelerin öyküsünü anlatıyor. Henry Hathaway'in filminde James Mason, Janet Leigh ve Robert Wagner oynuyor. **11 Cuma CINE5**

Hazırlayan: OKAN ARPAÇ

Dövüş Kulübü: Psikodinamik Bir Yorum

Bir "üst benlik ve alt benlik karşılaşması"

Bazı filmler vardır ki, gösterime girdikten sonra uzun süre tartışmalara neden olurlar. Örneğin Bergman filmleri bunlardandır. Psikolojik içerikleri ve mesajları olan filmler genelde ilgiyi uzun süre canlı tutuyorlar. David Fincher'ın "Fight Club"ı da bunlardan biri. Şimdi bu filmin çözümlemesini yapmaya çalışalım.

Anlamsızlık içinde yaşayan Jack'in (Edward Norton) anlamsızlığının bunaltısı uykusuzluk olarak belirmekte ve bu boşluğu tüketime yönelerek gidermeye çalışmakta. Evine aldığı lüks mobilyalar ve eşyalar Jack'in fetişleri olmakta. Bir anlamda yaşamının yalancı anlamlarını oluşturmakta. Jack'in yaşamı özel bir işyerindeki mekanik bir tekdüzelik ile evi ve eşyaları arasında sürüp gitmekte. Özel yaşamında bir canlılık ve insan insana iletişim görülmemekte. Bilindiği gibi bunaltı (anksiyete) dinamik anlamda benlik ile alt ve üst benlik arasındaki çatışmanın bir sonucu olarak ortaya çıkar. Alt benlik bir enerji (yani libido) deposudur; yani sevgi ve cinsellikle ilgili ve saldırgan dürtüler bu enerjinin kökenini oluştururlar. Doğuşta benlik haz almaya yönelik yapılandırıldığından, enerjinin bu doyumlara yönelik işlemesi de doğaldır. Ancak yaş ilerledikçe ana-babanın ve dolayısıyla toplumun kuralları ve yasakları nedeniyle benlik, alt benlik istemlerini, yani hazzı ertelemeye, geciktirmeye ve hatta bastırarak yokmuşçasına davranmaya başlar. Artık bir üst benlik oluşmuştur ve dolayısıyla benliğin alt benlikten emir alması da mümkün görünmemektedir.

Benlik alt benlik istemlerini yerine getirmek, yani acıyı ve elemi yaşamamak için çabalar dururken, öte yandan dış dünyaya bağımlı olduğundan bu çabalamanın kendi elinde olmadığını görür. Daha en başından sıcacık anne rahminden hiç hoşlanmayan, soğuk ve yalnız bir ortama atılıvermiştir. İlk şok ve kendisinin baş edemeyeceği ilk ağır darbe (travma) böyle başlar. Sonra bunu diğerleri izler. anneden (memeden) ayrılma darbesi, organının (penis) kesileceği ya da bedensel zarara uğrayacağı darbesi, suçlu bulunarak cezalanacağı darbeleri. Yani benlik alt benliğin hemen ve derhal doyum isteyen taleplerini doyurayım derken dış darbeler nedeniyle altından kalkamayacağı bir durum yaşadığında bunaltı oluşur. Başka bir deyişle benlik görünürde nedeni belli olmayan bir endişe ve tehlike içine düşmüştür. Benlik tehlikeyi ortadan kaldıramayacak kadar ağır bir yükün altına girmiştir. Artık tehlikeyle baş atmeyi bırakır, bu bunaltıyla baş etmeye çalışır ve kendine bazı savunma düzenekleri oluşturur.

Üst benliğin cezalandırıcı ve yasaklayıcı oluşması, yani ana-baba yasaklarının çocuk tarafından eziyet verici olarak algılanması alt benlik istemlerinin yani sevginin ve saldırganca duyguların boşalımını da engeller ve bastırılmasına neden olur. Çocuklukta ana-baba yasaklarının acımasızlığı oranında üst benlik de o kadar acımasız ve hatta elezer (sadist) olur.

Tekrar filmimize dönersek; Jack yaşadığı bunaltı sonucunda uykusuzluk çekmektedir. Uykusuzluğunun tedavisi için doktora gittiğinde doktor, sorunu ciddiye almaz ve ona kanserli hastalar gibi çok daha fazla acı çekenler olduğunu söyleyerek bu hastalarla ilgili bir terapi grubuna gitmesini tavsiye eder. Jack öneri üzerine testis kanseri olan ve bu nedenle aldıkları hormon ilaçları yüzünden bazı bedensel değişimlere uğramış insanların bulunduğu bir etkileşim grubuna katılır. Göğüsleri büyümüş "anaç" erkeklerin duygusal atmosferinde huzur bulur. Kendisini onların sıcak ve yumuşak göğüslerine bırakır. Uykuları son derece huzurlu ve rahattır. Ölümle yüzleşmekte olan bu insanların varoluşsal içten duyguları Jack'e bir anne sarmalayıcılığı sağlamıştır. Yani başka bir deyişle anlamsız yaşamı anlam kazanmıştır. Varoluşsal boyutta anlam, karşılıklı vericiliğin işlediği birliktelikler içinde kazanılır. Yaşamını "alma"ya programlamış bencil bir insanın yaşamın anlamını algılaması çok güçtür ve bu durum varoluşsal bir bunaltının oluşmasına neden olur. Bu tür bir bunaltı yukarda sözünü ettiğimiz yapısal bunaltılardan farklıdır. Kökeni evrenseldir ve ortaya çıktığında insanı anlam aramaya iter. Ölüm, yas, yalnızlık, sevgisizlik gibi yaşamsal yüzleşmeler bu tür bir bunaltının ortaya çıkışına neden olabilir.

Jack kendi bunaltısını bu türden varoluşsal anlam arayışında olan insanların arasında, onların sıcak ve içten duyguları arasında gideriyor. Hatta bir grupla da yetinmeyerek, düzelmeyen ve ölümle karşı karşıya olan başka hasta gruplarına da katılıyor. Bu sıcak anaç duygular arasında ana kucağında sallanırcasına mışıl mışıl uyuyor. Ta ki, kendisi gibi bir "turist"in (Helena Bonham Carter) bu gruplara aynı amaçla katıldığını öğrenene kadar. Böylece büyü bozuluyor, yapaylık hissedilir oluyor. Jack'in bunaltısı geri geliyor ve

uykusuzluklar yeniden başlıyor. Yani başka bir deyişle yapısal bunaltı geri dönüyor.

Bu sırada bir rastlantı sonucu Tyler Durden (Brad Pitt) ile bir uçak yolculuğunda buluşması yaşamının dönüm noktası oluyor. Tyler uçakta yasak bir şey yapmaktadır; bilgisayar kullanmaktadır. Jack bu yasağı hatırlattığında Tyler güler geçer. Jack ilk kez bastırılmamış dürtülerin hazzının yaşanmasıyla karşılaşmaktadır. Tyler aslında Jack'in alt benliğidir, onu temsil etmektedir. Bu alt benliğin özgür ve umursamaz davranmasından haz duymuştur. Hatta hayran olmuştur.

İkinci bir rastlantı Jack'in Tyler'la olan beraberliğinin pekişmesini sağlar; Jack uçak yolculuğundan evine döndüğünde fetişleştirdiği o pahalı ve değerli "oyuncaklarla"la doldurduğu evinin yandığını görür. Daha sonra yangının bir Tyler sabotajı olduğunu anlayacaktır. Simgesel dilden konuşacak olursak; Jack alt benliğinin dürtüsel hazlarının gerçekleşmesine engel oluşturan üst yapı kurumlarının simgesi konumundaki engelleri ortadan kaldıran ilk kapıyı aralamıştır. Çünkü aslında malları, boşluk doldurma "oyuncakları"nı yok eden de kendisidir; yani kendi alt benliğidir. Bu sayede kendi alt benliğiyle yakınlaşması başlar; Tyler'ın evine yerleşir.

Tyler, Jack'ten saldırganlığını dışavurmasını ister; kendisine yumruk vurması için onu teşvik eder. Böylece saldırganlık ve şiddetin dışavurumunun hazzı yaşanmaya başlar. İkili dövüşe başkaları da katılır, kulüp genişler ve ülke çapında üyelikler oluşur. Yüzü yaralı ve bereliler birbirlerinin aynı kulüpten olduklarını yaralarından anlarlar. Bu kulüp bana 60-70'li yılların hippiliğini hatırlattı. O dönemde de "savaşma seviş" sloganıyla kendilerini dürtülerinin ıtkısına bırakan ve üst yapı kurumlarını protesto eden bu genç kesim daha sonra Herbert Marcuse felsefesinin de etkisiyle 68 devrimci kuşağının itici gücünü oluşturdu. Bastırılmış dürtülere özgürlük hem cinsel ve hem de şiddet alanında dünya çapında yaygın bir talep buldu. Marcuse, Reich ve hatta Fromm gibi politik ruhbilimcilerin de etkisiyle "devrimci ruh" canlandı ve özellikle doktrinize olmamış öğrenci gençlik içinde uygulama alanı buldu. Özellikle otorite karşıtı şiddet eylemleri 68 gençliğinin "devrimci" özünü oluşturdu. Bu eylemler daha sonra, giderek toplumsal ve bireysel ruhsal sürecin doğal gidişi içinde sönerek kendi özgün rayına oturdu. Yani bugün moda olan deyimiyle "deprem artçı depremlerle azalarak şiddetini yitirdi ve bitti". Bir dahaki depreme kadar...

Tyler'ın şiddet dışında ikinci temel dürtüsü olan cinselliği de Bonham Carter aracılığıyla giderilmekte, saatlerce ve günlerce süren şehvetli ve iniltili sevişme sahneleri Jack'i hem rahatsız etmekte ve hem de ilgisini çekmekte ancak kendisi bunu yaşayamamakta. Alt benliğinin dürtüsel coşkusuna seyirci kalmakta. Bir anlamda Tyler, Jack'in kendi alt benliğini temsil ettiğine göre dürtü doyum bulmuş olmakta.

Filmin ya da senaryonun felsefesi ve ana hedefi ruhsal bastırılmanın özünü oluşturan merkezi yok etmek. Yani toplumsal babayı öldürmek, üst yapı kurumlarının en üstünü oluşturan sermayeyi öldürmek. Kredi ve para musluklarının idare merkezlerinin bombalanarak yok edilemesi bu amacı taşıyor. Filmde baskı ya da sömürünün sermayeyi elinde tutanlarca, yağlı göbekli para babalarınca oluşturulduğu varsayılmış. Sabunun bir simge olması da bunu ifade ediyor. Tyler sattığı sabunlarını zayıflamak için hastanede yağ çektirenlerin yağlarından imal etmektedir. Tyler ve Jack bu yağları gece hastane atıkları arasından çalarak elde ederler. Bu olay İkinci Dünya Savaşı sırasında Nasyonal Sosyalist faşistlerin Musevi yağlarından sabun yapmalarını andırmakta. Nasyonal Sosyalistler de Yahudileri Alman ırkının sömürücüsü olarak görmüşlerdi. Faşistlerce bu sömürü Almanların yaşamasına ve gelişmesine engel olmuştu. Sabun yapma eyleminde şiddet; sadistik bir kin ve hiddet simgelemekte. Yine simgesel olarak sabun arınmayı ve temizlenmeyi ifade eder. Sanki yaşanan duygusal kirlilik, oluşan suçun nesnesi aracılığıyla temizlenmektedir. Dolayısıyla hem suçluluk azalmakta ve hem de öfke ve kin boşalmış olmaktadır.

Bilincimizi zorlayan bilinçdışı etkenler yukarda sözünü ettiğim gibi yapısal ve kişisel olabildikleri gibi ortak, ırksal ve arkaik yani atalarımıza ait de olabilir. İlk kez Jung tarafından ortaya atılan ve geliştirilen bu kavrama göre ortak bilinçdışımızın ortak öğeleri vardır. Hayvansal yönlerimizi temsil eden "gölge" arketipi insanoğlunun özünde zaten vardır. Benlik dış ya da iç etmenlerce zayıf düştüğünde bu yanımız güçlenerek etkin hale gelir. Bu yanımız bir anlamda bireysel olmayan toplumsal alt benliğimizdir. Gölge arketipi ayın zamanda yaratıcılığımızı da sağlar. Devrimi itici gücümüzü oluşturur. Ancak güç tamamen onun eline geçtiğinde yıkıcılık, şiddet ve yok etme başlar.

Toplum tarih boyunca zaman zaman gölgenin bu hayvansal gücünün denetimine girmiştir. Hitler faşizmi dönemindeki kitlesel çılgınlık, Sırpların gaddarlığı ve daha pek çok anlamsız savaş ve şiddet olayları örnek oluşturabilir. Pek masumca başlayan devrimci bir olayın ya da barışçı bir eylemin giderek sadistik bir boyut kazanması da bu denetimsizliğe örnek olabilir.

Filmde Jack'in bireysel benliğinin zayıflaması sonucunda savunmalarını bırakması yani üst benliğin denetiminin kalkması, birden alt benlik dürtülerini harekete geçirir. Şiddet, saldırganlık ve şehevi cinsellik tüm hayvansallığı içinde ortaya dökülür. Yani yıkıcı bir boyut kazanır. Bu tetikleme mekanizması toplumsal, ortak bilinçdışını harekete geçirir. Zaten temelde varolan hayvansal şiddet, ortak üst benliğe yani düşmana yönelir. Simgesel anlamda sömürücü ve zalim baskıcılar, yani sadistik üst benlik yok edilir. Böylece alt benlik hazlarını istediği gibi yaşayacaktır, artık özgürdür. Ancak benlik denetimi kaybolmuştur. Vahşi hayvansal dürtüler denetimsiz olarak dolaşmaktadır. Yaratıcı olabilecek enerji deposu denetimden çıkmış yıkıcı bir güce, canavara dönüşmüştür. Toplumda da ortak benin zayıflaması yaratıcı ve devrimci bir hareketi gaddar ve vahşi bir boyuta dönüştürebilir.

Filmin vermek istediği özgürlük mesajının tehlikeli boyutu bu noktada özetlenebilir. Oliver Stone'un "Katil Doğanlar" filmindeki mesaj da benzer özellikler taşıyor. İnsanın içini gıcıklayan ve bastırılmış durumda bekleyen dürtüsel itkilerimiz böyle bir gösteri ve mesajdan her zaman zevk duyarlar. Kanımca filmin bu denli ilgi uyandırmasının bir nedeni de bu olsa gerek.

Filmde alt benliğin şiddete yönelik dürtüselliğinin tüm bireysel ve toplumsal baskıya karşı duyulan öç almayı da temsil ettiğini unutmayalım.

Tyler ve Marla Singer: cinsel dürtülerin serbest kalması...

ATAMAN TANGÖR
Psikiyatr, Psikoterapist

Nilüfer Açıkalın

Sinema Çıkışı'nın bu ayki konuğu, Orhan Oğuz'un henüz gösterime girmeyen filmi "Kara Kentin Çocukları"nda başrol oynayan ve bu ay "Güle Güle"de Yıldız Kenter'le Eşref Kolçak'ın kızı rolünde izleyeceğimiz Nilüfer Açıkalın.

Sizin için en unutulmaz filmler hangileri?
"Üç Renk"in üçünü de birbirinden ayırt etmeden seviyorum. "Kayıp Otoban", "Crash" şu anda aklıma gelenler. Türk sinemasından da "Zıkkımın Kökü" ve "Herşeye Rağmen" çok beğendiğim filmlerdendir.

Türkiye'den ve dünyadan hangi oyuncuları beğeniyorsunuz?
Türkiye'den Haluk Bilginer'i, Zuhal Olcay'ı, Müşfik Kenter'i beğeniyorum. Aslında daha birçok oyuncu var şu anda aklıma gelmeyen ama ilk aklıma gelen Haluk. Üstelik bir tiyatrocunun sinemada çok başarılı olabileceğini kanıtlamış olması bakımından da çok özel bir yeri var. Aynı şeyi Zuhal Olcay için de söyleyebilirim. Dünyadan, Marcello Mastrioanni, Anna Magnani, Faye Dunaway, Marilyn Monroe çok özeldir benim için, çok severim kendilerini.

En sevdiğiniz yönetmenler hangileridir?
Fellini, Pasolini, Kieslowski, Tarantino.

Bir filmin yarısından çıktığınız oldu mu?
Geçenlerde bir filmin yarısından çıktım ama o da yanımdaki arkadaşlarım artık dayanamadıklarını söyledikleri için. Yoksa ben kesinlikle filmleri sonuna kadar seyrederim çünkü emeğe saygıdır.

Çocukluk kahramanınız kimdi?
Biz Heidi'li, Candy'li, Temel Reis'li, Safinaz'lı çizgi filmlerle büyüdük. Yalnız sonradan farkettim ki Safinaz kocaman bir fahişeymiş. Çok üzüldüm. İyi ki onu o kadar fazla sevmemişim. Hem Temel Reis'i hem kaba Sakal'ı aynı anda idare eden, anında fikir değiştiren bir kızmış. Benim kahramanım Temel Reis'ti galiba. Korkarım öyle.

Yalnızlığı mı seversiniz yoksa kalabalıkları mı?
Yalnızlığı tabii ki.

Bağırıp çağırır mısınız yoksa küsüp somurtur musunuz?
Bağırıp çağırırım ondan sonra da somurturum. Duygularımı ifade ederim yani, hiç kaçmaz.

Sabah uyanınca ilk ne yaparsınız?
Dişlerimi fırçalarım.

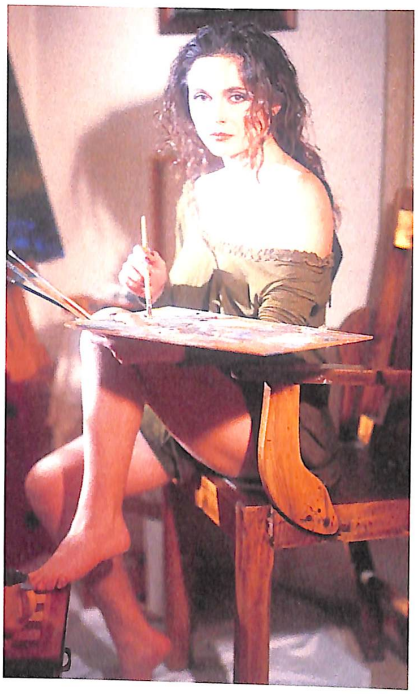

Akşamlarınız nasıl geçer?
Akşamları genellikle evde geçiririm. Eğer çok dışarı çıkmak istiyorsam ara sokaklarda yürüyüş yapmayı tercih ederim.

Cesaretiniz takdire şayan.
Bence de. Şimdiye kadar başıma hiçbir şey gelmedi, bundan sonra da geleceğini sanmıyorum ama cebimde daima sustalım vardır.

Doğaüstü bir olaya tanık oldunuz mu hiç?
Ah nasıl tanık olmak istedim, hayatım boyunca da istemeye devam edeceğim. Bir şeyler olsun bekliyorum, UFO gelsin, bir şeyler ortadan kaybolsun, olmuyor ama bu kadar istemeye devam edersem bir gün olacak kesin.

Ölümden sonra ne var?
E, cennet yoksa çok ayıp olur bize vallaha. İnşallah vardır, cennet de cehennem de. Ben varlığına inanıyorum çünkü seyahat etmeye bayılıyorum.

Cehennem sizce nasıl bir yerdir?
Sıcak olmalı.

Dünyadaki cehenneminiz nasıl bir şey?
Dünyadaki cehennemim soğuk.

Zayıf bir noktanız var mıdır?
Bilemiyorum, biraz fazla duygusal olabiliyorum zaman zaman. Gerek yok o kadarına.

En büyük düşünüz?
En büyük düşüm uçmak.

Hangi kent?
İstanbul'dan daha özel bir kent yok benim için.

Eski Türk filmlerinden sevdikleriniz var mı?
Ülkü Erakalın imzalı eski filmler ilgimi çekiyor. Şimdi de onun çekmekte olduğu bir filmde oynuyorum zaten. TRT için çekilen üç bölümlük bir dizi "Mualla". Yıllar önce Türkan Şoray'ın oynadığı Mualla rolündeyim. Eski Türk filmlerinin tümünü çok seviyorum. Selma Güneri'li olanları, Türkan Şoray'lı olanları çok seviyorum, keza Cüneyt Arkın'lı olanlara bayılıyorum.

Son günlerde izlediğiniz en iyi film hangisi?
"Üçüncü Sayfa"yı gerçekten çok beğendim. Geçen gün de Cronenberg'in son filmi, "Existenze"i seyrettim. Enterasan bir film. İmgelemimde unutamayacağım bazı sekanslar kaldı ama bütünüyle film üzerine konuşmak gerekiyor. Daha kimseyle paylaşamadım.

Hayatınız filme çekilecek olsa filmin adı ne olurdu?
"Bıçak Sırtı" olabilir.

Sorulmasından nefret ettiğiniz bir soru var mı?
Hayır yok. Her sorunun bir cevabı vardır diye düşünüyorum. Verirm yani bir cevap. Siz beğenirsiniz beğenmezsiniz onu bilemem de cevap veririm, acayip kibarımdır.

Alışverişinizi kendiniz mi yaparsınız?
Alışveriş uzun zamandır yapmıyorum. Yaklaşık iki senedir hiçbir şey almıyorum.

Doların kaç lira olduğunu biliyor musunuz?
Hayır bilmiyorum. Bilmek de istemiyorum.

SÖYLEŞİ: SENEM ERDİNÇ
FOTOĞRAF: AKTÜEL ARŞİVİ

Organize Suç A.Ş.

Mafyanın 100 Yıllık Tarihi

Filmlerden tanıdığımız mafya öykülerinin bir romanı gibi. Ama, korkutucu ve ölümüne gerçek.

Yirmi yıla yayılan bir araştırmanın sonucunda yazılmış Amerikan mafyasının gerçek hikâyesi... New York'u kontrol eden İtalyanların Kara El çetesinin İrlandalıların oluşturduğu Beyaz El çetesiyle giriştiği amansız egemenlik mücadelesi... Kara El çetesinin başkanlık yönetimine kadar sinsice nüfuz edebilen bir örgüte dönüşme süreci... Mafya üyelerinin özel hayatları, sıradanlıkları, korkuları, özlemleri, duygu dünyaları, birbirlerine karşı besledikleri kıskançlıkla karışık saygı; çeşitli ailelerin zaman içinde yükseliş ve çöküşü ile aralarındaki ilişkiler... Resmî yetkililerle mafya arasındaki gizemli bağlantılar, birbirlerinin doğum günlerini bile unutmayan rakip çete üyelerinin serinkanlılıkla birbirlerini öldürmeleri... Tümüyle baştan sona heyecanla okunan tanıdık bir hikâye

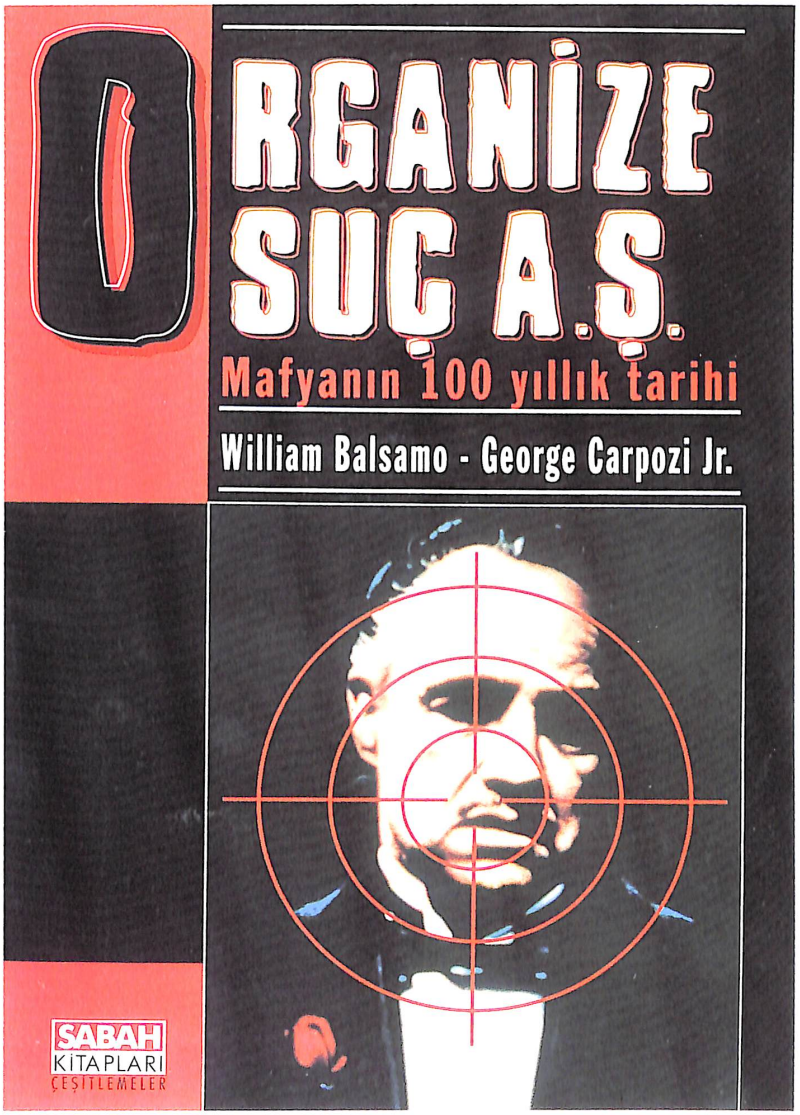

Türkçesi: Mehmet Harmancı

14,5x21cm., 312 sayfa 1. hamur kağıt, ISBN 975-579-082-9

SABAH KİTAPLARI ÇEŞİTLEMELER

SABAH KİTAPÇILARINDA ve SEÇKİN KİTABEVLERİNDE

Sabah Kitapçıları

İSTANBUL Beyoğlu: Tel. (0212) 245 66 01

Bahçeşehir: Tel. (0212) 669 61 42

İZMİR: Tel+faks. (0232) 445 95 34

GAZİANTEP Tel. (0342) 230 35 39-40

Yeni Scénic

Yalnız kendinizi düşünmeyin.

Yeni Renault Scénic'te seyahat ederken, canınız soğuk bir şey istediğinde, benzinciye kadar sabretmek zorunda kalmazsınız. Ama yalnız kendinizi değil yol arkadaşlarınızı da düşünün. Scénic'in buzdolabını tam kapasite doldurun.

Üretici firmanın, önceden belirtmeden model, renk, teknik özellik, ekipman ve aksesuar değişikliği hakkı saklıdır.

RENAULT'NUN seçkin elf

RENAULT Scénic

Başka otomobillere benzemez.

www.renault.com.tr

Renault Scénic ile ilgili ayrıntılı bilgi için
BİLGİ RENAULT-MAİS'in (0212) 293 26 26 numaralı
telefonunu arayın, sırasıyla 1-1-3 numaralı tuşlara basın.

RENAULT